Ελληνικά από κοντά

20 (γλωσσικά) μυστήρια

για τον επιθεωρητή Σαχίνη... κι εσένα

© Πανεπιστήμιο Κρήτης
Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.
Εργαστήριο Διαπολιτισμικών
και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)

Πανεπιστημιούπολη
74 100 Ρέθυμνο
Τηλέφωνο: 0831-77605, 77635
Fax: 0831-77636
e-mail: ediamme@edc.uoc.gr
www.uoc.gr/diaspora

Το έργο χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους και την
Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια του Γ΄ ΚΠΣ (2ο ΕΠΕΑΕΚ)

Ελληνικά
από κοντά

20 (γλωσσικά) μυστήρια

για τον επιθεωρητή Σαχίνη... κι εσένα

Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2001

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Δ.Ε.
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Το "Πρόγραμμα Παιδείας Ομογενών" χρηματοδοτείται
από την Επιτροπή της Ε.Ε. και το ΥΠΕΠΘ
στα πλαίσια του Γ΄ ΚΠΣ (2ο ΕΠΕΑΕΚ),
και η υλοποίησή του έχει ανατεθεί
στο "Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών"
του Πανεπιστημίου Κρήτης.
Για την παραγωγή του διδακτικού υλικού
που περιέχεται στο παρόν τεύχος
εργάστηκαν τα παρακάτω πρόσωπα:

ΣΥΓΓΡΑΦΗ
Αναστασία Αμπάτη, Μαρία Αντωνίου,
Μαρία Γαλαζούλα, Ευαγγελία Θωμαδάκη,
Γεωργία Κατσιμαλή, Πηνελόπη Μιχαλακοπούλου,
Μαρία Πουλοπούλου

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ
Σόλης Μπαρκή, Φώτης Φωτίου

D.T.P. - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ
Χριστίνα Ταμβακολόγου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
Βαγγέλης Συρίγος

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΡΓΟΥ
Μιχάλης Δαμανάκης

Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2001

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το βιβλίο *Ελληνικά από κοντά* απευθύνεται σε νέους που χρησιμοποιούν με επάρκεια τα νέα ελληνικά (ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα), προφορικά και γραπτά, αλλά επιθυμούν να συστηματοποιήσουν και να βελτιώσουν περαιτέρω την υπάρχουσα γνώση, ώστε να χειρίζονται τη γλώσσα με ευχέρεια, ακρίβεια και αποτελεσματικότητα. Αυτό σημαίνει να είναι σε θέση να επιλέγουν την κατάλληλη δομή και γλωσσική έκφραση έχοντας συνειδητοποιήσει τη λειτουργία τους μέσα στο σύστημα της ελληνικής και στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης επικοινωνιακής περίστασης.

Προϋπόθεση του βιβλίου είναι ότι οι μαθητές χρησιμοποιούν ήδη δομικά σχήματα με λιγότερο ή περισσότερο επιτυχή τρόπο, αλλά δεν είναι πάντα σε θέση να συσχετίζουν παράλληλες δομές, να τις ομαδοποιούν και να μπορούν να ερμηνεύσουν τις ατυχείς γλωσσικές πραγματώσεις τους. Αυτά τα «λάθη» παρατηρούνται σε μαθητές με μεσαίο και προχωρημένο επίπεδο γλωσσομάθειας και σχετίζονται με τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής (μορφολογικές καταλήξεις, ιστορική ορθογραφία, συντακτική και λεξιλογική ποικιλία).

Η ανάλυση των λαθών οδήγησε στην ομαδοποίησή τους σε κατηγορίες που αφορούν όλα τα επίπεδα της γλώσσας (φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία). Με βάση αυτή την ομαδοποίηση δομήθηκε το συγκεκριμένο διδακτικό υλικό.

Οι είκοσι ενότητες πραγματεύονται σχετικά φαινόμενα και ταξινομούνται ως εξής:

α) Περιπτώσεις μορφολογικής - συντακτικής συμφωνίας στην ονοματική φράση και στην πρόταση, η ομοηχία των οποίων δημιουργεί σύγχυση στην ορθογραφία *(ενότητες 1, 2, 3, 4)*

β) Φωνολογικές διαδικασίες και μερικές συνέπειές τους στην ορθογραφική αναπαράσταση της ελληνικής *(ενότητες 5, 6, 7)*

γ) Σχηματισμός και χρήση ρημάτων της ελληνικής ως προς την έγκλιση, τον τρόπο ενέργειας, τη φωνή και τη διάθεση *(ενότητες 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18)*

δ) Χρήση και σημασία των αντωνυμιών σε διάφορα περιβάλλοντα *(ενότητες 14, 15, 16)* και

ε) Υφολογικές διακρίσεις και διαφοροποιήσεις σε προφορική - γραπτή, επίσημη - ανεπίσημη χρήση της γλώσσας καθώς και λεξιλογικά στοιχεία για τη δήλωση του τόπου και του χρόνου *(ενότητες 8, 19, 20)*.

Κάθε ενότητα είναι αυτόνομη σε σχέση με τις υπόλοιπες, όλες όμως έχουν σταθερή εσωτερική δομή:

Στην πρώτη σελίδα κάθε ενότητας παρουσιάζονται συνοπτικά όσα θα πρέπει να ξέρει ο μαθητής για να επεξεργαστεί την καινούρια γνώση *(Αυτά τα ξέρω...)*. Παράλληλα ο μαθητής

εισάγεται στο φαινόμενο κάθε ενότητας *(Τώρα μαθαίνω...)* μέσα από στιγμιότυπα της ζωής του επιθεωρητή Σαχίνη, ο οποίος και προβάλλει στο μαθητή τα βασικά σημεία του φαινομένου και εστιάζει την προσοχή του όπου χρειάζεται. Οι γραμματικές πληροφορίες (τύποι προτάσεων, τρόπος ενέργειας κ.τ.λ.) οπτικοποιούνται με σύμβολα, τα οποία επεξηγούνται στο *Παράρτημα Ι*, όπου και συγκεντρώνονται ενδεικτικά κλιτικά υποδείγματα.

Κάθε ενότητα κινείται γύρω από ένα θεματικό άξονα που παρουσιάζει περιστατικά από τη ζωή μιας παρέας εφήβων. Το λεξιλόγιο των ενοτήτων είναι σχετικά απλό και προσαρμοσμένο στα ενδιαφέροντα των νέων.

Το *Παράρτημα ΙΙ* απευθύνεται στον εκπαιδευτικό και έχει διπλό στόχο: αφενός προσφέρει θεωρητικές πληροφορίες για κάθε φαινόμενο που παρουσιάζεται, με τη χρήση της αντίστοιχης μεταγλώσσας, και αφετέρου σκιαγραφεί τη δομή κάθε ενότητας.

Η σπονδυλωτή δομή του βιβλίου δίνει τη δυνατότητα στο διδάσκοντα να επιλέξει τις ενότητες και τη σειρά διδασκαλίας τους, με βάση τις ανάγκες των μαθητών της τάξης του.

Γεωργία Κατσιμαλή
Καθηγήτρια Γλωσσολογίας

Τα σύμβολα του βιβλίου

Αυτά
τα ξέρω...

Τώρα
μαθαίνω...

ΦΩΤΙΖΩ
το (γλωσσικό) μυστήριο

ΕΞΕΡΕΥΝΩ
το (γλωσσικό) μυστήριο

καταλαβαίνω
και απαντάω

λέω τη
γνώμη μου

μιλάω

γράφω

ΠΡΙΝ

ΤΩΡΑ

ΜΕΤΑ

συνέχεια

πολλές φορές

μια φορά

Ξέρεις ελληνικά;

Ξέρω ελληνικά.

Δεν ξέρω καλά ελληνικά

Να μάθεις / μάθε ελληνικά!

ένα

πολλά

Τίτλος και θεματική	Αυτά τα ξέρω...
1 Παιχνίδια στους υπολογιστές Τεχνολογία και διασκέδαση	• γραμματικές κατηγορίες: ρήμα - ουσιαστικό και διάκριση της λειτουργίας τους
2 Μαγειρέματα και μασκαρέματα Συνάντηση πολιτισμών (φαγητό, ρούχα, συνήθειες)	• πρόταση: συμφωνία υποκειμένου - ρήματος (αριθμός, πρόσωπο) • ονοματική φράση: συμφωνία επιθέτου - ουσιαστικού (γένος, αριθμός, πτώση)
3 Και πολύ... πολιτισμός! Γνωριμία με την αρχαιότητα	• κλιτική μορφολογία του *πολύς, πολλή, πολύ*
4 Αχ! Αυτές οι εξετάσεις... Χειρισμός προσωπικών ευθυνών	• μορφολογικές καταλήξεις ρημάτων και επιθέτων
5 Το μαγαζί δεν έχει τραπέζια Σχέδια για διασκέδαση	• προφορά των [j], [ç] και [ñ] • συλλαβισμός
6 Στις διακοπές Η φύση κι εμείς	• προφορά και αντίληψη των / s / και / z /
7 Επιτέλους, δικό μου δωμάτιο! Οργάνωση προσωπικού χώρου και χρόνου	• κλίση των ουσιαστικών • τρισυλλαβία

Τώρα μαθαίνω...

- γραφηματική διάκριση ομόηχων τύπων (ονοματικών και ρηματικών) με κριτήριο τις συντακτικές σχέσεις
(έχω λύσει / έχω λύση για...
βρίσκετε / βρίσκεται)

2

- εναλλακτικές μορφές συμφωνίας στα πλαίσια της πρότασης: υποκειμένου - ρήματος (μια παρέα παιδιών χορεύει / χορεύουν)
- υποχρεωτικές μορφές συμφωνίας: υποκειμένου - κατηγορουμένου ως προς το γένος, αντικειμένου - κατηγορουμένου ως προς την πτώση (προτιμώ τον αρακά κρύο)

10

- χρήση του επιθέτου *πολύς* σε ποικίλα περιβάλλοντα
- λειτουργία του *πολύ* (επίρρημα)
- διάκριση των: *πως/πώς, ότι/ό,τι, που/πού*

18

- ορθογραφική απόδοση συγκεκριμένων ρηματικών καταλήξεων (-ίζω, -αίνω, -ώνω, -εύω)
- παραγωγή ουσιαστικών και επιθέτων από τις παραπάνω ομάδες ρημάτων

24

- προφορά της ακολουθίας *σύμφωνο-άτονο /i/-φωνήεν* (τραπέζια, καρφιά, τζάμια)
- συλλαβισμός της ακολουθίας *σύμφωνο-άτονο /i/-φωνήεν*
- αναντιστοιχία προφοράς - γραφής

32

- προφορά της ακολουθίας ηχηρό σύμφωνο-s (σμήνος, μας λείπει)
- αναντιστοιχία προφοράς - γραφής

38

- μετακίνηση του τόνου σε ουσιαστικά: ομαδοποίησή τους (άνθρωπος, ανθρώπου)
- σύνδεση της μετακίνησης του τόνου με γένος και κλιτικές καταλήξεις

44

Τίτλος και θεματική	Αυτά τα ξέρω...
8 **Ραντεβού: πότε και πού;** Τοποθέτηση γεγονότων στο χώρο και το χρόνο	• λεξιλόγιο που σχετίζεται με το χώρο και το χρόνο
9 **Τα κόμικς** Σχολικά και εξωσχολικά στιγμιότυπα	• μορφολογικός σχηματισμός της οριστικής σε ενεργητική και μέση φωνή για όλες τις χρονικές βαθμίδες (παρόν, παρελθόν, μέλλον)
10 **Μικρές αγγελίες** Κοινωνικές επαφές μέσα από σύντομα πληροφοριακά κείμενα	• μορφολογία του ρήματος και για τις δύο φωνές
11 **Παρελθόν... το χάσμα των γενεών!** Σχέσεις προσώπων στο πλαίσιο της οικογένειας	• διάκριση στιγμιαίου / διαρκούς τρόπου ενέργειας των ρημάτων στην υποτακτική (ελπίζω να δω / να βλέπω τους φίλους μου)
12 **Μαθαίνω να ζω με τους άλλους** Συμβουλές για ομαλή συμβίωση συνομηλίκων	• μορφολογικός σχηματισμός των τύπων της προστακτικής
13 **Αν ζούσαμε σε άλλη εποχή** Απραγματοποίητα όνειρα	• έκφραση ευχών • χρήση της υποτακτικής, του μέλλοντα και του παρατατικού
14 **Να τα εκατοστίσεις!** Πρόσκληση σε πάρτι γενεθλίων / ευχές	• ασθενείς τύποι προσωπικών αντωνυμιών στη θέση του αντικειμένου σε αιτιατική (τον είδα) και γενική (του τηλεφώνησα) • θέση των αρνητικών *δεν* και *μην* (δε θα έρθει / να μην έρθει)

Τώρα μαθαίνω...

- ένταξη και χρήση λεξιλογικών στοιχείων για τη δήλωση του χώρου και του χρόνου σε κειμενικό περιβάλλον:
  ουσιαστικά (χρόνος, καιρός, ώρα)
  επιρρήματα (ακόμα, πια, μόλις, κιόλας)
  ρήματα (πάω - έρχομαι)

54

- τρόποι ενέργειας του ρήματος: στιγμιαίος, διαρκής
- σύνδεση του τρόπου ενέργειας με συγκεκριμένο ρηματικό θέμα, το ίδιο για το παρελθόν και το μέλλον
- επιρρήματα, σύνδεσμοι ή άλλα λεξιλογικά στοιχεία που ελέγχουν τη χρήση του στιγμιαίου ή του διαρκούς τρόπου ενέργειας

62

- σχέση ενεργητικής και παθητικής σύνταξης όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε την πράξη, και οι αντίστοιχες συντακτικές και μορφολογικές επιλογές

72

- ρήματα που συντάσσονται υποχρεωτικά με διαρκή τρόπο ενέργειας στο ρήμα της συμπληρωματικής πρότασης (αρχίζω να καταλαβαίνω ελληνικά)
- ρήματα ή εκφράσεις που συντάσσονται υποχρεωτικά με στιγμιαίο τρόπο ενέργειας στο ρήμα της συμπληρωματικής πρότασης (είναι ώρα να φύγω)

80

- διάκριση του τρόπου ενέργειας στην προστακτική: *γράφε* (συχνά, τακτικά, κάθε μήνα...), *γράψε* (απόψε, αύριο, την επόμενη φορά...)
- εναλλακτικοί τρόποι για την έκφραση εντολών
- ορθογραφική διάκριση σε ομόηχους ρηματικούς τύπους (κατηγορείστε-κατηγορήστε)

90

- έκφραση του απίθανου και του αδύνατου (αν ζούσαμε στην αρχαία Αθήνα θα συναντούσαμε τον Σωκράτη)
- έκφραση απραγματοποίητων (στο παρόν) ευχών (να ήξερα καλά ελληνικά)

100

- προσωπικές αντωνυμίες (κλιτικά) με ρήματα (θα της το αγοράσω)
- θέση των κλιτικών (δώσ' της το / δώσ' το της)
- ιδιωματικές εκφράσεις προφορικού λόγου με κλιτικά

106

Τίτλος και θεματική	Αυτά τα ξέρω...
15 Μου λείπεις πολύ! Έκφραση συναισθημάτων / προτιμήσεων	• σύνταξη και χρήση του ρήματος: κλιτικό σε γενική + αρέσει/-ουν + έναρθρο υποκείμενο (της αρέσει ο Πέτρος αλλά της αρέσουν και οι φίλοι της)
16 Δεν ξαναπάω ποτέ μου κατασκήνωση! Ομαδική ζωή εφήβων σε διακοπές	• μορφολογία του *κανείς /κανένας, καμία, κανένα* • προτάσεις κρίσεως, επιθυμίας και ερωτηματικές • σπγμιαίος / διαρκής τρόπος ενέργειας στα ρήματα
17 Χρειάζονται αγάπη και φροντίδα Φίλοι με τα ζώα	• σύνδεση της φωνής με τη διάθεση του ρήματος: *χτενίζω* → ενεργητική φωνή και διάθεση και *χτενίζομαι* → μέση - παθητική φωνή και διάθεση • σχέση της ενεργητικής και της παθητικής σύνταξης
18 Όταν μεγαλώσω θέλω να γίνω... εγώ Σώμα και ρούχα	• σύνδεση της φωνής του ρήματος με τη διάθεση του ρήματος: *βασανίζω* → ενεργητική φωνή και διάθεση *βασανίζομαι* → μέση - παθητική φωνή και διάθεση
19 Καλέ, τι λέει εδώ; Άλλα λέμε, άλλα γράφουμε	• διάκριση προφορικού και γραπτού επικοινωνιακού λόγου
20 Μιλάω, μιλάς, μιλάει... Συμμετοχή σε συνομιλία: έκφραση συμφωνίας διαφωνίας ανάλογα με τους συνομιλητές	• κοινωνικές συμπεριφορές στην επικοινωνία με τη βοήθεια του σώματος

Παράρτημα I: Κλιτικά υποδείγματα
Μεταγλωσσικές πληροφορίες και τα σύμβολά τους

Παράρτημα II: Σκιαγράφηση των γλωσσικών φαινομένων
(για τον εκπαιδευτικό) Παρουσίαση της δομής των ενοτήτων

Βιβλιογραφία

Τώρα μαθαίνω...

- ρήματα που εκφράζουν συναισθήματα (μου λείπει/-ουν, μου πάει/-νε, μου φταίει/-νε)
- εμφατικές δομές (εμένα μου αρέσει να διαβάζω)
- σημασιολογικές διαφοροποιήσεις των ρημάτων *πάω, φτάνω, λείπω* ανάλογα με τη σύνταξη

114

- *δεν ξέρω κανένα παιδί* (=ούτε ένα): σε προτάσεις κρίσεως
- *γράψε μου κανένα γράμμα* (= ένα): σε προτάσεις επιθυμίας:
- *αγόρασες κανέναν καινούριο δίσκο;* (= κάποιον, οποιονδήποτε): σε ερωτηματικές προτάσεις

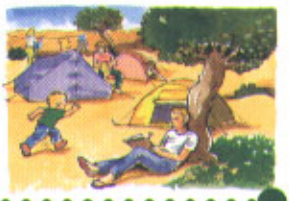

124

- λεξιλογική ομάδα των ρημάτων που έχουν μόνο μέση - παθητική μορφολογία (μεταχειρίζομαι)
- αναντιστοιχία μορφολογίας (μέσης - παθητικής) και διάθεσης (συνήθως ενεργητικής) αυτών των ρημάτων
- μερική συνωνυμία αυτών των ρημάτων με άλλα ρήματα (αισθάνομαι // νιώθω)

134

- ρήματα που έχουν μόνο ενεργητική μορφολογία (αδυνατίζω)
- δομικές εναλλαγές και σχέση αιτίας - αποτελέσματος (η σκληρή δίαιτα αδυνάτισε την Κατερίνα / η Κατερίνα αδυνάτισε με τη σκληρή δίαιτα)

142

- διάσταση προφορικού / γραπτού λόγου σε λεξιλογικό επίπεδο (φούρνος - αρτοποιείο)
- διάκριση επίσημου / ανεπίσημου ύφους σε γραπτό και προφορικό λόγο
- υφολογικές παραλλαγές σε προφορικό και γραπτό λόγο: ανεπίσημο / φιλικό περιβάλλον, επίσημο / τυπικό κοινωνικό περιβάλλον

150

- εκφράσεις που χρησιμοποιούμε στον προφορικό λόγο για: έναρξη συνομιλίας, έκφραση συμφωνίας / διαφωνίας, λήξη συνομιλίας
- παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή των εκφράσεων: ηλικία, φύλο, οικειότητα, κοινωνική απόσταση, περίσταση επικοινωνίας

160

170

173

199

1

Αυτά τα ξέρω...

_____ το πιάνο και το _____ στο βάζο

Πιάνω το _____ και το βάζω στο _____

Τώρα μαθαίνω...

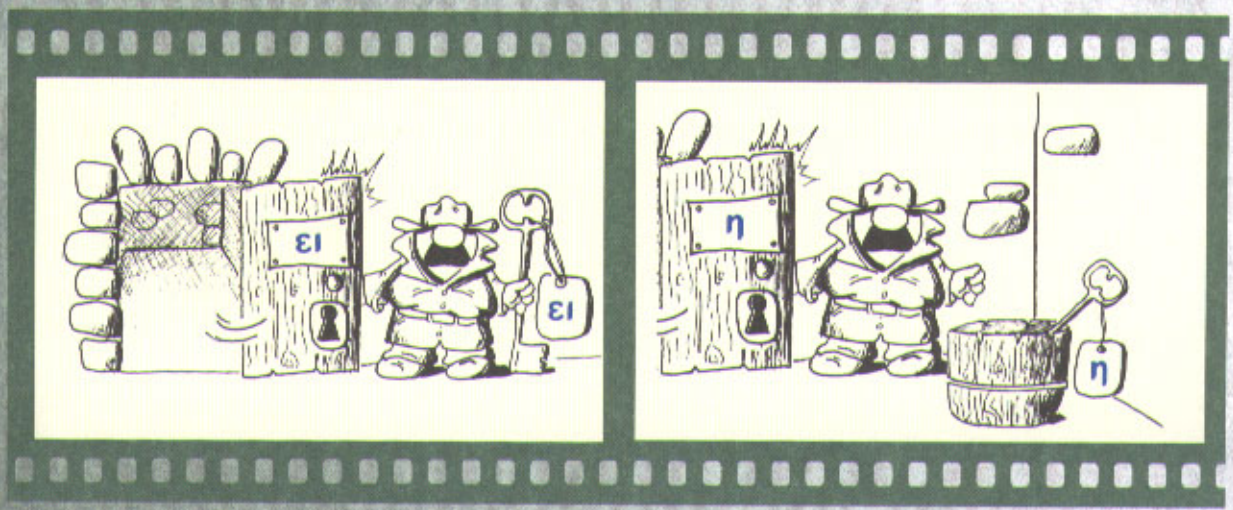

Έχω λύσ**ει** το μυστήριο

Έχω λύσ**η** για το μυστήριο

• Μπορεί ο Σαχίνης να ξεκλειδώσει και τις δύο πόρτες με το ίδιο κλειδί;

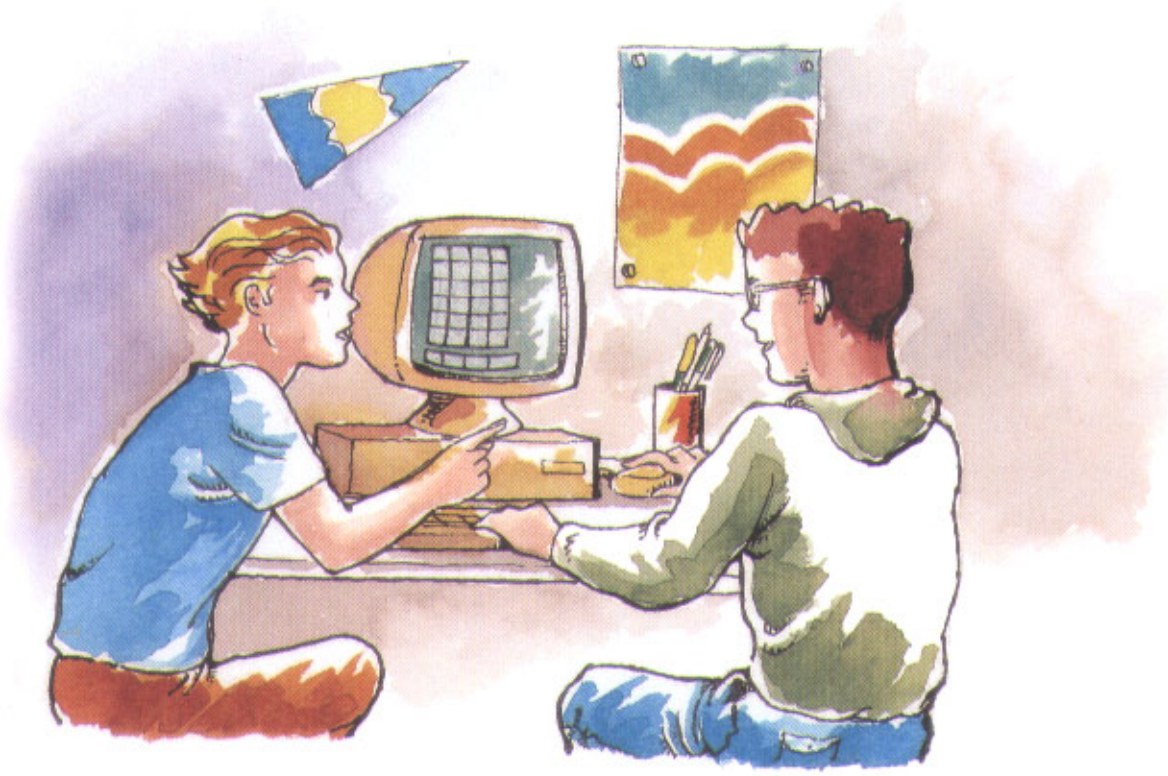

Παιχνίδια στους υπολογιστές

Εδώ και ώρα ο Χάρης προσπαθεί **να λύσει** ένα πρόβλημα. Παίζει Tomb Raider **στον υπολογιστή** και πρέπει να διαλέξει το σωστό μονοπάτι για το κάστρο. Ξέρει ότι το κάστρο βρίσκεται κάπου **στη Δύση**. Η θέση όμως του κάστρου είναι δύσκολο **να υπολογιστεί**, γιατί ο ήλιος **έχει δύσει**. Ξέρει ακόμα ότι το κάστρο έχει **υπερασπιστή** έναν τρομερό δράκο, που θα προσπαθήσει να το κρατήσει δικό του και **θα** το **υπερασπιστεί** με κάθε τρόπο. Ο Χάρης χρειάζεται ένα μόνο βαθμό για να βρει το μονοπάτι, αλλά ενώ προσπαθεί μία ώρα τώρα, δεν έχει βρει **τη λύση**.
Ο Δημήτρης, που ήρθε για να διαβάσουν μαζί, βαρέθηκε να περιμένει το Χάρη να σταματήσει.

Δημήτρης: Έλα, ρε Χάρη, ξεκόλλα από τον υπολογιστή.
Χάρης: Δεν μπορώ τώρα, μου λείπει ένας βαθμός για να κερδίσω.
Δημήτρης: Και πού είναι το πρόβλημα;
Χάρης: Μου βγάζει **μια** πράσινη **στήλη** στην οθόνη και με πηγαίνει συνέχεια ένα επίπεδο πίσω. Άσε, σήμερα δεν έχω καθόλου **τύχη**.
Δημήτρης: Ναι, αυτό σου 'φταιξε! Αφού πατάς ό,τι πλήκτρο **τύχει**.
Χάρης: Αντί να λες εξυπνάδες, δεν κοιτάς τις οδηγίες που μου **έχει στείλει** ο ξάδερφός μου;

Διαβάζω το κείμενο και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Ποιο παιχνίδι παίζει ο Χάρης;
2. Τι πρόβλημα έχει ο Χάρης; Τι του βγάζει ο υπολογιστής;

- Έχεις υπολογιστή; Ποια παιχνίδια σού αρέσουν;

Δραστηριότητες

1 Στο κείμενο υπάρχουν λέξεις που ακούγονται το ίδιο, αλλά γράφονται διαφορετικά. Τις βρίσκω και τις γράφω στον παρακάτω πίνακα στη σωστή θέση όπως στο παράδειγμα

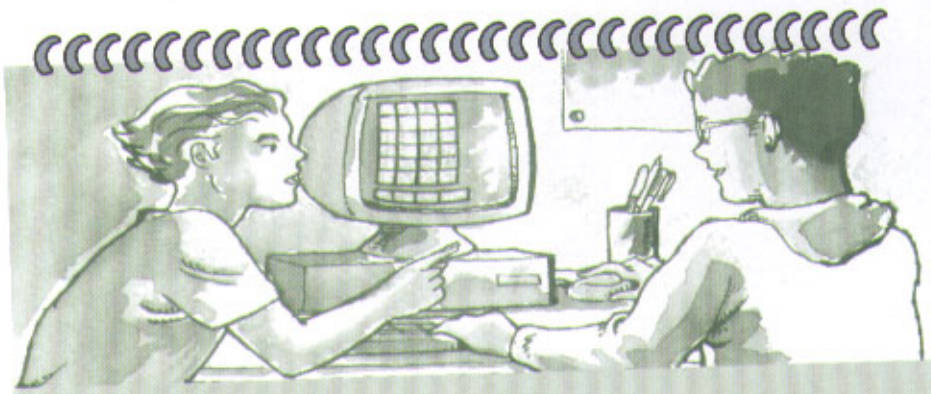

ΡΗΜΑ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ
να λύσει	τη λύση

☑ Γράφω **-η** όταν _____

☑ Γράφω **-ει** όταν _____

Ο Χάρης έχει λύσ<u>ει</u> το πρόβλημα

Ο Χάρης έχει λύσ<u>η</u> για το πρόβλημα

2 Διαλέγω την κατάλληλη λέξη και συμπληρώνω τα κενά όπως στο παράδειγμα

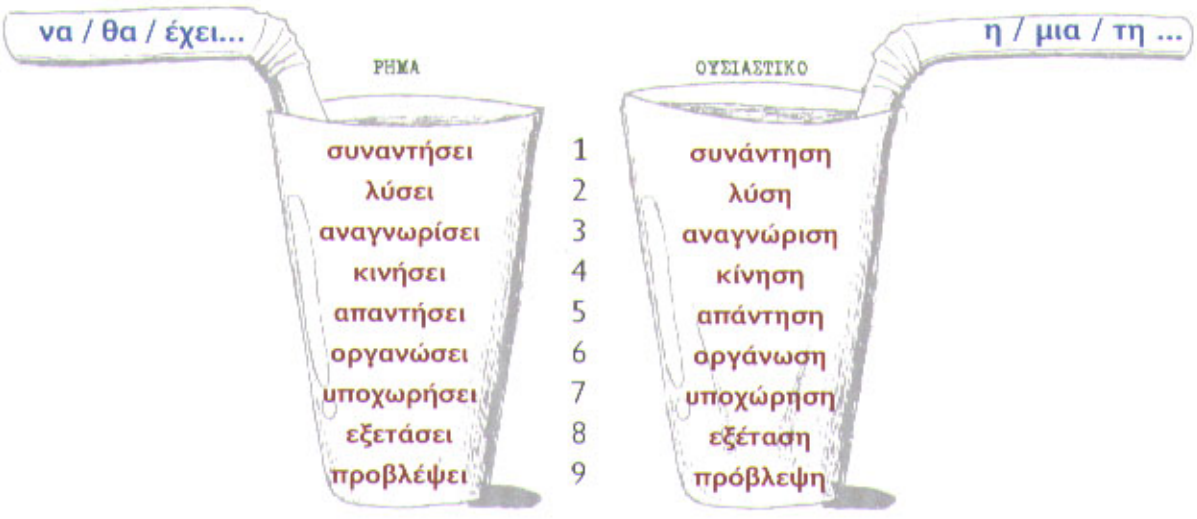

Ορίστε μερικές πληροφορίες για το ηλεκτρονικό παιχνίδι Riven:

Ο παίκτης θα *συναντήσει* (1) νησιά, πύλες, φυλακές, μονοπάτια. Καλό είναι να κρατάει σημειώσεις για καθετί: μπορεί αργότερα να του χρειαστούν για να _____ (2) σωστά ένα γρίφο ή να _____ (3) ένα σύμβολο. Οι πληροφορίες που συγκεντρώνει μ' αυτό τον τρόπο θα τον βοηθήσουν επίσης να κάνει τη σωστή _____ (4) κάθε φορά ή να δώσει την κατάλληλη _____ (5) σ' ένα αίνιγμα. Το μυστικό της νίκης λοιπόν βρίσκεται στην καλή προετοιμασία και _____ (6), που βοηθάνε ν' αποφασίσει κανείς αν θα κάνει ένα βήμα μπροστά ή θα _____ (7). Καμιά απόφαση δεν πρέπει να είναι τυχαία: ο καλός παίκτης πρέπει πάντα να έχει _____ (8) προσεκτικά τα δεδομένα, για να καταλήξει στη σωστή _____ (9).

3 Συμπληρώνω στις παρακάτω προτάσεις ό,τι λείπει (-ει ή -η) όπως στο παράδειγμα

1. Το καινούριο του βιβλίο έχει διαφημιστ*εί* πολύ. Ο ίδιος ο συγγραφέας έπαιξε το ρόλο του διαφημιστ*ή*.
2. Το σπίτι είχε νοικιαστ___ σε πολύ χαμηλή τιμή. Το έμαθα από τον προηγούμενο ενοικιαστ___.
3. Όταν τον πήγαν για να δικαστ___, στάθηκε μπροστά στο δικαστ___ και φώναξε πως είναι αθώος.
4. Με τον καινούριο γυμναστ___, η ομάδα είναι σίγουρο ότι θα γυμναστ___ καλύτερα.
5. Το παιχνίδι έχει σχεδιαστ___ για παιδιά 9-12 χρονών. Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στο σχεδιαστ___ για τις ιδέες του.

Για να παίξετε το Tomb Raider θα ακολουθήσετε τις οδηγίες κάθε επιπέδου

4 **Διαβάζω τις οδηγίες των επιπέδων Α΄ και Β΄ και υπογραμμίζω το σωστό. Γράφω οδηγίες για το Γ΄ επίπεδο: ακολουθώντας τες θα ελευθερώσω τη Λάρα, που είναι στη φυλακή**

Α΄ επίπεδο «Το παλάτι του Μίδα»

Μια πόρτα ανοίγει και **ελευθερώνετε / ελευθερώνεται** ένας δεινόσαυρος. Πηγαίνετε στα σκαλοπάτια γρήγορα και **βρίσκετε / βρίσκεται** το διάδρομο στο μεγάλο δωμάτιο. **Αντιμετωπίζετε / αντιμετωπίζεται** το γορίλα που σας περιμένει! Με το διακόπτη που **βρίσκετε / βρίσκεται** μπροστά σας **ανοίγετε / ανοίγεται** την πόρτα. Ανεβαίνετε τις σκάλες και **χρησιμοποιείτε / χρησιμοποιείται** το χρυσό κλειδί για να ολοκληρώσετε το επίπεδο.

Β΄ επίπεδο «Η χαμένη κοιλάδα»

Ακολουθείτε / ακολουθείται το διάδρομο. Στη συνέχεια πέφτετε στο ποτάμι και **αφήνετε / αφήνεται** το ρεύμα να σας παρασύρει. Βγαίνετε στην απέναντι πλευρά της λίμνης.

Σκοτώνετε / σκοτώνεται το λύκο που **παρουσιάζετε / παρουσιάζεται** μπροστά σας. Μπαίνετε στη σπηλιά και **βρίσκετε / βρίσκεται** το θησαυρό που **βρίσκετε / βρίσκεται** εκεί. Πάρτε τον γρήγορα και τρέξτε έξω, γιατί η σπηλιά **γκρεμίζετε / γκρεμίζεται**. Μπροστά σας **απλώνετε / απλώνεται** η χαμένη κοιλάδα.

Γ΄ Επίπεδο «Η φυλακή του κάστρου»

Χρησιμοποιώ τα ρήματα: βρίσκετε / βρίσκεται, σκοτώνετε / σκοτώνεται, ελευθερώνετε / ελευθερώνεται, σώζετε / σώζεται, λύνετε / λύνεται

5 Διαλέγω τη λέξη από την παρένθεση και συμπληρώνω τα κενά

1. (Το παιχνίδι / Εσείς) _____ σώζεται πατώντας το διακόπτη.
2. (Το επίπεδο / Εσείς) _____ ολοκληρώνεται όταν φτάσετε στη χαμένη κοιλάδα.
3. (Εσείς / Η Λάρα) _____ κερδίζετε βαθμούς, αν αποφύγετε τα εμπόδια.
4. (Η Λάρα / Εσείς)_____ γίνεται η πρωταγωνίστρια και στο Tomb Raider 2.
5. (Μια πόρτα / Εσείς)_____ ανοίγεται ξαφνικά μπροστά σας.

6 Οι οδηγίες του παιχνιδιού που κρατούσε ο Δημήτρης σκίστηκαν. Τον βοηθάω να ενώσει τα κομμάτια όπως στο παράδειγμα

1. *Ο διακόπτης βρίσκεται στο έδαφος.*
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

ΠΟΙΟΣ;		ΠΟΙΟΣ;	
Εγώ	**ενοχλούμαι από το Χάρη**	**Εμείς**	**ενοχλούμε το Χάρη**
Ο Χάρης	**ενοχλείται από την Ελένη**	**Εσείς**	**ενοχλείτε το Χάρη**

7 Συμπληρώνω την κατάληξη που λείπει όπως στο παράδειγμα

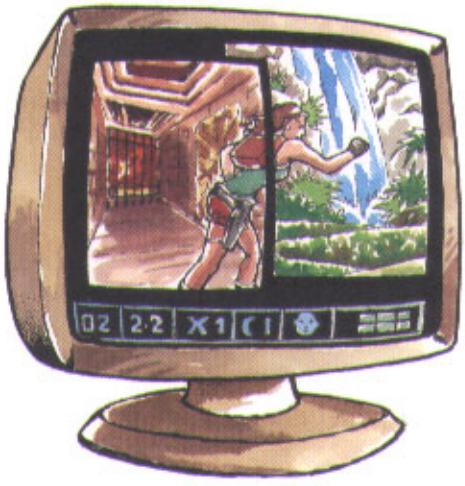

Ο Δημήτρης και ο Χάρης βρήκαν τη λύση και τώρα πια παίζουν μαζί... Αλλά η Ελένη και η Ναταλία θέλουν να διαβάσουν.

Ελένη: Δημήτρη, Χάρη, κλείστε επιτέλους τον υπολογιστή! Θέλουμε να διαβάσουμε.

Χάρης: Τι μου λες! Σας ενοχλού *με* τώρα επειδή παίζουμε;

Ναταλία: Ναι, μας ενοχλεί___. Αλλά πού να καταλάβεις... Εσύ δεν ενοχλείσαι με τίποτα!

Χάρης: Εγώ ενοχλού___ μόνο όταν πρέπει να σταματήσω να παίζω.

Ελένη: Πάμε, Ναταλία, μην τον απασχολού___ εμείς το Χαρούλη.

Δημήτρης: Είναι φανταστικό αυτό το παιχνίδι! Αλλά νικάει ο Χάρης.

Χάρης: Φυσικά. Στην παρέα θεωρού___ ο καλύτερος στα παιχνίδια δράσης!

Ελένη: Εμείς πάντως σε θεωρού___ εξυπνάκια!

8 Επιλέγω το σωστό

1. α. Ο Χάρης επιμένει ότι εμείς τον **ενοχλούμε / ενοχλούμαι**.
   β. Η Ελένη φωνάζει: «Εγώ **ενοχλούμε / ενοχλούμαι** απ' αυτόν!»
2. α. Παιδιά, μη με **απασχολείτε / απασχολείται** τώρα, διαβάζω!
   β. Ο Γιάννης **απασχολείτε / απασχολείται** ως κηπουρός στο δήμο.

3. α. Συχνά **οδηγούμε / οδηγούμαι** σε λάθος συμπέρασμα.

   β. Πρέπει όλοι να **οδηγούμε / οδηγούμαι** πιο προσεκτικά.

4. α. Τι αλεύρι **χρησιμοποιείτε / χρησιμοποιείται** για να φτιάξετε αυτό το γλυκό;

   β. Αυτή η μέθοδος δε **χρησιμοποιείτε / χρησιμοποιείται** πια από κανέναν.

5. α. Η πυροσβεστική **καλείτε / καλείται** να έρθει αμέσως!

   β. Παιδιά, γιατί δεν **καλείτε / καλείται** και τη Μαρία στο πάρτι;

6. α. Πρόσεξε τι γράφεις: αυτό το λάθος δε **δικαιολογείτε / δικαιολογείται.**

   β. Μη λέτε ψέματα για να **δικαιολογείτε / δικαιολογείται** τους φίλους σας.

Αυτό το κάστρο δε βρίσκεται / δεν το βρίσκετε πουθενά!

9 **Συμπληρώνω τα κενά με τον κατάλληλο τύπο όπως στο παράδειγμα. Προσέχω ότι σε μερικές προτάσεις ταιριάζουν και οι δύο τύποι**

1. Αυτό το παιχνίδι δε *σώζεται* **(σώζω / σώζομαι)** εύκολα.
2. _____ **(προετοιμάζω / προετοιμάζομαι)** άραγε η Λάρα για την αποστολή;
3. _____ **(προετοιμάζω / προετοιμάζομαι)** το μάθημά σας;
4. Το παιχνίδι αυτό_____ **(παίζω / παίζομαι)** πολύ εύκολα.
5. Πώς _____ **(γράφω / γράφομαι)** αυτή η λέξη;
6. Πώς _____ **(γράφω / γράφομαι)** αυτή τη λέξη;
7. Ούτε _____ **(ακούω / ακούγομαι)**, ούτε φαίνεται τίποτα.
8. _____ / _____ **(ενοικιάζω / ενοικιάζομαι)** δυάρι στο κέντρο.
9. Πώς _____ / _____ **(παίζω / παίζομαι)** αυτό το παιχνίδι;
10. Δε _____ / _____ **(σώζω / σώζομαι)** με τίποτα αυτό το παιχνίδι.

2

Αυτά τα ξέρω...

Ο Σαχίνης μαγειρεύ**ει**

Ο Σαχίνης και η Αγκάθα με την Αγκάθα μαγειρεύ**ουν**

Ο Σαχίνης μαγείρεψε πατατοσαλάτα για την Αγκάθα.

Έκοψε και ανακάτεψε _____ _____ (μικρός, βραστός) πατάτες, _____ (πράσινος) και _____ (μαύρος) ελιές, _____ (πράσινος) και _____ (κίτρινος) πιπεριές, _____ , _____ (πράσινος, φρέσκος) κρεμμυδάκια, δύο _____ (σφιχτός) αυγά. Πρόσθεσε _____ (λίγος) λεμόνι, λάδι, αλάτι.

Όμως η συνταγή δεν πέτυχε γιατί:

- οι πατάτες ήταν _____ (άβραστος)
- οι πιπεριές ήταν _____ (σκληρός) και
- οι ελιές ήταν _____ (πικρός)

Και έτσι...

Τώρα μαθαίνω...

...ο Σαχίνης και η Αγκάθα έφαγ**αν** ψητ**ή** πάπι**α** σ' έν**α** κινέζικ**ο** εστιατόρι**ο**...

... και μετά πήγ**αν** σε ένα πάρτι ντυμέν**οι** Κινέζ**οι**

• Τι ντύθηκαν τα άλλα πρόσωπα στο πάρτι (σκίτσο 2);

Μαγειρέματα και μασκαρέματα

Μαμά: Καλέ, ποιος έφτιαξε αυτή την υπέροχη παέγια*;

Ισαβέλα: Εγώ.

Μαμά: Είσαι τόσο καλή μαγείρισσα; Φαίνεται πολύ ωραία. Τι έβαλες;

Ισαβέλα: Χοιρινό, μύδια, κοτόπουλο, λίγα καλαμαράκια, μερικές γαρίδες, ψιλοκομμένο μαϊντανό, φρέσκο πράσινο κρεμμυδάκι, κόκκινη και κίτρινη πιπεριά, μερικές ώριμες ντομάτες και μαύρες ελιές ολόκληρες.

Μαμά: Κι αυτό το τηγανητό ρύζι φαίνεται πολύ ωραίο! Μόνος σου το έκανες, Αντόνιο;

Αντόνιο: Όχι, με βοήθησε και ο Τάο Τσι. Το μουσακά εσείς τον φτιάξατε; Τον έχετε κάνει πολύ ελαφρύ.

Μαμά: Ναι. Τις μελιτζάνες δεν τις έκανα τηγανητές, τις έκανα ψητές. Όμως, ελάτε τώρα που είναι ακόμα ζεστός!

Κοιτάζω την εικόνα και μαντεύω ποιος ντύθηκε τι στο πάρτι

0.	**κα Μακρή**	Δράκουλας
1.	Τάο Τσι	Πειρατής
2.	Αντόνιο	Κλεοπάτρα
3.	Φερνάντο	Τσιγγάνος
4.	Ισαβέλα	Κινέζος
5.	Χάρης	**Μαμά**
6.	Ελένη	Τσιγγάνα

• Ξέρεις κάποιο ελληνικό φαγητό; Μπορείς να πεις πώς φτιάχνεται;

** παέγια (paella): τυπικό φαγητό της Ισπανίας*

Δραστηριότητες

Όσοι έρχονται, **φέρνει / φέρνουν ο καθένας** τους και κάτι
Στο πάρτι **ρωτάει / ρωτάνε ο ένας τον άλλο** τι έχει ντυθεί
Μια **παρέα** παιδιών **χορεύει / χορεύουν**

1 **Τι θα κάνουν τα παιδιά μετά το φαγητό;**

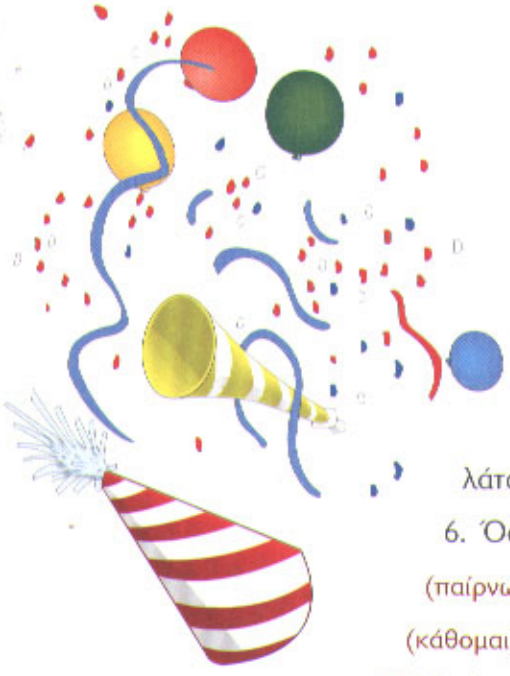

1. Ο Χάρης με τον Αντόνιο _____ (καθαρίζω) το σαλόνι.
2. Η Ισαβέλα και η Ελένη _____ (πλένω) τα πιάτα.
3. Ο Φερνάντο με τον Τάο Τσι _____ (βγάζω έξω) τα σκουπίδια.
4. Όλη η παρέα μετά _____ / _____ (χορεύω).
5. Η μαμά του Χάρη _____ (φτιάχνω) σοκολάτα για όλους.
6. Όσοι _____ (μένω), _____ / _____ (παίρνω) ο καθένας μία καρέκλα και _____ / _____ (κάθομαι) στο τζάκι.
7. Μετά αυτοί που δε γνωρίζονται _____ / _____ (δίνω) ο ένας στον άλλο τηλέφωνο και διεύθυνση.
8. Στο τέλος, _____ / _____ (παίρνω) ο καθένας από ένα δωράκι και _____ / _____ (φεύγω).

Ο Αντόνιο είναι μελαχρινός και ντύθηκε τσιγγάνος

Η Ισαβέλα είναι μελαχρινή και ντύθηκε τσιγγάνα

Ο Αντόνιο και η Ισαβέλα είναι μελαχρινοί

και ντύθηκαν τσιγγάνοι

2 Πώς γνωρίστηκαν τα παιδιά μεταξύ τους;

1. Ο Αντόνιο και η Ισαβέλα είναι _____ (μαθητής / -τρια) στο ίδιο Λύκειο.
2. Ο Τάο Τσι και η Ελένη είναι _____ (συμμαθητής / -τρια) στα ελληνικά.
3. Η Ελένη και ο Φερνάντο είναι _____ (φίλος / -η) από παλιά.
4. Η Ισαβέλα και η Ελένη γνωρίστηκαν στη σχολή χορού και θέλουν ακόμα να γίνουν _____ (δάσκαλος / δασκάλα) χορού.
5. Η Ελένη, ο Φερνάντο και ο Τάο Τσι είναι _____ (γνωστός / -ή) από το γυμναστήριο. Είναι και οι τρεις _____ (αθλητής / -τρια).
6. Η Ισαβέλα και ο Τάο Τσι δεν ήξεραν ο ένας τον άλλο. Γνωρίστηκαν μόλις τώρα, αλλά σίγουρα θα γίνουν πολύ _____ (φίλος / -η).

Φαίνεται, αλλά δεν είναι!

Ο Χάρης ντύθηκε πειρατής και τα άλλα παιδιά είπαν:

ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ

Ο Χάρης μοιάζει με πραγματικό πειρατή!

Ο Χάρης κάνει πολύ καλά τον πειρατή!

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ

Ο Χάρης φαίνεται (σαν) πραγματικός πειρατής!

Ο Χάρης είναι (σαν) πραγματικός πειρατής!

3 **Με τι μοιάζουν; Σαν τι είναι; Τι νομίζεις ότι είναι; Και γιατί;**

Ο Δημήτρης ντύθηκε _____,
αλλά φαίνεται σαν _____
και μοιάζει και με _____.

- ☐ μπάτλερ
- ☐ δελφίνι
- ☐ χελιδόνι
- ☐ πινγκουίνος

- ☐ αλεπού
- ☐ λύκος
- ☐ σκύλος
- ☐ λυκάνθρωπος

Τώρα όμως ο Δημήτρης ντύθηκε _____,
αλλά είναι σαν _____.
Μπορεί όμως να είναι και _____.

Ο σκούφος του Τάο Τσι είναι κίτρινος

Η φούστα της Ελένης είναι κίτρινη

Το μαντίλι της Ισαβέλας είναι κίτρινο

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

Ο σκούφος και η φούστα είναι κίτρινα

4 Συμπληρώνω

1. Το καναρίνι και η μπανάνα είναι _____
2. Η θάλασσα και ο ουρανός είναι _____
3. Το γάλα και η ασπιρίνη _____
4. Η φράουλα και το αίμα _____
5. _____ και _____ είναι γκρίζα.
6. _____ και _____ είναι γλυκά.
7. _____ και _____ είναι μαύρα.
8. _____ και _____ είναι πράσινα.

	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	▶	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ
	τον αρακά		**κρύο**
Προτιμάει	**την πίτσα**		**κρύα**
	το γάλα		**κρύο**

5 Απαντάω

- Πώς πίνεις το γάλα σου εσύ; (ζεστός / κρύος / χλιαρός) Ο γάτος σου;
- Πώς πίνει τον καφέ του ο παππούς σου; (μέτριος / σκέτος / γλυκός) Η γιαγιά σου;
- Πώς έφτιαξε το μουσακά η μαμά του Χάρη; (ελαφρύς / βαρύς) Η μαμά σου;
- Πώς τρως το αυγό σου; (βραστός σφιχτός / βραστός μελάτος / τηγανητός) Το μωρό;
- Πώς τρως την μπριζόλα σου; (καλοψημένος / μισοψημένος / ωμός) Ο Δράκουλας;

Ο καλός Δράκουλας...

• **αυτός ο** καλός Δράκουλας

• αυτός ο καλός, **όμορφος** Δράκουλας

• αυτός ο καλός, όμορφος και **νέος** Δράκουλας

• αυτός ο καλός, όμορφος και νέος Δράκουλας με **τα κοντά μαλλιά**

Ο κακός Δράκουλας...

• Εκείνος ο *κακός* _____

_____

• _____

_____

• _____

_____

• _____

_____

_____

6 **Σε ποια στολή ανήκουν τα παρακάτω ρούχα; Μιλάω όπως στο παράδειγμα**

Ινδιάνος / Κινέζος / Άραβας

Το μεταξωτό, πορτοκαλί πουκάμισο με τα μακριά μανίκια ανήκει στον Κινέζο

Με βοηθούν οι παρακάτω λέξεις

υλικό	**χρώμα / σχέδιο**	**μέγεθος**	**χαρακτηριστικά**
βαμβακερός	άσπρος κ.τ.λ.	κοντός	με φτερά
μεταξωτός	μονόχρωμος	μακρύς	με κορδέλες
δερμάτινος	πολύχρωμος	φαρδύς	με φούντες
ψάθινος		στενός	με κορδόνια
μάλλινος			

7 **Πρέπει να ντυθώ για ένα αποκριάτικο πάρτι. Διαλέγω θέμα και περιγράφω τη στολή μου**

α) το διάστημα
β) την αρχαιότητα
γ) τα φρούτα / τα λουλούδια / τα ζώα
δ) χωρίς θέμα

3

Αυτά τα ξέρω...

Συμπληρώνω τις προτάσεις διαλέγοντας το σωστό

1. Στις μεγάλες πόλεις έχει πάντα _____ στους δρόμους
2. Στο σκάκι δεν έχεις δικαίωμα για _____, μόνο για μία

α) πολλές κινήσεις **β) πολλή κίνηση**

1. Αυτό το πορτοκάλι είναι ζουμερό, έχει _____
2. Όταν κάνει ζέστη πρέπει να πίνεις _____

α) πολύ χυμό **β) πολλούς χυμούς**

1. Στο πάρτι τα παιδιά μαγείρεψαν _____ από διάφορες χώρες
2. Δεν έφαγε _____ το μεσημέρι, και τώρα πεινάει

α) πολύ φαγητό **β) πολλά φαγητά**

Τώρα μαθαίνω...

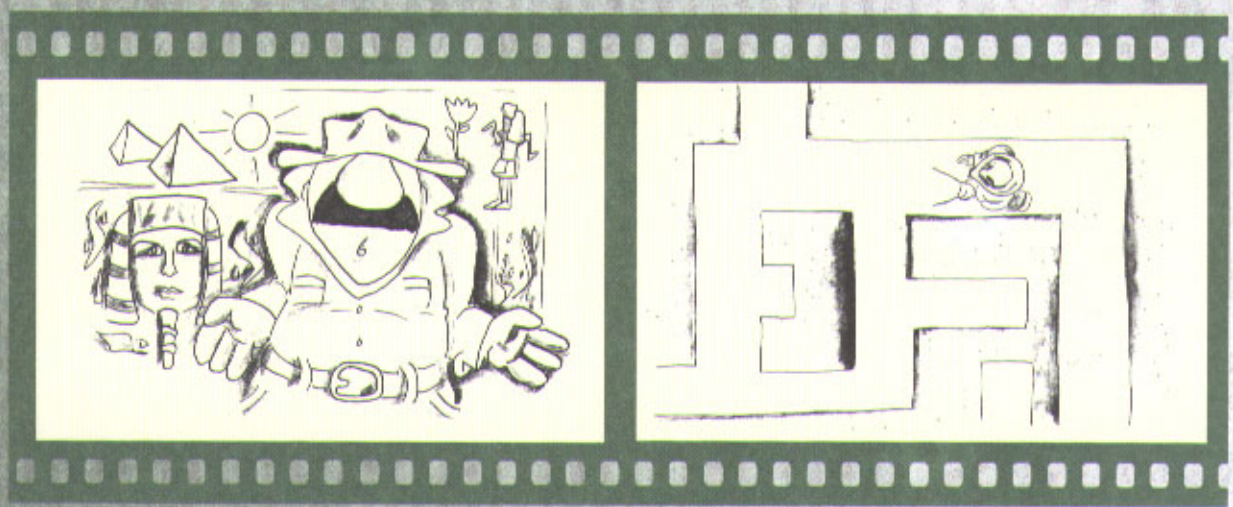

Πού είμαι; **Πώς** βρέθηκα εδώ;
Πολλή ζέστη κάνει

Εδώ **που** είμαι, μπερδεύτηκα **πολύ** αλλά
νομίζω **πως** ξέρω **πώς** θα βγω.

- Πού νομίζεις ότι βρίσκεται ο Σαχίνης σε κάθε εικόνα;

Και πολύ... πολιτισμός!

Πέτρος: Έλα, Ελένη, δε σβήνεις πια το φως; Τι διαβάζεις πάλι;

Ελένη: Ένα **πολύ** παράξενο βιβλίο. Έχεις ακούσει ποτέ για τη Νικόλ και το Σάιμον Σκοτ;

Πέτρος: Τι είν' αυτοί;

Ελένη: Αυστραλοί αρχαιολόγοι, **πολύ** γνωστοί. Δεν τους ξέρεις;

Πέτρος: Γιατί; Θα 'πρεπε;

Ελένη: Λοιπόν, άκου για να μαθαίνεις: Αυτοί οι δύο ξεκίνησαν απ' την Αυστραλία, ήρθαν στη Μεσόγειο και για **πολλές** δεκαετίες έψαχναν να βρουν τις σχέσεις ανάμεσα στους αρχαίους πολιτισμούς.

Πέτρος: Αρχαίους πολιτισμούς; Εννοείς τους Αιγύπτιους και τους Βαβυλώνιους; Και τι μας νοιάζουν εμάς οι σχέσεις τους;

Ελένη: Άσε με να σου εξηγήσω. Οι δυο αρχαιολόγοι βρήκαν ότι υπάρχουν **πολλά** κοινά στοιχεία ανάμεσα στους πολιτισμούς της Μεσογείου. Για παράδειγμα, κάποια πράγματα συναντάμε και στον πολιτισμό της Αιγύπτου και στον πολιτισμό της Κρήτης.

Πέτρος: Μα τι λες τώρα; Τι σχέση έχουν η Κνωσός και ο Μινώταυρος με τις πυραμίδες και το Φαραώ;

Ελένη: Αυτό ακριβώς διαβάζω τώρα. Έλα να δεις...

Πέτρος: Άσε με, βαριέμαι τώρα. Θέλω να κοιμηθώ. Θα τα δω στο όνειρό μου... Σβήσε επιτέλους το φως!

1. Δώσε έναν τίτλο στο βιβλίο που διαβάζει η Ελένη.
- Ποιος αρχαίος πολιτισμός υπήρχε στη χώρα σου;

Δραστηριότητες

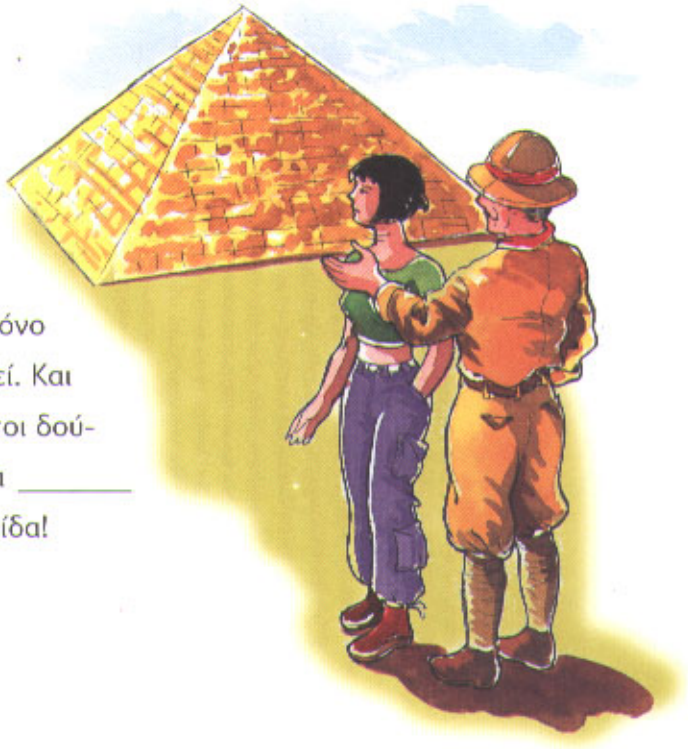

1 **Η Ελένη ονειρεύεται ότι μαζί με το Σάιμον Σκοτ μπαίνουν πρώτοι στη μεγάλη πυραμίδα. Συμπληρώνω με το επίθετο πολύς, πολλή, πολύ.**

Ω, Σάιμον! Τι να πω! Φανταστική! Σκέφτομαι μόνο πόσος _____ κόπος χρειάστηκε για να χτιστεί. Και πόσα _____ χρόνια! Πόσοι _____ άνθρωποι δούλεψαν και πόση _____ δύναμη είχαν! Πόσα _____ μυστικά κρύβει, άραγε, μέσα της αυτή η πυραμίδα!

Στις πυραμίδες...

	ΡΗΜΑ	ΕΠΙΡΡΗΜΑ	
	ταξιδεύει	**πολύ**	
Ο καλός αρχαιολόγος	**κάνει**	**πολύ** (ΕΠΙΘΕΤΟ)	**μεγάλα ταξίδια**
	ταξιδεύει	**πολύ** (ΕΠΙΡΡΗΜΑ)	**μακριά**

2 **Ο αρχαιολόγος Σάιμον Σκοτ αποκαλύπτει τα μυστικά της αρχαιολογίας στην Ελένη. Η Ελένη κρατάει σημειώσεις**

Αγαπητή μου Ελένη,

ο καλός αρχαιολόγος...

... έχει _____ αγάπη για την αρχαιολογία

... κάνει *πολλά* ταξίδια

... διαβάζει _____ βιβλία

... κάνει _____ προσπάθειες

... κάνει _____ προσεκτικές παρατηρήσεις

Για να γίνω καλή αρχαιολόγος πρέπει να...

την αρχαιολογία

ταξιδεύω πολύ

προσεκτικά

3 **Η Ελένη βρήκε έναν εύκολο τρόπο για να χτίσει τη μεγάλη πυραμίδα και να μάθει τα μυστικά της: το παιχνίδι «Φαραώ» στον υπολογιστή. Όμως πρέπει πρώτα να διαβάσει τις οδηγίες.**

Το «Φαραώ» είναι ένα παιχνίδι με _____ εκπλήξεις. Χρειάζεται όμως _____ υπομονή. Πρέπει να συγκεντρώσεις _____ πέτρες και _____ μεγάλα τούβλα και _____ υλικά, τα οποία πρέπει να αγοράσεις. Όμως δε φτάνει μόνο αυτό. Ένας _____ επικίνδυνος εχθρός σε παρακολουθεί. Είναι μια _____ χαριτωμένη σαύρα που προσπαθεί να γκρεμίσει ό,τι με _____ προσπάθεια χτίζεις. Γελάει _____ δυνατά κάθε φορά που το πετυχαίνει. Προσπάθησε να την αποφύγεις με _____ γρήγορες κινήσεις. Σε συμφέρει να την φυλακίσεις _____ ώρα στο υπόγειο της πυραμίδας. Καλή τύχη!

4 **Φτιάχνω σύνθετες λέξεις και συμπληρώνω το πορτρέτο του καλού αρχαιολόγου**
πολυμαθής, πολυτάλαντος, πολύξερος, πολυλογάς, πολύγλωσσος, πολυάσχολος

Ο καλός αρχαιολόγος...

έχει μάθει πολλά	...είναι *πολυμαθής*
έχει πολλές ασχολίες	...είναι _____
δε λέει πολλά λόγια	...δεν είναι _____
ξέρει πολλά	...είναι _____
μιλάει πολλές γλώσσες	...είναι _____
έχει πολλά ταλέντα	...είναι _____

Στο Λαβύρινθο...

Ο Πέτρος κοιμάται ακόμα. Ονειρεύεται ότι μαζί με τη Νικόλ Σκοτ είναι χαμένοι στο παλάτι του Μίνωα, στην Κνωσό.

Πέτρος: **Πού** είμαστε;
Νικόλ: Μη φοβάσαι, είμαστε στο παλάτι **που** έχτισε ο Μίνωας.
Πέτρος: Μαζί σου δε φοβάμαι, αλλά δεν καταλαβαίνω **πού** ακριβώς είμαι.

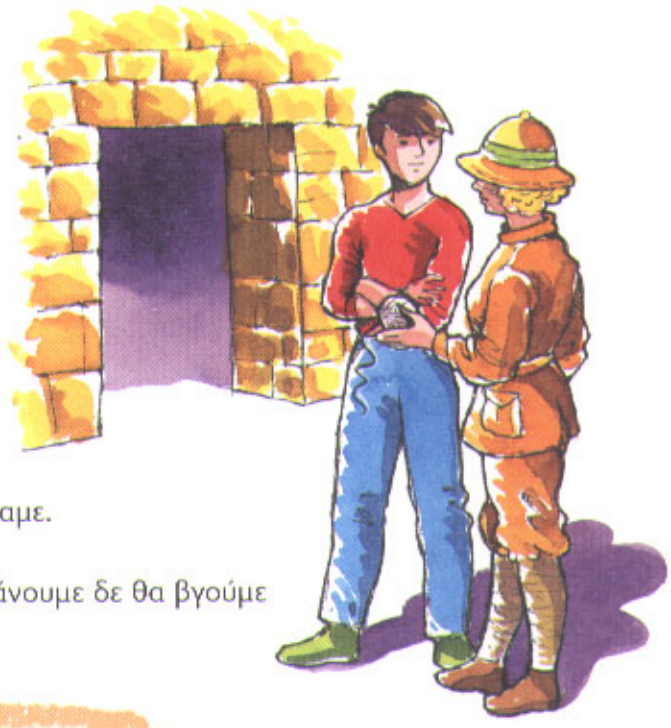

Νικόλ: Είμαστε στο διάδρομο του παλατιού **που** οδηγεί στο Λαβύρινθο.

Πέτρος: Δηλαδή θα δούμε και το Μινώταυρο; Στο Λαβύρινθο δεν είναι **που** τον είχε κλείσει ο Μίνωας;

Νικόλ: Ναι, Πέτρο. Ο Λαβύρινθος είναι τα υπόγεια του παλατιού. Πάμε;

Πέτρος: **Πώς** θα μπούμε;

Νικόλ: Ξέρω **πώς** θα μπούμε. Το πρόβλημα είναι **πώς** θα βγούμε! Προχώρα!

Πέτρος: Νικόλ, μην τρέχεις... Νομίζω **ότι** χαθήκαμε.

Νικόλ: Θα μας σώσει ο μίτος της Αριάδνης.

Πέτρος: Εγώ πάντως σου λέω **πως ό,τι** και να κάνουμε δε θα βγούμε ποτέ από 'δώ μέσα.

Πού είμαστε;
Ο Πέτρος δεν ξέρει πού είναι

Είμαστε στο παλάτι που (=το οποίο) έχτισε ο Μίνωας

Πώς θα βγούμε;
Ο Πέτρος δεν ξέρει πώς θα βγούνε

Νομίζω πως (=ότι) χρειαζόμαστε το μίτο

Ο Πέτρος χαίρεται που (=επειδή) δεν είναι μόνος του στο Λαβύρινθο, γιατί πιστεύει ότι ό,τι (=οτιδήποτε) και να γίνει η Νικόλ θα βρει τη λύση

5 Επιλέγω το σωστό

1. _____ **(που / πού)** το άκουσες αυτό;
2. Χαίρομαι _____ **(που / πού)** άκουσες αυτό ____ **(που / πού)** σου είπα.
3. Πιστεύω ____ **(ό,τι / ότι)** λέει η Νικόλ.
4. Πιστεύω _____ **(ό,τι / ότι)** η Νικόλ ξέρει από λαβύρινθους.
5. Νικόλ, _____ **(που / πού)** είμαστε; Εδώ _____ **(που / πού)** είμαστε, μόνο ο Μινώταυρος μας λείπει...

6 Συμπληρώνω όπως στο παράδειγμα

Η Νικόλ που (= *η οποία*) είναι αρχαιολόγος, μαζί με τον Πέτρο που (= _____) δεν ξέρει πού (= *σε ποιο μέρος*) είναι, χάθηκαν στο παλάτι που έχτισε ο Μίνωας που (= _____) ήταν βασιλιάς στην Κνωσό. Ο Πέτρος αισθάνεται ασφάλεια που (= _____) έχει τη Νικόλ μαζί του. Τώρα που βρίσκονται στο κέντρο του Λαβύρινθου, που (= _____) είναι σκοτεινός και που τους τρομάζει, θυμούνται όλες τις ιστορίες που (= _____) έχουν ακούσει για το Μινώταυρο. Σκέφτονται πώς θα βγουν ξανά στο φως, γιατί οι φίλοι τους (ο Σάιμον και η Ελένη), που (= _____) τους περιμένουν έξω, ανησυχούν.

7 Σημειώνω το δρόμο που πρέπει να ακολουθήσει ο Πέτρος για να βγει από το Λαβύρινθο, αρχίζοντας από το κέντρο

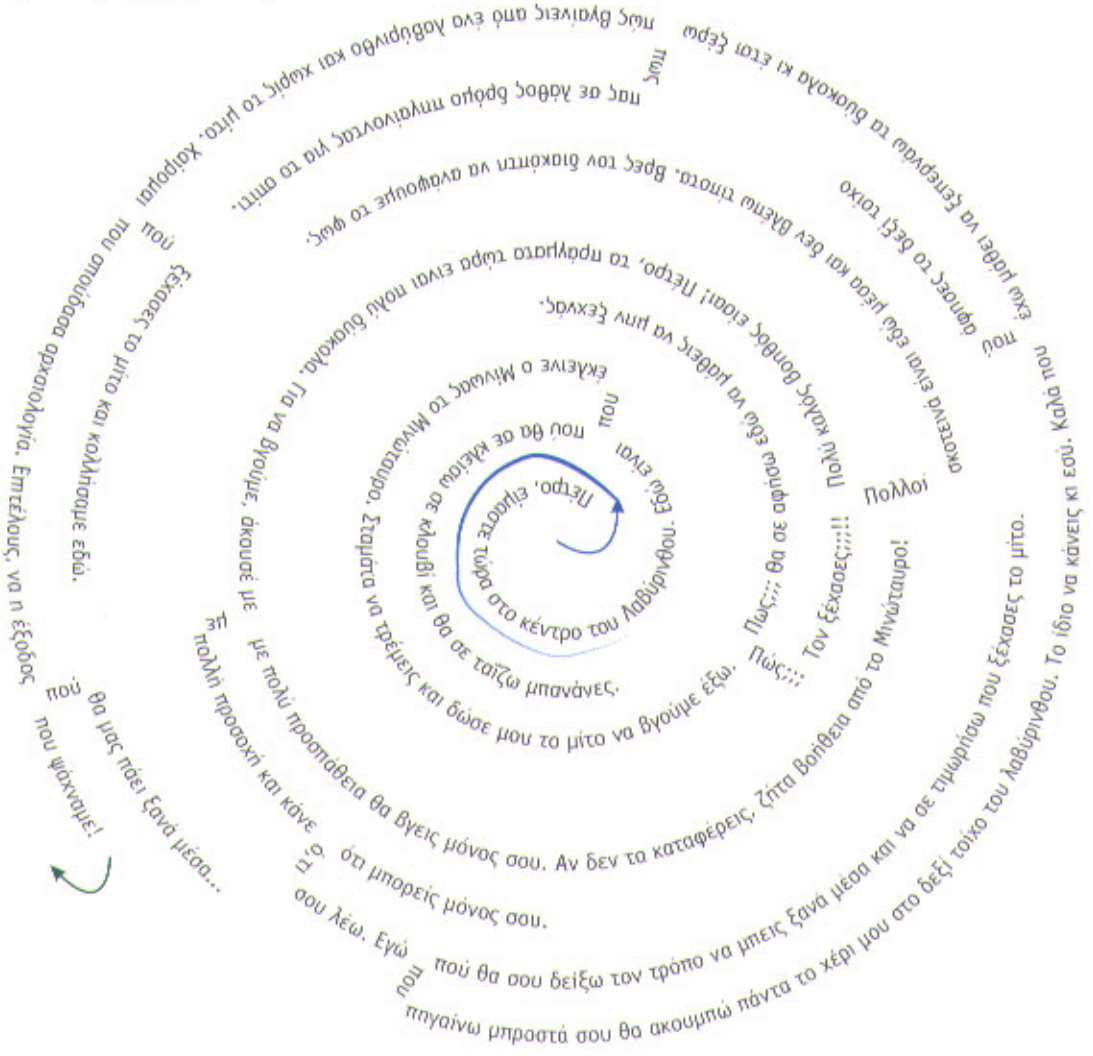

Νικόλ: Μπράβο, Πέτρο, τα κατάφερες!

Πέτρος: Νικόλ, σε παρακαλώ, μην πεις στην Ελένη ότι ξέχασα το μίτο...

4

Αυτά τα ξέρω...

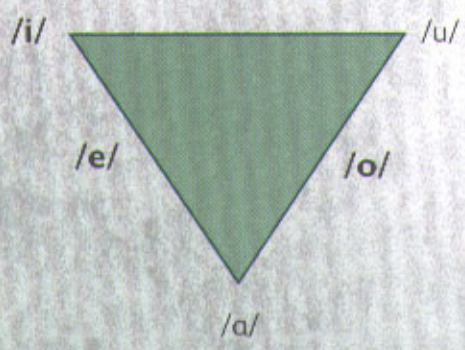

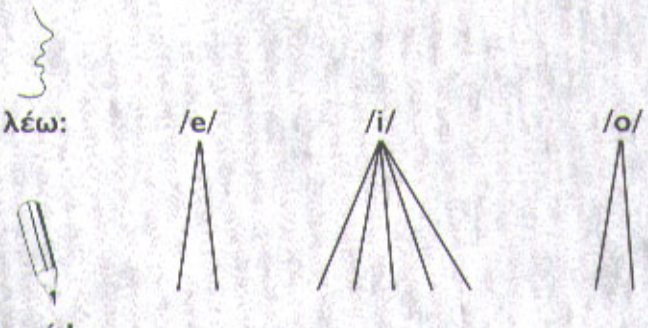

Τώρα μαθαίνω...

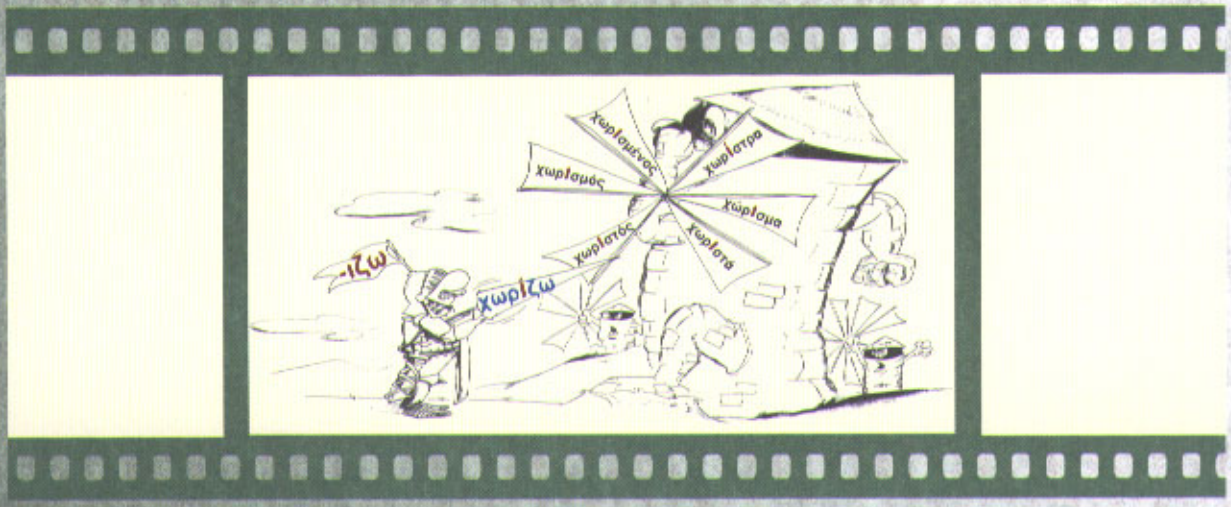

• Ποιον εχθρό νομίζεις ότι πολεμάει ο Σαχίνης;

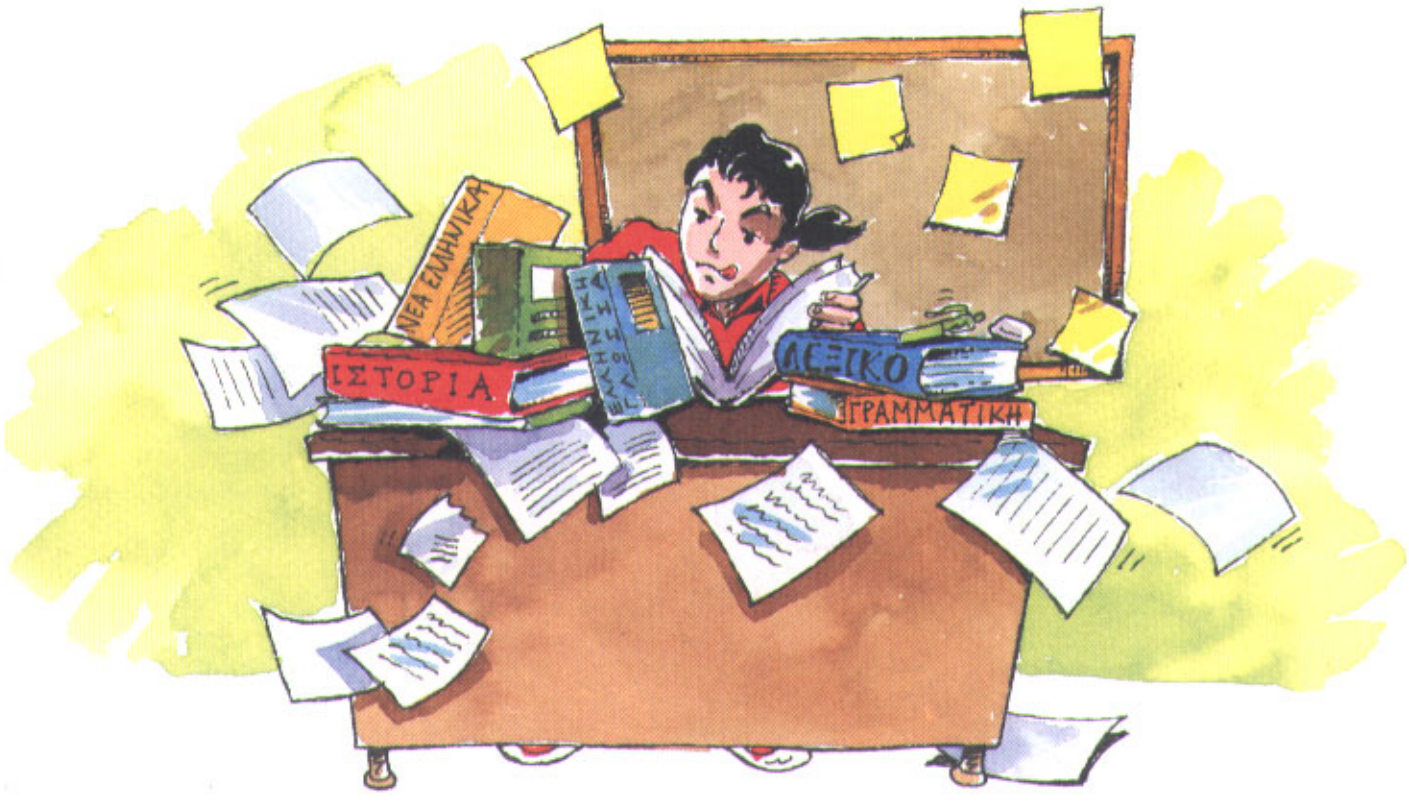

Αχ! Αυτές οι εξετάσεις...

Δημήτρης: Έλα, βρε Αντόνιο! Σε παίρνω απ' το πρωί. Πού γυρίζεις;

Αντόνιο: Πού να γυρίζω; Μέσα είμαι και πήζω...

Δημήτρης: Τι κάνεις, λέει; Πού τα μαθαίνεις αυτά;

Αντόνιο: Άστα, Δημήτρη, διαβάζω και δεν τελειώνω.

Δημήτρης: Τι διαβάζεις;

Αντόνιο: Ελληνικά, τι να διαβάζω; Οι εξετάσεις είναι σε δέκα μέρες.

Δημήτρης: Αποφάσισες να δώσεις τελικά;

Αντόνιο: Ναι, τι άλλο να κάνω; Μόνο έτσι θα πάρω την υποτροφία για την Ελλάδα και θα γνωρίσω καλύτερα την Ελένη...

Δημήτρης: Α! Τώρα καταλαβαίνω! Και πώς πάει το διάβασμα;

Αντόνιο: Καλά, νομίζω. Δουλεύω σοβαρά.

Δημήτρης: Δηλαδή, δε βγαίνουμε απόψε;

Αντόνια: Κοίτα, έχω πρόβλημα με την ορθογραφία. Αν με βοηθήσεις λιγάκι, βγαίνουμε ευχαρίστως!

Διαβάζω το κείμενο και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Γιατί δίνει εξετάσεις ο Αντόνιο;
2. Πού νομίζεις ότι έχει δυσκολία;

• Εσύ πού δυσκολεύεσαι με τα ελληνικά;

Δραστηριότητες

1 Ο Δημήτρης έφτιαξε μια ζωγραφιά για να βοηθήσει τον Αντόνιο να βάλει σε τάξη τα ρήματα. Τι πρέπει να θυμάται ο Αντόνιο; Τον βοηθάω να βάλει τα ρήματα σε ομάδες

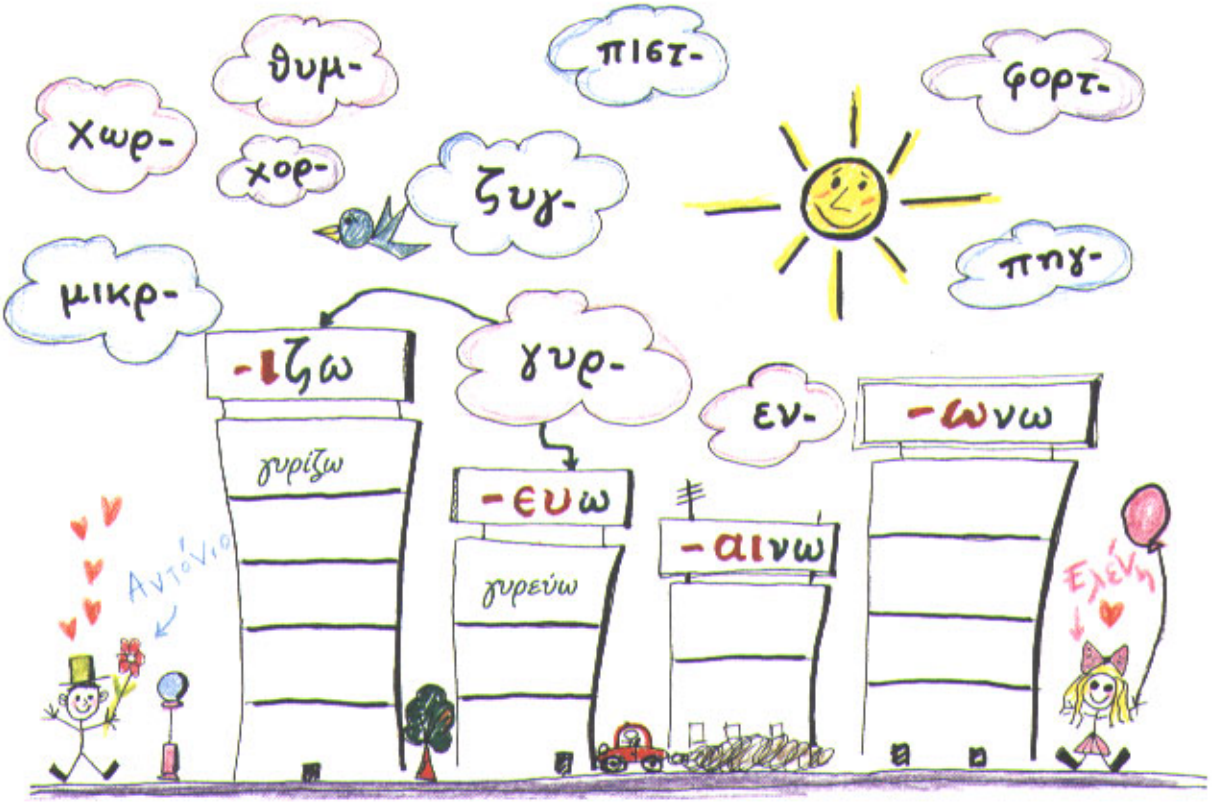

Όμως, Αντόνιο, πρόσεξε!

- ιζω	αλλά	αθροίζω, δανείζω, πήζω, δακρύζω
-αινω	αλλά	μένω, δένω, πλένω
-ευω	αλλά	κλέβω

2 **Λέω τι γίνεται σε κάθε εποχή: χρησιμοποιώ τα κατάλληλα ρήματα όπως στο παράδειγμα**

ζεστ__νομαι, χιον__ζει, οργ__νω, μαζ__ω, φυτρ__νω, ανθ__ζω, ξερ__νομαι, θερ__ζω, πηγ__νω διακοπές, μυρ__ζω, πρασιν_ί ζω, φυτ__ω, κρυ__νω, ψαρ__ω

Την άνοιξη τα δέντρα πρασινίζουν,
τα λουλούδια

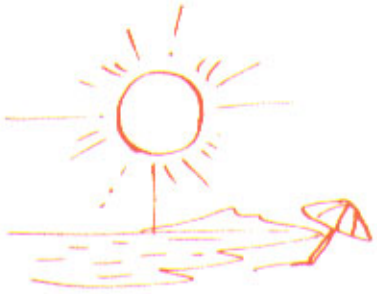

3 **Αν συμπληρώσω σωστά τις λέξεις των προτάσεων, θα διαβάσω κάθετα στην αρχή τι δυσκολεύει στα ελληνικά τον Αντόνιο**

ΟΡΓ_ _ _ _ _	καλύτερα τις δουλειές μου, όταν τις προγραμματίζω
_ ΥΠ _ _ Ν_	το περιβάλλον, αν πετάω κουτάκια στην παραλία
Θ _ _ _ Ν _	όταν με κατηγορούν άδικα
_ ΝΕΙΡ_ _ _ _ _ _	όταν κοιμάμαι, αλλά κι όταν είμαι ξύπνιος
_ _ Ρ _ Ζ _	αργά στο σπίτι, όταν πηγαίνω για χορό με τους φίλους μου
_ ΥΘΜ _ _ _	τα κανάλια στην καινούρια τηλεόραση
_ _ _ Β _ _ _ _	από τις σκάλες, γιατί χάλασε το ασανσέρ
Φ Ω Τ _ _ _ _ _ _ _ _	πάντα ανθρώπους και ποτέ τοπία
_ ΔΡ _ _ _	πολύ όταν κάνει ζέστη, τρέχω ή γράφω εξετάσεις
_ Ν _ Κ _ _ _ _ _	τη φασολάδα με τη μεγάλη κουτάλα

4 **Στις εξετάσεις των ελληνικών ο Αντόνιο πρέπει να λύσει την παρακάτω άσκηση. Μπορείς να τον βοηθήσεις;**

1. Πρέπει να βιαστούμε! Η παράσταση *αρχίζει* (αρχή) στις εννιά.
2. Πριν φύγεις να _____ (κλειδί) την πόρτα.
3. Σε λίγο _____ (τέλος) την πρώτη Λυκείου και δεν έχεις _____ (απόφαση) τι θέλεις να σπουδάσεις;
4. Του αρέσει να _____ (ταξίδι) σε μέρη εξωτικά και όταν _____ (τέλος) το σχολείο, θα _____ (γύρος) όλα τα δάση της Νότιας Αμερικής.
5. Δεν ανοίγουμε λίγο το παράθυρο; Εγώ _____ (ζέστη) πολύ εδώ μέσα.
6. Η ομάδα του στίβου _____ (ελπίδα) ότι θα πάρει το χρυσό μετάλλιο στους σχολικούς αγώνες.
7. Ο πατέρας μου γκρινιάζει γιατί κάθε βδομάδα _____ (ακριβός) η βενζίνη.
8. Όταν ήταν μικρός _____ (όνειρο) να γίνει περιπτεράς, γιατί το περίπτερο ήταν ένα μαγικό μέρος που τα είχε όλα. Τελικά σπούδασε φιλοσοφία.
9. Είμαι ήδη πολύ πιεσμένος. Μη με _____ (ζόρι) άλλο.

Η χημεία... των ρημάτων: οι πυρήνες και οι δεσμοί τους

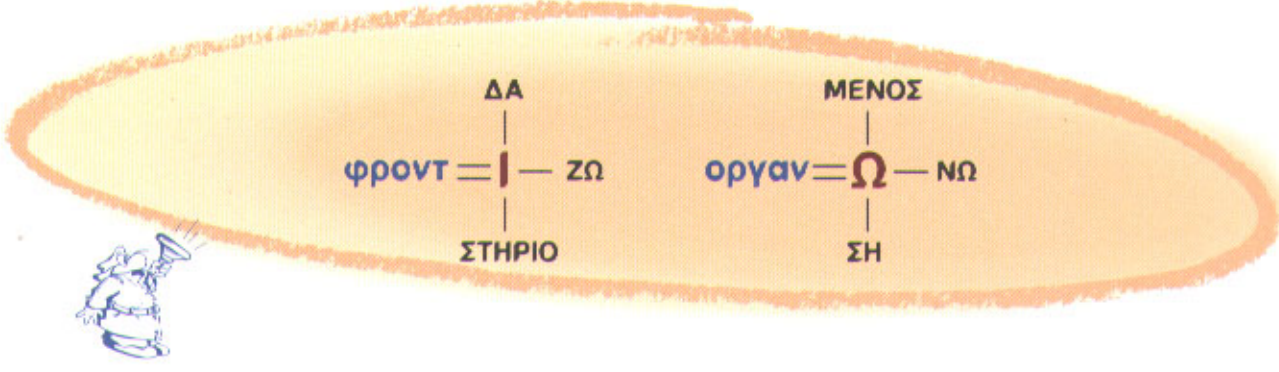

5 **Δεσμεύω το (ρηματικό) πυρήνα και παράγω τις δικές μου (λεξικές) ενώσεις**

χωρ = ι —

δηλ = ω —

διαφημ = ι —

6 **Ταιριάζω τις λέξεις της αριστερής στήλης με τις αντίστοιχες φράσεις της δεξιάς στήλης και συμπληρώνω τις προτάσεις με το αντίστοιχο ρήμα**

1. στόλισμα — δέντρου
   στολισμός — πόλης
   Ο Παρθενώνας *στολίζει* την Αθήνα.
2. αγώνας — κατά των ναρκωτικών
   αγώνισμα — της άρσης βαρών
   Οι αθλητές χτες _____ στο Ολυμπιακό στάδιο.
3. ο χαρακτηρισμός — του προσώπου
   τα χαρακτηριστικά — της διαγωγής του μαθητή
   Δε νομίζω ότι η τεμπελιά είναι κάτι που με _____ . Απλά, η ορθογραφία είναι δύσκολη.
4. η χωρίστρα — του Αντόνιο με την Ελένη
   ο χωρισμός — στα μαλλιά
   Ο Σηκουάνας _____ το Παρίσι στα δύο.
5. ο γύρος — του ξενιτεμένου *(Γ. Σεφέρης)*
   το γύρισμα — του κόσμου σε ογδόντα ημέρες *(Ι. Βερν)*
   ο γυρισμός — της ταινίας *Στέλλα (Μ. Κακογιάννης)*
   Τα χελιδόνια _____ κάθε άνοιξη στις παλιές τους φωλιές.

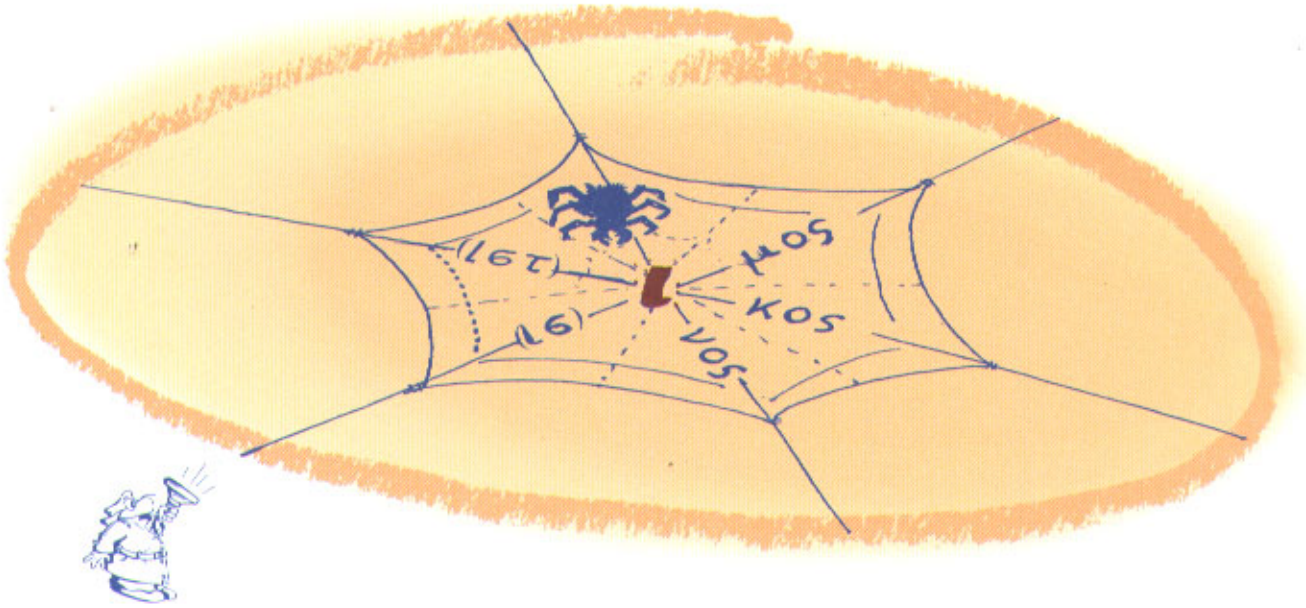

7 **Ο Αντόνιο την παραμονή των εξετάσεων είδε στον ύπνο του την ορθογραφία σαν Δράκουλα... Συνδέω τις δύο στήλες και περιγράφω τον εφιάλτη του Αντόνιο**

ξύλο	κάπα		
γυαλί	παντελόνι		
πορσελάνη	νύχια		
μαλλί	δόντια		
αίμα	πόδι	→	**ξύλινο πόδι**
βελούδο	παπούτσια		
δέρμα	μάτια		

Η ορθογραφία-δράκουλας *περπατούσε με ένα ξύλινο πόδι, φορούσε*

Όπως και για τον Αντόνιο, οι εξετάσεις είναι για μένα....

8 **Βάζω ✓ δίπλα στα επίθετα που νομίζω ότι εκφράζουν τα συναισθήματά μου για τις εξετάσεις και μιλάω γι' αυτά στους συμμαθητές μου**

αρχωτικός	ανταγωνιστικός	δημιουργικός
διδακτικός	μελαγχολικός	τραγικός
κωμικός	καταπιεστικός	τυραννικός
υπέροχος	φυσιολογικός	χρήσιμος

9 **Διαβάζω, συμπληρώνω και, αν συμφωνώ, υπογράφω κι εγώ**

ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΕΥΘΥΝΗΣ

αλλιώς

Είμαι πια μεγάλο παιδί...
και υπόσχομαι στον εαυτό μου

- Είμαι πια 17 χρονών και έχω ευθύνη για ό,τι λέω και ό,τι κάνω. Αυτό σημ__νει ότι πριν ανοίξω το στόμα μου για να απαντήσω σε ό,τι με ρωτήσουν, λέω από μέσα μου τη φράση «εγώ, ο Αντόνιο, πιστ____ω ότι ... και υποστηρ__ζω ότι ...».

- Για πράγματα που δεν ξέρω είναι προτιμότερο να δηλ__νω την άγνοιά μου.

- Δεν πανικοβάλλομαι με τα ελλην__κά (αλλά και με κανένα μάθημα).

- Ο δρόμος της γνώσης είναι πολύ ζόρ__κος. Και επειδή το ξέρω καλά, φροντ__ζω να μην αφήνω κενά σε πράγματα που διδάχτηκα.

- Ξαναγυρ__ζω το Σαββατοκύριακο σε ό,τι δεν προλαβ__νω να μάθω μέσα στη βδομάδα και προγραμματ__ζω τις υποχρε__σεις μου.

- Κολλάω χαρτάκια με καταλήξεις, τύπους μαθηματικών ή φυσικοχημείας κ.τ.λ. στο γραφείο μου, τα κοιτάζω συχνά κι έτσι μαθ__νω πιο γρήγορα.

- Φροντ__ζω να είμαι ενημερ__μένος για το τι συμβ__νει τώρα γύρω μου, πώς αυτό επηρεάζει τη ζωή της πόλης μου, της κοινωνίας μου, της χώρας μου και τη δική μου, τελικά.

- Ξεφυλλ__ζω ό,τι πέσει στα χέρια μου και διαβάζω εφημερίδες, περιοδικά, σχόλια δημοσιογράφων.

- Όταν διαβάζω, αρχ__ζω από τα δύσκολα, δε χαζ__ω και δε συνεχ__ζω ποτέ μετά τις 23.00.

Υπογραφή

Αντόνιο

5

Αυτά τα ξέρω...

Μπορώ να πω

γέρος γύρος
χέρι χείλια
νιάτα

Μπορώ να συλλαβίσω

δύο ▶ δύ | ο
δυο ▶ δυο

Τώρα μαθαίνω...

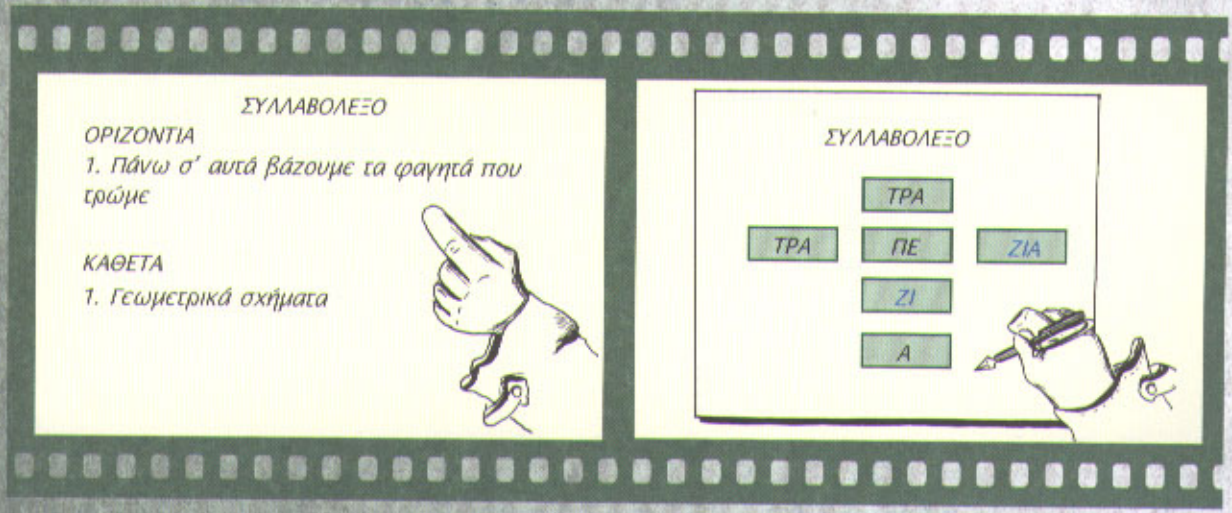

• Γιατί ο Σαχίνης χρειάζεται πιο πολλά κουτάκια για τη λέξη που συμπλήρωσε κάθετα;

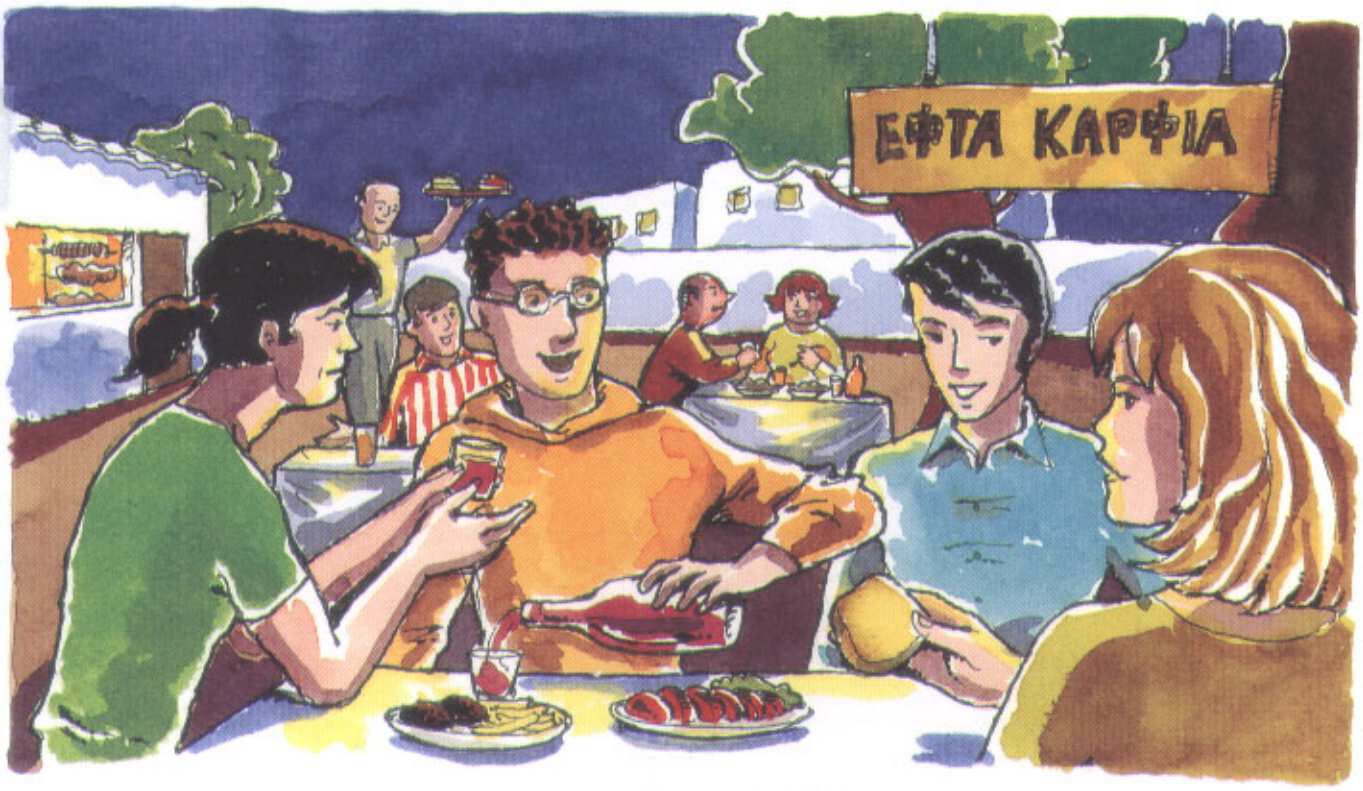

Το μαγαζί δεν έχει τραπέζια

Δημήτρης: Εμπρός;
Χάρης: Δημήτρη...
Δημήτρης: Ναι;
Χάρης: Ο Χάρης είμαι.
Δημήτρης: Έλα, πώς πάει;
Χάρης: Καλά. Να σου πω, σε παίρνω απ' έξω και **βιά**ζομαι. Λέμε με τα παι**διά** να πάμε στα «Εφτά Καρ**φιά**» και...
Δημήτρης: Πού;
Χάρης: Στην ψηστα**ριά**, αλλά πρέπει να αποφασίσουμε νωρίς, γιατί το μαγαζί έχει κα**μιά** δεκα**ριά** τραπέ**ζια** μόνο και έχει πολύ κόσμο τα βρά**δια**. Θα έρθεις;
Δημήτρης: Μπα, δε γίνεται, αύριο γράφω **δια**γώνισμα γεωμετρία για τα τραπέζια. Άμα θες, όμως, πέρνα **πιο** αργά απ' το σπίτι να τα πούμε.
Χάρης: Εντάξει. Μπορώ να γράψω και κάτι που θέλω στο κομ**πιού**τερ σου;
Δημήτρης: Ό,τι θες, αλλά μην αργήσεις πολύ.
Χάρης: Έγινε. Καλό **διά**βασμα.

Διαβάζω το κείμενο και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Γιατί ο Δημήτρης δεν πηγαίνει στα «Εφτά Καρφιά»;
2. Πόσα τραπέζια έχουν τα «Εφτά Καρφιά»;

- Πόσες ώρες διαβάζεις εσύ κάθε μέρα; Πότε βλέπεις τους φίλους σου;

Δραστηριότητες

1 **Βάζω τις συλλαβές των λέξεων στα κουτάκια, όπως στο παράδειγμα**

1. βιάζομαι
2. παιδιά
3. καρφιά
4. ψησταριά
5. καμιά

βιά	ζο	μαι

6. δεκαριά
7. τραπέζια
8. διάβασμα
9. πιο
10. κομπιούτερ

Άλλα γράφω κι άλλα λέω

2 **Λέω σωστά τις παρακάτω λέξεις και μαζεύω στο σακούλι τα σύμφωνα που υπάρχουν πριν από το -/i/- όπως στο παράδειγμα**

βρά**δι**α
βιάζομαι
δεκαριά
τραπέζια
κομπιούτερ
δόντια

καρ**φι**ά
ματιές
κρασιά
βαθιά

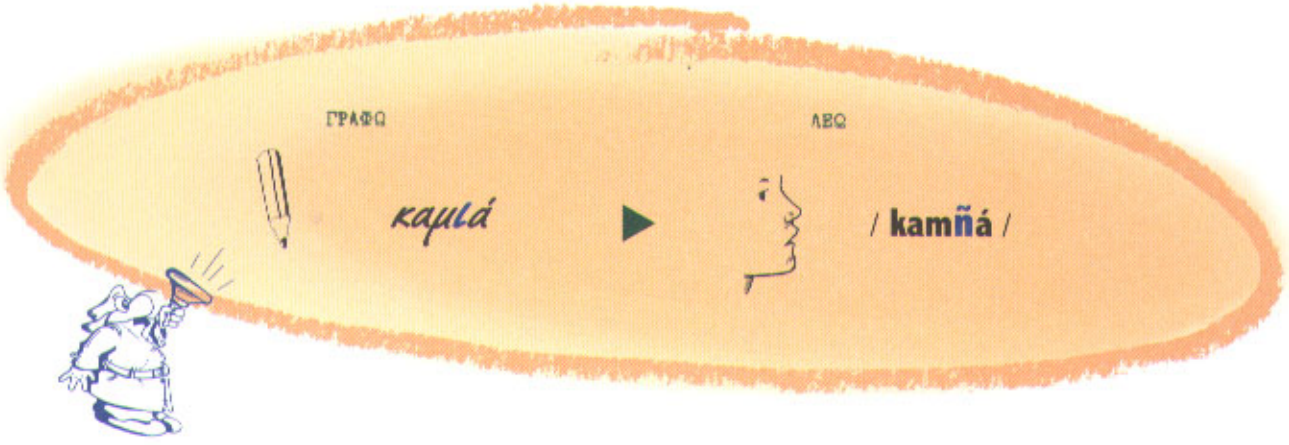

3 **Λέω σωστά τις παρακάτω λέξεις. Ποιο σύμφωνο υπάρχει πριν το - /i/-;**

καμιά
μια
μοιάζω

ζημιά
κορμιά
καλαμιά

4 **Τώρα διαβάζω ξανά με σωστό τρόπο το διάλογο στη σελίδα 33**

5 **Ποιο δέντρο ή ποιο φυτό μάς δίνει τα:** κεράσι, καρύδι, αμύγδαλο, ελιά, ροδάκινο, μπανάνα, κολοκύθι; **Συμπληρώνω όπως στο παράδειγμα**

το κεράσι

η κερασιά

6 **Γράφω τον πληθυντικό των λέξεων που ακολουθούν και τις προφέρω σωστά όπως στο παράδειγμα**

ψάρι ▶ ψά ρια / psárja /

καράβι ▶

μαχαίρι ▶

κεράσι ▶

τζάμι ▶

κουμπί ▶

καλάθι ▶

καρφί ▶

παπί ▶

αγόρι ▶

χέρι ▶

μάτι ▶

γιατρός **χιόνι** **σκαμνιά**

προσέχω ότι σε μερικές λέξεις γράφω ό,τι προφέρω

7 **Γράφω τις λέξεις που διαβάζει ο δάσκαλος / η δασκάλα μου* κάτω από τη σωστή εικόνα. Προσέχω να τις γράψω σωστά**

_ _ _ _ _ _ _

_ _ _ _ _ _ _

_ _ _ _ _

_ _ _ _ _ _ _

_ _ _ _ _ _ _

_ _ _ _ _ _ _ _

_ _ _ _ _ _

_ _ _ _ _

Άλλο τραπέζια... κι άλλο τραπέζια

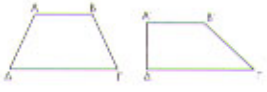

τρα	πέ	ζια		τρα	πέ	ζι	α
μύ	δια		αλλά	Μή	δει	α	
ά	δεια			ά	δει	α	

8 **Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις λέξεις από τον παραπάνω πίνακα και τις προφέρω σωστά**

1. Η _____ είναι μια τραγωδία του Ευριπίδη.
2. Πότε τελειώνει η _____ του μπαμπά σου φέτος;
3. Το μαγαζί έχει μόνο δέκα _____.
4. Φοβάμαι τα _____ και σκοτεινά δωμάτια.
5. Αυτή η ψαροταβέρνα έχει _____ τηγανητά;
6. Σχεδιάστε δύο _____, ΑΒΓΔ και Α΄Β΄Γ΄Δ΄.

9 **Προσπαθώ να πω γρήγορα και σωστά**

Μια πάπια μα ποια πάπια; Μια πάπια με παπιά.

6

Αυτά τα ξέρω...

Ακούω το δάσκαλο / τη δασκάλα μου* και συμπληρώνω με *σ* ή *ζ*

1. __ύμη
2. __ωή
3. __ιγά
4. __όι
5. __υγά
6. __άλη
7. __ύμη
8. χαλά__ι
9. Βα__ούλα
10. να χαλά__ει
11. __άλι
12. χα__ούλα

Τώρα μαθαίνω...

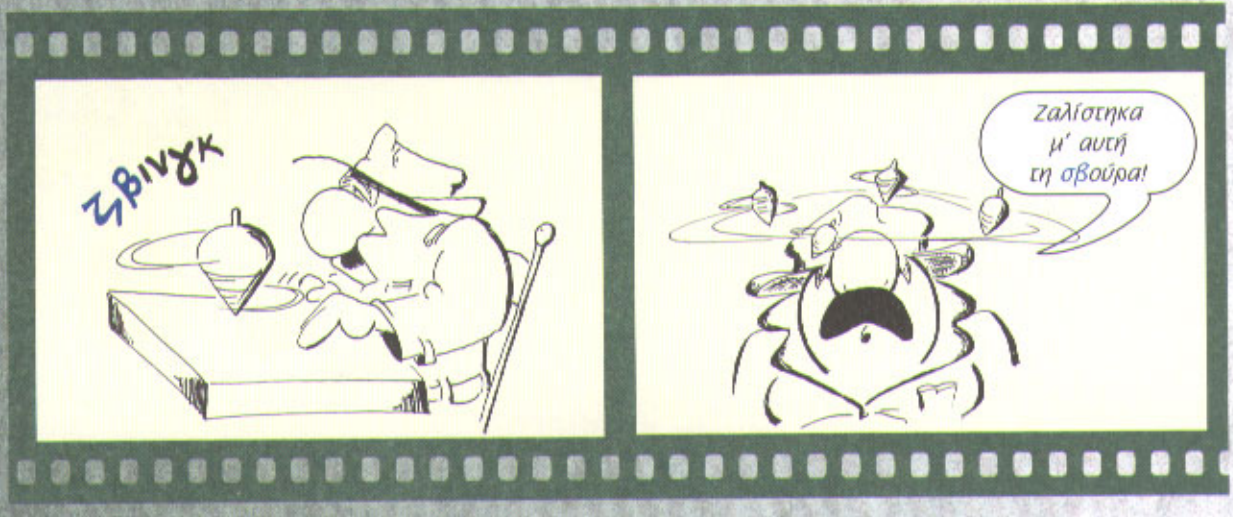

• Γιατί ζαλίστηκε ο Σαχίνης;

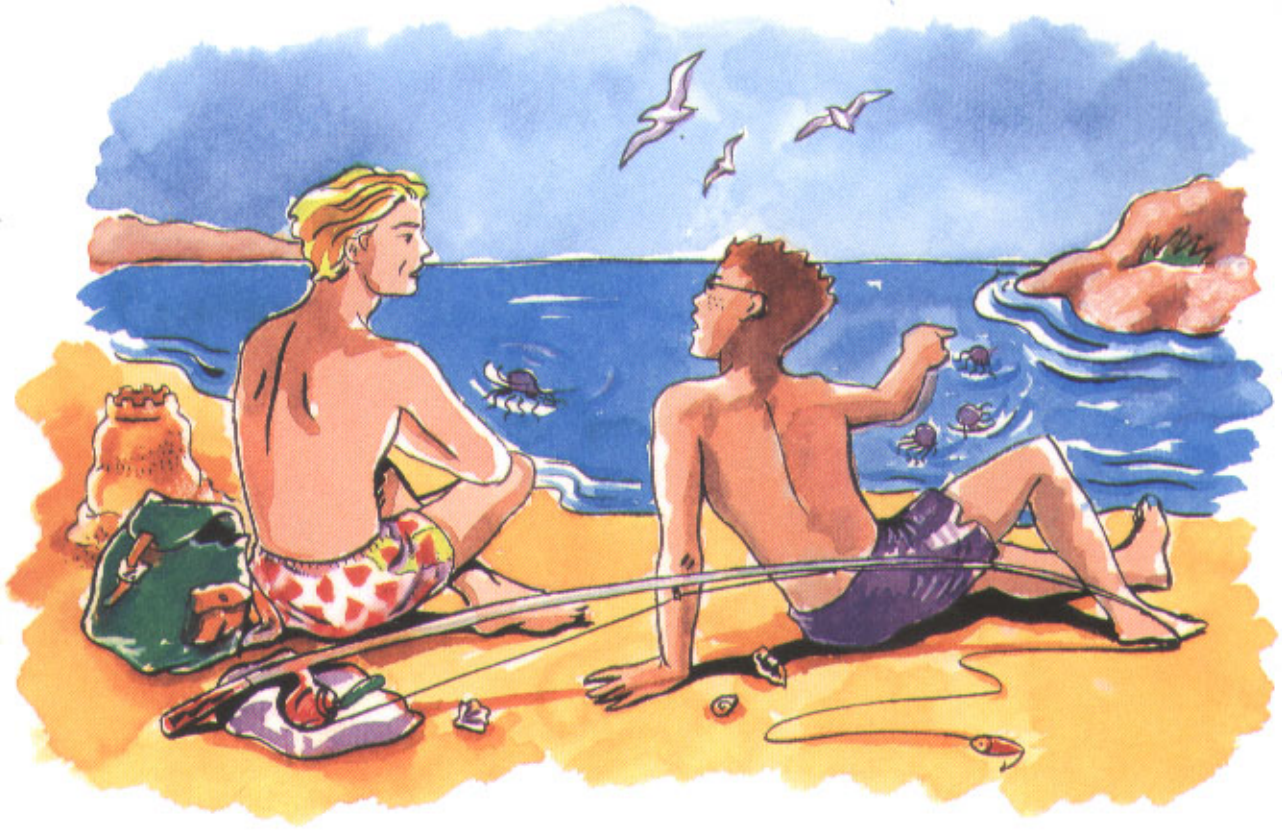

Στις διακοπές

Δημήτρης: Βαριέμαι. Ξαναβουτάμε;

Χάρης: Με τίποτα! Δε βλέπεις τις μέδουσες;

Δημήτρης: Ποιες μέδουσες, βρε Χάρη; Σήκω να βάλουμε τις μάσκες μας και τα βατραχοπέδιλα και να βουτήξουμε απ' τους βράχους.

Χάρης: Τρεις μήνες αυτό κάνουμε...

Δημήτρης: Τι λες να κάνουμε τότε;

Χάρης: Ας μαζέψουμε κοχύλια. Απ' αυτά που μοιάζουν με σβούρες.

Δημήτρης: Τι να τα κάνεις; Δε βαρέθηκες πια; Τρεις μέρες σβούρες μαζεύουμε... Δεν πάμε για ψάρεμα καλύτερα;

Χάρης: Θα μας δώσει ο πατέρας σου τη βάρκα όμως;

Δημήτρης: Δε μας νοιάζει. Δε θα του το πούμε.

Χάρης: Ξέρεις να βάζεις δολώματα στο αγκίστρι;

Δημήτρης: Φυσικά. Θα βάλουμε τις γαρίδες στα αγκίστρια και θα περιμένουμε.

Χάρης: Και τις γαρίδες πού θα τις βρούμε;

Δημήτρης: Ούτε μια γαρίδα δεν είσαι άξιος να πιάσεις;

Χάρης: Για πιάσε μία εσύ να σε δω...

Διαβάζω το κείμενο και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Πόσους μήνες κάνουν διακοπές ο Δημήτρης και ο Χάρης;
2. Ποιος βαριέται πιο πολύ; Ο Δημήτρης ή ο Χάρης;

• Ο Χάρης φοβάται τις μέδουσες. Γιατί;

Δραστηριότητες

Άλλα γράφουμε και άλλα λέμε

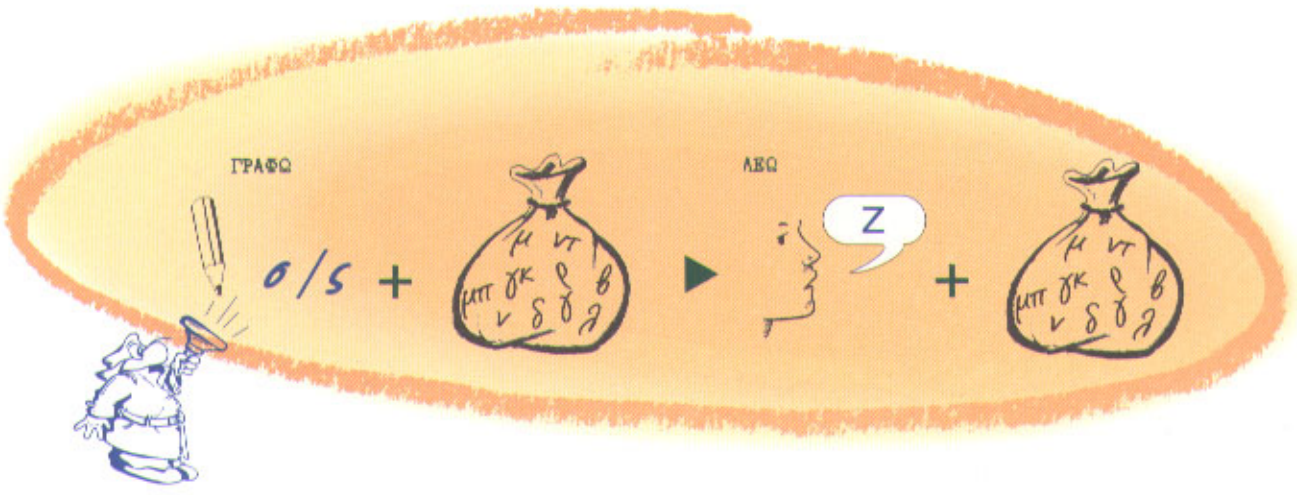

1 Ακούω προσεχτικά τις λέξεις και βάζω ✓ όπου ακούω **Z**, όπως στο παράδειγμα

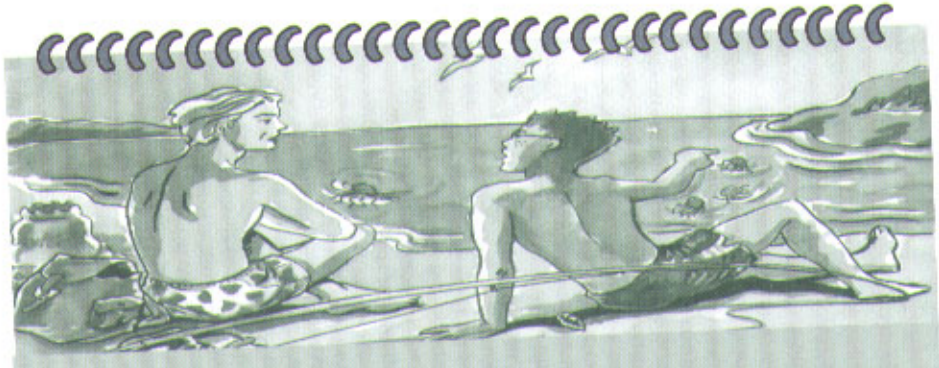

σχάρα	
ομήνος	✓
σβούρα	
σπάρος	
σκάλα	
στάλα	
σχουρός	
σφήκα	

Να τα λέμε... αλλά να τα λέμε και καλά!

2 Τώρα προσέχω και προφέρω σωστά τις παρακάτω λέξεις

Σμύρνη	σβούρα	πρεσβεία	ασβέστης
διαβασμένος	κόσμος	Γιουγκοσλαβία	σπασμένος

Άλλα λέμε... κι άλλα γράφουμε

Γράφω πάντοτε *σ* - όταν ακολουθεί σύμφωνο μέσα σε μια λέξη

3 Συμπληρώνω τη λέξη κάτω από κάθε σκίτσο

β _ _ _ _ _

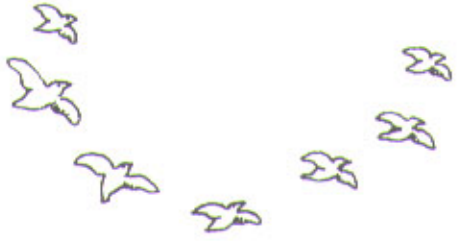

μ _ _ _ _ _

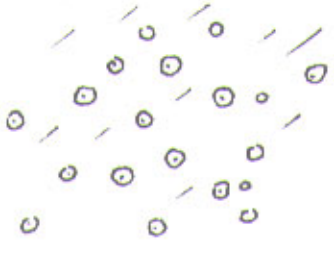

_ _ _ _ _ _ μ _

χ _ _ _ _ _

φ _ _ _ _ _

4 Διαβάζω σωστά τις παρακάτω προτάσεις

1. Τη**ς μπ**ήκε ένας αχινός στο πόδι.
2. Φέρε τι**ς ντ**ομάτες για τη σαλάτα.
3. Τους πύργους στην άμμο του**ς γκ**ρεμίζει το κύμα.
4. Α**ς μ**αζέψουμε κοχύλια.
5. Ξέρει**ς ν**α βάζει**ς δ**ολώματα στο αγκίστρι;
6. Φοβάσαι τι**ς ρ**ουφήχτρες;
7. Θα μα**ς δ**ώσει ο πατέρα**ς μ**ου τη βάρκα;
8. Και τι**ς γ**αρίδες πού θα **τις β**ρούμε;
9. Α**ς λ**ύσουμε τη βάρκα.

5 Ακούω το παρακάτω κείμενο και βάζω σε κύκλο όπου ακούω Ζ. Μετά το διαβάζω κι εγώ δυνατά

Ρωτήσαμε ποτέ τι (**ς γ**) αρίδες, τις γλώσσες, τους αχινούς, τα δελφίνια, τους γλάρους, πόσο έχει αλλάξει η ζωή τους από τότε που ο άνθρωπος μπήκε και αυτός στον κόσμο τους; Και δεν μπήκε με σεβασμό, όπως μπαίνει κανείς στο σπίτι ενός φίλου, αλλά σαν εχθρός που καταστρέφει και αδιαφορεί για τους μικρούς και αδύνατους.

6 Διαβάζω δυνατά τις ερωτήσεις και απαντάω όπως στο παράδειγμα

Βλέπεις τους γλάρους; Ναι, *τους βλέπω* / Όχι, *δεν τους βλέπω*

1. Μάζεψες τις πετσέτες; Ναι, _____
   Όχι, _____
2. Γύρισες τις παραλίες; Ναι, _____
   Όχι, _____

3. Ρωτάς τους φίλους σου όταν έχεις ένα πρόβλημα;

Ναι, _____

Όχι, _____

4. Δοκίμασες τις γαρίδες; Ναι, _____

Όχι, _____

7 **Φτιάχνω τις προτάσεις και τις διαβάζω δυνατά όπως στο παράδειγμα**

Μισώ *τις λεμονάτες γαρίδες* (οι λεμονάτες γαρίδες).

1. Προτιμώ _____ (οι γαρίδες) από _____ (οι γλώσσες).
2. Φοβάμαι _____ (οι ρουφήχτρες) και όχι _____ (οι μέδουσες).
3. Το καλοκαίρι παίζω με _____ (οι ρακέτες) στην παραλία.

8 **Γράφω τις λέξεις που διαβάζει ο δάσκαλος / η δασκάλα μου** και μετά βάζω ✓ όπου ακούω Z όπως στο παράδειγμα**

νόμισμα	✓	*κουρασμένος*	✓

7

Αυτά τα ξέρω...

ο φιλ**ος**	η μητέρ**α**	το βιβλί**ο**	το πρόγραμμ**α**
του φιλ**ου**	της μητέρ**ας**	του βιβλί**ου**	του προγραμμ**ατος**
το φιλ**ο**	τη μητέρ**α**	το βιβλί**ο**	το πρόγραμμ**α**
οι φιλ**οι**	οι μητέρ**ες**	τα βιβλί**α**	τα προγραμμ**ατα**
των φιλ**ων**	των μητέρ**ων**	των βιβλί**ων**	των προγραμμ**άτων**
τους φιλ**ους**	τις μητέρ**ες**	τα βιβλί**α**	τα προγραμμ**ατα**

Τώρα μαθαίνω...

α. μπλε β. καφέ γ. γκρι δ. κίτρινο

Ποιο είναι το χρώμα...

1. του φεγγαριού
2. των ματιών της Αγκάθας
3. των ψαριών
4. των κουπιών της βάρκας

	α	β	γ	δ
1				
2				
3				
4				

- Αγάπη μου, πρόσεξες ποτέ το χρώμα των **ματιών** μου;
- Ξέρω πως τα **μάτια** σου είναι τα ωραιότερα του κόσμου

• Φαντάζομαι ποιο είναι το χρώμα και συμπληρώνω τον πίνακα (σκίτσο 2)

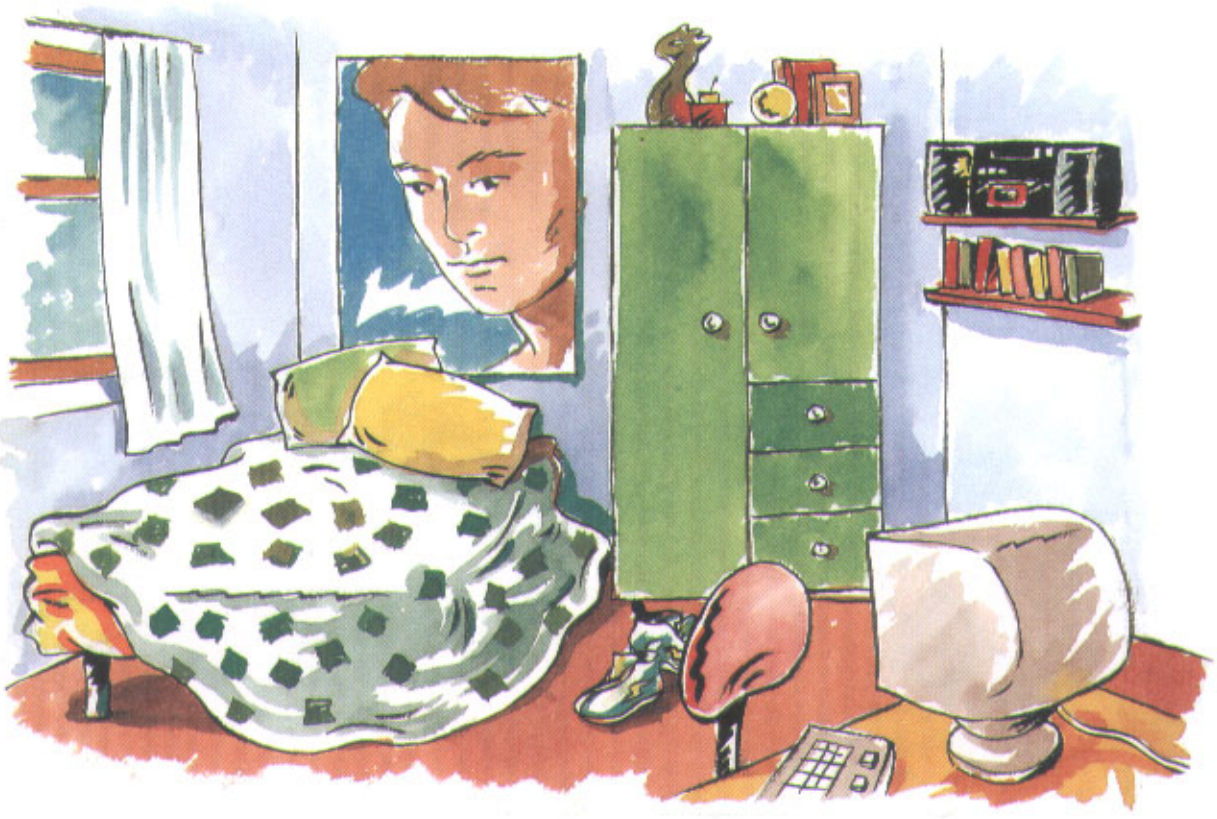

Επιτέλους, δικό μου δωμάτιο!

Ο μεγάλος αδελφός της Αγγελικής πέρασε στο πανεπιστήμιο και μετακομίζει σε άλλη πόλη. Η Αγγελική παίρνει το δωμάτιό του και συζητάει με μια φίλη της για τις αλλαγές που θα κάνει.

Αγγελική: Τώρα που ο Γιάννης φεύγει θα 'χω το δωμάτιο μόνη μου.
Ελένη: Αχ! Σε ζηλεύω! Και τι σκέφτεσαι να κάνεις;
Αγγελική: Θ' αλλάξω λίγο τη θέση των **επίπλων**: το γραφείο θα πάει στο παράθυρο και θα μπει ακόμη μια σειρά **ραφιών**. Και το στερεοφωνικό...
Ελένη: Θα πάρεις στερεοφωνικό;
Αγγελική: Όχι, θα κρατήσω το στερεοφωνικό του Γιάννη. Μου το χάρισε. Θα το βάλω πάνω στο κομοδίνο, στα πόδια του **κρεβατιού**. Α! Και η μαμά είπε πως θα μου ράψει κουρτίνες που θα ταιριάζουν με τα χρώματα του **παπλώματος**.
Ελένη: Κι εγώ θα σου φέρω την αφίσα του Μικαέλο, που την έχω διπλή.
Αγγελική: Τέλεια! Φέρ' την το απόγευμα, να κάνουμε και τις **ασκήσεις** της Φυσικής μαζί.

Διαβάζω το κείμενο και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Εσύ έχεις δικό σου δωμάτιο; Πώς είναι;
2. Τι θα άλλαζες στο δωμάτιό σου;

Δραστηριότητες

ΟΥΔΕΤΕΡΟ

το τρα γού δι
2 1

ΓΕΝΙΚΗ

ΕΝΙΚΟΣ: του τρα γου διού
2 1

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ: των τρα γου διών
2 1

Το καινούριο δωμάτιο της Αγγελικής

- Κοιτάζω τη διακόσμηση (κουρτίνες, πάπλωμα, αφίσες κ.τ.λ.) στο δωμάτιο της Αγγελικής και λέω τι άλλαξε

1 **Κοιτάζω τις εικόνες στις σελίδες 45 και 46 και γράφω τι άλλαξε στο δωμάτιο. Συνδυάζω τις λέξεις όπως στο παράδειγμα**

1. αριθμός – ράφια ▶ *Άλλαξε ο αριθμός των ραφιών*
2. θέση – κρεβάτι ▶ _____
3. χρώμα – μαξιλάρι ▶ _____
4. θέση – τραπέζι ▶ _____
5. αριθμός – συρτάρια ▶ _____
6. πόμολα – ντουλάπια ▶ *Άλλαξαν*

ο αν θρω πος
3 2 1

του αν θρω που
2 1

των αν θρω πων
2 1

τους αν θρω πους
2 1

Κάποια ουσιαστικά που στην ονομαστική τονίζονται στην τρίτη συλλαβή από το τέλος (προπαραλήγουσα), όταν έχουν –ων ή –ου(ς) στην κατάληξη, κατεβάζουν τον τόνο στη δεύτερη συλλαβή (παραλήγουσα)

Τώρα μπορώ να βοηθήσω το Σαχίνη να βάλει τον τόνο σωστά

η εισοδος		το προσωπο	
της εισοδου		του προσωπου	
των εισοδων		των προσωπων	
τις εισοδους			
ο γειτονας	η κοινοτητα	το ονομα	το εδαφος
των γειτονων	των κοινοτητων	των ονοματων	του εδαφους

Τα μυστικά της Αγγελικής

2 **Στο τελευταίο συρτάρι του γραφείου της η Αγγελική κρύβει τα μυστικά της. Προσπαθώ να τα ανακαλύψω, βρίσκοντας τις λέξεις που μου χρειάζονται για να συμπληρώσω τις φράσεις που ακολουθούν**

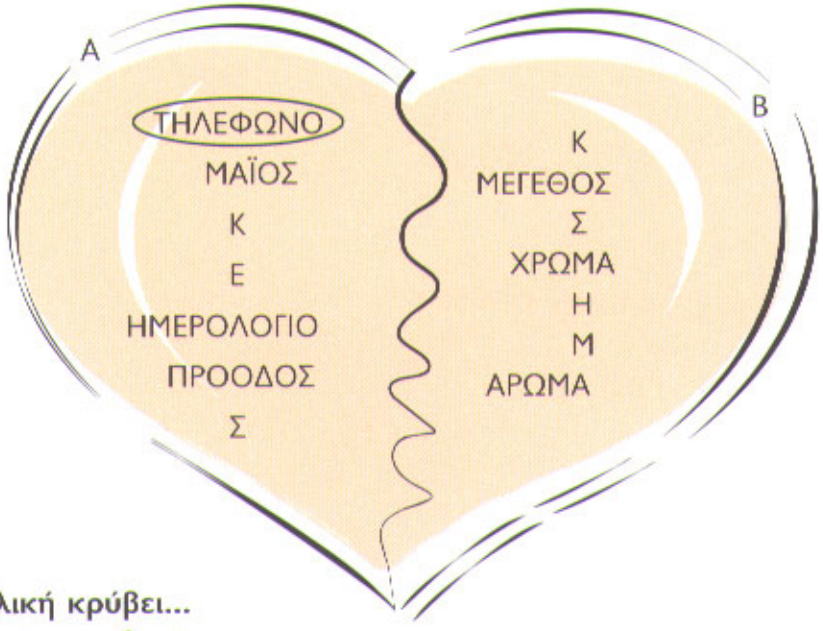

Α. Η Αγγελική κρύβει...

1. αριθμούς *τηλεφώνων*
2. σελίδες _____
3. φωτογραφίες από την εκδρομή του περσινού _____
4. τον τελευταίο έλεγχο _____
5. ταχυδρομικούς _____

Β. ... και φυλάει...

6. μπουκαλάκια _____
7. το κουτί των _____ της γιαγιάς
8. χαρτιά αλληλογραφίας κάθε _____
9. κραγιόν διαφόρων _____

Όλα με τη σειρά τους!

3 **Η Αγγελική υποσχέθηκε να φροντίζει μόνη της το δωμάτιό της: θα ξεσκονίζει τα έπιπλα, θα τακτοποιεί τα συρτάρια, θα καθαρίζει η ίδια το παράθυρο, θα ποτίζει τα λουλούδια της, θα αλλάζει σεντόνια, θα μεταφέρει τα άχρηστα χαρτιά στον**

κάδο ανακύκλωσης. Συμπληρώνω τις λέξεις που λείπουν από το πρόγραμμα που έγραψε όπως στο παράδειγμα

ΔΕΥΤΕΡΑ	*ξεσκόνισμα* ***επίπλων***
ΤΡΙΤΗ	*μεταφορά* _____ *για ανακύκλωση*
ΤΕΤΑΡΤΗ	**ΞΕΚΟΥΡΑΣΗ**
ΠΕΜΠΤΗ	*τακτοποίηση* _____
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	*πότισμα* _____
ΣΑΒΒΑΤΟ	*καθάρισμα* _____ *, άλλαγμα* _____

4 **Φτιάχνω ένα πρόγραμμα με τις δουλειές της επόμενης εβδομάδας. Συνδυάζω κατάλληλα τις παρακάτω λέξεις όπως στο παράδειγμα**

ποδήλατο, κοινόχρηστα και τηλέφωνο, δωμάτιο, εισιτήριο, γράμμα, χαλί

ΔΕΥΤΕΡΑ	*επιστροφή* ***ποδηλάτου*** *στο χείτονα*
ΤΡΙΤΗ	*πληρωμή λογαριασμού* _____
ΤΕΤΑΡΤΗ	*κλείσιμο* _____ *για το ξενοδοχείο*
ΠΕΜΠΤΗ	*αγορά* _____ *για το αεροπλάνο*
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	*γράψιμο* _____ *σε φίλους*
ΣΑΒΒΑΤΟ	*αγορά* _____ *για την είσοδο*

5 **Ο αδερφός της Αγγελικής πρέπει να κάνει τα ψώνια της εβδομάδας. Η Αγγελική τού διαβάζει τη λίστα που έγραψε η μητέρα τους κι αυτός σημειώνει με το δικό του τρόπο. Συνεχίζω...**

Λίστα μαμάς

- ✓ κορδόνια παπουτσιών
- ✓ απορρυπαντικό πλυντηρίου
- ✓ σακούλες σκουπιδιών
- ✓ χαρτομάντιλα αυτοκινήτου
- ✓ αφρός ξυρίσματος
- ✓ ανοιχτήρι μπουκαλιών
- ✓ μέλι Κυθήρων

κορδόνια για τα *παπούτσια*
απορρυπαντικό για το _____
σακούλες για τα _____
χαρτομάντιλα για το _____
αφρός για το _____
ανοιχτήρι για τα _____
μέλι από τα _____

ο μή νας	η χώ ρα	ο ε πι βά της	η α νά γκη
2 1	2 1	2 1	2 1
των μη νών	των χω ρών	των ε πι βα τών	των α να γκών
1	1	1	1

Τα ουσιαστικά σε -ας -ης και -α -η που στην ονομαστική ενικού τονίζονται στην παραλήγουσα κατεβάζουν στη γενική πληθυντικού τον τόνο στη λήγουσα

6 Συμπληρώνω

Καθώς η Αγγελική τακτοποιούσε τα συρτάρια της, βρήκε μια ξεχασμένη φωτογραφία της Ναταλίας.

Ήταν τότε που η Ναταλία ήθελε να ταξιδέψει στη χώρα *των λιμνών* (**λίμνη**), στη Φινλανδία. Επειδή ήταν Χριστούγεννα, η κίνηση εκείνων _____ (**ημέρα**) ήταν ιδιαίτερα αυξημένη. Περίμενε στην αίθουσα _____ (**επιβάτης**) για τρεις ώρες, αλλά το αεροπλάνο δεν ερχόταν. Τελικά η Ναταλία πέρασε υπέροχα Χριστούγεννα μαζί με επιβάτες διαφόρων _____ (**χώρα**) που περίμεναν και αυτοί το αεροπλάνο για τις διακοπές τους.

7 Η Αγγελική γράφει εδώ διάφορα μικροπράγματα που θ' αγοράσει για το δωμάτιό της. Γράφω ξανά τον κατάλογό της όπως στο παράδειγμα

κάδρα για τις φωτογραφίες ▶ κάδρα φωτογραφιών

θήκη για τα μολύβια

κουτί για τις δισκέτες

καλάθι για τα απορρίμματα

πόμολα για τα συρτάρια

καθαριστικό για το χαλί

τροφή για τα καναρίνια

γυάλα για τα κοχύλια

ΘΗΛΥΚΑ

(η) ά σκη ση (οι) ασκήσεις (των) ασκήσεων (τις) ασκήσεις
3 2 1

(η) ά πο ψη (οι) αποψεις (των) αποψεων (τις) αποψεις
3 2 1

(η) σύ ντα ξη (οι) συνταξεις (των) συνταξεων (τις) συνταξεις
3 2 1

ΟΥΔΕΤΕΡΑ

(το) δά σος (των) δα σων
2 1

(το) έ δα φος (των) ε δα φών
3 2 1

Τι λείπει;

8 **Συμπληρώνω τα κενά στα παρακάτω πλαίσια διαλέγοντας την κατάλληλη λέξη από τις παρακάτω, όπως στο παράδειγμα**

πώληση - ενοικίαση, δάσος - έκταση, πώληση - αυτοκίνητο, είδος, έκδοση, εκδήλωση

1. ΜΕΣΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
_____ - _____ ακινήτων

2. Υπουργείο Γεωργίας
Νόμος 998/1979 για την προστασία
των _____ και
των δασικών _____

3. C O S M O S
Τμήμα *πωλήσεων*
μεταχειρισμένων *αυτοκινήτων*

4.
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
φωτογραφικών
_____

5. «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»
_____
επιστημονικών
βιβλίων

6. ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
Πρόγραμμα _____
Μάρτιος - Ιούνιος 2002

9 **Συμπληρώνω τις λέξεις που λείπουν όπως στο παράδειγμα**

1. – Άκουσες χτες **την είδηση** για τη μεγάλη πυρκαγιά;
   – Όχι. Έχω τρεις μέρες να ακούσω *ειδήσεις*
2. – Έχεις **τη διεύθυνση** του Γιώργου;
   – Ναι, εδώ έχω όλες τις _____
3. – Κάηκε και **το δάσος** της Πεντέλης.
   – Δυστυχώς η καταστροφή των _____ της Αττικής συνεχίζεται.
4. – Είδες **την ανακοίνωση** για τις εξετάσεις;
   – Όχι, δεν κοίταξα τον πίνακα _____
5. – Θα πας σε καμιά θεατρική **παράσταση** φέτος;
   – Πολλές _____ είναι ενδιαφέρουσες και δεν ξέρω ποια να διαλέξω.

10 **Αντιστοιχίζω ονόματα και πληροφορίες. Συμπληρώνω μετά τα ονόματα των δρόμων στις πινακίδες, όπως στο παράδειγμα**

1. Παπαρρηγόπουλος	α. Μυθικά όντα, μισά άλογα και μισά άνθρωποι
2. Κένταυροι	β. Μελετητής της ιστορίας της Ελλάδας
3. Όμηρος	γ. Έγραψε την Ιλιάδα και την Οδύσσεια
4. Αίολος	δ. Εκεί πολέμησε ο Λεωνίδας με τους τριακόσιους του
5. Θερμοπύλες	ε. Το ψηλότερο βουνό της Ελλάδας
6. Όλυμπος	στ. Θεός των ανέμων

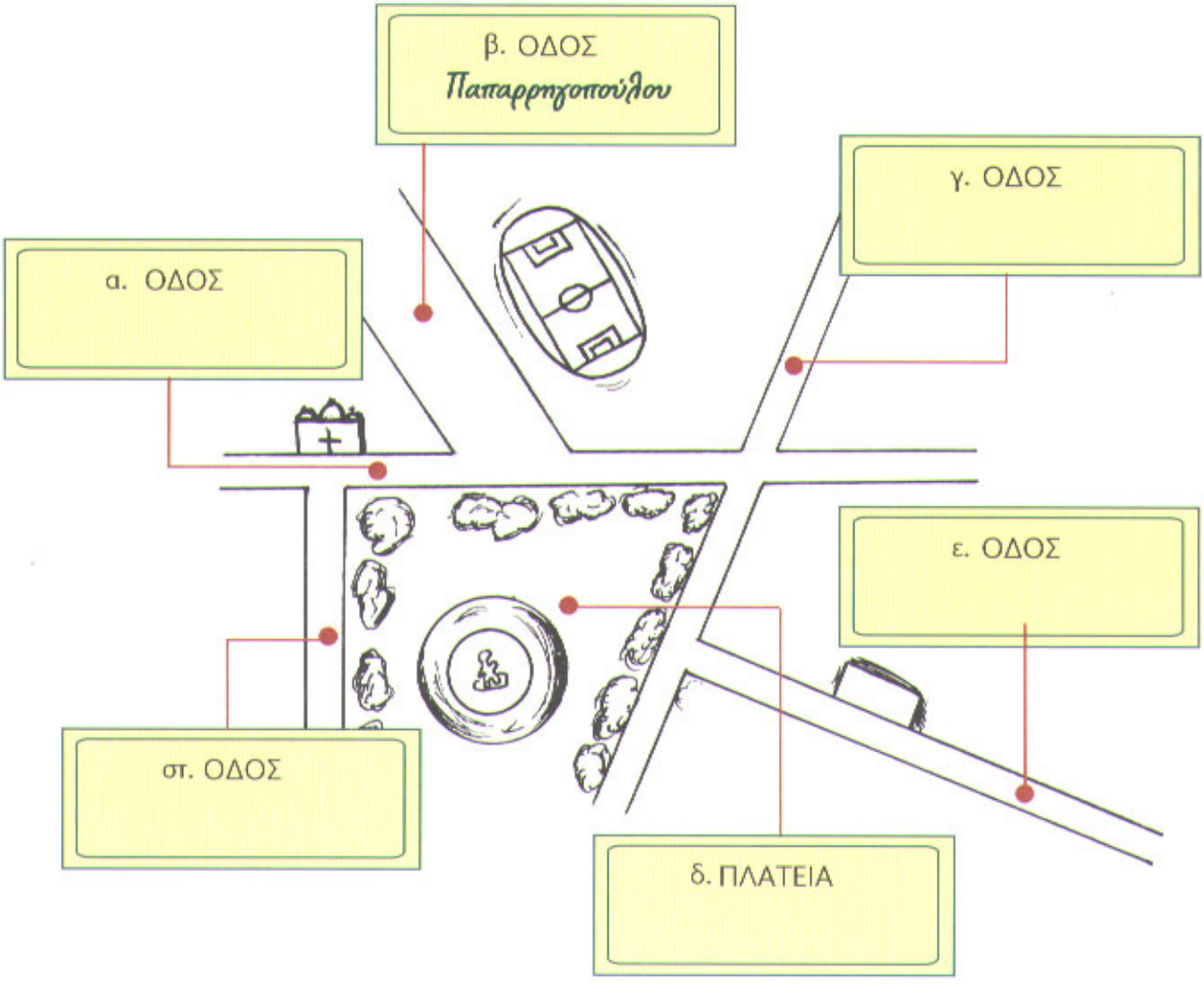

8

Αυτά τα ξέρω...

Διαλέγω το σωστό και συμπληρώνω τις προτάσεις κάνοντας τις αλλαγές που χρειάζονται

περίοδος
διάρκεια
εποχή
ημερομηνία

_____ ενός ποδοσφαιρικού αγώνα είναι 90΄.
_____ των εξετάσεων είναι πολύ κουραστική.
Το φθινόπωρο είναι η αγαπημένη μου _____
Πόσων χρονών είστε; Η _____ στην ταυτότητά σας γράφει 3/2/1898!

σπίτι
κατοικία
διαμέρισμα
πολυκατοικία

Ο Γιάννης και η Μαρία νοικιάζουν _____ του πρώτου ορόφου.
- Διεύθυνση _____, κύριε Αντωνίου; - Ψαρών 59.
Δεν έχω την καινούρια τους διεύθυνση. Άλλαξαν _____
Η Ελένη μένει σε μια μεγάλη _____ στα Εξάρχεια.

Τώρα μαθαίνω...

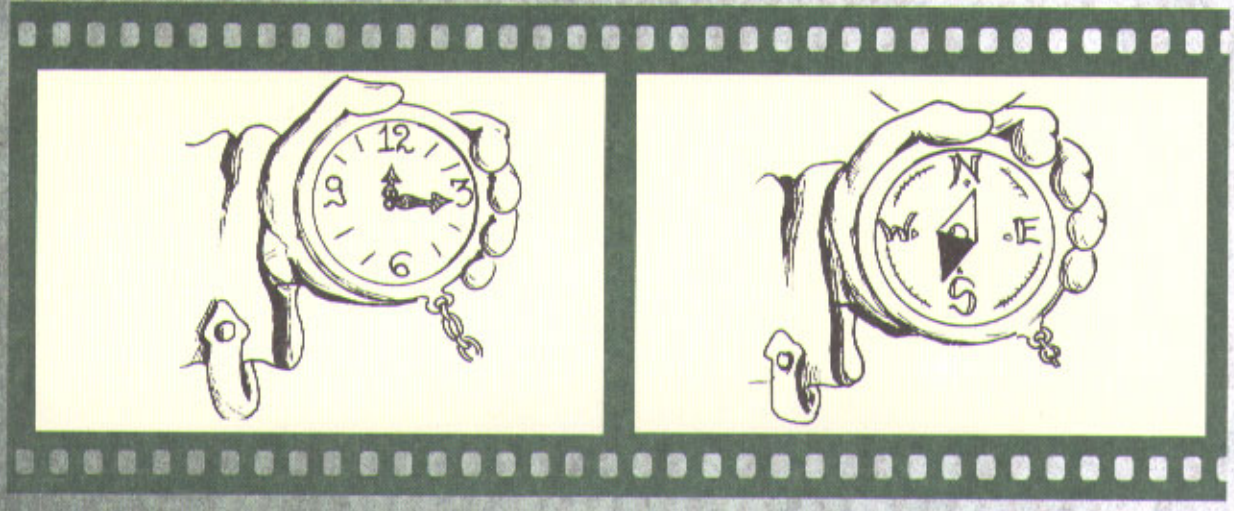

- Τι κρατάει ο Σαχίνης; Πότε και πού μπορεί να χρησιμοποιήσει το καθένα;

Ραντεβού: πότε και πού;

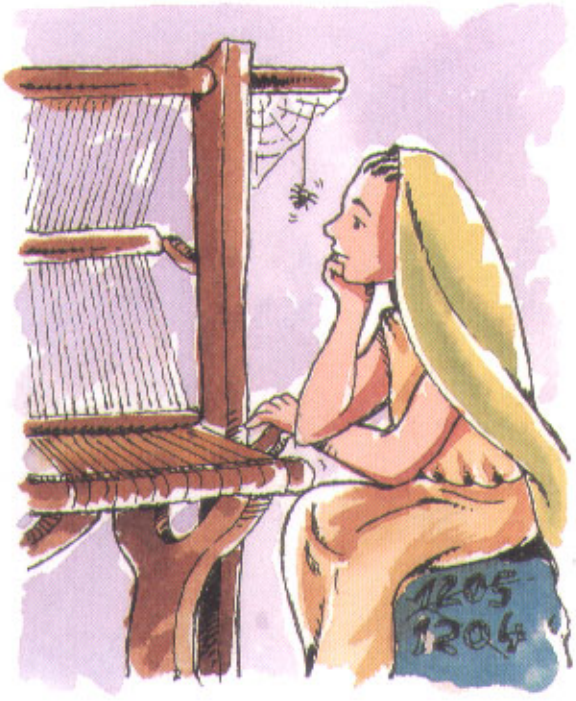

Περιμένω **καιρό** τον Οδυσσέα.

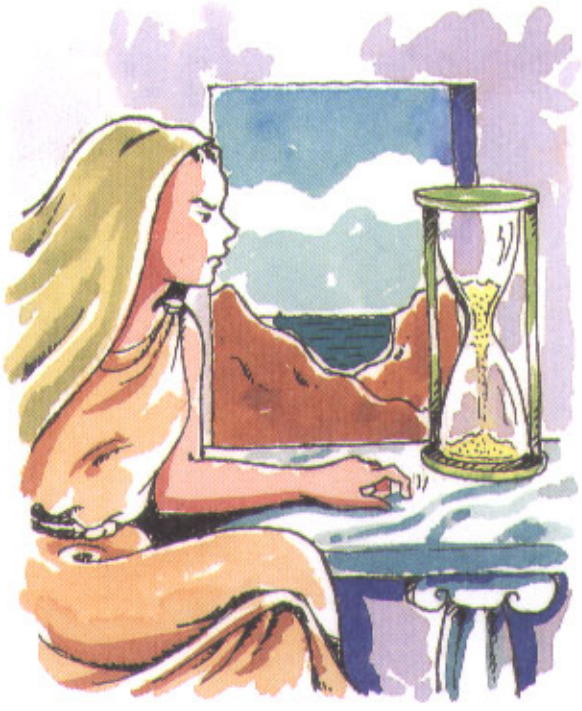

Περιμένω **ώρα** τον Τηλέμαχο.

Περιμένει...

	Σ	Λ
1. Η Πηνελόπη περιμένει τον Οδυσσέα πολλά χρόνια.	■	■
2. Η Πηνελόπη περιμένει τον Οδυσσέα από το πρωί.	■	■
3. Η Πηνελόπη περιμένει τον Τηλέμαχο πολλά χρόνια.	■	■
4. Η Πηνελόπη περιμένει τον Τηλέμαχο από το πρωί.	■	■

- Πόση ώρα κάνεις για να πας από το σπίτι στο σχολείο;
  Πόσο καιρό κάνεις για ν' αρχίσεις να μιλάς μια ξένη γλώσσα;

- Πόση ώρα κάνουν οι άνθρωποι στις μέρες μας για να πάνε από την Ευρώπη στην Αμερική;
  Πόσο καιρό έκαναν οι άνθρωποι πριν από εκατό χρόνια για να πάνε από την Ευρώπη στην Αμερική;

Δραστηριότητες

1 Διαλέγω το σωστό

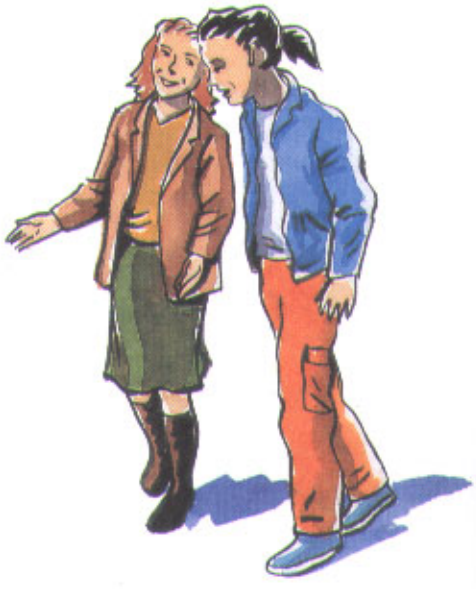

1. *Αντόνιο:* _____
   Κυρία Μακρή: Επίσης.
   α. Καλό καιρό! β. Καλά χρόνια! γ. Καλή χρονιά!
2. *Αντόνιο:* Θα έρθεις για έναν καφέ;
   Φερνάντο: Άστα, δεν έχω _____
   α. χρόνο β. χρόνια γ. χρόνους
3. V= S / t ταχύτητα= διάστημα /_____
   α. ώρα β. χρόνος γ. καιρός
4. *Κυρία Μακρή:* Έχεις _____;
   Φερνάντο: Ναι. Είναι τρεις και μισή.
   α. χρόνο β. καιρό γ. ώρα
5. Τι _____ κάνει έξω;
   α. καιρό β. χρόνο γ. ώρα

2 Ταιριάζω τις φράσεις και φτιάχνω προτάσεις όπως στο παράδειγμα

1. Ο Αντόνιο δε χρειάστηκε πολλή ώρα για _____
   α. να πλύνει τα πιάτα β. να μάθει ελληνικά
2. Του πήρε πολύ καιρό για _____
   α. να απαντήσει β. να μάθει να ζει στην Ελλάδα
3. _____ ο Αντόνιο έτρωγε ένα παγωτό.
   α. Όση ώρα εγώ μίλαγα β. Όσο καιρό εγώ ταξίδευα
4. Α: Κύριε, θέλω να βγω έξω.
   Β: _____
   α. Καλά, μην κάνεις όμως πολλή ώρα! β. Καλά, μην κάνεις όμως πολύ καιρό!
5. Πάω μέχρι το περίπτερο. _____
   α. Θα λείψω για λίγη ώρα. β. Θα λείψω για λίγο καιρό.
6. Συγνώμη που σε έστησα. _____
   α. Πόση ώρα περίμενες; β. Πόσο καιρό περίμενες;
7. _____ γράφω ένα βιβλίο.
   α. Αυτό τον καιρό β. Αυτή την ώρα

Πότε ξυρίστηκες για τελευταία φορά;

3 Συμπληρώνω όπως στο παράδειγμα

4 Συμπληρώνω όπως στο παράδειγμα

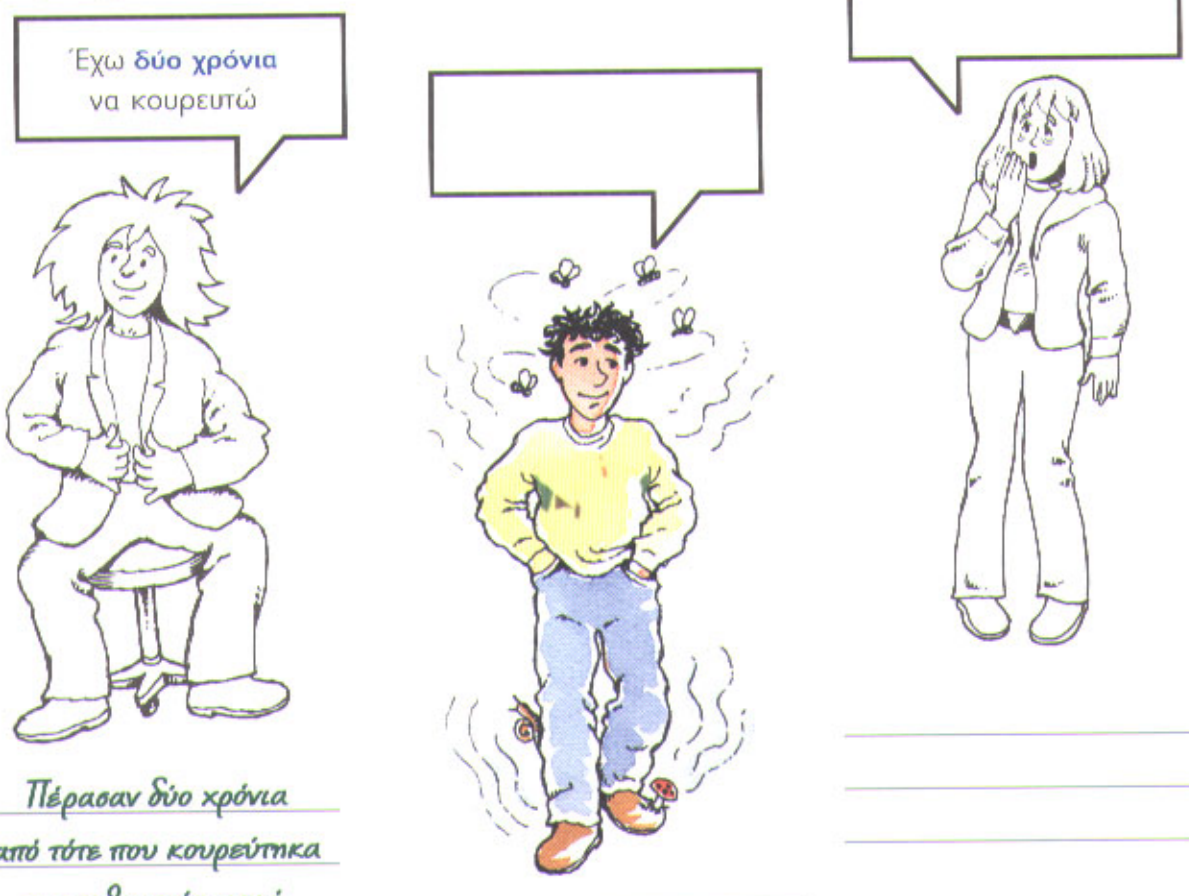

Πέρασαν δύο χρόνια από τότε που κουρεύτηκα για τελευταία φορά.

Προλαβαίνεις να ξυριστείς;

Έχω **καιρό / (το) χρόνο / ώρα** να ξυριστώ

5 **Διαβάζω τις ερωτήσεις και απαντάω χρησιμοποιώντας τις εκφράσεις έχω καιρό / (το) χρόνο / ώρα να...**

Τι μπορείς / τι προλαβαίνεις να κάνεις αν...

...έχεις μόνο ένα λεπτό ελεύθερο;
...έχεις πέντε λεπτά διάλειμμα;
...έχεις μια ώρα κενό στο σχολείο;
...έχεις ένα Σαββατοκύριακο στη διάθεσή σου;
...έχετε τρεις μήνες διακοπές;
...έχεις έναν ολόκληρο χρόνο στη διάθεσή σου;

Τι κάνει το μωρό μας;

12 μηνών

μιλάει **κιόλας** 5 γλώσσες

15 μηνών

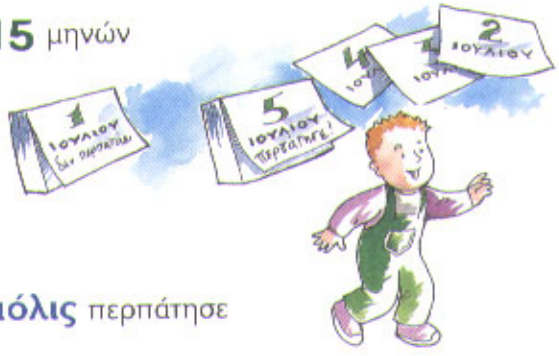

μόλις περπάτησε

6 χρονών

πάει **πια** σχολείο

12 χρονών

πίνει **ακόμα** γάλα με το μπιμπερό

6 Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις με τα ακόμα, πια, κιόλας, μόλις

1. Εφτά ώρες προσπαθεί και δεν τελείωσε _____ τις ασκήσεις του.
2. Είναι ενός χρόνου και έχει βγάλει _____ όλα του τα δόντια.
3. Στην αρχή ο Χοσέ Αντόνιο δε μιλούσε πολύ καλά ελληνικά. Τώρα _____ όμως τα καταλαβαίνει όλα.
4. Σταμάτα _____ να φωνάζεις. Με ενοχλείς.
5. - Πο, πο! Πώς πέρασε η ώρα! Πήγε _____ δώδεκα.
6. - Συγνώμη, το Γιάννη θα ήθελα.
   - Δεν είναι εδώ. _____ έφυγε.
7. Αμάν πια, _____ να πλύνεις τα πιάτα;
8. - Βγάλε το κρέας από το φούρνο. Θα είναι _____ έτοιμο.
   - _____; Μα το έβαλα πριν από μισή ώρα.
9. - Πού είναι ο Μάρτιν;
   - Ξέρω 'γώ; Πήγε μέχρι το περίπτερο και _____ να γυρίσει.
10. - Ουφ, βαρέθηκα! Πότε θα τελειώσει _____ αυτή η ταινία;
    - Καλέ, τι να τελειώσει; Αφού _____ άρχισε.

7 Μιλάω και γράφω για τον εαυτό μου

- Ποια πράγματα δεν έχω κάνει ακόμα

_____

_____

_____

- Ποια πράγματα έχω κάνει κιόλας

_____

_____

_____

- Ποια πράγματα κάνω πια μόνος μου

_____

_____

_____

8 **Ο Αντόνιο είναι από την Ισπανία. Όταν έμενε στην Ελλάδα, γνώρισε και ερωτεύτηκε μια Ελληνίδα, την Ελένη. Αυτό είναι το γράμμα που της έστειλε όταν έφυγε από την Ελλάδα μετά τις διακοπές του καλοκαιριού. Το διαβάζω και συμπληρώνω το σωστό όπως στο παράδειγμα**

Γρανάδα, Σεπτέμβρης 2000

Αγαπημένη μου Ελένη,

σήμερα κλείνουν _____ (κιόλας/ακόμα) δυο *χρόνια* (χρόνια/χρονιές) από τότε που σε γνώρισα. Ήταν ο πρώτος καιρός που έμενα στην Ελλάδα και δεν ήξερα _____ (μόλις/ακόμα) καλά ελληνικά. Σε είχα γνωρίσει στο πάρτι του Πέτρου. Είχα πάρει το λεωφορείο που πήγαινε από το κέντρο στην Κηφισιά. Έφτασα γρήγορα, βρήκα την πολυκατοικία. Χτύπησα το κουδούνι, έκανα όμως _____ (πολύ καιρό/πολλή ώρα) μέχρι να βρω το σωστό διαμέρισμα. Μου άνοιξε ο Πέτρος. «Συγνώμη που άργησα, αλλά έκανα _____ (πολύ χρόνο/πολλή ώρα) να έρθω σπίτι σας» του είπα. Ο Πέτρος άρχισε να με συστήνει σε όλους: «Ο Αντόνιο, ένας φίλος μας από την Ισπανία». Και τότε με πλησίασες εσύ, θυμάσαι; «Πότε ήρθες στην Ελλάδα, Χοσέ Αντόνιο;» με ρώτησες. «Πριν από δύο χρονιές». Τότε εσύ γέλασες και μου άρεσε πολύ αυτό.

«Μιλάς καλά ελληνικά» μου είπες. «Δε μιλάω _____ (πια/ακόμα) πολύ καλά. Έμαθα ελληνικά πριν από πολύ _____ (καιρό/χρόνο), γι' αυτό κάνω λάθη όταν μιλάω». Εσύ τότε γέλασες ξανά. Κι εγώ πήρα θάρρος και σου είπα:

«Άκου, αύριο έχω τα γενέθλιά μου. Θέλεις να έρθεις;» και περίμενα με αγωνία την απάντησή σου. «Ναι, νομίζω πως θα έρθω» μου απάντησες κι έτσι άρχισαν όλα.

Αντόνιο

Υ. Γ. Και μια έκπληξη: ΕΡΧΟΜΑΙ ΣΕ ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ!

Πηγαίνει ή έρχεται;

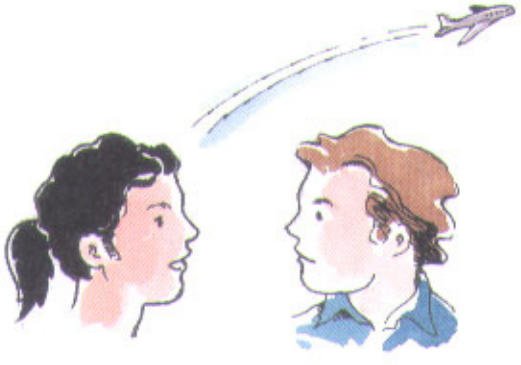

Φερνάντο: Πότε **πας** στην Ελλάδα;
Αντόνιο: **Πάω** αύριο...

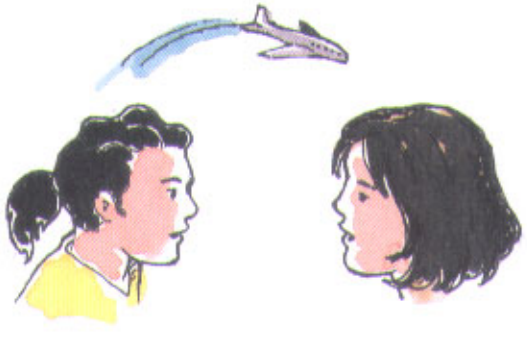

Ελένη: Πότε **έρχεσαι** στην Ελλάδα;
Αντόνιο: **Έρχομαι** την Παρασκευή...

9 Διαβάζω τον παρακάτω διάλογο και διαλέγω το σωστό

Ελένη: Ναι;

Αντόνιο: Έλα, Ελένη, είμαι ο Αντόνιο. Είμαι ακόμα στη Γρανάδα.

Ελένη: Στη Γρανάδα; Και πότε **έρχεσαι / πας** στην Ελλάδα;

Αντόνιο: Τελικά **θα έρθω / θα πάω** την επόμενη Παρασκευή. Πρώτα πρέπει **να πάω / να έρθω** στη Μαδρίτη για κάποιες δουλειές. Μετά **θα έρθω / θα πάω** πάλι στη Γρανάδα για να μαζέψω τα πράγματά μου και θα πάρω το αεροπλάνο για **να πάω / να έρθω** στην Αθήνα.

Ελένη: Έχω ένα σχέδιο. Όταν **έρθεις / πας**, μπορούμε να κάτσουμε μια-δυο μέρες στην Αθήνα και μετά **να πάμε / να έρθουμε** μαζί στην Κρήτη. Έχω ένα φίλο εκεί που κάνει το αγροτικό του και με παρακαλάει **να πάω / να έρθω** να τον δω. Είναι πολύ μόνος και θέλει **να έρχονται / να πηγαίνουν** φίλοι να τον βλέπουν. Μπορούμε **να έρθουμε / να πάμε** με το πρωινό καράβι. Εντάξει;

Αντόνιο: Εντάξει. Τα λέμε από κοντά την Παρασκευή, λοιπόν.

10 Κοιτάζω το χάρτη και σημειώνω τη διαδρομή του Αντόνιο

11 Ποιος μιλάει σε ποιον και πού βρίσκονται

1. «Πότε πας Ελλάδα;»
   α. Ένας Ισπανός φίλος του Αντόνιο που βρίσκεται στη Γρανάδα.
   β. Ένας Ισπανός φίλος του Αντόνιο που βρίσκεται στην Αθήνα.
2. «Η Ελένη θα έρθει στην Κρήτη με τον Αντόνιο».
   α. Η μαμά της Ελένης σε μια φίλη της στην Κρήτη.
   β. Η μαμά της Ελένης σε μια φίλη της στην Αθήνα.
3. «Δεν μπορούμε να πάμε στην Κρήτη».
   α. Ο Αντόνιο και η Ελένη στο φίλο τους στην Κρήτη.
   β. Ο Αντόνιο και η Ελένη σε ένα φίλο τους στην Αθήνα.

9

Αυτά τα ξέρω...

	ΠΡΙΝ		ΤΩΡΑ	ΜΕΤΑ	
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	έγραφα	έγραψα	γράφω	θα γράφω	θα γράψω
	αγαπούσα	αγάπησα	αγαπώ	θα αγαπώ	θα αγαπήσω
ΜΕΣΗ/ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	γραφόμουν	γράφτηκα	γράφομαι	θα γράφομαι	θα γραφτώ
	αγαπιόμουν	αγαπήθηκα	αγαπιέμαι	θα αγαπιέμαι	θα αγαπηθώ

Τώρα μαθαίνω...

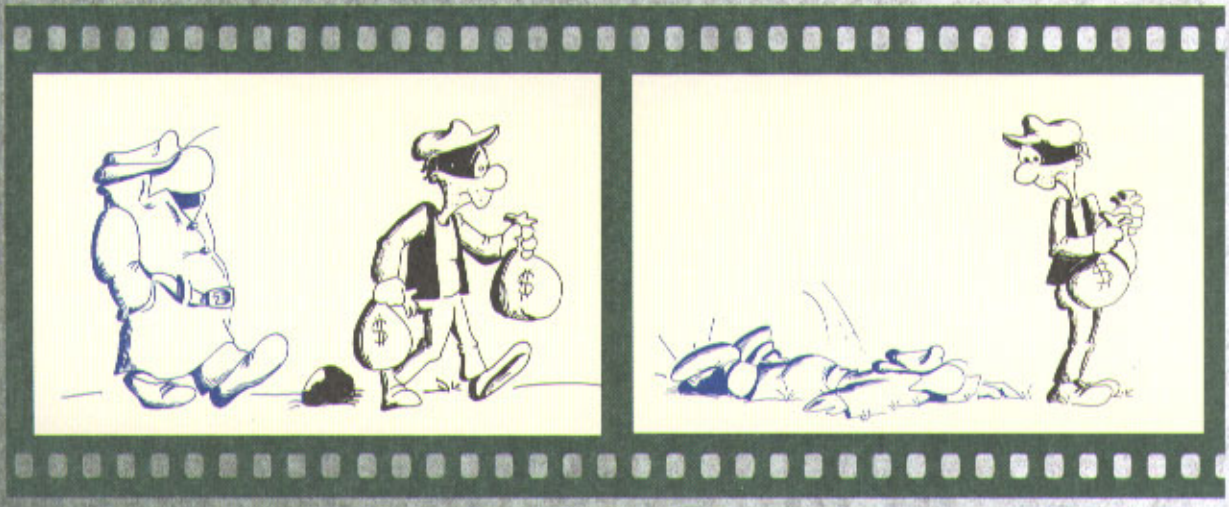

Ενώ ο Σαχίνης παρακολουθούσε τον κλέφτη...

...σκόνταψε και έπεσε

• Πότε κατάλαβε ο κλέφτης ότι τον παρακολουθούσε ο Σαχίνης; Τι νομίζεις ότι έκανε μετά;

Τα κόμικς

Ελένη: Αντόνιο, τι είναι αυτό το περιοδικό που κρατάς;

Αντόνιο: *Μαφάλντα.* Έχεις διαβάσει;

Ελένη: Όχι. Εγώ διαβάζω *Αστερίξ.*

Χριστίνα: Εμένα μου αρέσουν τα *Μίκι Μάους.*

Αντόνιο: Καλά, σοβαρά; Εγώ διάβαζα *Μίκι Μάους* όταν ήμουν μικρός.

Χριστίνα: Μα είναι δυνατόν να μη σου αρέσουν τα *Μίκι Μάους*; Αφού είναι τα πρώτα κόμικς που κυκλοφόρησαν.

Αντόνιο: Ε όχι και τα πρώτα! Το πρώτο ήταν το *Κίτρινο Παιδί*, που όσα έλεγε γράφονταν στα ρούχα που φορούσε.

Ελένη: Κι εσύ πού τα 'μαθες όλα αυτά;

Αντόνιο: Καθώς έψαχνα στο λεξικό το μάτι μου έπεσε στη λέξη κόμικς. Μισό λεπτό να το φέρω να σας διαβάσω...

(συνεχίζεται στη σελ. 70)

Διαβάζω το κείμενο και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Ποιο ήταν το πρώτο κόμικς;
2. Ποια άλλα κόμικς ξέρεις;

- Εσύ διαβάζεις κόμικς; Ποιο προτιμάς;

Παιδιά, διαβάσατε για το διαγώνισμα;

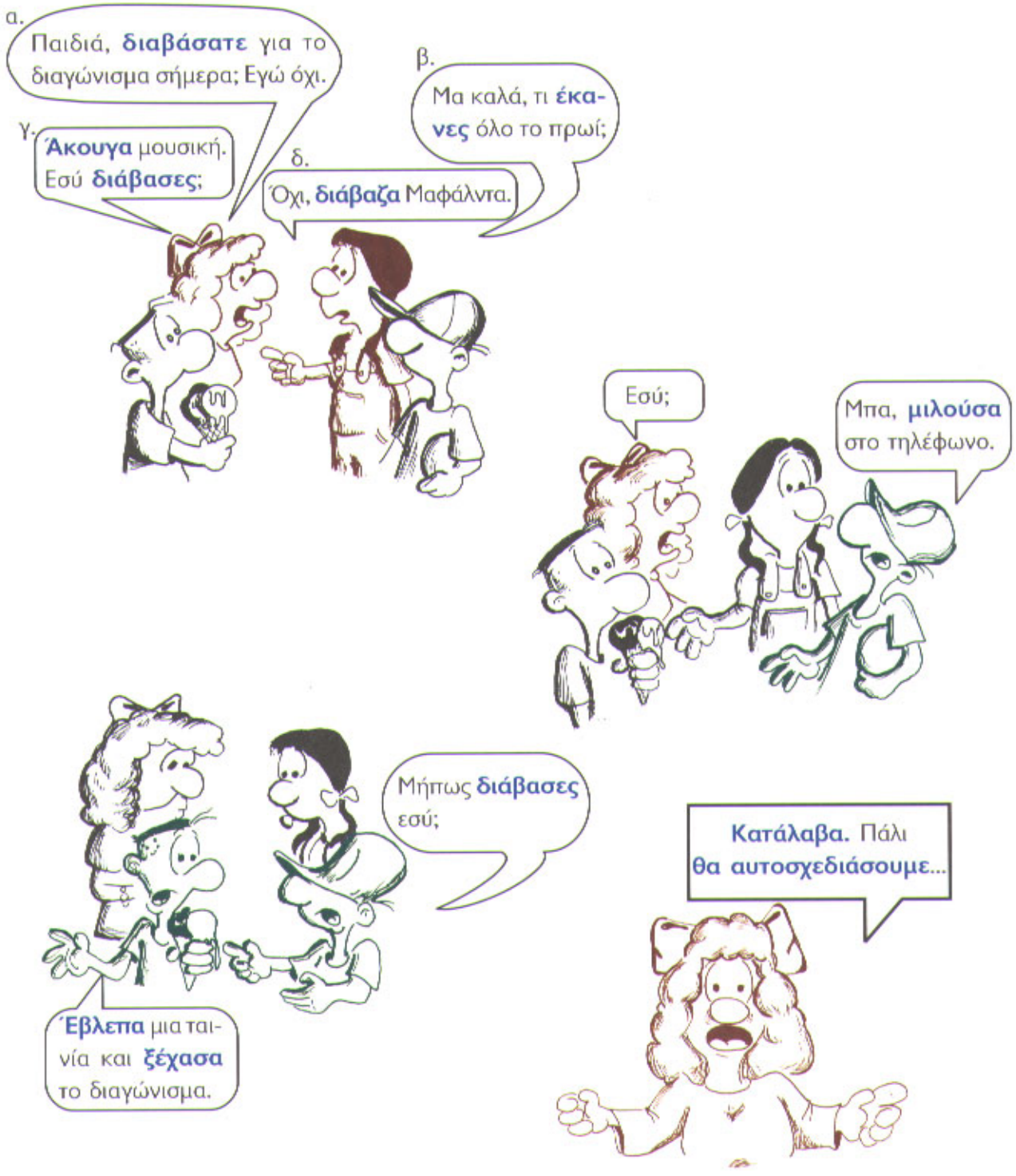

Κανείς δε διάβασε για το διαγώνισμα. Τι έκαναν όλο το πρωί;

Όση ώρα η Άννα άκουγε μουσική, η Μαρία διάβαζε *Μαφάλντα.*

Η Μαρία διάβαζε *Μαφάλντα*, **ενώ** ο Παύλος έβλεπε τηλεόραση.

ή

Ο Κώστας μιλούσε στο τηλέφωνο **όσο** ο Παύλος έβλεπε τηλεόραση.

Την ώρα που η Άννα άκουγε μουσική ο Κώστας μιλούσε στο τηλέφωνο.

και

Έτσι όλοι τους **καθώς** θα γράφουν διαγώνισμα θα...

- **Κοιτάζω τώρα το σκίτσο στην προηγούμενη σελίδα και βρίσκω ποιος είναι ποιος**

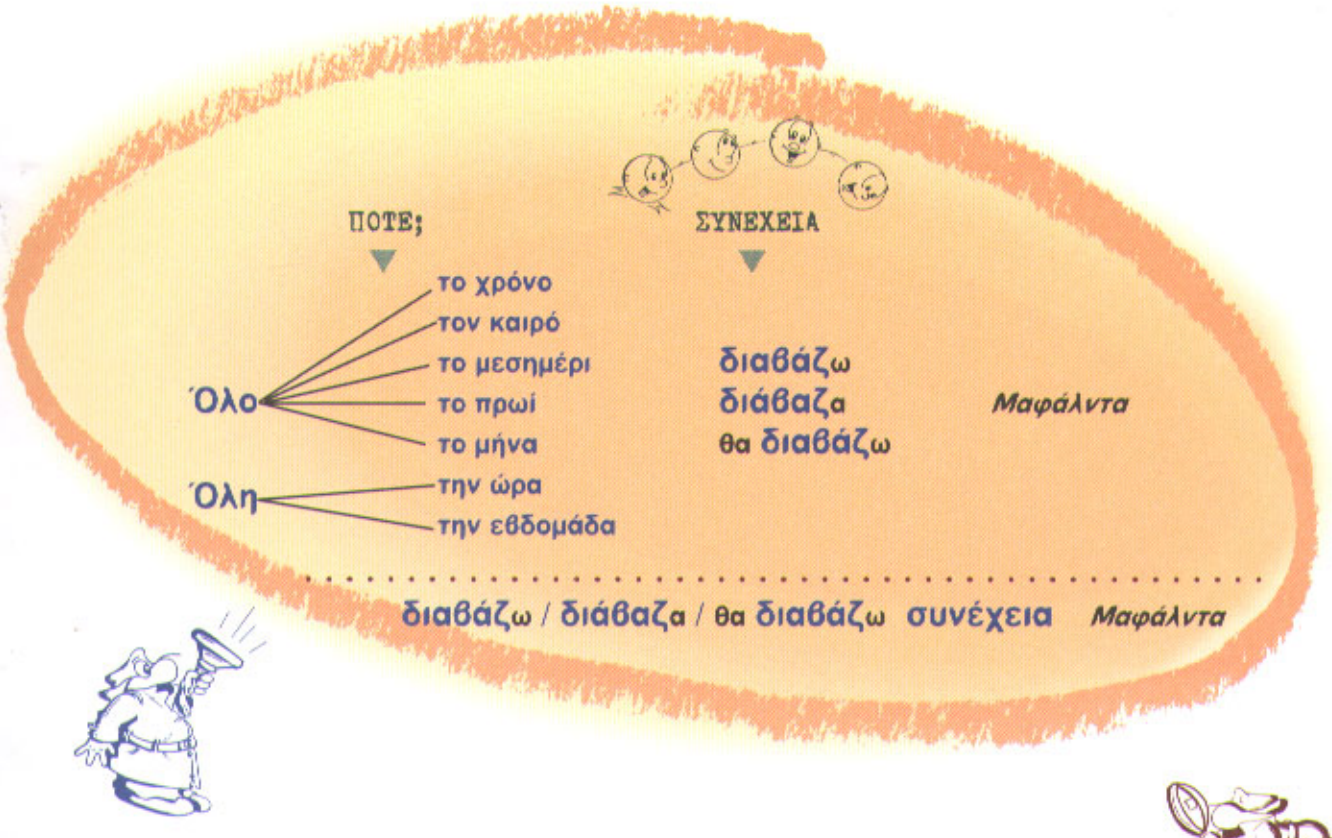

διαβάζω *Μαφάλντα*	ενώ	η μαμά διαβάζει εφημερίδα
διάβαζα *Μαφάλντα*	όση ώρα	η μαμά διάβαζε εφημερίδα
θα διαβάζω *Μαφάλντα*	καθώς	η μαμά θα διαβάζει εφημερίδα

Από εδώ και πέρα / Από 'δώ και μπρος θα διαβάζω μόνο ελληνικά!

Δραστηριότητες

1 Χρησιμοποιώ τα όση ώρα, ενώ, καθώς για να περιγράψω το σκίτσο, όπως στο παράδειγμα

Όση ώρα η Μαρία διάβαζε, η Χριστίνα άκουγε μουσική

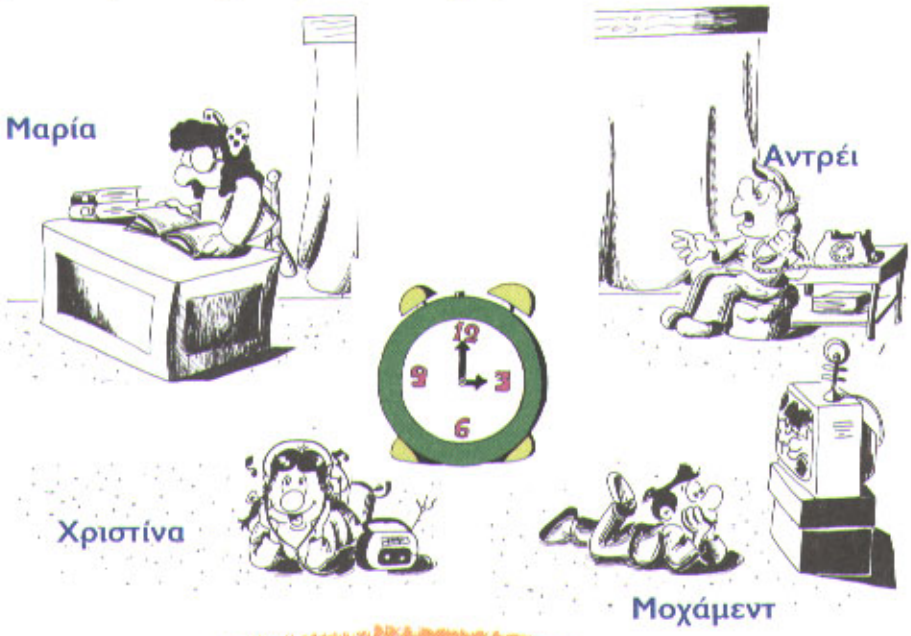

ΠΟΤΕ; ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ

Κάθε χρόνο / μήνα... πρωί / μεσημέρι... ώρα / τέταρτο... διαβάζω / διάβαζα / θα διαβάζω *Μαφάλντα*

Κάθε φορά που διαβάζω *Μαφάλντα* η μαμά μου γκρινιάζει

. . . . . .

διαβάζω / διάβαζα / θα διαβάζω συχνά, τακτικά / πότε πότε / πάντα *Μαφάλντα*

Κάθε φορά που διάβαζα *Μαφάλντα* η μαμά μου γκρίνιαζε

Από εδώ και πέρα / Από 'δώ και μπρος θα διαβάζω ελληνικά κάθε μέρα!

2 Αλλάζω την ιστορία που ακολουθεί όπως στο παράδειγμα

Οι εφευρέσεις της Ελένης

Η Ελένη ονειρεύτηκε ότι έφτιαξε το τέλειο «ξυπνητήρι-ρομπότ»: Το ξυπνητήρι αυτό είχε δέκα μηχανικά χέρια. Κάθε πρωί τα μηχανικά χέρια τη σήκωναν από το κρεβάτι, της έπλεναν τα δόντια και το πρόσωπο και τη σκούπιζαν με μια πετσέτα. Ύστερα της ετοίμαζαν πρωινό και την τάιζαν. Της έφερναν το παλτό και την τσάντα της και της άνοιγαν την πόρτα για να πάει στο σχολείο.

Το ξυπνητήρι αυτό ***θα έχει*** *δέκα μηχανικά χέρια. Κάθε πρωί* _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Η δεύτερη εφεύρεσή της ήταν το «μολύβι-ρομπότ»: Το μολύβι αυτό έγραφε μόνο του όσα έλεγαν οι καθηγητές και επιπλέον έλυνε όλες τις ασκήσεις. Έτσι η Ελένη είχε πολύ χρόνο. Μιλούσε με τη διπλανή της στην τάξη και παράλληλα ήταν η καλύτερη μαθήτρια! Κάθε μεσημέρι που τέλειωνε το μάθημα, γύρναγε στο σπίτι και τα έβρισκε όλα έτοιμα. Το απόγευμα το «μολύβι-ρομπότ» της έγραφε τις εργασίες που είχε για την επόμενη μέρα. Όλη την υπόλοιπη ώρα, η Ελένη ήταν ελεύθερη. Έπαιζε και σκεφτόταν μελλοντικές εφευρέσεις.

Το μολύβι αυτό ***θα γράφει*** *μόνο του όσα* _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

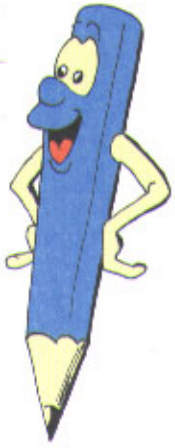

ΠΟΤΕ; ΜΙΑ ΦΟΡΑ

- **Τώρα**, μαμά, **κλείν**ω τη *Μαφάλντα* και... **ανοίγ**ω το *Αστερίξ*...
Χτες **διάβασ**α για πρώτη φορά *Αστερίξ*
Αύριο θα **διαβάσ**ω για πρώτη φορά *Μαφάλντα*

Μόλις διάβασα *Αστερίξ* πέταξα όλα τα άλλα κόμικς
(θα) διαβάσω το *Αστερίξ*, θα το δώσω στη μαμά μου

3 Τι εντολές θα δίνατε εσείς στο «ξυπνητήρι-ρομπότ» για μια μέρα; Συνεχίστε όπως στο παράδειγμα

Αύριο το πρωί **θα** *με* **ξυπνήσεις** *στις οχτώ,* **θα** **ετοιμάσεις** *το χάλα μου,* **θα** **φέρεις** *τα βιβλία μου,* **θα**

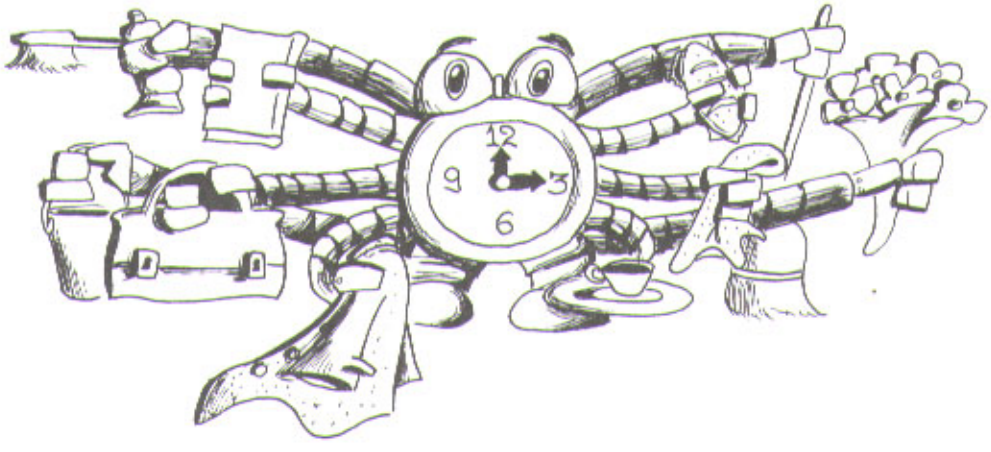

4 Κοιτάζω τις εικόνες και συμπληρώνω τα κενά όπως στο παράδειγμα

Τι έπαθε ο Νίκος χτες το βράδυ;

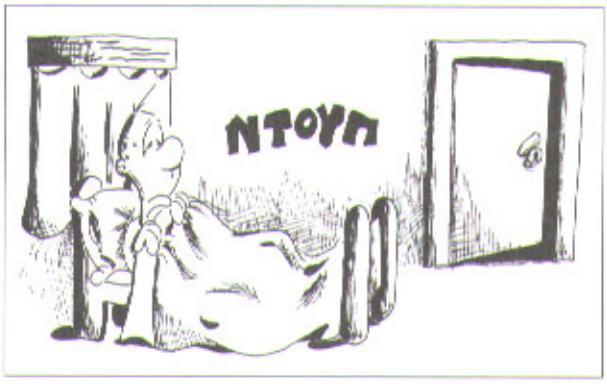

Την ώρα που ο Νίκος *κοιμόταν* (κοιμάμαι), _____(ακούω) έναν περίεργο θόρυβο. _____ (σηκώνομαι) αμέσως, _____ (παίρνω) ένα κερί και _____ (πηγαίνω) να δει τι _____ (γίνομαι).

Τι είχε συμβεί; Ένα μικρό ποντίκι είχε τρυπώσει μέσα στο σπίτι από το παράθυρο και η σκιά του _____ (πέφτω) στον τοίχο. Όμως το φως από το κερί _____ _____ (μεγαλώνω) τη σκιά.

Μόλις το ποντίκι _____ (βλέπω) το Νίκο να μπαίνει στο δωμάτιο, _____ (τρομάζω) και το _____ (βάζω) στα πόδια. Όλη αυτή την ώρα ο Νίκος _____ (βλέπω) μια τεράστια σκιά στον τοίχο να τρέχει.

Από το φόβο του _____ (λιποθυμώ) και _____ (πέφτω) κάτω. Ενώ _____ (βρίσκομαι) ξαπλωμένος στο πάτωμα, το ποντικάκι _____ (ανεβαίνω) πάνω του και τον _____ (κοροϊδεύω) για πολλή ώρα...

5 Διαβάζω τι έγινε όταν ο Νίκος ξύπνησε και υπογραμμίζω το σωστό όπως στο παράδειγμα

Η «καλή» μέρα από το πρωί φαίνεται...

Ο Νίκος, μετά τη βραδινή του περιπέτεια, δεν άκουσε το ξυπνητήρι και **άργησε / αργούσε** να ξυπνήσει. **Σηκώθηκε / σηκωνόταν** απότομα από το κρεβάτι κι **ετοιμάστηκε / ετοιμαζόταν** γρήγορα. **Έφυγε / έφευγε** τρέχοντας. Πάνω στη βιασύνη του, καθώς **πήγε / πήγαινε** στο σχολείο, του **έπεσαν / έπεφταν** τα γυαλιά του και **έσπασαν / έσπαγαν**.

Την πρώτη ώρα ο καθηγητής της Φυσικής τούς **έβαλε / έβαζε** διαγώνισμα. Ο Νίκος δεν είχε διαβάσει τίποτα. Ευτυχώς εκείνη τη χρονιά **κάθησε / καθόταν** με τον καλύτερο μαθητή της τάξης. « Ωραία», σκέφτηκε, «θα αντιγράψω». Συνεχώς προσπαθούσε να δει τι έγραφε ο διπλανός του, αλλά χωρίς τα γυαλιά του ήταν αδύνατον. Ενώ έσκυβε πάνω από το γραπτό του διπλανού του, τον **είδε / έβλεπε** ο καθηγητής. Τον **ρώτησε / ρωτούσε** τι ήθελε. Ο Νίκος του **απάντησε / απαντούσε** αναστενάζοντας:

– Τα γυαλιά μου, κύριε.

συνέχεια από τη σελίδα 63

Να τι βρήκε για τα κόμικς ο Αντόνιο στην εγκυκλοπαίδεια

> **κόμικς κ. κόμιξ** (τα) {άκλ.} σειρά από ασπρόμαυρα ή έγχρωμα σχέδια που δημοσιεύονται σε εφημερίδες ή περιοδικά, από το **comic s[trip]** < ελλ. **κωμικός.**

6 Υπογραμμίζω το σωστό όπως στο παράδειγμα

Τα κόμικς είναι τέχνη που **γεννήθηκε / γεννιόταν** τον εικοστό αιώνα. Τα κόμικς, όπως και τα παραμύθια, **βασίστηκαν / βασίζονταν** συνεχώς στην αντίθεση καλού-κακού. Τα κόμικς **εμφανίστηκαν / εμφανίζονταν** για πρώτη φορά στην Αμερική κυρίως στη δεκαετία του '40. Το πρώτο κόμικς **είναι / ήταν** το *Κίτρινο Παιδί*. Καθώς οι δεκαετίες **πέρασαν / περνούσαν** τα κόμικς απόκτησαν πολλούς φίλους. Οι σχεδιαστές τους συνέχεια **δημιούργησαν / δημιουργούσαν** νέους ήρωες και **προσπάθησαν / προσπαθούσαν** να απαντήσουν στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα.

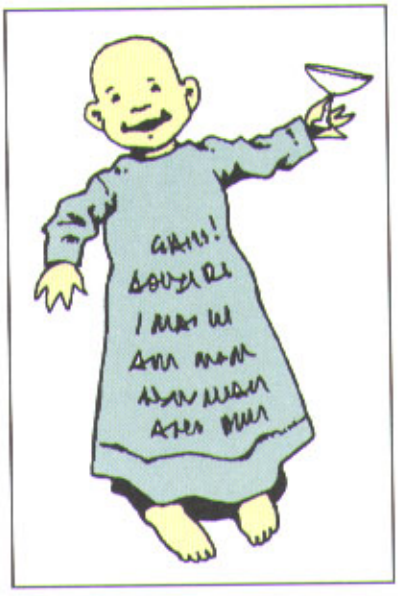

Το *Κίτρινο Παιδί*

7 Συμπληρώνω τα κενά όπως στο παράδειγμα

1. Όση ώρα η Ελένη *έγραφε* (γράφω) το γράμμα στη φίλη της, άκουγε μουσική.
2. Ο Νίκος δε χαιρετούσε το Γιάννη κάθε φορά που τον _____(συναντώ) στο δρόμο.
3. Η Μαρία έφαγε ένα παγωτό μόλις _____(γυρίζω) στο σπίτι.
4. Κάθε φορά που η Χριστίνα _____(ακούω) το όνομά της, κοκκίνιζε.
5. Όσο _____(μιλώ) με το φίλο του στο τηλέφωνο, έπινε γάλα.
6. Ενώ η Μαρία _____(βγαίνω) απ' το σπίτι, είδε την Ελένη.
7. Χτες όση ώρα ο Κώστας _____(κοιμάμαι), η Άννα _____(διαβάζω).

8 Διαλέγω το σωστό και βάζω X στον πίνακα όπως στο παράδειγμα

	ΣΥΝΕΧΕΙΑ	ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ	ΜΙΑ ΦΟΡΑ
1. (θα σου απαντάω - θα σου απαντήσω)			
Μόλις μου γράψεις, *θα σου απαντήσω*			X
Κάθε φορά που θα μου γράφεις, *θα σου απαντάω*		X	
2. (θα σηκώνεστε - θα σηκωθείτε)			
Μεθαύριο _____στις εφτά.			
Από 'δώ και πέρα _____ στις εφτά.			
3. (θα διαβάζουμε - θα διαβάσουμε)			
Όση ώρα _____, θα ακούμε μουσική.			
Μόλις γυρίσουμε σπίτι, _____			
4. (θα μένει - θα μείνει)			
Αύριο _____ με τη φίλη του.			
Από αύριο _____ με την αδερφή του.			
5. (θα γυρίζει - θα γυρίσει)			
Κάθε βράδυ _____ στις 10.00.			
Σήμερα το βράδυ _____ στις 10.00.			

10

Αυτά τα ξέρω...

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΜΕΣΗ-ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ
ντύν**ω**	ντύν**ομαι**
αγαπ**άω**	αγαπ**ιέμαι**
παρακολουθ**ώ**	παρακολουθ**ούμαι**

Τώρα μαθαίνω...

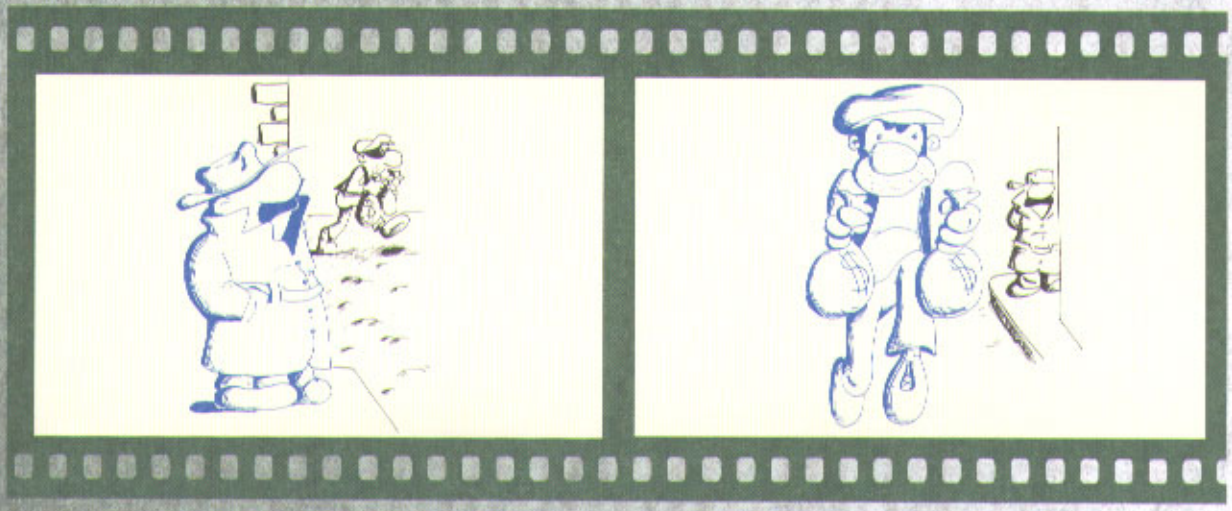

Ο Σαχίνης **παρακολουθεί** τον κλέφτη

Ο κλέφτης **παρακολουθείται** από το Σαχίνη

• Μπορείς να φανταστείς τη συνέχεια;

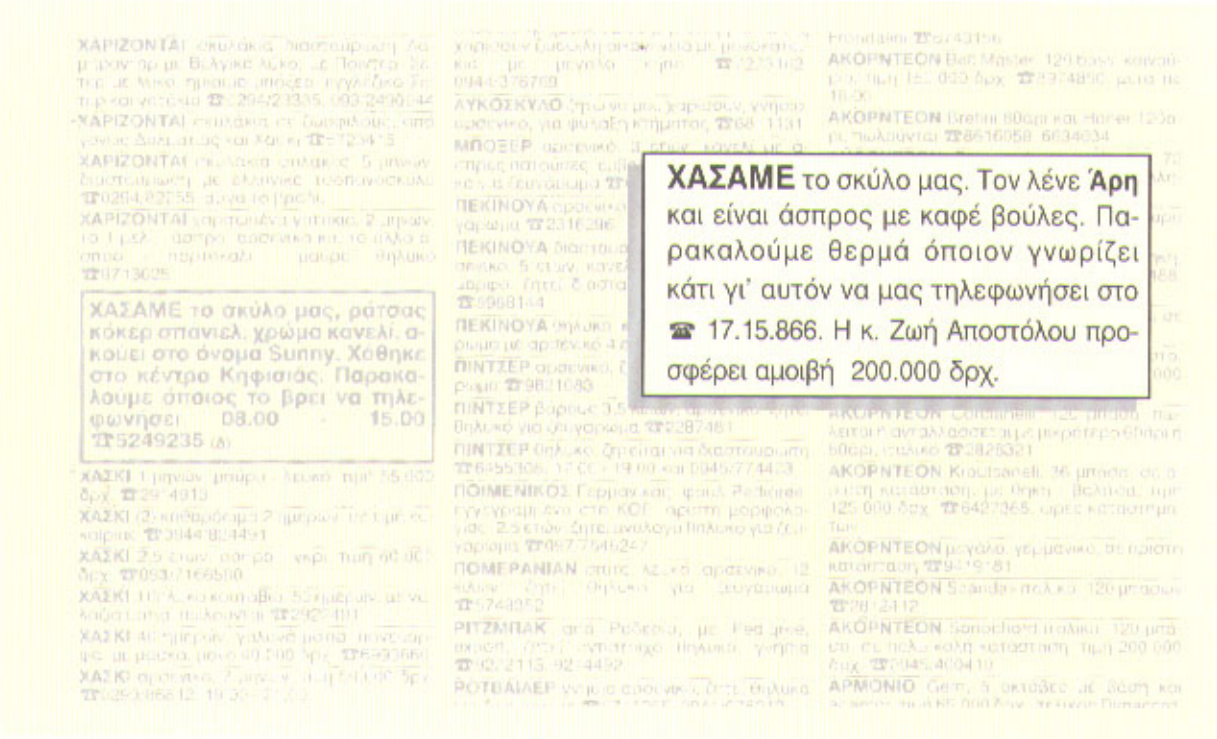

ΧΑΣΑΜΕ το σκύλο μας. Τον λένε **Άρη** και είναι άσπρος με καφέ βούλες. Παρακαλούμε θερμά όποιον γνωρίζει κάτι γι' αυτόν να μας τηλεφωνήσει στο ☎ 17.15.866. Η κ. Ζωή Αποστόλου προσφέρει αμοιβή 200.000 δρχ.

ΧΑΣΑΜΕ το σκύλο μας, ράτσας κόκερ σπανιέλ, χρώμα κανελί, ακούει στο όνομα Sunny. Χάθηκε στο κέντρο Κηφισιάς. Παρακαλούμε όποιος το βρει να τηλεφωνήσει 08.00 - 15.00 ☎5249235 (δ)

Μικρές αγγελίες

Τα παιδιά της κ. Ζωής Αποστόλου έχασαν το σκύλο τους, τον Άρη, και είναι πολύ στενοχωρημένα. Γι' αυτό η μητέρα τους σκέφτηκε να βάλει αγγελία σε δύο εφημερίδες:

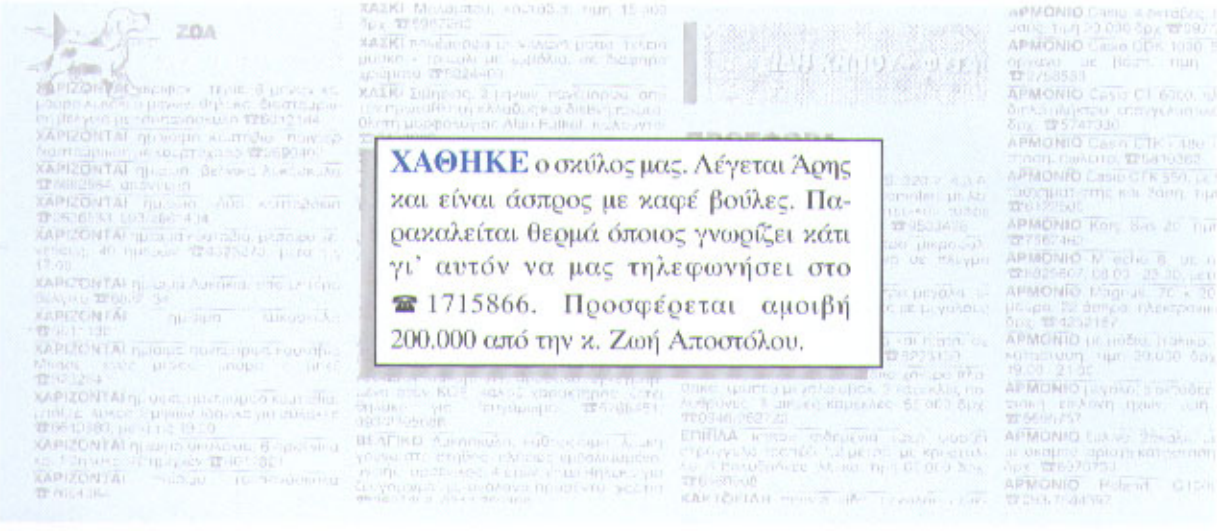

ΧΑΘΗΚΕ ο σκύλος μας. Λέγεται Άρης και είναι άσπρος με καφέ βούλες. Παρακαλείται θερμά όποιος γνωρίζει κάτι γι' αυτόν να μας τηλεφωνήσει στο ☎ 1715866. Προσφέρεται αμοιβή 200.000 από την κ. Ζωή Αποστόλου.

Διαβάζω τις παραπάνω αγγελίες και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Ποιος έχασε το σκύλο του;
2. Τι προσφέρει η κυρία Αποστόλου;

- Έχεις χάσει ποτέ κάποιο ζώο; Έχεις βρει κάποιο ζώο; Τι έκανες;

ΣΥΝΤΑΞΗ	Ποιος ;		Ποιον /Τι ;	Από ποιον;
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ	η κ. Ζωή	έδωσε	την αμοιβή	
ΠΑΘΗΤΙΚΗ	η αμοιβή	δόθηκε		από την κ. Ζωή
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ	(εμείς)	χάσαμε	το σκύλο μας	
ΠΑΘΗΤΙΚΗ	ο σκύλος μας	χάθηκε		

Δραστηριότητες

1 **Ο Γιάννης βρήκε τον Άρη και, μόλις διάβασε την αγγελία, τηλεφώνησε στην κ. Αποστόλου. Διαβάζω τον τηλεφωνικό διάλογο και υπογραμμίζω το σωστό**

- Εμπρός.
- Καλημέρα σας. Έχετε βάλει μια αγγελία στην εφημερίδα ότι **χάσατε / χάθηκε** ο σκύλος σας;
- Ναι, ναι. **Βρήκατε / Βρέθηκε** τον Άρη μας;
- Ναι, **έχουμε βρει / έχουμε βρεθεί** ένα σκυλάκι και νομίζω πως είναι το δικό σας. Είναι όπως ακριβώς τον **περιγράφετε / περιγράφεται** στην αγγελία.
- Αλήθεια; Πέρασαν τόσες μέρες που **χάσαμε / χάθηκε** κάθε ελπίδα. Είναι καλά; Πού **βρίσκει / βρίσκεται** τώρα;
- Μην ανησυχείτε. Είναι μια χαρά. **Φιλοξενεί / Φιλοξενείται** από τη θεία μου, που **λατρεύει / λατρεύεται** τα ζώα.
- Σε ποια περιοχή της Αθήνας μένει η θεία σας;
- Στο Χολαργό.
- Μα, καλά, πώς **βρήκε / βρέθηκε** εκεί ο Άρης;
- Μπορεί να **έχασε / χάθηκε** το δρόμο του. Συμβαίνουν αυτά...

- Ε... πότε μπορώ να έρθω να τον πάρω;
- Όποτε θέλετε, αν και θα χαιρόμασταν πάρα πολύ να τον **φιλοξενήσουμε / φιλοξενηθούμε** μερικές μέρες ακόμα.
- Σας **ευχαριστούμε / ευχαριστιόμαστε** πάρα πολύ, αλλά....

2 **Γράφω κι εγώ ένα διάλογο. Τι θα συζητήσουν ο Γιάννης και η κ. Αποστόλου όταν συναντηθούν;**

_____

_____

_____

_____

Μερικές αγγελίες ακόμη για... τους φίλους μας

3 **Γράφω σωστά τις παρακάτω αγγελίες**

Ανταλλάσσεται (ανταλλάσσω) παπαγάλος με αρσενικό καναρίνι. Όποιος ενδιαφέρεται, να τηλεφωνήσει στο 1356789.

_____ (βρίσκω) ασπρόμαυρος σκύλος κοντά στο άλσος της Κηφισιάς. _____ _____ (παρακαλώ) όποιος τον _____ (χάνω) να τηλεφωνήσει αμέσως στο 1698327.

Ο κ. Λευτέρης Φωτιάδης _____ (παρακαλώ) όποιον _____ (βρίσκω) τον πίθηκο της φωτογραφίας, να επικοινωνήσει με το τηλέφωνο (0217) 71152. Ο πίθηκος _____ (χάνω) χθες στο λιμάνι της Πάρου.

4 **Χρησιμοποιώ και τους δύο τύπους των ρημάτων και συμπληρώνω τις προτάσεις**

Χάσαμε / _Χάθηκε_ (χάνω / χάνομαι) το γατάκι μας, στην περιοχή Χολαργού. Παρακαλούμε πολύ όποιος γνωρίζει κάτι να τηλεφωνήσει στο 1155517._____ / _____ (δίνω / δίνομαι) αμοιβή 100.000 δρχ.

_____ / _____ (χαρίζω / χαρίζομαι) τέσσερα κουνελάκια. Όποιος ενδιαφέρεται να τηλεφωνήσει στο 1958208.

_____ / _____ (ανταλλάσσω / ανταλλάσσομαι) χρυσόψαρο με χελωνάκι. Τηλέφωνο επικοινωνίας: 13.76.098

_____ / _____ (δωρίζω / δωρίζομαι) φίδι του Αμαζονίου. Τηλέφωνο: 015 317822

5 **Βάζω τις προτάσεις με έντονα στοιχεία στη σωστή στήλη και μετά τις αλλάζω, όπως στο παράδειγμα**

1. **ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ πουλάει σκύλο** περίπου εφτά μηνών. Είναι πανέξυπνος, πιστός και αξιαγάπητος (τηλ.1411265).
2. **ΖΗΤΟΥΝ σπίτι δύο χαδιάρικα γατάκια**. Είναι ήσυχα και φιλικά και περιμένουν την αγκαλιά σας (τηλ.1432567).
3. **ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ άριστα εκπαιδευμένος σκύλος** για την κυνηγετική περίοδο. Πληροφορίες: 1981509.
4. **ΧΑΘΗΚΕ μαύρος σκύλος** στην Πετρούπολη. **Λέγεται Άργος** και είναι μεγάλη ανάγκη να βρεθεί, γιατί κρατούσε συντροφιά σε παιδάκι. **Δίνεται αμοιβή. Όποιος** το έχει δει **παρακαλείται** να τηλεφωνήσει αμέσως στα: 2036584, 8455276.
5. **ΧΑΡΙΖΕΤΑΙ εξωτικός παπαγάλος** περίπου τριών ετών. Μιλάει και έχει πανέμορφα χρώματα. Περιμένει τηλεφώνημά σας στο 442265. Βιαστείτε!
6. **ΧΑΡΙΖΟΥΜΕ πανέμορφο γατούλη**. Τηλ. 152.856

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΣΥΝΙΑΣΗ	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΙΑΣΗ
1. Σπουδαστής πουλάει σκύλο	1. Πωλείται σκύλος από σπουδαστή

6 **Γράφω κι εγώ μια αγγελία για ένα ζώο που έχασα, βρήκα, θέλω να χαρίσω, να πουλήσω ή να ανταλλάξω με κάποιον. Τη διαβάζω στην τάξη και κάποιος συμμαθητής ή συμμαθήτριά μου απαντάει. Παίζουμε μαζί το σχετικό τηλεφωνικό διάλογο**

7 **Εσύ τι θέλεις να πουλήσεις, να αγοράσεις, να νοικιάσεις, να χαρίσεις, να δανείσεις, να ζητήσεις, να ανταλλάξεις; Συμπλήρωσε τις αγγελίες**

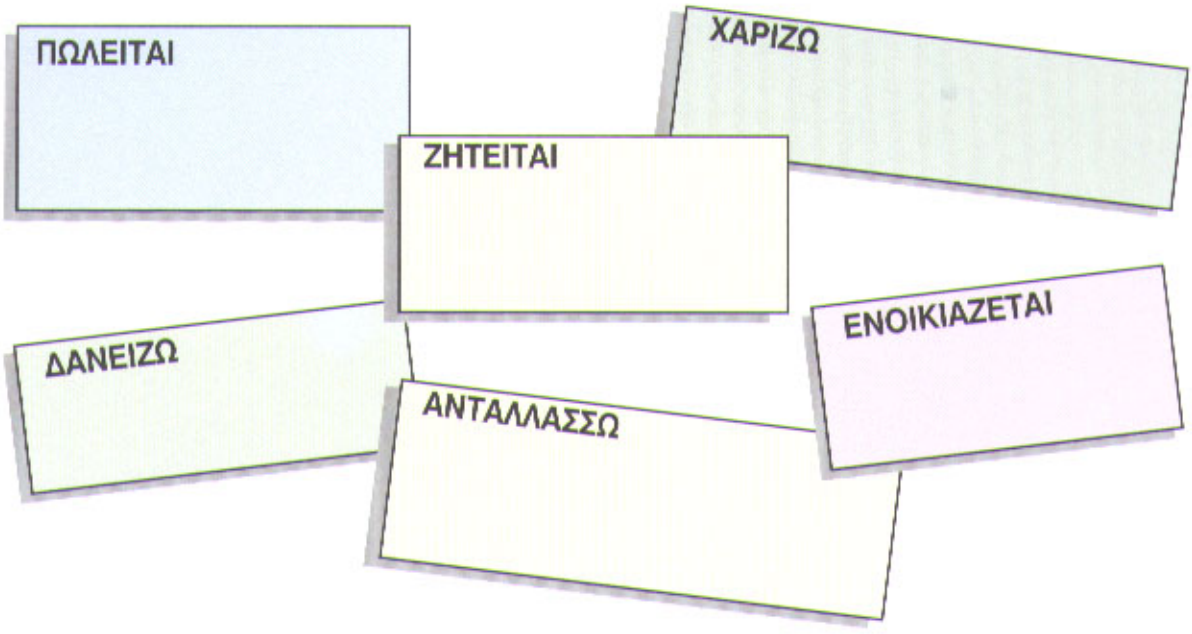

8 **Αλλάζω τα παρακάτω κείμενα όπως στο παράδειγμα**

Αναλαμβάνω υπεύθυνα **την εκπαίδευση** του σκύλου σας.
Εκπαιδευτής: Δημήτρης Παυλακάκης.

α. *Ο Δημήτρης Παυλακάκης εκπαιδεύει το σκύλο σας.*

β. *Ο σκύλος σας εκπαιδεύεται από τον Δημήτρη Παυλακάκη.*

Στο ξενοδοχείο **«ΖΟΟΠΑΡΕΑ»** αναλαμβάνουμε **τη φιλοξενία, το πλύσιμο και τον εμβολιασμό** των τετράποδων φίλων σας.

α. Εμείς _____

β. Οι τετράποδοι φίλοι σας _____

Η φώκια της Μεσογείου κινδυνεύει.
Η οργάνωση ΝΗΡΕΑΣ αγωνίζεται για την προστασία της.

α. Η οργάνωση _____

β. Η φώκια _____

9 Διαβάζω τον παρακάτω μύθο του Αισώπου και υπογραμμίζω το σωστό

Η αλεπού και ο λέλεκας

Μια φορά κι έναν καιρό ένας λέλεκας **προσκάλεσε / προσκλήθηκε** σε δείπνο από μια αλεπού. Ο λέλεκας **ενθουσίασε / ενθουσιάστηκε** με την πρόσκληση και πήγε στη φωλιά της αλεπούς χαρούμενος και πεινασμένος. Φτάνοντας όμως εκεί, είδε πως η αλεπού **είχε μαγειρέψει / είχε μαγειρευτεί** μια αραιή σούπα και την **είχε σερβίρει / είχε σερβιριστεί** σε πιάτα πολύ ρηχά. Ο λέλεκας δεν μπορούσε **να ρουφήξει / να ρουφηχτεί** τη σούπα με το ράμφος του. Έτσι αναγκάστηκε **να παρακολουθεί / να παρακολουθείται** την αλεπού **να τρώει / να τρώγεται** του καλού καιρού κι όταν πια τελείωσε το φαγητό της, την αποχαιρέτησε κι έφυγε πεινασμένος.

Την άλλη μέρα, **προσκάλεσε / προσκαλέστηκε** ο λέλεκας την αλεπού σε δείπνο. Η αλεπού **ευχαρίστησε / ευχαριστήθηκε** με την πρόσκληση, αλλά, όταν έφτασε, είδε πως η σούπα που **είχε μαγειρέψει / είχε μαγειρευτεί** από το λέλεκα ήταν πολύ πηχτή και **είχε σερβίρει / είχε σερβιριστεί** σε ψηλά βάζα. Ο λέλεκας **έβαζε / βάλθηκε** το ράμφος του βαθιά και χαιρόταν το φαγητό του, ενώ η αλεπού δεν μπορούσε **να χώσει / να χωθεί** τη μουσούδα της στο βάζο και **ανάγκασε / αναγκάστηκε** να παρακολουθεί νηστική το λέλεκα.

Όταν ο λέλεκας τελείωσε, της είπε χαμογελαστά: «Το παράδειγμά σου ακολουθώ, τίποτε παραπάνω».

(*Οι μύθοι του Αισώπου*, 1996, έκδοση Κ.Ι. Παπαδόπουλος Ε.Ε., με αλλαγές)

11

Αυτά τα ξέρω...

Ελπίζω **να δω** τους φίλους μου **την Κυριακή**

Ελπίζω **να βλέπω** τους φίλους μου **κάθε** Κυριακή

Τώρα μαθαίνω...

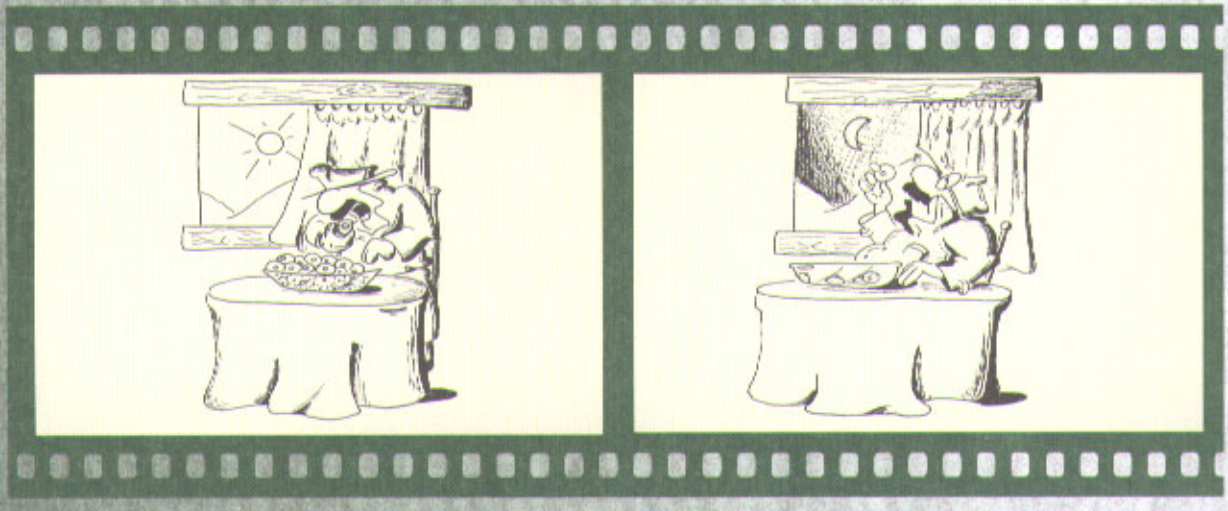

Άρχισα να τρώω κουλουράκια το πρωί...

...και τώρα **κοντεύω να τα φάω** όλα

• Πόσες ώρες έκανε ο Σαχίνης για να φάει όλα τα κουλουράκια;

Παρελθόν... το χάσμα των γενεών!

Σύμφωνα με μία έρευνα που έγινε σε μαθητές λυκείου από 15 έως 19 ετών, οι συγκρούσεις παιδιών - γονέων **έχουν αρχίσει να** γίνονται όλο και πιο λίγες. Τα περισσότερα παιδιά απάντησαν ότι δε **συνηθίζουν να** μαλώνουν με τους γονείς τους για θέματα όπως οι σπουδές, οι σχολικές εργασίες, οι φίλοι και οι παρέες, το ντύσιμο, οι μηχανές και το αυτοκίνητο, το αλκοόλ και το κάπνισμα, οι σχέσεις με το άλλο φύλο.

Ακόμα και στο θέμα των νυχτερινών εξόδων δε **φαίνεται να** υπάρχει πρόβλημα, καθώς οι γονείς επιτρέπουν στα παιδιά τους να βγαίνουν, κι αυτά τους ενημερώνουν για το πού ακριβώς πηγαίνουν και τι ώρα θα γυρίσουν. Συγκρούσεις **συνεχίζουν να** υπάρχουν συνήθως για τα οικονομικά θέματα, για τις δουλειές του σπιτιού και... για τα προγράμματα της τηλεόρασης.

Τα αγόρια **φαίνεται να** έχουν καλύτερες σχέσεις με τους γονείς τους απ' ό,τι τα κορίτσια. Αυτό μάλλον έχει σχέση με το γεγονός ότι οι γονείς **εξακολουθούν να** δίνουν μεγαλύτερη ελευθερία στα αγόρια. Τα κορίτσια **αγωνίζονται να** κερδίσουν κι αυτά ίσα δικαιώματα και έτσι δημιουργούνται προβλήματα στις σχέσεις τους με τους γονείς.

(Η Καθημερινή, 10/11/96, με αλλαγές)

Διαβάζω το παραπάνω κείμενο και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Για ποια θέματα συνεχίζουν να μαλώνουν τα παιδιά με τους γονείς τους σήμερα;
2. Γιατί τα αγόρια φαίνεται να έχουν καλύτερες σχέσεις με τους γονείς τους απ' ό,τι τα κορίτσια;

- Πώς είναι οι σχέσεις γονέων - παιδιών στη χώρα σου;

Δραστηριότητες

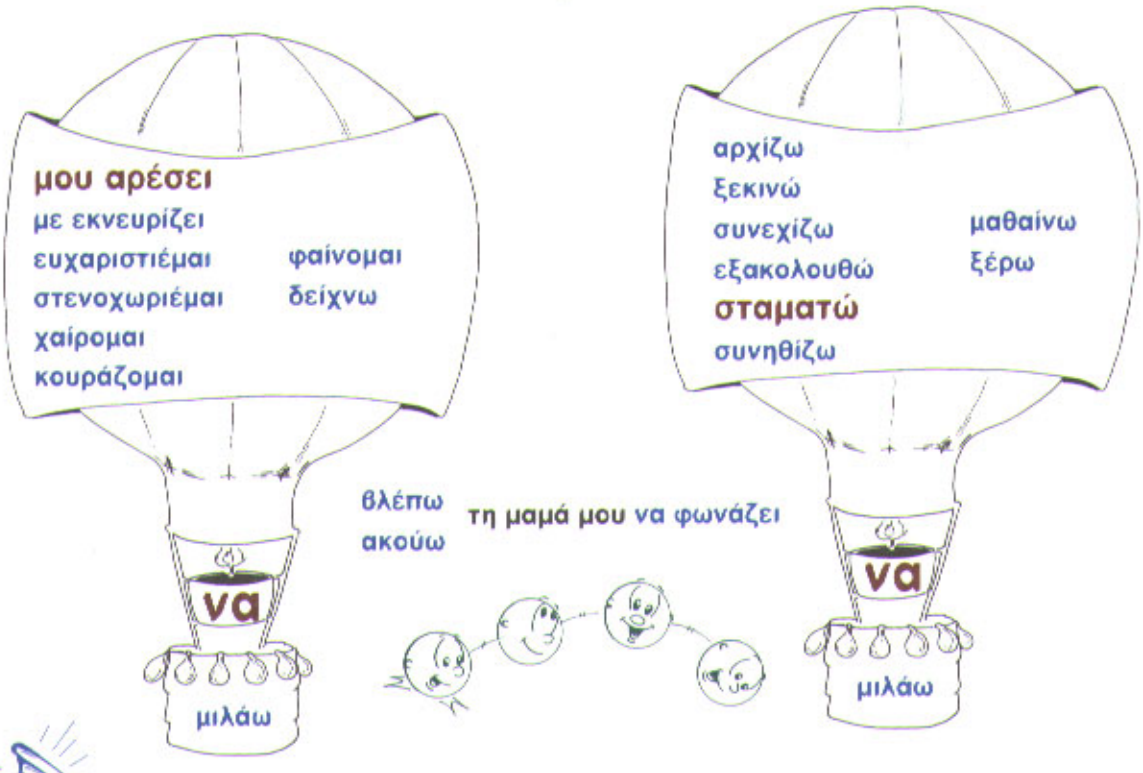

Συνεχίζω να ζητάω χαρτζιλίκι από τους γονείς μου
αλλά όταν αρχίσω να δουλεύω
θα σταματήσω να τους ζητάω

1 Βάζω τα ρήματα που είναι σε παρένθεση στο σωστό τύπο

1. - Ο Φερνάντο παραπονιέται πως τον έχεις ξεχάσει.
   - Α, τον ψεύτη! Κι εγώ δεν έχω σταματήσει να του _____ (γράφω) γράμματα από τότε που έφυγε από την Ελλάδα.
2. Ο πατέρας μου εκνευρίζεται πολύ να _____ (βλέπω) τον αδερφό μου να _____ (μιλάω) με τις ώρες στο τηλέφωνο. Γι' αυτό κι εκείνος δε συνηθίζει να _____ (τηλεφωνώ), όταν είναι στο σπίτι ο πατέρας μας. Μόλις φύγει, όμως, αρχίζει να _____ (παίρνω τηλέφωνο) όλους τους φίλους του.

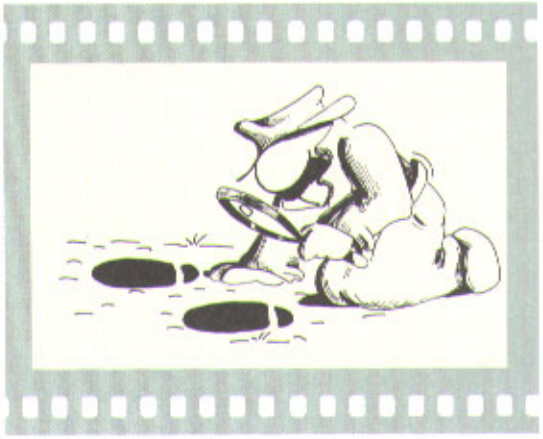

Ο Σαχίνης ξέρει να λύνει μυστήρια, αλλά...

(συνεχίζεται στη σελ. 84)

3. Η μικρή σου αδερφή φόρεσε την καλή σου μπλούζα και σου τη λέρωσε. Εσύ, όταν γύρισες και την είδες, της έβαλες τις φωνές και εκείνη άρχισε να _____ (κλαίω). Η μητέρα σου σας άκουσε να _____ (μαλώνω) κι έτρεξε να δει τι συμβαίνει. Είπε στην αδερφή σου: «Σταμάτα να _____ (κλαίω) και πες μου τι έγινε». Εκείνη της εξήγησε και τότε είπε και στις δύο σας: «Δε θέλω να σας ξαναδώ να _____ (τσακώνομαι) για τόσο ασήμαντα πράγματα».

2 Χρησιμοποιώ δικά μου ρήματα για να συμπληρώσω τις προτάσεις

1. Όταν οι γονείς μου έχουν γιορτή, έχουμε τη συνήθεια να _____, δε συνηθίζουμε όμως να _____
2. Όταν είμαι στο σπίτι, μου αρέσει να _____ και να _____, αλλά δε με ευχαριστεί να _____ ή να _____
3. Ξέρω να _____, να _____ και να _____ , αλλά δεν έχω μάθει ακόμα να _____ και να _____

Πάλι αργήσαμε να φύγουμε

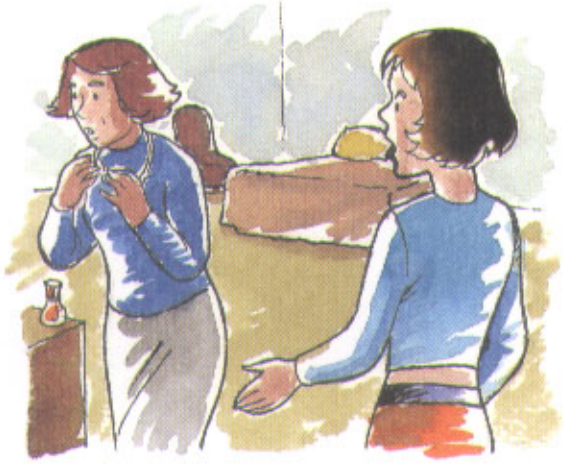

Ελένη: **Ακόμα να** ετοιμαστείς, μαμά; Βαρέθηκα να περιμένω.

Μαμά: Σε μισό λεπτό είμαι έτοιμη. Οχ, **παρά τρίχα να** το ξεχάσω!

Ελένη: Τι πράγμα;

Μαμά: Πήρε τηλέφωνο η Ισαβέλα.

Ελένη: Η Ισαβέλα; **Έχω να** τη δω δύο μήνες. Τι ήθελε;

Μαμά: Είπε ότι γύρισε από την Ισπανία και **ανυπομονεί να** τα πείτε.

Ελένη: Ναι, αλλά πότε; Τώρα με τις εξετάσεις εγώ δε θα **έχω** καθόλου **καιρό να**...

Μαμά: Καλά, πάμε τώρα, γιατί πάλι αργήσαμε!

Συμπληρώνω τις προτάσεις που ακολουθούν με βάση τον παραπάνω διάλογο

1. Η μητέρα της Ελένης αργεί να _____
2. Πάνω στη βιασύνη της λίγο έλειψε να _____ να πει στην κόρη της για το τηλεφώνημα της Ισαβέλας.
3. Η Ισαβέλα δε βλέπει την ώρα να _____ με την Ελένη.
4. Γιατί η Ελένη δεν έχει καιρό να _____ με την Ισαβέλα;

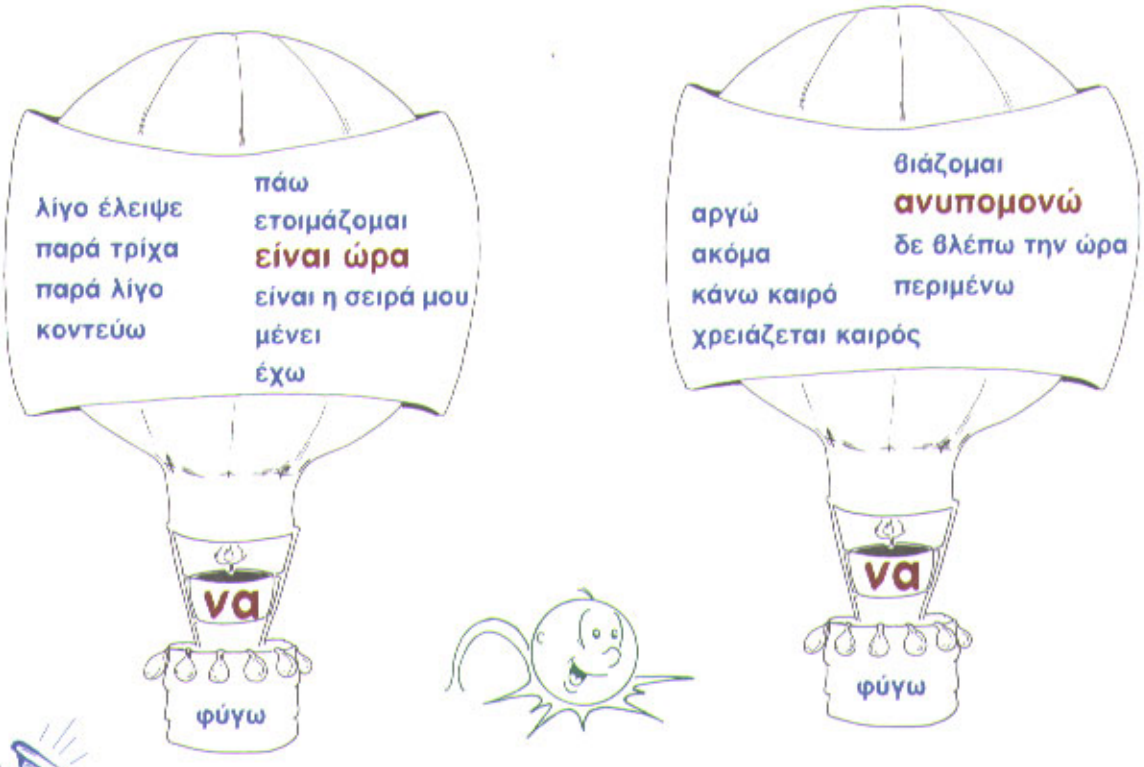

Είναι η σειρά μου να πλύνω τα πιάτα
αλλά ακόμα να τελειώσω το διάβασμα
και θα αργήσω να πάω στο γυμναστήριο

3 Συμπληρώνω τις προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο

1. - Μάλωσες πάλι με τους γονείς σου;
   - Κόντεψα να _____ (μαλώνω), αλλά ευτυχώς στο τέλος τα βρήκαμε.
2. Είναι η σειρά του Πέτρου να _____ (πάω) για ψώνια.
3. - Γιατί δε βοηθάς το Χάρη να λύσει την άσκηση;
   - Έχω κι εγώ να _____ (διαβάζω).
4. - Ακόμα να _____ (συναντώ) με την Ισαβέλα;
   - Θα συναντηθούμε τη Δευτέρα.
5. - Θα πάνε διακοπές μαζί;
   - Ναι, και δε βλέπουν την ώρα να _____ _____ (φεύγω).

(συνέχεια από τη σελ. 82)

...ακόμα να λύσει το σταυρόλεξο

4 **Συνδυάζω εκφράσεις και από τις δύο στήλες και φτιάχνω προτάσεις χρησιμοποιώντας δικά μου ρήματα, όπως στο παράδειγμα**

Ακόμα να	τέλειο πάρτι
Αργήσατε να	εξωτικό ταξίδι
Βιάστηκες να	καινούριο ποδήλατο
Έχουν να	γρήγορο αυτοκίνητο
Δε βλέπει την ώρα να	ανάλατο φαγητό
Είναι η σειρά σου να	δερμάτινο μπουφάν
Ετοιμάζομαι να	**δύσκολη ερώτηση**
Ανυπομονούσε να	
Χρειάστηκε καιρός να	

*Βιάστηκες να **απαντήσεις** στη δύσκολη ερώτηση και έκανες λάθος.*

Οικογενειακές σκηνές... και άλλες

5 **Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις λέξεις της παρένθεσης στο σωστό τύπο**

1. *Μητέρα:* Ακόμα να _____ (ετοιμάζομαι); Θα έχει κίνηση και θα χρειαστείς πολλή ώρα να _____ (φτάνω) στο αεροδρόμιο. Εσύ ανυπομονούσες να _____ (έρχομαι) η μέρα να πας στην Ισπανία και τώρα κινδυνεύεις να _____ (χάνω) το αεροπλάνο. Άσε που θα σε περιμένει και η Ισαβέλα στο αεροδρόμιο.

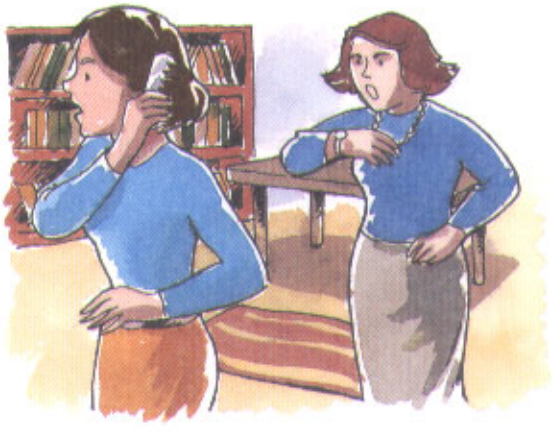

Ελένη: Έχεις δίκιο, αλλά τι να κάνω που άργησα να _____ (γυρίζω) από το σχολείο, γιατί είχα να _____ (τελειώνω) κάτι διορθώσεις στον υπολογιστή. Λες να χάσουμε το αεροπλάνο;

2. - Ελένη, έγραψες τις ασκήσεις των Μαθηματικών;
   - Όχι, δεν άρχισα ακόμα.
   - Άρχισε να_____ (γράφω), γιατί στις 5.00 πρέπει να _____ (φεύγω).
3. *Χάρης:* Θα πάρεις και την αδερφή σου μαζί στη θάλασσα;
   Πέτρος: Αστειεύεσαι, η αδερφή μου δεν ξέρει ακόμα να _____ (κολυμπάω). Φοβάται τη θάλασσα.
   Χάρης: Δεν πειράζει, θα τη μάθουμε εμείς.
   Πέτρος: Άσε καλύτερα. Μάθε πρώτα εσύ να _____ (κολυμπάω) γιατί δε θέλω να μου την πνίξετε.
4. *Πέτρος:* Τι έγινε χτες που γύρισες στο σπίτι στις 3.00;
   Μπαμπάς: Ευτυχώς, κοιμόντουσαν όλοι και έτσι δε με είδε κανείς να _____ (μπαίνω). Περπατούσα στις μύτες αλλά φοβάμαι μήπως άκουσε η μητέρα σου την πόρτα να _____ (ανοίγω) και να _____ (κλείνω), γιατί το δωμάτιό μας είναι πολύ κοντά στην είσοδο.

6 Συμπληρώνω τα κενά με τα παρακάτω ρήματα στο σωστό τύπο
σταματάω, περιμένω, βλέπω, κοντεύω, αργώ, λίγο έλειψε

Χθες ο Πέτρος _____πολύ να γυρίσει από το σχολείο. Μόλις μπήκε μέσα _____ την αδερφή του να τον περιμένει εκνευρισμένη.

Ελένη: Πού ήσουν, βρε Πέτρο; Η μαμά _____ να τρελαθεί από την αγωνία της. _____ να πάρει τηλέφωνο την αστυνομία για να ψάξει μήπως έπαθες τίποτα.

Πέτρος: _____ να φωνάζεις και άσε με να σου εξηγήσω. Χτύπησε ο Χάρης το πόδι του και τον πήγαμε στο νοσοκομείο.

Ελένη: Και δεν μπορούσες να πάρεις ένα τηλέφωνο;

Πέτρος: Δεν _____ να καθυστερήσουμε τόσο πολύ.

7 Αλλάζω τις προτάσεις, όπως στο παράδειγμα

1. Έχω δουλειά απόψε

▶ Έχω *να δουλέψω* απόψε

2. Μόλις άρχισα το διάβασμα

▶ Μόλις άρχισα να

3. Είναι ώρα για ύπνο

▶ Είναι ώρα να

4. Σήμερα είναι η σειρά σου για μαγείρεμα

▶ Σήμερα είναι η σειρά σου να

5. Δε θα σταματήσω τη γυμναστική

▶ Δε θα σταματήσω να

6. Συνεχίζω τη μετάφραση του βιβλίου

▶ Συνεχίζω να το βιβλίο

7. Βλέπω πως ξέρεις καλό κολύμπι

▶ Βλέπω πως ξέρεις να καλά

8. Κουράστηκες από το περπάτημα;

▶ Κουράστηκες να

9. Μ' αρέσουν τα ταξίδια.

▶ Μ' αρέσει να

10. Βαριέμαι το μαγείρεμα κάθε μέρα.

▶ Βαριέμαι να κάθε μέρα

Εσύ πώς τα πας...

Όλοι μιλάνε για τα προβλήματα που έχουν τα παιδιά με τους γονείς τους και αντίστροφα. Πόσο αληθινό είναι αυτό; Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί μπορεί να σας βοηθήσει να καταλάβετε πώς είναι οι σχέσεις σας με τους γονείς σας και ίσως να σας βοηθήσει να βελτιώσετε τον εαυτό σας αλλά και τη σχέση σας. Βάλτε σε κύκλο την απάντηση που σας αντιπροσωπεύει περισσότερο και βρείτε σε ποιον τύπο ανήκετε με τη βοήθεια του πίνακα.

1. Σου αρέσει να σε συμβουλεύουν οι γονείς σου;

- ■ ναι, όταν δεν ξέρω τι να κάνω
- ● δε χρειάζομαι συμβουλές
- ◆ ναι, γιατί ξέρουν περισσότερα από μένα

2. Σου αρέσει να ασχολούνται μαζί σου;

- ■ πάντα
- ● μερικές φορές
- ◆ ποτέ

3. Αργείς να γυρίσεις στο σπίτι και οι γονείς σου βάζουν τις φωνές. Το θεωρείς δικαιολογημένο;

- ■ όχι, γιατί συνήθως μου φωνάζουν άδικα
- ● όχι, αλλά τους καταλαβαίνω, γιατί ανησυχούν για μένα
- ◆ ναι, αλλά δε με ενδιαφέρει

4. Όταν έχεις ένα πρόβλημα συνηθίζεις να το συζητάς μαζί τους;

- ■ όχι, γιατί δε νιώθω άνετα μαζί τους
- ● εξαρτάται από το πόσο σοβαρό είναι το πρόβλημα
- ◆ ναι, γιατί δεν εμπιστεύομαι κανέναν άλλο εκτός από αυτούς

5. Οι γονείς σου σου ζητούν να τους βοηθήσεις την ώρα που εσύ δουλεύεις στον υπολογιστή. Τους βοηθάς;

- ■ μόνο αν επιμένουν
- ● μόνο αν μου φαίνεται ότι είναι κάτι σοβαρό
- ◆ φυσικά, γιατί κι εκείνοι θα έκαναν το ίδιο

6. Ο τρόπος που ντύνεσαι δεν αρέσει στους γονείς σου και σου ζητούν να αλλάξεις. Τι κάνεις;

- ■ τους αγνοείς
- ● το συζητάς μαζί τους
- ◆ συμφωνείς μαζί τους, γιατί έχουν καλύτερο γούστο από σένα

με τους γονείς σου;

7. Όταν σου λένε ότι ένας φίλος σου δεν τους αρέσει, επηρεάζεσαι;

- ■ ναι, αλλά προσπαθώ να δω αν έχουν δίκιο ή όχι
- ● ναι, αν και συνήθως είναι λίγο υπερβολικοί
- ◆ όχι, γιατί εγώ ξέρω καλύτερα τους φίλους μου

8. Όταν λείπουν ταξίδι...

- ■ ανυπομονείς να τους ξαναδείς
- ● δε σε πειράζει καθόλου
- ◆ εύχεσαι να αργήσουν να γυρίσουν

9. Όταν βλέπεις τους γονείς σου να παρακολουθούν ένα έργο στην τηλεόραση και εσύ θέλεις να δεις μια ταινία σε ένα άλλο κανάλι...

- ■ δεν τους λες τίποτα
- ● τους ζητάς ευγενικά να αλλάξουν κανάλι
- ◆ αλλάζεις μόνος σου κανάλι, χωρίς να τους πεις τίποτα

10. Όταν τους ακούς να διαμαρτύρονται επειδή έχεις πολύ δυνατά τη μουσική

- ■ τη χαμηλώνεις αμέσως
- ● συνεχίζεις να ακούς στην ίδια ένταση κάνοντας πως δεν άκουσες
- ◆ αρχίζεις να φωνάζεις λέγοντάς τους πως σε καταπιέζουν

Υπολογίζω τους βαθμούς που έχω πάρει με βάση τον παρακάτω πίνακα:

Ερώτηση	■	●	◆
1.	3	0	5
2.	5	3	0
3.	5	3	0
4.	0	3	5
5.	0	5	3
6.	0	3	5
7.	3	5	0
8.	3	5	0
9.	5	3	0
10.	3	0	5

Α΄ ομάδα: 0-20 βαθμοί

Αν και αμφισβητείς συχνά τη γνώμη των γονιών σου, νιώθεις ακόμη την ανάγκη να ενδιαφέρονται για σένα, έστω και αν δεν το παραδέχεσαι. Προσπάθησε να σκέφτεσαι και τους άλλους και μην τα θέλεις όλα δικά σου. Αν συζητούσες λίγο περισσότερο μαζί τους, η σχέση σας θα μπορούσε να βελτιωθεί.

Β΄ ομάδα: 21- 35 βαθμοί

Τα πας καλά με τους γονείς σου, αλλά και με τον εαυτό σου. Έχεις μια ισορροπημένη σχέση μαζί τους και αντιμετωπίζεις με ωριμότητα τα θέματα της ηλικίας σου. Οι μικροσυγκρούσεις που ίσως υπάρχουν είναι δικαιολογημένες για την ηλικία σου.

Γ΄ ομάδα: 36-50 βαθμοί

Δε συνηθίζεις να λες όχι στους γονείς σου, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν συχνά συγκρούσεις. Πρέπει όμως να σκεφτείς αν αυτό γίνεται επειδή υπάρχει αμοιβαία κατανόηση ή επειδή υποχωρεί πάντα ο ένας. Ίσως είναι καιρός να αρχίσεις να παίρνεις και ορισμένες αποφάσεις μόνος /-η σου για κάποια θέματα...

12

Αυτά τα ξέρω...

κλείνε	μην κλείνεις	κλείσε	μην κλείσεις
κλείνετε	μην κλείνετε	κλείστε	μην κλείσετε
αγάπα	μην αγαπάς	αγάπησε	μην αγαπήσεις
αγαπάτε	μην αγαπάτε	αγαπήστε	μην αγαπήσετε
να προσπαθείς	μην προσπαθείς	προσπάθησε	μην προσπαθήσεις
να προσπαθείτε	μην προσπαθείτε	προσπαθήστε	μην προσπαθήσετε

Τώρα μαθαίνω...

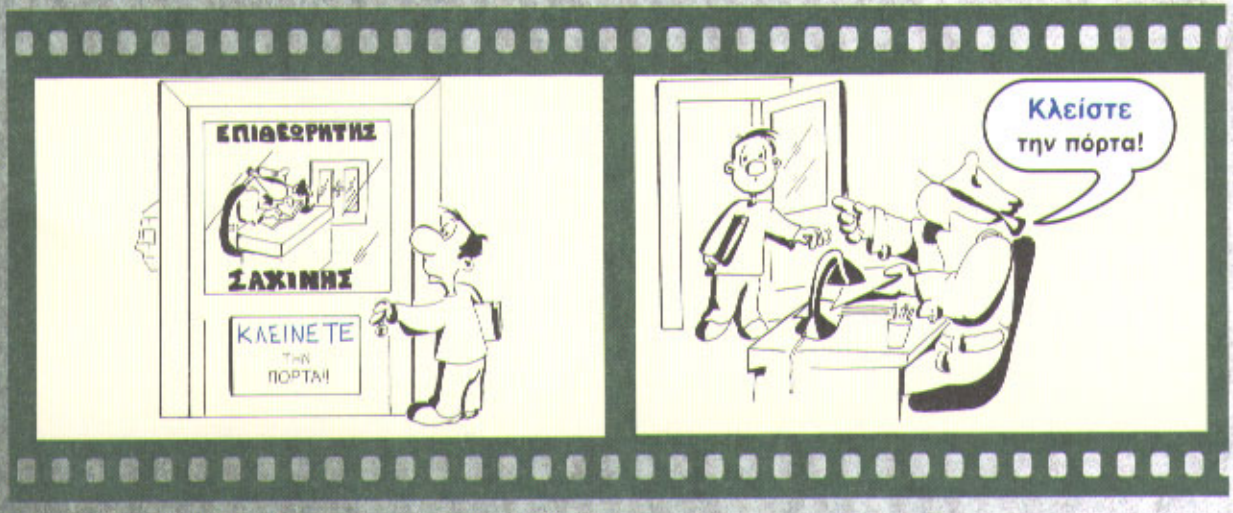

• Τι ζητάει ο Σαχίνης από τον επισκέπτη του;

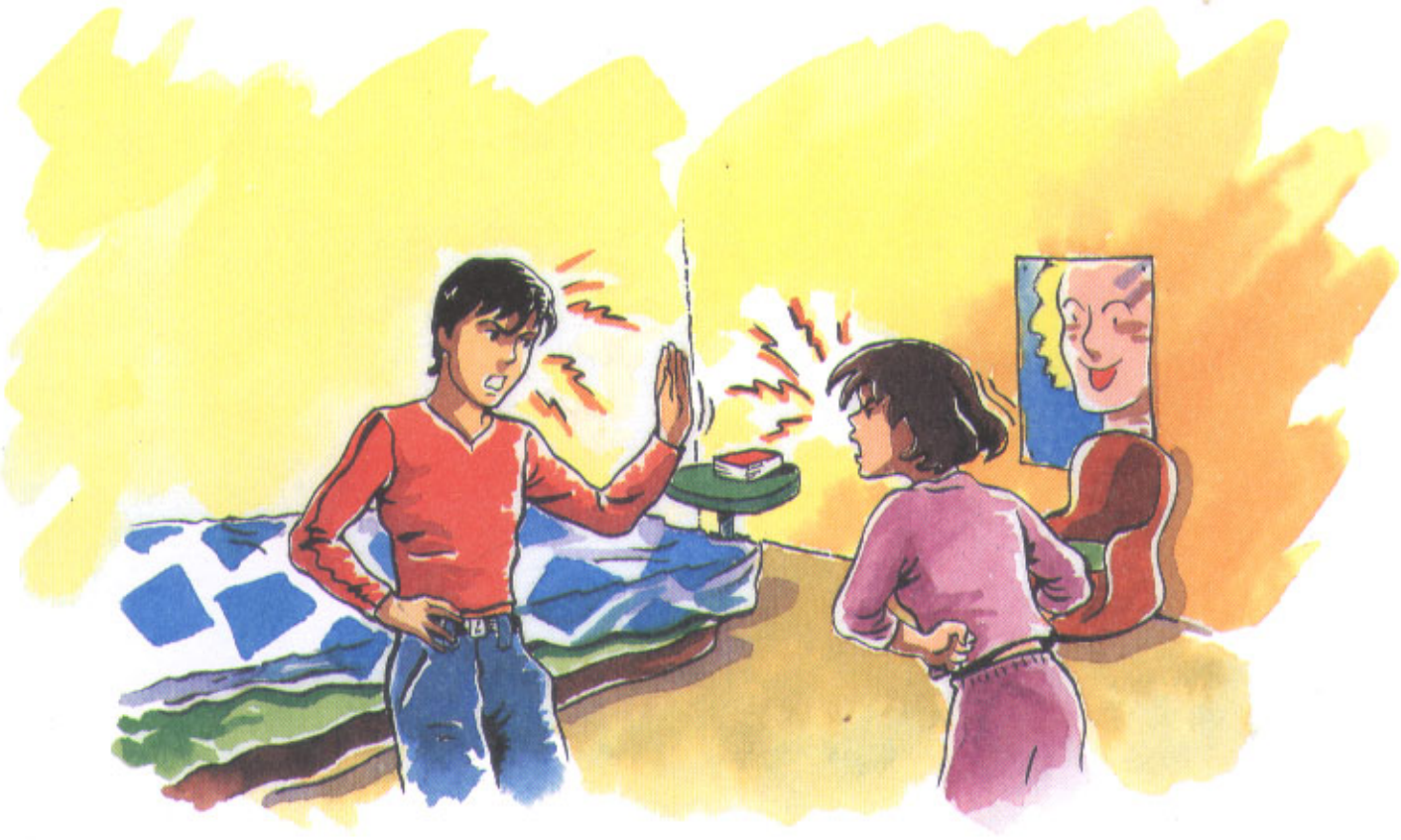

Μαθαίνω να ζω με τους άλλους

Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι οι άνθρωποι δυσκολεύονται να ζήσουν μαζί. Ωστόσο, αν ο καθένας σέβεται τις ανάγκες του άλλου, η συμβίωση είναι δυνατή και ευχάριστη. Εμείς θα σας δώσουμε τρεις συμβουλές για να γίνει η ζωή η δική σας και των άλλων πιο εύκολη:

Σκηνή πρώτη

Αγγελική: Γιάννη, πάλι ξέχασες να πάρεις τα σκουπίδια το πρωί;

Γιάννης: Ναι, Αγγελικούλα. Τι να κάνουμε; Ένα μυαλό έχω χειμώνα - καλοκαίρι...

Αγγελική: Ναι, μόνο που το δικό σου μυαλό δε λειτουργεί ούτε χειμώνα ούτε καλοκαίρι!

Γιάννης: Μήπως είσαι λίγο υπερβολική; **Μην τα παίρνεις** όλα τόσο σοβαρά!

Αγγελική: Για να γίνει αυτό, πρέπει κι εσύ **να προσπαθείς** περισσότερο. Λοιπόν, **βγάζε** έξω τα σκουπίδια κάθε πρωί. Εντάξει;

*Συμβουλή 1η: **Μην ξεχνάτε** να κάνετε μια δουλειά που έχετε αναλάβει. Έτσι κι αλλιώς δεν τη γλιτώνετε!*

Διαβάζω ξανά το διάλογο και βάζω ✓ στο σωστό

1. Η Αγγελική λέει στο Γιάννη:
   - να βγάλει έξω τα σκουπίδια το πρωί.
   - να βγάζει έξω τα σκουπίδια κάθε πρωί.
2. Ο Γιάννης τής λέει ότι πρέπει:
   - να μην τα παίρνει όλα τόσο σοβαρά.
   - να μην τα πάρει όλα τόσο σοβαρά.

Σκηνή δεύτερη

Ελένη: Πέτρο, να έρθω μαζί σου; Θα είμαι έτοιμη σε δυο λεπτά!

Πέτρος: **Ξέχασέ** το! Θα πάω στο πάρτι της Ισαβέλας και δεν έχω καμία όρεξη να σέρνω μαζί μου και τη μικρή μου αδελφή. Εξάλλου δε θα ξέρεις κανέναν εκεί.

Ελένη: Θα το πω στη μαμά...

Πέτρος: **Πες** το και στον μπαμπά! Μαζί μου δεν έρχεσαι. Πάει και τελείωσε!

Ελένη: Μαμά, ο Πέτρος δε θέλει να με πάρει μαζί του. Του χαλάω τα σχέδια, βλέπεις...

Μητέρα: Πέτρο, τι σε πειράζει να έρθει και η Ελένη μαζί σου;

Πέτρος: Δε γίνεται. Να, ακούω το κουδούνι. Ήρθε ο Χάρης να με πάρει. Γεια σας...

Μητέρα: **Μη στενοχωριέσαι,** κοριτσάκι μου. Αφού έχεις χρόνο, θα πάμε να δούμε τη θεία Κατίνα.

Ελένη: Τη θεία Κατίνα; Οχ, όχι...

Συμβουλή 2η: ***Μην προσπαθείτε*** *να πετύχετε ό,τι θέλετε χρησιμοποιώντας την εξουσία των γονιών σας! Άλλωστε, όπως είδατε, αυτό μπορεί να σας βγει σε κακό...*

Διαβάζω ξανά το διάλογο και βάζω ✓ στο σωστό

Η Ελένη λέει στη μητέρα της ότι:

— ο Πέτρος δε θέλει να την παίρνει μαζί του σε πάρτι. ☐

— ο Πέτρος δε θέλει να την πάρει μαζί του στο πάρτι. ☐

Σκηνή τρίτη

Δημήτρης: Χάρη, **χαμήλωσε** τώρα τη μουσική. Δεν μπορώ να διαβάσω!

Χάρης: Α, αποκλείεται, αυτό είναι το αγαπημένο μου κομμάτι. **Σταμάτησε** και λίγο το διάβασμα!

Δημήτρης: Μα δε θα προλάβω. Χάρη, **βάλε** πιο σιγά τη μουσική! Δεν είσαι μόνος σου στο σπίτι!

Χάρης: Τι είπες; Δεν ακούω.

Δημήτρης: Χάρη, **δώσε** μου πίσω το κασετόφωνο! Δικό μου δεν είναι;

Χάρης: Καλά, καλά... Ορίστε, την έκλεισα τη μουσική. Είσαι ευχαριστημένος τώρα;

Δημήτρης: Ναι. **Άκουγε** όποτε θέλεις μουσική, αλλά όχι τόσο δυνατά όταν διαβάζω!

Συμβουλή 3η: ***Μην ξεχνάτε*** *ότι στον ίδιο χώρο μ' εσάς ζουν κι άλλα άτομα με διαφορετικές ανάγκες και επιθυμίες.* ***Μάθετε*** *να τις σέβεστε.*

Διαβάζω ξανά το διάλογο και βάζω ✓ στο σωστό

1. Ο Δημήτρης ζητάει από το Χάρη:

— να βάλει πιο σιγά τη μουσική, γιατί διαβάζει. ☐

— να βάζει πάντα πιο σιγά τη μουσική. ☐

2. Στο τέλος, ο Δημήτρης λέει στο Χάρη:

— να χαμηλώνει τη μουσική, όταν διαβάζει. ☐

— να χαμηλώσει αυτή τη φορά τη μουσική, γιατί διαβάζει. ☐

Δραστηριότητες

1 Γράφω στη σωστή στήλη στον παρακάτω πίνακα τις φράσεις που δηλώνουν εντολή/συμβουλή και είναι τονισμένες μέσα στους διαλόγους

μην τα παίρνεις	ξέχασέ το

ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ

Γράφε γράμματα στους φίλους σου
αν δε θες να σε ξεχάσουν

ΠΟΤΕ;

κάθε χρόνο / μήνα
πρωί / μέρα

συχνά, τακτικά
πότε πότε
πάντα...

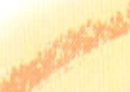

ΜΙΑ ΦΟΡΑ

Γράψε ένα γράμμα στο φίλο σου

ΠΟΤΕ;

σήμερα
αύριο
απόψε
την επόμενη φορά...

2 Συμπληρώνω τα κενά όπως στο παράδειγμα

1. Δανάη, *βάλε* (βάλε, βάζε) αμέσως τη ζακέτα σου γιατί έξω κάνει πολύ κρύο.
   Δανάη, *βάζε* (βάλε, βάζε) πάντα τη ζακέτα σου όταν βγαίνεις έξω τα βράδια.
2. Αλέξη, _____ (έλα, να έρχεσαι) νωρίς σήμερα το απόγευμα, για να πάμε στη συναυλία.
   Αλέξη, _____ (έλα, να έρχεσαι) πάντα στην ώρα σου στο γραφείο.
3. Παιδιά, _____ (θυμηθείτε, να θυμάστε) κάθε φορά να φέρνετε τα λεξικά μαζί σας.
   Παιδιά, _____ (θυμηθείτε, να θυμάστε) να φέρετε τα λεξικά σας την επόμενη φορά.
4. Γιάννη, _____ (μην ξεχάσεις, μην ξεχνάς) να μου τηλεφωνήσεις το βράδυ!
   Γιάννη, _____ (μην ξεχάσεις, μην ξεχνάς) να μου τηλεφωνείς κάθε βράδυ!

3 Συμπληρώνω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα

1. Πλύνε τα χέρια σου!
   Πλένε πάντα τα χέρια σου μετά το φαγητό!
2. Κλείδωσε την πόρτα πριν φύγεις.
   _____ κάθε φορά που φεύγεις.
3. Φόρεσε τα γυαλιά σου για να δεις τηλεόραση.
   Όταν βλέπεις τηλεόραση, _____
4. Πάρε ασπιρίνη αφού έχεις πονοκέφαλο.
   _____, όταν έχεις πονοκέφαλο.

5. Αν χτυπήσει το τηλέφωνο, σήκωσέ το!
   Όταν χτυπάει το τηλέφωνο, _____
6. Βγάλε το σκύλο μια βόλτα το απόγευμα.
   _____ κάθε απόγευμα.
7. Μάζεψε τα ρούχα σου από το πάτωμα!
   _____ κάθε φορά που περιμένεις φίλους.

περνώ

Πέρνα στην άκρη
Πέρασε στην άκρη

Μην περνάς τώρα. Έχει κόκκινο
Μην περάσεις τώρα. Έχει κόκκινο

οδηγώ

Οδήγα προσεκτικά
Οδήγησε προσεκτικά

Μην οδηγείς τώρα. Είσαι κουρασμένος
Μην οδηγήσεις τώρα. Είσαι κουρασμένος

αφήνω	**άσε / άφησε**
κάθομαι	**κάτσε / κάθισε**
λέω	**λέγε / πες**
τελειώνω	**τελείωνε**
τρέχω	**τρέχα / τρέξε**
τρώω	**τρώ(γ)ε / φάε**
έρχομαι	**έλα**
πηγαίνω	**πήγαινε / άντε**
σηκώνομαι	**σήκω**

4 **Χρησιμοποιώ τις λέξεις μέσα στην παρένθεση και φτιάχνω προτάσεις**
(ξύπνα, τρέχα, έλα, σήκω, κοίτα, άντε)

1. Ο φίλος σας έχει αργήσει να έρθει στο ραντεβού σας γιατί τον πήρε ο ύπνος. Του τηλεφωνείτε. Τι του λέτε;

2. Ο παππούς σας χρειάζεται ένα φάρμακο για τα μάτια του. Το φαρμακείο σε λίγο θα κλείσει. Τι σας λέει;

3. Συναντάτε μια φίλη σας στο δρόμο. Την καλείτε να έρθει σπίτι σας. Τι της λέτε;

4. Παίρνετε κρυφά μερικούς δίσκους από το δωμάτιο της αδερφής σας. Τι λέτε στο φίλο που είναι μαζί σας;

Διατάζετε παρακαλώντας ή παρακαλείτε διατάζοντας...

1

Ελένη: Αγγελική, **δώσε** μου τη μαύρη φούστα σου. Θα πάω στο πάρτι της Ναταλίας το βράδυ.
Αγγελική: Δε γίνεται. Θα τη φορέσω εγώ.
Ελένη: Αχ, έλα, βρε Αγγελική, **φόρεσε** κάτι άλλο...
Αγγελική: Μα τι απαιτήσεις είναι αυτές; Η φούστα είναι δική μου...
Ελένη: Έλα, Αγγελικούλα, **σε παρακαλώ, δώσε** μου τη φούστα, μόνο για σήμερα. Δε θα σ' την ξαναζητήσω!
Αγγελική: Άντε, **πάρ'** την, αλλά **πρόσεχε** μην τη λερώσεις!

2

Καθηγητής: Παιδιά, **δε βγαίνετε** έξω για διάλειμμα...

Πέτρος: Κύριε, μπορώ να μείνω λίγο μέσα; Είμαι κρυωμένος.

Καθηγητής: **Ας μείνει** μόνο ο Πέτρος μέσα. Ναταλία, τι κάνεις εδώ; **Για πέρασε** έξω!

Τι θα γίνει με το παράθυρο;

Σε παρακαλώ, μπορείς να / (σου) είναι εύκολο να / θα μπορούσες να ανοίξεις το παράθυρο;

Ας... **Ας ανοίξουμε το παράθυρο**
Για... **Για άνοιξε το παράθυρο...**
Να... **Να ανοίξουμε το παράθυρο;**
Δεν... **Δεν ανοίγουμε το παράθυρο;**

5 **Στους διαλόγους 1 και 2 αλλάζω τις προτάσεις, όπως στο παράδειγμα**

Δώσε μου τη φούστα σου! — *Σε παρακαλώ, δώσε μου τη φούστα.*

6 **Αλλάζω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα:**

1. Για φόρεσε τη ζακέτα σου, καλύτερα... *Φόρεσε τη ζακέτα σου!*
2. Μπορείς να μου δώσεις το μολύβι σου; _____
3. Για κλείσε την πόρτα, σε παρακαλώ... _____
4. Μήπως θα μπορούσες να μου φέρεις ένα ποτήρι νερό; _____
5. Καλύτερα να μην του πείτε τι έγινε... _____
6. Θα ήθελες να παίξουμε μαζί σκάκι; _____

Μην κρίνετε για να μην κριθείτε

Κατηγορήστε τους άλλους

Κατηγορείστε από τους άλλους

7 **Διαλέγω την κατάλληλη λέξη από την παρένθεση και συμπληρώνω τα κενά όπως στο παράδειγμα:**

1. *Δικαιολογήστε* (δικαιολογήστε, δικαιολογείστε) τους φίλους σας, αν το ζητήσουν.
2. Τρώτε φρούτα και κάνετε γυμναστική, αν θέλετε να _____ (διατηρήστε, διατηρείστε) σε καλή κατάσταση.
3. _____ (χρησιμοποιήστε, χρησιμοποιείστε) επιχειρήματα για να πείσετε τους άλλους και μην επιβάλλετε τη γνώμη σας με το ζόρι.
4. Εξηγήστε στους άλλους τι ακριβώς εννοείτε με όσα λέτε, για να μην _____ (παρεξηγήστε, παρεξηγείστε) από αυτούς.
5. _____ (κατηγορήστε, κατηγορείστε) τους άλλους μόνο όταν είστε σίγουροι ότι έχετε δίκιο.

8 **Διαβάζω το κείμενο που ακολουθεί και λέω τι πρέπει να αλλάξει ο Φερνάντο στη ζωή του. Του δίνω συμβουλές όπως το παράδειγμα**

Ο Φερνάντο αισθάνεται μόνος τον τελευταίο καιρό. Οι φίλοι του δεν του τηλεφωνούν πια, γιατί βαρέθηκαν. Κάθε φορά που του ζητούσαν να πάνε κάπου μαζί, ο Φερνάντο δεν μπορούσε γιατί διάβαζε από το πρωί ως το βράδυ. Χρειάζεται περισσότερο ελεύθερο χρόνο για να ξεκουραστεί, να πάει σινεμά, να ακούσει μουσική. Δεν κατάλαβε πώς έφτασε σ' αυτό το σημείο! Έχει να δει τα ξαδέλφια του δύο μήνες, παρ' όλο που δε μένουν πολύ μακριά απ' αυτόν. Επιπλέον χρειάζεται δύο ώρες να πάει στο σχολείο και δύο να γυρίσει κάθε μέρα. Όλα τού φαίνονται μάταια.

Διάβαζε λιγότερο

_____

_____

9 Συχνά ο Πέτρος ενοχλείται από τη συμπεριφορά των άλλων. Γι' αυτό αποφάσισε να κολλήσει μερικές εντολές στο δωμάτιό του. Τον βοηθάω να τις γράψει

13

Αυτά τα ξέρω...

Α. 1. Ο Γιάννης και η Μαρία παντρεύτηκαν. Τι τους εύχεσαι;

2. Ο Γιάννης και η Μαρία έχουν το πρώτο τους παιδί. Τι τους εύχεσαι;

3. Το παιδί τους έχει τα πρώτα του γενέθλια. Τι τους εύχεσαι;

Β. 1. Αν _____ (απαντώ) σωστά, θα κερδίσεις πολλά δώρα

2. Αν _____ (χρωματίζω) σωστά το σκίτσο, θα δεις τι κρύβει η εικόνα

3. Αν δεν έχεις τύχη, μην _____ (παίζω) κορόνα-γράμματα

Τώρα μαθαίνω...

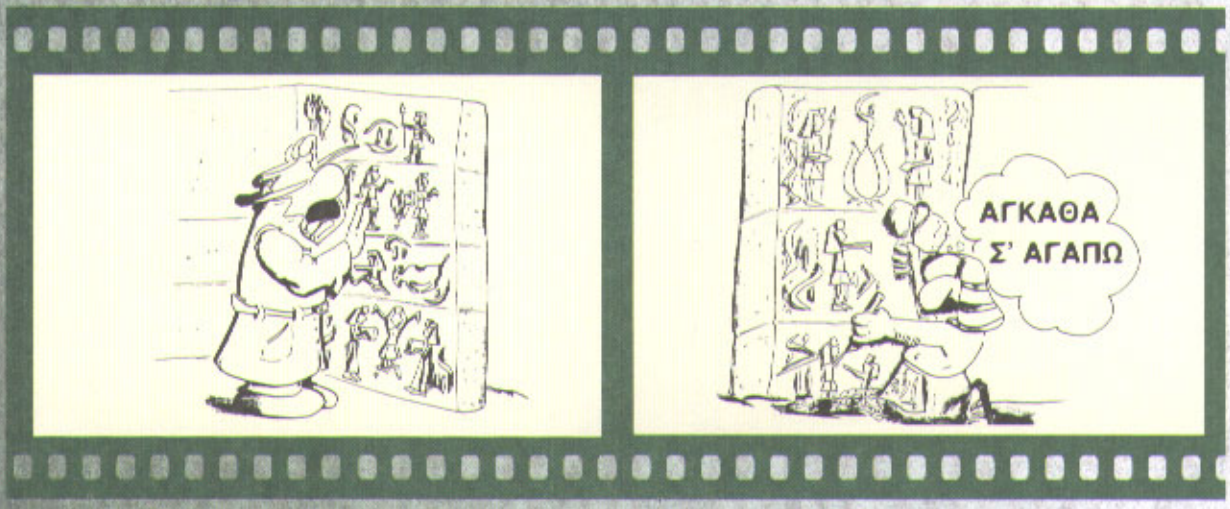

Αν ζούσα στην αρχαία Αίγυπτο... **θα καταλάβαινα τι γράφει εδώ.**

• Γιατί ο Σαχίνης δεν καταλαβαίνει τι γράφει η επιγραφή; Εσύ τι νομίζεις ότι γράφει;

Αν ζούσαμε σε άλλη εποχή

Ο Χάρης και ο Δημήτρης είχαν κανονίσει να πάνε το απόγευμα στο γήπεδο να παίξουν μπάσκετ με την παρέα τους. Ο καθηγητής της φιλοσοφίας, όμως, τους ζήτησε να γράψουν μια εργασία για τη ζωή και το έργο του Σωκράτη. Η Ελένη τούς βρίσκει να σκέφτονται πώς **θα μπορούσαν** να αποφύγουν την εργασία...

Χάρης: **Να γινόταν** κάτι και **να μην είχαμε** σχολείο αύριο!

Δημήτρης: Ναι, καλά, τίποτα δε θα γίνει. Πού θα βρούμε τώρα τι ακριβώς έκανε ο Σωκράτης στη ζωή του;

Χάρης: Έλα, ντε! **Αν ζούσαμε** στην αρχαία Αθήνα όμως, **θα ρωτούσαμε** τον ίδιο...

Δημήτρης: Μα δε **θα χρειαζόταν** να κάνουμε τέτοιες εργασίες. Όλη τη μέρα **θα την περνούσαμε** στα γυμναστήρια. Στη χειρότερη περίπτωση, **θα μαθαίναμε** και λίγη μουσική.

Ελένη: **Θα κάνατε** όμως και μαθηματικά... και δε **θα είχατε** κομπιουτεράκια! Άσε που...

Χάρης: Πάντως, εσύ **θα καθόσουνα** κλεισμένη στο σπίτι και δε **θα έλεγες** εξυπνάδες.

Δημήτρης: Ουφ! Μακάρι **να ζούσαμε** στο μέλλον! Ποιος **θα νοιαζόταν** τότε για το Σωκράτη;

Ελένη: Εγώ σου λέω ότι, ακόμα και τότε, το διαστημόπλοιό μας **θα λεγόταν** «Socrates»...

Διαβάζω το κείμενο και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Ποια μαθήματα είχαν τα παιδιά στην αρχαία Αθήνα;
2. Τι έκαναν τα κορίτσια στην αρχαία Αθήνα;

- Εσύ τι ξέρεις για το Σωκράτη;

Δραστηριότητες

Ο Χάρης λέει:

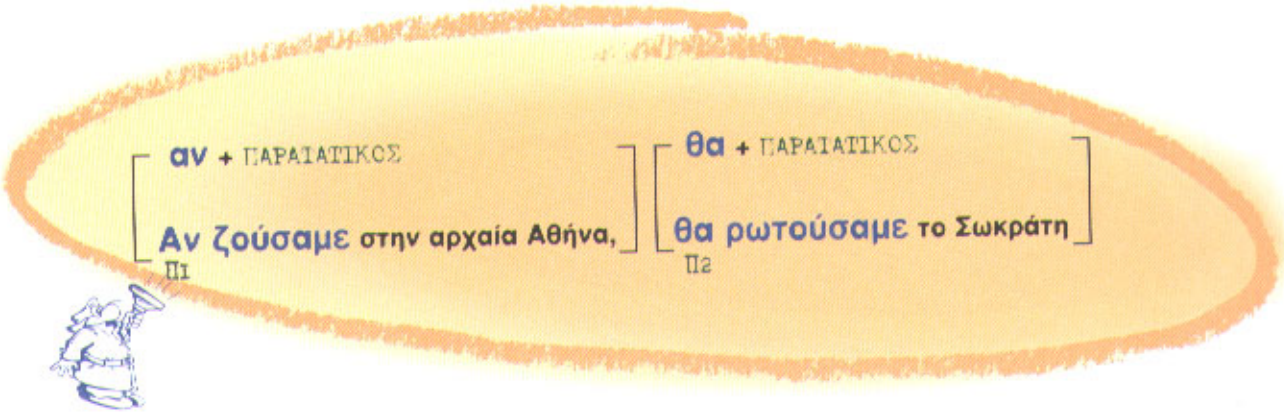

- **Μπορούν τα παιδιά να ρωτήσουν τώρα το Σωκράτη;** ❑ Ναι ❑ Όχι
  Γιατί;

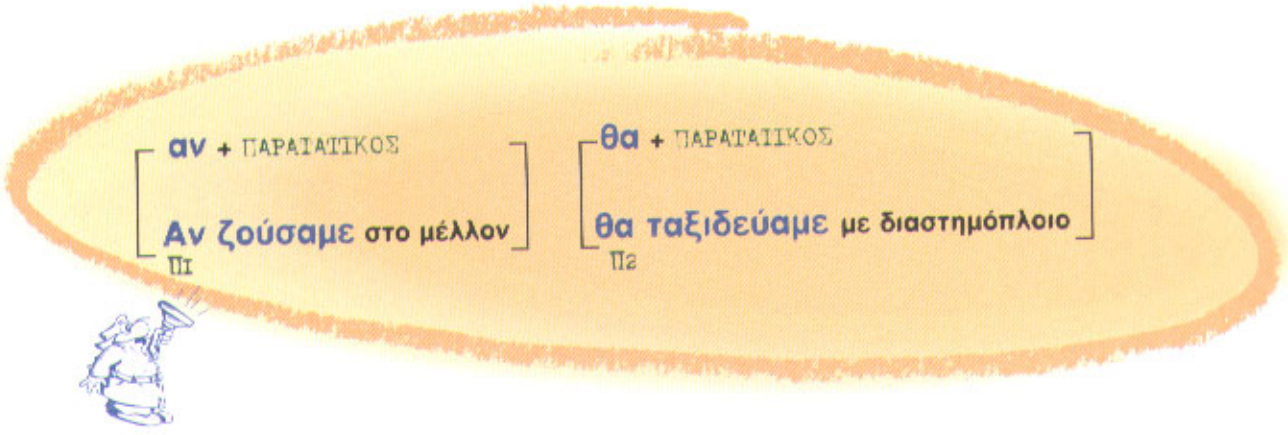

- **Μπορούν να ταξιδέψουν τώρα με διαστημόπλοιο;** ❑ Ναι ❑ Όχι
  Γιατί;

1 **Συμπληρώνω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα**

1. Θα τον έπαιρνα τηλέφωνο, αν *ήξερα* (ξέρω) τον αριθμό του.
2. Αν _____ (κερδίζω) το λαχείο, δε θα ήξερα τι να κάνω τόσα πολλά λεφτά.
3. Ποιος σου φταίει; Αν δεν _____ (βλέπω) τόσες ώρες τηλεόραση, δε θα σε πονούσαν τα μάτια σου.
4. Αν _____ (αργώ) μια φορά ο κ. Απονίδης θα γλιτώναμε τα μαθηματικά δευτεριάτικα.

2 Συμπληρώνω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα

1. Ναταλία, αν ερχόσουν στο σινεμά, *θα συναντούσες* (συναντώ) τον Πέτρο.
2. Γιατί δεν αγόρασα το μαύρο παντελόνι; _____ (φαίνομαι) πιο όμορφη και όλα τα αγόρια _____ με _____ (κοιτάζω) στο πάρτι.
3. Αν δεν έτρωγες τόσα γλυκά, δε _____ (χαλάω) τα δόντια σου.
4. Βεβαίως και _____ σου _____ (λέω) τα μυστικά μου, αν δεν τα 'λεγες πουθενά.
5. Αν είχα κοντά μαλλιά, δε _____ (χρειάζομαι) να αγοράζω τόσα σαμπουάν.

3 Λέω ή γράφω τι θα γινόταν...

αν έλιωναν οι πάγοι, _____

_____

αν εξαφανιζόταν ο ήλιος, _____

_____

αν δεν υπήρχαν χρώματα, _____

_____

αν οι άνθρωποι δεν ξυρίζονταν ποτέ, _____

_____

4 Συμπληρώνω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα

Αν ζούσαμε σε άλλο πλανήτη,

θα ταξιδεύαμε με διαστημόπλοιο.

_____ θα τρώγαμε με τα χέρια.

_____ δε θα μαθαίναμε καμιά ξένη γλώσσα.

_____ θα κοιμόμασταν όλη μέρα.

_____ τα ρούχα μας θα είχαν εφτά μανίκια.

_____ η μπάλα του μπάσκετ θα ζύγιζε 700 κιλά.

5 Φαντάζομαι τι θα έκανα...

...αν ζούσα στη Σπάρτη το 700 π.Χ.

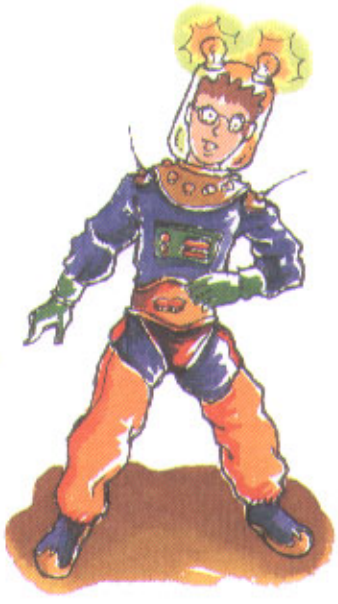

...αν ζούσα στον Άρη το 2321 μ.Χ.

6 Τι νέα; Συμπληρώνω όπως στο παράδειγμα

Α.

1. *Αντόνια:* Θα τα φτιάξω με την Ελένη!
   Χάρης: Εγώ, **δε** *θα τα 'φτιαχνα ποτέ μαζί της...*
2. *Ναταλία:* Έκανα πολλές τρύπες στο αφτί μου!
   Ελένη: Εγώ πάντως, **δε** _____
3. *Πέτρος:* Λέω να βάψω τα μαλλιά μου κόκκινα!
   Δημήτρης: Εγώ, με τίποτα **δε** _____
4. *Ισαβέλα:* Θα δώσω 10.000 για να αγοράσω το πρώτο τεύχος του Αστερίξ.
   Ελένη: Εγώ, ποτέ **δε** _____
5. *Χάρης:* Λέω να παίξω στο τηλεπαιχνίδι «Απαντήστε και κερδίστε».
   Δημήτρης: Εγώ, όσα και να μου δίνανε **δε** _____

Β.

1. *Δημήτρης:* Δε θέλω να πάρω τηλέφωνο τη Ναταλία.

   Πέτρος: Εγώ, πάντως, *θα την έπαιρνα τηλέφωνο ευχαρίστως.*

2. *Χάρης:* Η Ελένη δε μου δάνεισε το κασετόφωνό της.

   Δημήτρης: Γιατί δε ζήτησες το δικό μου; Εγώ _____

3. *Ελένη:* Καλέ, πώς ντύνεται έτσι η Ισαβέλα;

   Χριστίνα: Κι εγώ _____

4. *Χάρης:* Δε θέλω να πω στον μπαμπά μου την αλήθεια για το διαγώνισμα.

   Δημήτρης: Εγώ, πάντως, στη θέση σου _____

Ο Χάρης εύχεται:

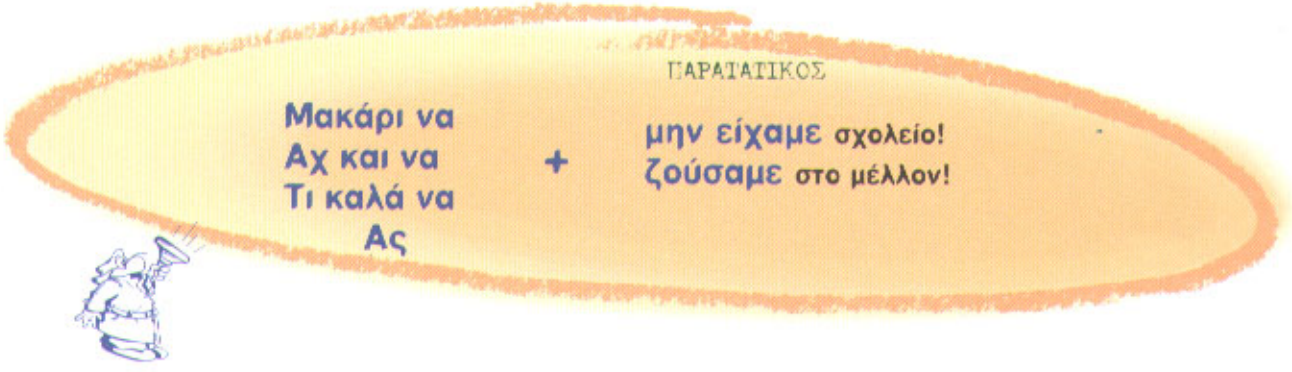

- Είναι εύκολο να πραγματοποιηθούν οι ευχές του Χάρη;

7 Τι θα ευχόταν...

Ο Σωκράτης: Να _____ **(δεν πίνω το κώνειο)**

Η κάμπια: Να _____ **(είμαι πεταλούδα)**

Η Ναταλία: Ας _____ **(έχω σγουρά μαλλιά)**

Ο Χάρης: Να _____ **(κάνω διακοπές)**

Η Αφροδίτη: Να _____ **(ζω στο 2003)**

Ο κ. Μακρής: Ας _____ **(βγάζω μαλλιά)**

8 Εσύ τι θα ευχόσουν στον εαυτό σου και στους φίλους σου που είναι τελείως απίθανο να γίνει;

Χρησιμοποιώ τις εκφράσεις **ας..., μακάρι να..., αχ και να..., τι καλά να...**

14

Αυτά τα ξέρω...

Είδες **το Χάρη**;

▼

Τον είδα

Τηλεφώνησες **στο Χάρη**;
του Χάρη;

▼

Του τηλεφώνησα

δε **θα** έρθει ο Χάρης

να **μην** έρθει ο Χάρης

Τώρα μαθαίνω...

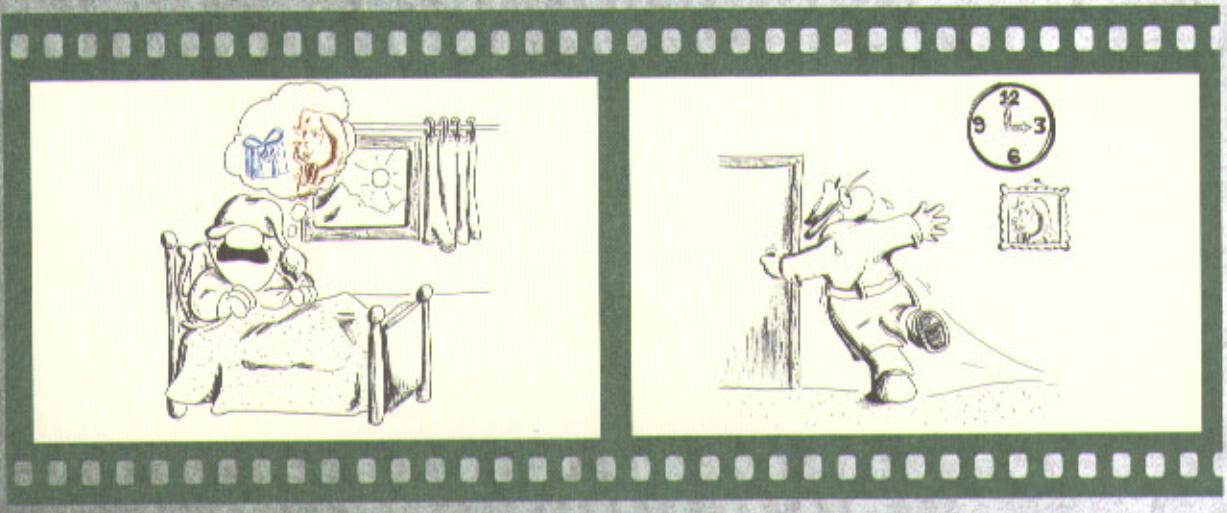

Πρέπει να αγοράσω **δώρο**
για την Αγκάθα

Οχ, τα μαγαζιά κλείνουν!
Πότε θα **της το** αγοράσω;

- Τι δώρο νομίζεις ότι θα αγοράσει ο Σαχίνης στην Αγκάθα;

Να τα εκατοστίσεις!

Ναταλία: Ναι;
Δημήτρης: Γεια **σου**, Ναταλία.
Ναταλία: Πέτρο;
Δημήτρης: Ποιος Πέτρος, βρε Ναταλία; Ο Δημήτρης είμαι!
Ναταλία: Έλα, Δημήτρη, συγνώμη, δε **σε** γνώρισα.
Δημήτρης: **Σε** πήρα για να **σου** ευχηθώ «χρόνια πολλά». Να **τα** εκατοστίσεις!
Ναταλία: **Σ'** ευχαριστώ πολύ. Μα καλά, πώς **το** έμαθες ότι έχω γενέθλια;
Δημήτρης: Ε, τώρα... Έχουμε κι εμείς τις πληροφορίες μας.
Ναταλία: Άσ' **τα** αυτά. Πες μου, ποιος **σου το** είπε;
Δημήτρης: Ο αδερφός σου. **Τον** είδα στην πλατεία σήμερα το πρωί και **μου το** είπε.
Ναταλία: Θα **σου το** έλεγα κι εγώ την τελευταία στιγμή, για να μην προλάβεις να **μου** πάρεις δώρο. Λοιπόν, να **σε** περιμένω το βράδυ να **τα** πούμε από κοντά;
Δημήτρης: Ναι, θα περάσω. **Σ'** ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση.
Ναταλία: Κι εγώ **σ'** ευχαριστώ που **μου** τηλεφώνησες.
Δημήτρης: **Τα** λέμε.
Ναταλία: Γεια χαρά!

Διαβάζω το διάλογο και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Γιατί η Ναταλία νομίζει στην αρχή ότι την πήρε τηλέφωνο ο Πέτρος;
2. Πώς έμαθε ο Δημήτρης για τα γενέθλια της Ναταλίας;

- «Χρόνια πολλά!» Τι άλλο εύχεσαι στους φίλους σου όταν γιορτάζουν;

Δραστηριότητες

Ναταλία, κάλεσες το Χάρη;

τον ← κάλεσα
τον ← έχω καλέσει
τον ← είχα καλέσει

θα τον ← καλέσω
λέω να τον ← καλέσω

δε θα τον ← καλέσω
λέω να μην τον ← καλέσω

κάλεσέ → τον
μην τον ← καλέσεις

Ναταλία, τηλεφώνησες στο Χάρη;

του ← τηλεφώνησα
του ← έχω τηλεφωνήσει
του ← είχα τηλεφωνήσει

θα του ← τηλεφωνήσω
λέω να του ← τηλεφωνήσω

δε θα του ← τηλεφωνήσω
λέω να μην του ← τηλεφωνήσω

τηλεφώνησέ → του
μην του ← τηλεφωνήσεις

1 **Τι σκέφτεται ο Πέτρος για τη Ναταλία; Διαβάζω τις σκέψεις του. Επιλέγω τη σωστή θέση για να βάλω τη λέξη που βρίσκεται μέσα στην παρένθεση**

Με ξέχασε ✕ η Ναταλία! **(με)**

Δε ___ θα ___ πάρει τηλέφωνο. **(με)**

Μπα! Η Ναταλία ποτέ ___ δεν ___ έχει ξεχάσει. **(με)**

Μήπως ___ πρέπει ___ να ___ τηλεφωνήσω εγώ; **(της)**

Άντε, βρε Ναταλία, ___ πάρε ___ τηλέφωνο επιτέλους! **(με)**

Λοιπόν, αν ___ δεν ___ έχει τηλεφωνήσει μέχρι τις εννιά **(μου)**, δεν ___ θα ___ πάρω δώρο για τα γενέθλιά της. **(της)**

2 **Και η Ναταλία τι σκέφτεται; Βάζω τις λέξεις στη σωστή σειρά**

1. **έχω / τον / ξεχάσει**

Ο Πέτρος θα νομίζει ότι _____

2. **του / να / τηλεφωνήσω**

Σίγουρα θα περιμένει _____

3. **να / του / μην / τηλεφωνήσω εγώ**

Αλλά ντρέπομαι. Καλύτερα _____

4. **του / τηλεφωνήσει / να**

Θα βάλω τον αδερφό μου _____

5. **να / έχει / του / πει / μην**

Ελπίζω ο αδερφούλης μου _____ **ότι** μου αρέσει.

3 **Απαντάω στις ερωτήσεις όπως στο παράδειγμα**

1. Μίλησες **στον πατέρα σου** για το πάρτι; Όχι, δεν *τον* μίλησα ακόμα.
2. Αγόρασες δώρο **για την αδερφή σου**; Ναι, ____ αγόρασα ένα βιβλίο.
3. Θα πεις **στους γονείς σου** τι έγινε στο πάρτι; Όχι, δεν τολμάω να ____ πω τίποτα.
4. Μα μπορείς να στείλεις λουλούδια και **στις δύο**; Θα ____ τα στείλω με διαφορετικό όνομα.
5. Μπορείς να φτιάξεις ποπ κορν **για τα παιδιά**; Όχι, δε θα ____ φτιάξω, παχαίνει.
6. Ζήτησες συγνώμη **από τους γονείς σου** για το τζάμι που έσπασε; Γιατί να ____ ζητήσω; Έσπασε μόνο του.

4 Διαβάζω το παρακάτω απόσπασμα και συμπληρώνω τα κενά

Η Άννα αύριο έχει τα γενέθλιά της... Αύριο, όλοι θα _____ φέρουν δώρα. Οι γονείς της _____ είπαν: «Διάλεξε τι θέλεις να _____ αγοράσουμε: βιβλίο, μολύβια χρωματιστά ή στιλό;» Σήμερα πρέπει να αποφασίσει και να _____ απαντήσει. Δε θέλει ούτε μολύβια ούτε στιλό. Ντρέπεται να _____ πει τι θέλει, γιατί είναι σίγουρη πως θα _____ πουν: «Κι άλλη κούκλα, έχεις πήξει στις κούκλες. Δεν _____ φέρνουμε άλλη. Πες _____ τι άλλο θέλεις».

(Ζ. Σαρή, *Τα γενέθλια*, διασκευή)

5 Συμπληρώνουμε κι εμείς μια κάρτα για τα γενέθλια της Ναταλίας

Τα νέα από το πάρτι

6 Συμπληρώνω τα κενά όπως στο παράδειγμα

Ναταλία: Ναι!

Ισαβέλα: Γεια σου, Ναταλία. Η Ισαβέλα είμαι.

Ναταλία: Έλα, βρε, τι κάνεις; Γιατί δεν ήρθες χθες;

Ισαβέλα: Άσε, καλύτερα μη __μου__ το θυμίζεις. Ήμουν άρρωστη. Πες _____, πώς τα περάσατε;

Ναταλία: Πού να _____ τα λέω. Κρίμα που δεν ήρθες. Κάναμε φοβερή πλάκα.

Ισαβέλα: Έλα λοιπόν, θα _____ πεις τι έγινε;

Ναταλία: Λοιπόν, άκου τι _____ έκαναν. _____ έφεραν έναν παπαγάλο, που _____ είχαν μάθει να λέει: « Χρόνια πολλά, Ναταλία», «_____ εύχομαι ό,τι επιθυμείς», «_____ αγαπώ πολύ», «Θέλεις να χορέψουμε;», « Ναταλία, γιατί δεν _____ μιλάς;», «Φέρε _____ λίγη τούρτα, _____ παρακαλώ», «Δε θα _____ κεράσεις λίγο κρασάκι;», και διάφορα τέτοια.

Ισαβέλα: Έλα! Δεν _____ πιστεύω!

Ναταλία: Ναι, _____ λέω! Κι αυτό δεν ήταν τίποτα. _____ έκαναν κι άλλες πλάκες. Οχ! Δυστυχώς πρέπει να _____ αφήσω τώρα, γιατί _____ φωνάζει η μητέρα μου. Θα _____ πω τα υπόλοιπα από κοντά.

Ισαβέλα: Περίμενε, να _____ πω...

(συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα)

Το δώρο της Ναταλίας

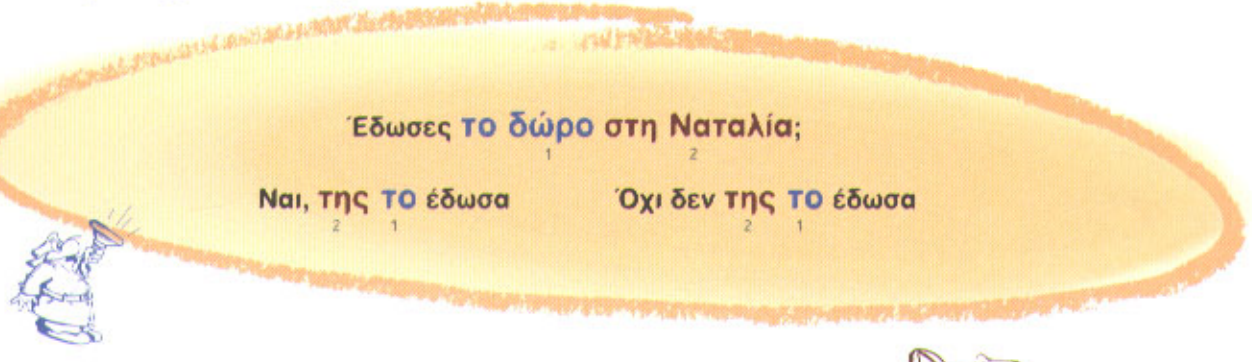

δώσ' της το αλλά και **δώσ' το της**

7 Συμπληρώνω τις προτάσεις, όπως στο παράδειγμα:

1. – Θα δανείσεις στο Δημήτρη το ποδήλατό σου;
   – Όχι, δε θα *του* *το* δανείσω. Θα ____ αλλάξει τα φώτα.
2. – Έστειλες τα γράμματα στα παιδιά;
   – Ποια γράμματα να ____ στείλω; Δεν ____ έχω γράψει ακόμα.
3. – Θα πεις τα νέα στην Κική;
   – Σιγά να μην ____ ____ πω. Αφού δεν είναι φίλη μου!
4. – Θα πουλήσεις τον υπολογιστή σου στο Χάρη και στο Δημήτρη;
   – Θα ____ ____ πουλήσω οπωσδήποτε. Έχει πολλούς ιούς.

5. – Έδειξες στις φίλες σου τις φωτογραφίες από την εκδρομή;

   – Πού να ____ ____δείξω! Θα ζηλέψουν.

6. – Τι θα γίνει τελικά με την αφίσα; Θα ____ χαρίσεις στη Ναταλία;

   – Γιατί να ____ ____ χαρίσω; Αυτή δε ____ έχει δώσει ποτέ τίποτε.

8 Οι γονείς σου δεν έχουν την ίδια γνώμη με τον αδερφό σου

1. *Ο αδερφός σου:* Δάνεισε στους φίλους μου το κασετόφωνό σου.

   Οι γονείς σου: *Μην τους το δανείσεις. Θα σου το χαλάσουν.*

2. *Οι γονείς σου:* Έλα, πες μας τα νέα από το πάρτι.

   Ο αδερφός σου: Μην _____ _____ πεις.

3. *Ο αδερφός σου:* Δώσε το τηλέφωνό μας στη φίλη σου.

   Οι γονείς σου: Μην _____ _____ δώσεις γιατί δε θα τον αφήνει να διαβάσει.

4. *Οι γονείς σου:* Δείξε μας τις φωτογραφίες που βγάλατε στην εκδρομή.

   Ο αδερφός σου: Μην _____ _____ δείξεις.

5. *Ο αδερφός σου:* Μη δώσεις το ποδήλατο στον ξάδερφό μας.

   Οι γονείς σου: Δώσ' _____ _____

9 Διαβάζω το διάλογο και συμπληρώνω τα κενά

(συνέχεια από τη σελ. 111)

Ισαβέλα: ... το δώρο σου να ____ ____ στείλω με την αδερφή μου ή να____ ____ δώσω όταν συναντηθούμε;

Ναταλία: Μη ____ πεις ότι βγήκες έξω με πυρετό για να ____ ____ αγοράσεις, γιατί δε θα ____ ξαναμιλήσω.

Ισαβέλα: Ησύχασε, ____ ____ είχα αγοράσει πριν από ένα μήνα. Λοιπόν, να ____ ____ στείλω;

Ναταλία: Όχι, μη ____ ____ στείλεις. Αφού το πήρες, δώσ' ____ ____ αύριο το απόγευμα.

Ισαβέλα: Εντάξει. Ελπίζω να είμαι καλά μέχρι αύριο.

Ναταλία: Κι εγώ ____ ελπίζω. Αν υπάρχει πρόβλημα πάντως, τηλεφώνησέ ____

Ισαβέλα: Έγινε.

Ναταλία: Περαστικά!

Ισαβέλα: ____ ευχαριστώ πολύ.

Ναταλία: ____ λέμε.

10 **Συμπληρώνω τα κενά και χρησιμοποιώ τις φράσεις που βρίσκονται μέσα στα κουτάκια για να μάθω τι έκανε ο Πέτρος τη μέρα των γενεθλίων της Ναταλίας**

1. Βρήκες τη διεύθυνση της Ναταλίας; Ναι, βρήκα
2. Φτιάξατε τα σάντουιτς για το πάρτι; Ναι, φτιάξαμε
3. Σου έδωσε τη φωτογραφική μηχανή; Ναι, έδωσε
4. Έφτυσες, παπαγάλε, τα κουκούτσια; Ναι, 'φτυσα

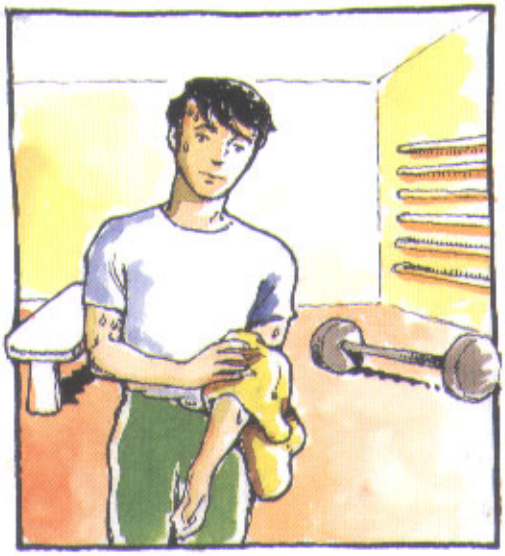

Το Σάββατο **κουράστηκα πολύ**, _____ στο γυμναστήριο.

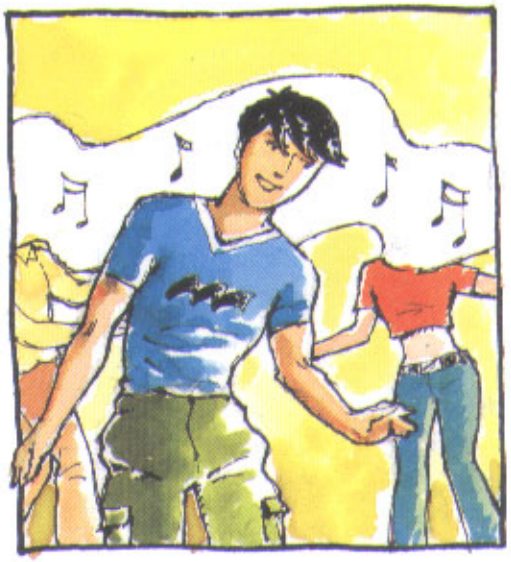

Μετά πήγα στο πάρτι και _____ με τη μουσική, **μου άρεσε πολύ**.

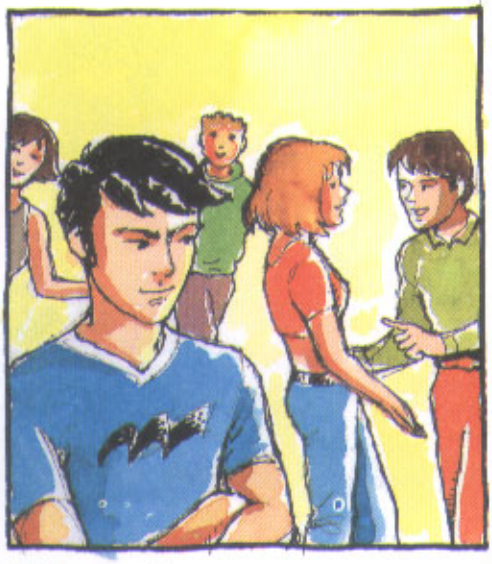

Θύμωσα, όμως, _____, γιατί η Ναταλία δε μου μιλούσε...

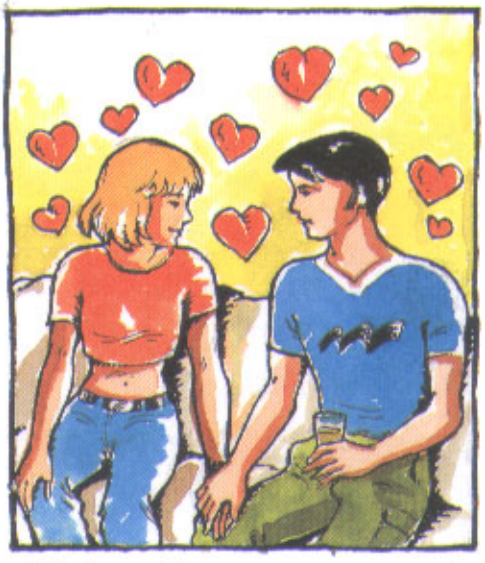

Αλλά στο τέλος _____!

15

Αυτά τα ξέρω...

μου σου του/ της/ του μας σας τους	___αρέσει	ο αθλητισμός η μουσική το θέατρο		οι φίλοι μου ___αρέσουν οι διακοπές τα ταξίδια	

Η Ναταλία αγαπάει τον Πέτρο αλλά αγαπάει και τους φίλους της

Της αρέσει ο Πέτρος αλλά της αρέσουν και οι φίλοι της

Τώρα μαθαίνω...

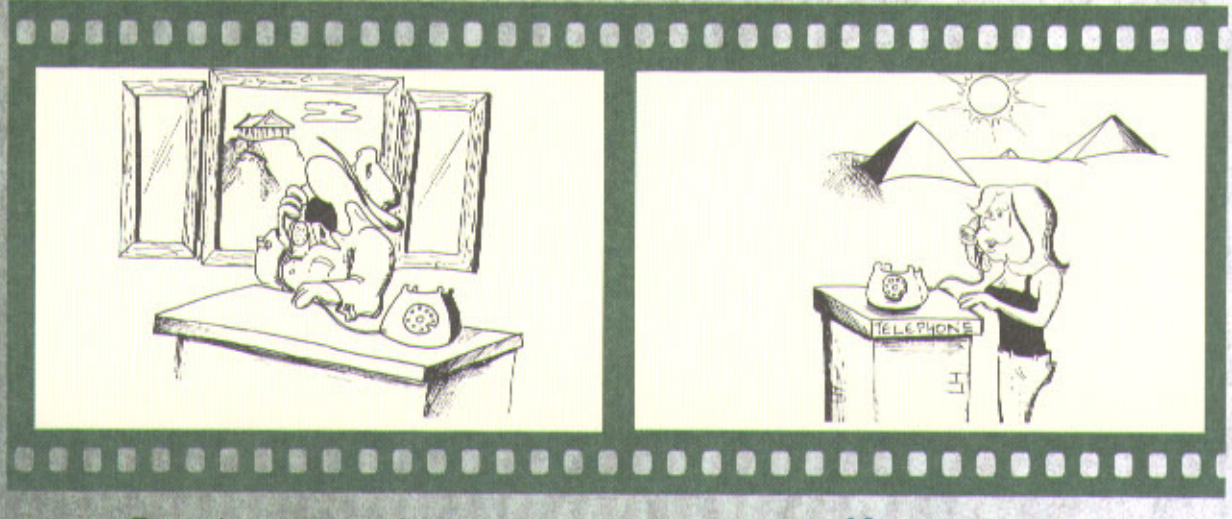

Σε σκέφτομαι συνέχεια

Κι εγώ. Μου λείπεις πολύ

• Πού βρίσκεται ο Σαχίνης και πού η Αγκάθα;

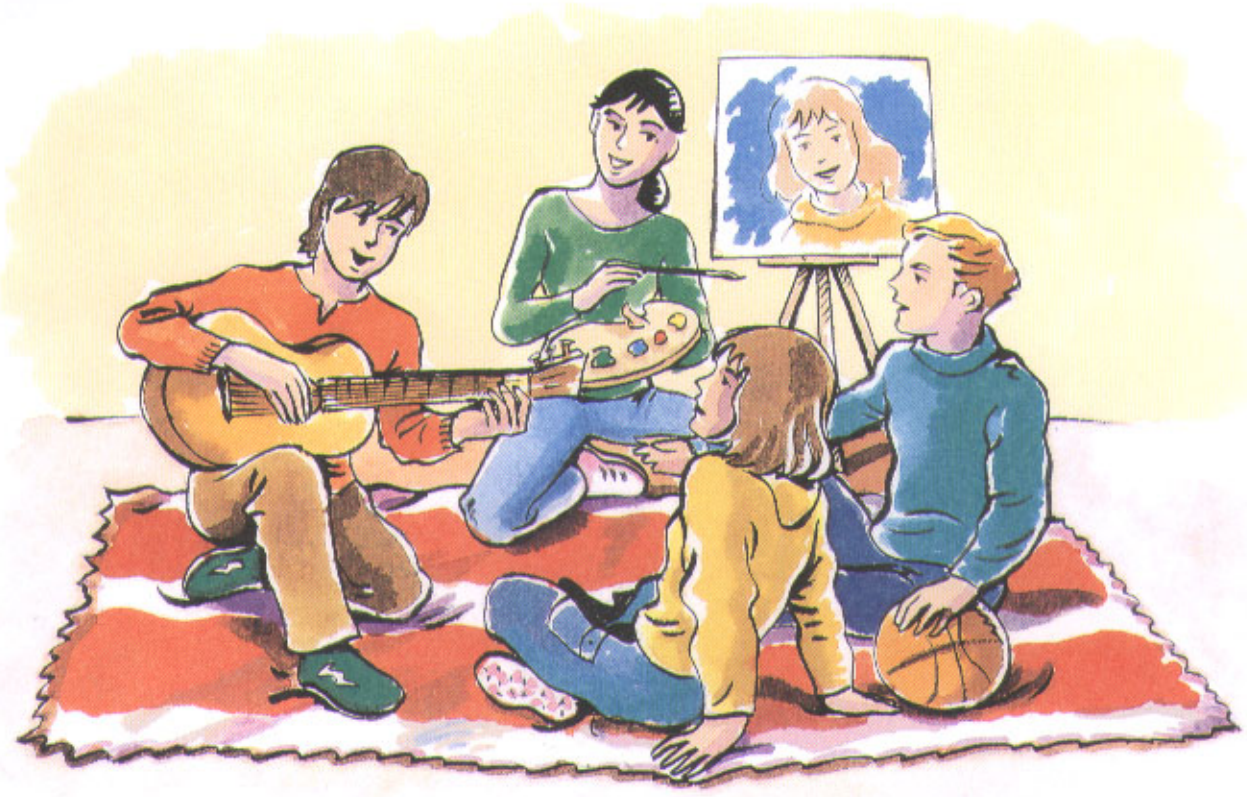

Μου λείπεις πολύ!

Ρέθυμνο, 29/12/ 2002

Αγαπημένε μου Πέτρο,

Μου λείπεις πολύ! Τι κρίμα που δεν είσαι κι εσύ εδώ! Περνάω τέλεια. Έχω βρει καταπληκτικούς φίλους. Καθόμαστε με τις ώρες και συζητάμε και πάλι δε μας φτάνει ο χρόνος. Είμαι σίγουρη πως θα σου αρέσουν κι εσένα πολύ. Ένα από τα παιδιά που έχω συμπαθήσει πολύ είναι ο Μιχάλης. Για να είμαι ειλικρινής, νομίζω πως κι εκείνου του αρέσω λιγάκι. Είναι φοβερός τύπος. Παίζει κιθάρα και τραγουδάει φανταστικά. Αλλά κι ο Δημήτρης είναι πολύ συμπαθητικός. Αυτός πάλι έχει μανία με τ' αθλητικά. Του αρέσει πολύ το μπάσκετ. Πιο πολύ απ' όλους βέβαια μου έχει κάνει εντύπωση μια κοπέλα από την Ισπανία, η Ισαβέλα. Της αρέσει πολύ η ζωγραφική. Προχτές μου έφτιαξε το πορτρέτο μου. Αν το δεις, θα τρελαθείς. Μου φαίνεται ότι θα γίνει τρομερή ζωγράφος. Ξέρω ότι τώρα έχεις μετανιώσει που δεν ήρθες, αλλά ποιος σου φταίει; Δε με άκουσες. Λοιπόν, αν έχεις αλλάξει γνώμη, σε περιμένουμε.

Πολλά φιλιά, Ναταλία

Διαβάζω το κείμενο και απαντάω με σωστό ή λάθος

		Σ	Λ
1.	Της Ναταλίας της λείπει ο Πέτρος.		
2.	Του Δημήτρη του αρέσει η μουσική.		
3.	Η Ναταλία φταίει που ο Πέτρος δεν πήγε στο Ρέθυμνο.		

Δραστηριότητες

1 **Αντιστοιχίζω τις λέξεις/φράσεις του κειμένου στην αριστερή στήλη με τις λέξεις / φράσεις που έχουν παρόμοια σημασία στη δεξιά στήλη**

1) **μου λείπεις**	α) με συμπαθεί
2) θα σου αρέσουν	β) θα τους αγαπήσεις / συμπαθήσεις
3) μας φτάνει	γ) ενδιαφέρεται για το μπάσκετ
4) ποιος σου φταίει	δ) **σε έχω επιθυμήσει**
5) του αρέσω	ε) ποιος είναι η αιτία
6) του αρέσει το μπάσκετ	στ) είναι αρκετός

Μου αρέσει ο Πέτρος αλλά μου αρέσουν και οι φίλοι μου

λείπει	**λείπουν**
χρειάζεται	**χρειάζονται**
φτάνει	**φτάνουν**
αρκεί	**αρκούν**
ταιριάζει	**ταιριάζουν**
πάει	**πάνε**
φταίει	**φταίνε**

- **Σου αρέσω /αρέσουμε;**
- **Μου αρέσεις /αρέσετε**
- **Σας αρέσω / αρέσουμε;**
- **Μας αρέσεις / αρέσετε**

2 Συμπληρώνω τις προτάσεις, όπως στο παράδειγμα

1. - Δημήτρη, *σου* αρέσει να ζωγραφίζεις;
   - Ναι, *μου* αρέσει πολύ.
2. - Της λείπει η φίλη της;
   - Και βέβαια _____ λείπει, αφού έχει πολύ καιρό να τη δει.
3. - Παιδιά, _____ άρεσε ο αγώνας μπάσκετ;
   - Ναι, _____ άρεσε πάρα πολύ.
4. - Ο Πέτρος δεν ήρθε στην Κρήτη. Ποιος _____ φταίει;
   - Κανείς δεν _____ φταίει. Έπρεπε να ακούσει τη Ναταλία.
5. - Η Ναταλία και η Ισαβέλα έχουν πολλά να πουν. _____ χρειάζεται περισσότερος χρόνος.
   - Μα, όσο χρόνο και να έχουν, δεν _____ φτάνει.
6. - Τι γνώμη έχεις για το καινούριο κούρεμα του Δημήτρη; _____ πάει;
   - Όχι, δε νομίζω ότι_____ ταιριάζει και πολύ. Τον προτιμώ με μακριά μαλλιά.
7. - Πέτρο, _____ λείπεις πολύ. Εγώ _____ λείπω;
   - Κι εσύ _____ λείπεις, αλλά δεν έχω καιρό να κατέβω στην Κρήτη.

3 Διαλέγω το σωστό

1. - Η μουσική τούς **αρέσει** / **αρέσουν** πιο πολύ από τη ζωγραφική;
   - Όχι, νομίζω πως και τα δύο τούς **αρέσει** / **αρέσουν** το ίδιο.
2. - Ελένη, σου **αρέσει** / **αρέσουν** τα ρούχα του Φον Φοξ;
   - Δε νομίζω ότι του **πάει** / **πάνε** το ψηλό καπέλο και το άσπρο σακάκι. Και το μπαστούνι δεν κατάλαβα τι του **χρειάζεται** / **χρειάζονται**.
3. - Σου **λείπω** / **λείπουμε** πολύ τώρα που είμαστε μακριά σου;
   - Μμ... Μου **λείπεις** / **λείπετε** πάρα πολύ και εσύ και η αδερφή σου.
4. - Ναταλία, το μπλε φόρεμα σου **ταιριάζει** / **ταιριάζουν** πιο πολύ από το πράσινο.
   - Καλά, και ποια παπούτσια νομίζεις ότι μου **πάει** / **πάνε** περισσότερο;
5. - Πέτρο, σου **αρέσω** / **αρέσει** τώρα με το μπλε φόρεμα;
   - Μου **αρέσει** / **αρέσεις** όπως και να 'σαι.
6. Τι σου **φταίει** / **φταίμε** εμείς που δεν ήρθε ο Πέτρος;
7. Εντάξει, Ναταλία, σου **λείπει** / **λείπουν** ο Πέτρος, αλλά δε σου **φτάνω** / **φτάνει** εγώ;

Μου αρέσει το διάβασμα
Μου αρέσουν τα βιβλία

Μου αρέσ<u>ει να</u> διαβάζω

4 **Τι κάνεις εσύ, η οικογένειά σου και οι φίλοι σου όταν έχετε ελεύθερο χρόνο; Απαντάω όπως στο παράδειγμα**

(εγώ) *Μου αρέσει να διαβάζω λογοτεχνικά βιβλία*

(εγώ) _____

(ο πατέρας μου) _____

(η μητέρα μου) _____

(ο αδερφός μου) _____

(η αδερφή μου) _____

(ο φίλος μου) _____

(η φίλη μου) _____

5 **Τι τους αρέσει; / Τι τους χρειάζεται; Απαντάω όπως στο παράδειγμα**

Η Ισαβέλα είναι ζωγράφος

Της αρέσει η ζωγραφική.

Της αρέσει να ζωγραφίζει.

Της χρειάζονται χρώματα, πινέλα και... έμπνευση.

Η Ελένη είναι τραγουδίστρια

Ο Χανς είναι ηχολήπτης

Η Μαρία και η κόρη της είναι μαγείρισσες

Ο Πέτρος και ο Στάθης είναι αθλητές

Ο Γιάννης είναι καθηγητής

Της αρέσει ο Πέτρος

Της Ναταλίας, της αρέσει ο Πέτρος
Στη Ναταλία αρέσει ο Πέτρος

6 **Τι αρέσει και τι δεν αρέσει στα παρακάτω ζώα. Φτιάχνω προτάσεις όπως στο παράδειγμα**

σκύλος (κόκαλα, μπισκότα, σοκολάτες, άνθρωποι, γάτες, χόρτα)

Στο σκύλο αρέσουν τα κόκαλα, αλλά δεν του αρέσουν οι σοκολάτες

γάτα (ψάρια, γάλα, τσάι, χάδια, παγωτό)

ψάρια (ψάρεμα, δολώματα, σκουλήκια, χάδια, γλάροι, νερό)

Εμένα μου αρέσει η ζωγραφική, αλλά **εσένα** σου αρέσει το ψάρεμα
Εμάς μας αρέσει ο χορός, αλλά **εσάς** σας αρέσει το βόλεϊ

7 Ποιος αρέσει σε ποιον; Φτιάχνω προτάσεις όπως στο παράδειγμα. Χρησιμοποιώ τα: αλλά, όμως, αντίθετα, ενώ

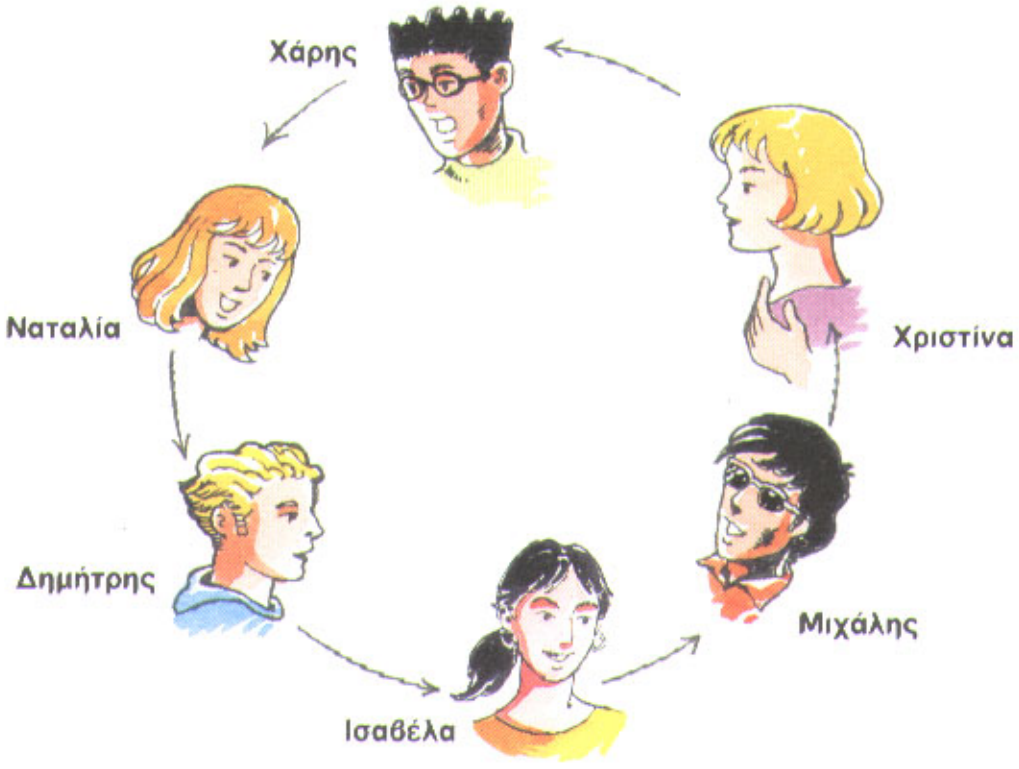

Της Ναταλίας, της αρέσει ο Δημήτρης, αλλά του Δημήτρη του αρέσει η Ισαβέλα.
Στη Ναταλία αρέσει ο Δημήτρης, αλλά στο Δημήτρη αρέσει η Ισαβέλα.

8 Συμπληρώνω τους διαλόγους όπως στο παράδειγμα

1. *Ισαβέλα:* Μου αρέσει πολύ ο χορός.
   Ναταλία: Εμένα δε μου αρέσει καθόλου, μ' αρέσει όμως η ζωγραφική.
2. *Πέτρος:* Μου αρέσει να διαβάζω πριν κοιμηθώ.
   Χάρης: _____
3. *Ισαβέλα:* _____
   Ναταλία: Εμένα δε μου πάνε καθόλου τα κίτρινα.

4. *Χάρης:* Μου αρέσεις πολύ.
   Ναταλία: _____
5. *Πέτρος:* Μου φτάνουν δύο πίτες με γύρο.
   Χάρης: _____
6. *Χριστίνα:* Μου φταίνε όλα κι όλοι.
   Νέλη: _____

9 Αλλάζω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα

1. Προτιμώ τη γυμναστική από το βόλεϊ.
   Η γυμναστική μού αρέσει περισσότερο από το βόλεϊ. (μου αρέσει)
2. Η Μαρία και η Κατερίνα αγαπούν πολύ τη μουσική.
   _____ (μου αρέσει)
3. Χρειάζεστε διακοπές;
   _____ (μου χρειάζεται)
4. Ο Γιώργος νοσταλγεί την πατρίδα του.
   _____ (μου λείπει)
5. Ο Χάρης είναι πολύ ωραίος με την κόκκινη μπλούζα.
   _____ (μου πάει)
6. Η Ναταλία δε θέλει άλλο φαγητό.
   _____ (μου φτάνει)

Ο Μιχάλης μιλάει για την παρέα του

10 Συμπληρώνω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα

Νέλη: Προτιμώ τη γυμναστική από τη μουσική

Μιχάλης: Της Νέλης, της αρέσει περισσότερο να κάνει γυμναστική από το να ακούει μουσική.

(μου αρέσει)

Δημήτρης: Δε θέλω άλλο φαγητό

Μιχάλης: _____

_____

_____

(μου φτάνει)

Ναταλία: Ο Μιχάλης είναι ωραίος με την κόκκινη μπλούζα

Μιχάλης: _____

_____

_____

(μου πάει)

Ισαβέλα: Δεν έχω άλλα λευκά χαρτιά.

Μιχάλης: _____

_____

_____

(μου χρειάζεται)

11 **Βρίσκω ποια λέξη / φράση ταιριάζει σε κάθε πρόταση και συμπληρώνω με το σωστό τύπο**

α) **πάω:** πηγαίνω
β) **μου πάει:** μου ταιριάζει
γ) **πάω κάποιον κάπου:** τον συνοδεύω, τον μεταφέρω με αυτοκίνητο, μηχανάκι κ.τ.λ.
δ) **τον πάω:** μου αρέσει (μεταφορικά)

1. Μιχάλη, δεν _____ _____ καθόλου αυτά τα γυαλιά. Μην τα αγοράσεις.
2. Πού _____ τέτοια ώρα μόνη σου μέσα στη νύχτα;
3. Ο Μιχάλης δε νιώθει καλά. Νομίζω ότι πρέπει να ____ _____ εμείς στο γιατρό, γιατί δεν πρόκειται να _____ μόνος του.
4. **Πες μου τη γνώμη σου για το φόρεμά μου.** _____ _____;
5. Ο Χάρης είναι πολύ αντιπαθητικός. Δεν _____ _____ με τίποτα.

α) **φτάνω:** πλησιάζω, έρχομαι
β) **μου φτάνει:** μου είναι αρκετό
γ) **με φτάνει:** είναι/γίνεται τόσο καλός σε κάτι όσο εγώ

1. Στο τρέξιμο δεν _____ _____ κανείς. Τρέχω πολύ γρήγορα.
2. **Νομίζετε ότι αυτό το κομμάτι ύφασμα ____ _____ για μια φούστα;**
3. Δεν _____ _____ το μπάσκετ, θέλει να αρχίσει και ποδόσφαιρο τώρα!
4. Ακόμα δεν _____ το γράμμα; Μα, σου το έχω στείλει εδώ κι ένα μήνα!
5. Κάνε λίγη υπομονή. _____ το καλοκαίρι και θα κάνουμε διακοπές.
6. Δεν _____ _____ η κούραση, έχω κι εσένα να γκρινιάζεις.
7. Όσο κι αν προσπαθήσω, δεν θα μπορέσω ποτέ να ____ _____ στη μαγειρική.

α) **λείπω:** δεν είμαι εκεί, απουσιάζω
β) **μου λείπει:** νοσταλγώ, επιθυμώ

1. _____ _____ **πολύ ο Πέτρος τώρα που είμαι μακριά του.**
2. - Γεια σας. Θα ήθελα το Μιχάλη.
   - Δυστυχώς _____ αυτή τη στιγμή. Τηλεφωνήστε αργότερα.
3. Μπαμπά, μαμά, _____ _____. Πότε θα 'ρθείτε;
4. Όταν _____ η γάτα, χορεύουν τα ποντίκια.

16

Αυτά τα ξέρω...

Δεν τρώει παγωτό

Να φάει παγωτό

Τρώει παγωτό;

Τρώει παγωτό.

Όλο το καλοκαίρι έτρωγα παγωτό σοκολάτα

Χτες έφαγα παγωτό σοκολάτα

Τώρα μαθαίνω...

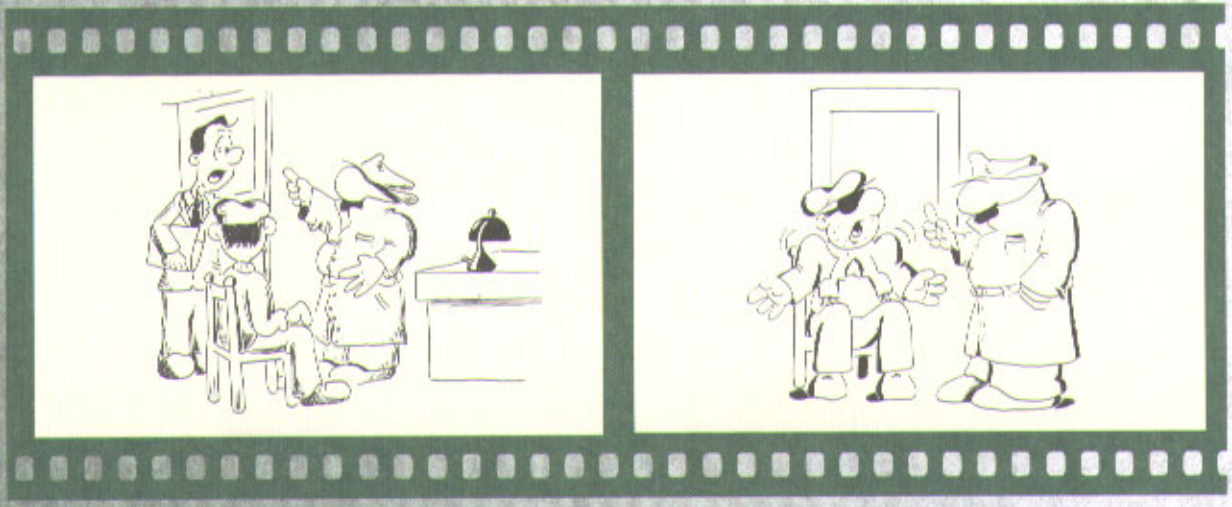

Υπάλληλος: **Κάποιος** σας ζητάει
Σαχίνης: **Δεν** μπορώ να δω **κανέναν** τώρα. **Φέρε** μου **κανέναν** καφέ και κλείσε την πόρτα

• Τι παράγγειλε ο Σαχίνης;

Σαχίνης: Λοιπόν, **είδες κανέναν** να μπαίνει στο σπίτι;
Μάρτυρας: Όχι, **δεν** είδα **κανέναν**

• Είδε κανέναν ο μάρτυρας;

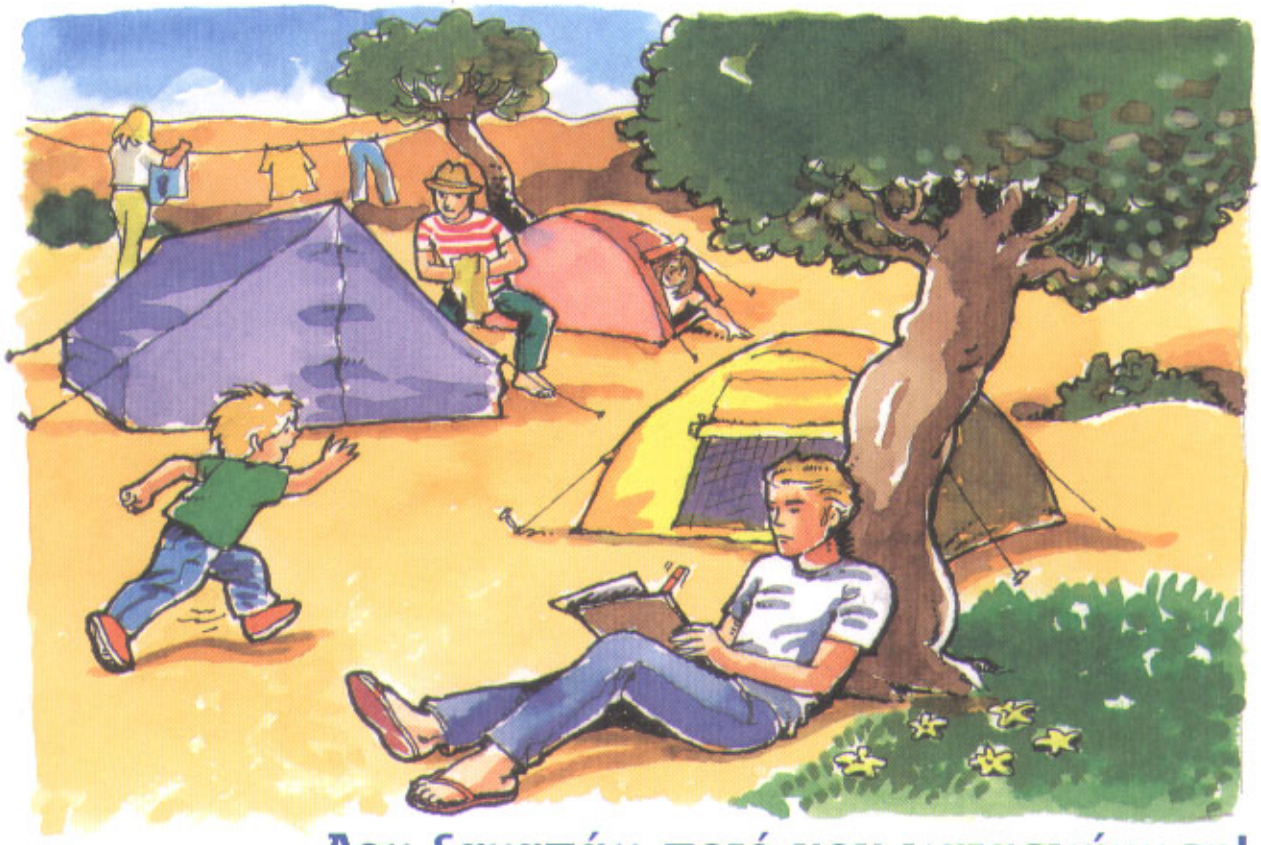

Δεν ξαναπάω ποτέ μου κατασκήνωση!

22-6-2001

Χάρη, γεια!

Πέρασε κιόλας ένας μήνας από τότε που τέλειωσε το σχολείο και δεν έχω μάθει καθόλου νέα σου. Είσαι καλά;

Εγώ δεν τα περνάω καθόλου άσχημα στην κατασκήνωση. Ναι, ναι, τελικά πήγα, και μάλιστα αυτή τη φορά μου αρέσει πολύ. Στη αρχή, βέβαια, δεν ήθελα με τίποτα. «Δεν ξαναπάω ποτέ μου κατασκήνωση!», έλεγα, αλλά τους ξέρεις τώρα τους γονείς μου: «Να πας! Στην Αθήνα τι θα κάνεις; Τίποτα δε θα κάνεις!». Ε, με το πες πες το αποφάσισα και να 'μαι τώρα εδώ.

Τις πρώτες μέρες ήταν λίγο δύσκολα, γιατί δεν ήξερα κανέναν. Άσε που ο ομαδάρχης γκρίνιαζε συνέχεια: «Μην αργείτε ποτέ στη γυμναστική! Σας έχω πει χίλιες φορές να μην αφήνετε ποτέ το κρεβάτι σας ξέστρωτο!». Μετά όμως τα πράγματα έστρωσαν. Συνήθισα το πρόγραμμα, βρήκα και παρέα...

(συνεχίζεται στη σελ. 128)

- Έχεις πάει ποτέ σου κατασκήνωση; Τι σου άρεσε; Τι δε σου άρεσε;
- Τι θα έπαιρνες σίγουρα μαζί σου αν πήγαινες κατασκήνωση; Τι δε θα έπαιρνες ποτέ μαζί σου;

Δραστηριότητες

1 **Ο Χάρης πήρε το γράμμα και τώρα μιλάει με ένα φίλο του για το Δημήτρη. Βάζω σε κύκλο το σωστό**

«Ο Δημήτρης μού γράφει ότι τα περνάει **πολύ άσχημα / πολύ ωραία** στην κατασκήνωση. Στην αρχή δεν ήθελε **πολύ / με κανέναν τρόπο** να πάει, αλλά οι γονείς του επέμειναν. Έτσι το αποφάσισε να πάει. Όταν πήγε στην κατασκήνωση **ήξερε πολλά παιδιά / δεν ήξερε τα παιδιά**. Ακόμα, τον πείραζε που ο ομαδάρχης ήταν όλο διαταγές. Τους έλεγε **να μην αφήνουν / να αφήνουν** το κρεβάτι τους ξέστρωτο. Έπειτα όμως τα πράγματα άλλαξαν και τώρα περνάει μια χαρά.»

Δεν ξέρω **κανένα** παιδί
Δε μου αρέσει **καθόλου** ο ομαδάρχης
Δε μου αρέσει **τίποτα** εδώ
Μην αφήνεις **ποτέ** το κρεβάτι σου ξέστρωτο

Δεν είχα κανένα(ν) γνωστό ⟺ δεν είχα καθόλου γνωστούς

Εκείνο το καλοκαίρι στο Ρέθυμνο, μαζί με τη θεία Μαρίκα...

2 **Ο Δημήτρης περιγράφει τις χειρότερες διακοπές της ζωής του. Συμπληρώνω τα κενά όπως στο παράδειγμα**

1. *Δε διάβασα καθόλου περιοδικά / Δε διάβασα κανένα περιοδικό* **(διαβάζω περιοδικά)**, μόνο βιβλία. Η θεία Μαρίκα έλεγε πως τα κόμικς δεν κάνουν καλό στα παιδιά.

2. _____ **(πηγαίνω σινεμά)**. Η θεία Μαρίκα πήγαινε για ύπνο νωρίς και το σινεμά άρχιζε στις 9.00.

3. _____ **(τρώω παγωτό)**. Η θεία Μαρίκα έλεγε πως τα γλυκά χαλάνε τα δόντια.

4. _____ **(βλέπω τους φίλους μου)**. Όλοι μου οι φίλοι είχαν πάει κατασκήνωση.

5. _____ **(βγάζω φωτογραφίες)**, αλλά δεν έφταιγε η θεία Μαρίκα. Είχα ξεχάσει τη φωτογραφική μηχανή μου σπίτι.

6. _____ **(κάνω θαλάσσια σπορ)**. Η θεία Μαρίκα έλεγε πως τα θαλάσσια σπορ είναι επικίνδυνα.

7. Έτσι κι εγώ αποφάσισα να _____ **(ξανακάνω διακοπές)** με τη θεία Μαρίκα.

3 **Ποια πράγματα δεν έχεις κάνει εσύ στις χειρότερες διακοπές της ζωής σου; Χρησιμοποίησε τις λέξεις** κανένας, καμία, κανένα, τίποτα, καθόλου, ποτέ, πουθενά

Βλέπεις κανέναν από τους φίλους μας;

(συνέχεια από τη σελ. 125)

Εσύ τι κάνεις στην Αθήνα; Βλέπεις κανέναν από τους φίλους μας; Διάβασες κανένα βιβλίο; Αγόρασες κανέναν δίσκο του Παπακωνσταντίνου; Είδες καμιά ταινία; Θα πας πουθενά για διακοπές; Είδες καθόλου την Ισαβέλα;

(συνεχίζεται)

1. Ο Δημήτρης ρωτάει το Χάρη
   α) αν αγόρασε το δίσκο του Παπακωνσταντίνου
   β) αν αγόρασε κάποιο δίσκο του Παπακωνσταντίνου
2. Ο Δημήτρης ρωτάει το Χάρη
   α) αν είδε διάφορες ταινίες
   β) αν είδε μόνο μία ταινία

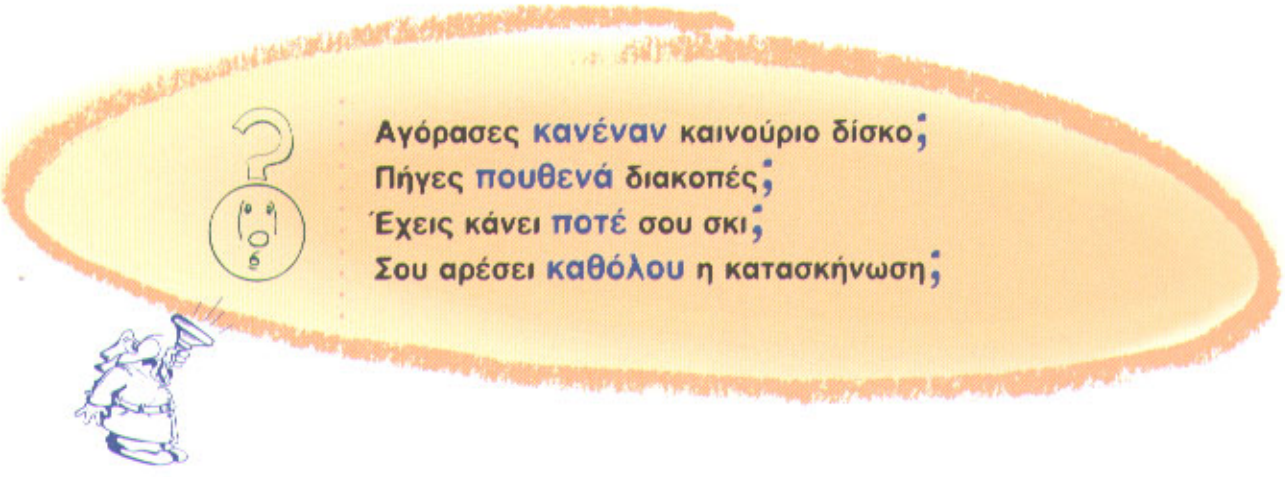

4 **Ο Δημήτρης μιλάει με τον μπαμπά του στο τηλέφωνο. Διαβάζω τις απαντήσεις και βρίσκω τις ερωτήσεις όπως στο παράδειγμα**

1. Βρήκες *κανένα φίλο από το σχολείο στην κατασκήνωση;*
   Βρήκες *καθόλου φίλους από το σχολείο στην κατασκήνωση;*
   - Όχι, δε βρήκα κανένα φίλο από το σχολείο. (φίλος από το σχολείο)

2. Έκανες _____

Έκανες _____

- Ναι, κάθε μέρα. (μπάνιο)

3. Πάτε _____

Πάτε _____

- Όχι κάθε μέρα, αλλά πηγαίνουμε. (βόλτα στο δάσος)

4. Χρειάζεσαι _____

- Μπα, δεν ξοδεύουμε πολλά. (χρήματα)

5. Θα έρθουμε την Κυριακή να σε δούμε.

Μήπως θέλεις _____

Μήπως θέλεις _____

- Α, ναι, να μου φέρετε τα *Αστερίξ* μου. (περιοδικό)

Γράψε μου κι εσύ κανένα γράμμα

(συνέχεια από τη σελ. 128)

Γράψε μου κι εσύ κανένα γράμμα, να μάθω κανένα νέο από την παρέα. Αν δεις κανένα από τα παιδιά στο γυμναστήριο, να τους πεις κανένα γεια. Α! Αν δεις τον Πέτρο, πες του να μου στείλει καμιά κάρτα. Έχω καιρό να μάθω νέα του.

(συνεχίζεται)

1. Ο Δημήτρης ζητάει από το Χάρη
   α) να μην του γράψει κανένα γράμμα
   β) να του γράψει ένα γράμμα
2. Ο Δημήτρης ζητάει από το Χάρη
   α) να μην πει χαιρετίσματα σε κανένα παιδί από το γυμναστήριο
   β) να πει χαιρετίσματα σε όποιο παιδί δει στο γυμναστήριο

Γράψε μου κανένα / ένα γράμμα
Να μου γράψεις κανένα / ένα γράμμα

Αν δεις κανένα / κάποιο από τα παιδιά...
Μπορεί να δω κανένα / κάποιο από τα παιδιά

5 **Τα παιδιά ετοιμάζονται για μια μεγάλη βόλτα στο δάσος. Τι τους λέει ο ομαδάρχης; Συμπληρώνω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα**

1. Να (παίρνω / μπουκάλι νερό) *πάρετε μαζί σας κανένα μπουκάλι νερό* Αυτό τον καιρό δύσκολα θα βρείτε τρεχούμενο νερό στο βουνό.
2. Αν _____ (βλέπω / άγριο ζώο), μην τρομάξετε. Τα περισσότερα άγρια ζώα είναι ακίνδυνα.
3. Να _____ (παίρνω / αδιάβροχο). Μπορεί να βρέξει. Αν βραχείτε, θα κρυώσετε.
4. Να _____ (παίρνω / αλοιφή για τα τσιμπήματα). Μπορεί _____ (τσιμπάω / μέλισσα).
5. Πάρτε και _____ (φακός). Μπορεί να γυρίσετε βράδυ και να τον χρειαστείτε.

Πότε πότε διαβάζουμε κανένα περιοδικό

(συνέχεια από τη σελ. 129)

Λίγα λόγια τώρα για το πώς περνάμε τη μέρα μας. Το πρωί ξυπνάμε στις 7.00. Πρωινό, γυμναστική, τα γνωστά. Ύστερα μπάνιο και το μεσημέρι φαγητό. Μετά ύπνος (υποχρεωτικός). Τι ύπνος δηλαδή, όλοι μένουμε ξύπνιοι. Πότε πότε διαβάζουμε κανένα περιοδικό. Άλλες φορές πάλι, παίζουμε κανένα επιτραπέζιο παιχνίδι (ένα παιχνίδι, το μάστερ μάιντ, είναι το καλύτερο, γιατί δε χρειάζεται να μιλάς κι έτσι δεν ακούγεσαι καθόλου). Το απόγευμα κάνουμε ό,τι θέλουμε. Τις πιο πολλές φορές πηγαίνουμε με καμιά βόλτα στο δάσος. Το βράδυ ή μαζευόμαστε σε καμιά σκηνή και μιλάμε ή βλέπουμε καμιά ταινία. Σήμερα θα δούμε μια φοβερή ταινία, το MASH. Την έχεις δει; Αν δεν την έχεις δει, να τη δεις.

Σε αφήνω τώρα. Κάποιος με φωνάζει. Ο ομαδάρχης θα είναι ή κανένας φίλος. Περιμένω γράμμα σου.

Δημήτρης

Υ.Γ. 1. Σου στέλνω μια φωτογραφία με την παρέα
2. Θα είμαι πίσω σε καμιά δεκαριά μέρες

1. Τα μεσημέρια, ο Δημήτρης και τα άλλα παιδιά της σκηνής του παίζουν
   α) διάφορα επιτραπέζια παιχνίδια
   β) μόνο ένα επιτραπέζιο παιχνίδι, το μάστερ μάιντ
2. Τα παιδιά στην κατασκήνωση βλέπουν
   α) τέσσερις κινηματογραφικές ταινίες κάθε βράδυ
   β) μια κινηματογραφική ταινία κάθε βράδυ
3. Ο Δημήτρης θα γυρίσει στην Αθήνα
   α) σε δέκα μέρες περίπου
   β) σε δέκα μέρες ακριβώς
4. Ο Δημήτρης
   α) είναι σίγουρος ότι τον φωνάζει ο ομαδάρχης
   β) δεν είναι σίγουρος αν τον φωνάζει ο ομαδάρχης ή κάποιος φίλος του

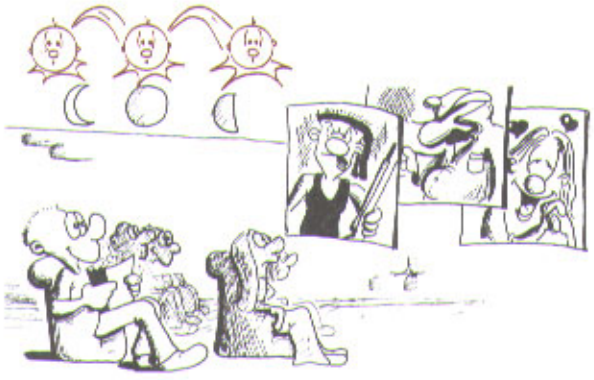

- Τι κάνεις **τα βράδια**;
- Βλέπω **καμιά** ταινία

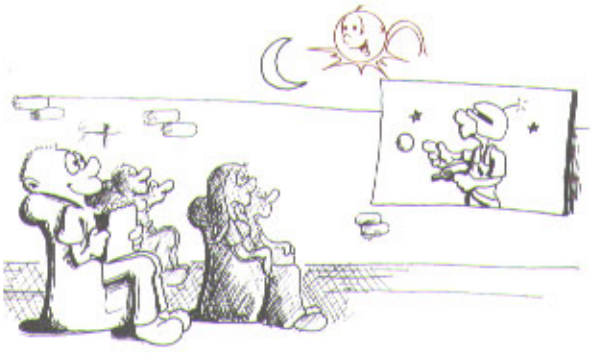

- Τι κάνεις **τώρα**;
- Βλέπω **μια** ταινία

χτες / σήμερα / αύριο

είδαμε
βλέπουμε **μια** ταινία
θα δούμε

πότε πότε
τα βράδια

βλέπαμε
βλέπουμε **καμιά** ταινία
θα βλέπουμε

6 Διαλέγω το σωστό

1. - Δημήτρη! **Ένας / κανένας** φίλος σου σε ζητάει στο τηλέφωνο.
2. - Θέλεις να πάμε σινεμά το βράδυ;
   - Δε γίνεται. Θα δω **έναν / κανέναν** παλιό μου φίλο από το σχολείο.
3. Όταν η μαμά δεν έχει μαγειρέψει, βγαίνουμε έξω και τρώμε **μια / καμιά** πίτσα.
4. - Ναι;
   - Γεια σας. Θέλουμε **μια / καμιά** πίτσα με μανιτάρια και **μια / καμία** με φέτα και πιπεριές.
5. Παλιά βλέπαμε **μια / καμιά** καλή ταινία. Τώρα τίποτα.
6. Θα πάμε αύριο και θα δούμε **μια / καμιά** γαλλική ταινία.
7. - Πού είναι ο Πέτρος;
   - Μάλλον θα είναι με το Χάρη και θα παίζουν **ένα / κανένα** παιχνίδι στον υπολογιστή.

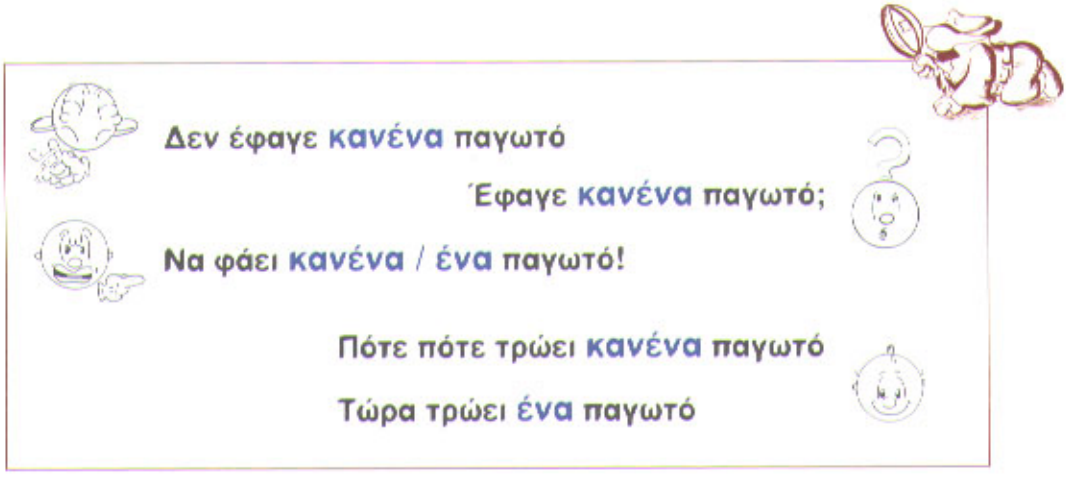

7 Διαβάζω το παρακάτω κείμενο και διαλέγω το σωστό

Από όλα τα καλοκαίρια στο χωριό, ένα δε θα ξεχάσω **κάποτε / ποτέ**. Το περσινό καλοκαίρι που ήρθε ο Γιάννης, **ένας / κανένας** ξάδερφος της Ελένης και του Πέτρου από την Αμερική. Ο Γιάννης έφερε τα πάνω κάτω στην παρέα μας. Ξένος και μεγαλύτερος, γύρω στα είκοσι (εμείς τότε **μια / καμιά** δεκαπενταριά χρονών), ο Γιάννης έγινε το επίκεντρο. **Ένα / κανένα** κορίτσι δεν έμεινε αδιάφορο στη γοητεία του. **Ένα / κανένα** αγόρι δεν τον συμπάθησε.

Με το Γιάννη στο χωριό, **κάτι / τίποτα** πια δεν ήταν το ίδιο. Παλιά, όλοι, αγόρια και κορίτσια, μαζευόμασταν στο σπίτι της γιαγιάς. Παίζαμε, διαβάζαμε **ένα / κανένα** περιοδικό, πίναμε **μια / καμιά** βυσσινάδα. Πότε πότε κάναμε και **μια / καμιά** εκδρομή στην Παναγίτσα, στο βουνό.

Εκείνο το καλοκαίρι, η παρέα έσπασε στα δύο. Για τα αγόρια δεν ξέρω **κάτι / τίποτα**. Εμείς τα κορίτσια μαζευόμαστε στο σπίτι της θείας Τούλας. Εκεί που έμενε ο Γιάννης. Κάναμε πως

παίζαμε **ένα / κανένα** παιχνίδι Μονόπολι και ρίχναμε **μια / καμιά** ματιά στο Γιάννη, που διάβαζε απορροφημένος **ένα / κανένα** βιβλίο με ανοιχτό γαλάζιο εξώφυλλο.

- Θέλει **κάποιος / κανείς** βυσσινάδα; φώναζε η θεία Τούλα από την κουζίνα.

- Ναι! φωνάζαμε εμείς.

- Άντε, Χρυσούλα, να φτιάξεις βυσσινάδα. Και φέρε και **ένα / κανένα** κουλουράκι. Καλέ, μην τρέχεις έτσι. Θα σπάσεις **ένα / κανένα** κεφάλι, και **τι** θα πω στη μάνα σου;

Ερχόταν η Χρυσούλα με τις βυσσινάδες. Πότε πότε ξέμενε **ένα / κανένα** βύσσινο στον πάτο του ποτηριού και το μασουλάγαμε στο τέλος.

Έτσι πέρασε εκείνο το καλοκαίρι, με Μονόπολι και βυσσινάδες. Πότε πότε και με **μια / καμιά** βόλτα ή **ένα / κανένα** μπάνιο, πάντα μαζί με το Γιάννη. **Κάτι / τίποτα** δεν κάναμε που να άξιζε να το θυμόμαστε μετά. Κι όμως εκείνο το καλοκαίρι θυμόμαστε όλοι, αγόρια και κορίτσια. Είναι για μας «το καλοκαίρι που ήρθε ο Γιάννης».

17

Αυτά τα ξέρω...

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΜΕΣΗ-ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ
ντύνω	**ντύνομαι**
αγαπάω	**αγαπιέμαι**
παρακολουθώ	**παρακολουθούμαι**

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ
Ο Σαχίνης παρακολουθεί τον κλέφτη	**Ο κλέφτης παρακολουθείται από το Σαχίνη**

Τώρα μαθαίνω...

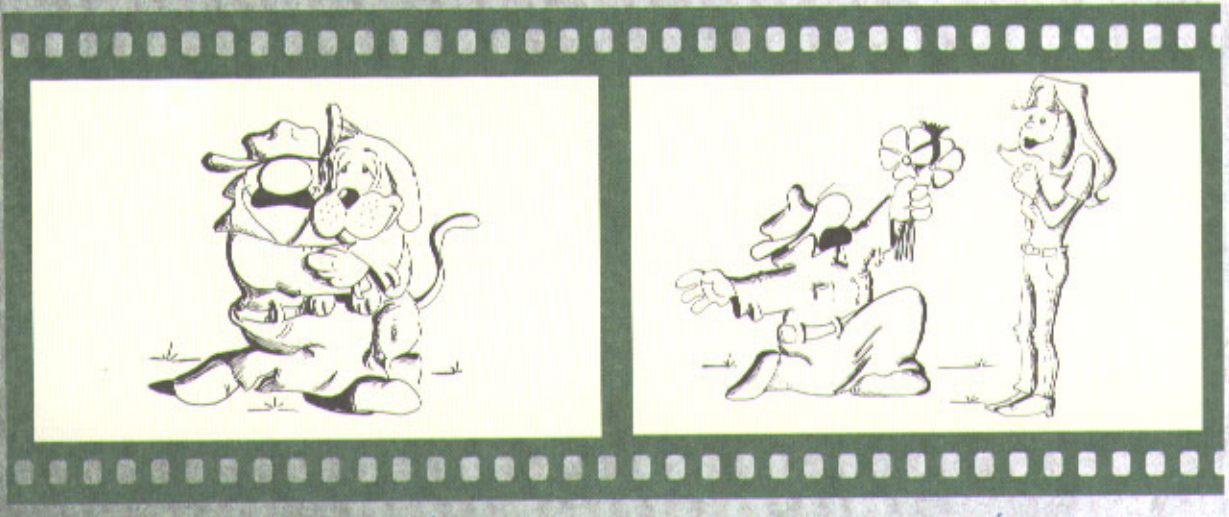

Ο Σαχίνης αγαπάει το σκύλο του

Ο Σαχίνης ερωτεύεται την Αγκάθα

- Τι αισθάνεται ο Σαχίνης;

Χρειάζονται αγάπη και φροντίδα

Αν θέλετε να χαρίσετε ένα ζωάκι σε κάποιο φίλο ή φίλη σας, πρέπει **να** το **σκεφτείτε** καλά. Ένα ζώο στο σπίτι **φαίνεται** εύκολη υπόθεση, δεν είναι όμως καθόλου έτσι τα πράγματα. Όταν **έρχεται** μια γάτα, ένας σκύλος ή ακόμη κι ένα ψάρι στο σπίτι **χρειάζονται** αρκετό από το χρόνο μας, πολλή αγάπη και φροντίδα. Οι σημερινοί άνθρωποι, που **εργάζονται** πολλές ώρες έξω από το σπίτι, δε **δέχονται** εύκολα να αλλάξουν το καθημερινό τους πρόγραμμα. Τα ζώα όμως απαιτούν **να σεβόμαστε** τις ώρες του φαγητού και του ύπνου τους. Αυτό, βέβαια, από τη μία πλευρά είναι καλό, γιατί οι άνθρωποι αναγκάζονται να μπουν και οι ίδιοι σε ένα πρόγραμμα και **γίνονται** πιο τακτικοί και οργανωμένοι.

Το πρόβλημα είναι **ότι**, κάποιες φορές, δεν **αισθάνονται** την ευθύνη που έχουν, **βαριούνται** το ζώο και το εγκαταλείπουν στο δρόμο μετά από λίγο καιρό. Γι' αυτό και πρέπει να διαλέξετε τον άνθρωπο που θα υιοθετήσει το ζώο με βάση όχι μόνο το αν **χαίρεται** να έχει ένα ζωντανό πλάσμα στο σπίτι αλλά και το αν έχει καιρό **να ασχολείται** μαζί του.

Διαβάζω το κείμενο και απαντάω στις ερωτήσεις

1. Είναι εύκολο να έχει κανείς ένα ζώο στο σπίτι; Γιατί;
2. Είναι όλοι οι άνθρωποι υπεύθυνοι απέναντι στα ζώα; Τι κάνουν πολλοί απ' αυτούς;

- Έχεις κάποιο ζώο; Αν όχι, θα ήθελες να αποκτήσεις;

Δραστηριότητες

1 **Βρίσκω τα ρήματα του κειμένου σε -μαι** (ρήματα μέσης–παθητικής φωνής) **και τα γράφω στο α΄ πρόσωπο όπως στα παραδείγματα**

χρειάζονται ▶ χρειάζομαι

να σκεφτείτε ▶ σκέφτομαι

αναγκάζονται ▶ αναγκάζομαι

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΜΕΣΗ–ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ
αναγκάζω	**αναγκάζ<u>ομαι</u>**
—	**χρειάζ<u>ομαι</u>**

2 Διαβάζω τις παρακάτω προτάσεις και υπογραμμίζω τα ρήματα που είναι σαν το χρειάζομαι

1. Ποτέ δεν πλένω το αυτοκίνητό μου. Πλένεται κάθε φορά που βρέχει!
2. Δεν πρέπει να ντύνεις εσύ την Ελενίτσα. Είναι μεγάλη και μπορεί πια να ντύνεται μόνη της.
3. Γιατί δεν έρχεσαι ποτέ στην ώρα σου;
4. Δε γράφει σωστά ούτε το όνομά του. Δεν έχει μάθει ότι το «Γιάννης» γράφεται με δύο *νι*;
5. Δεν αισθάνομαι καθόλου καλά! Νομίζω πως με πείραξε το παστίτσιο.
6. Σκέφτομαι πως πρέπει να γυρίσω νωρίς απόψε. Θα έρθουν κάποιοι φίλοι μου από τη Γαλλία και θέλω να τους δω.
7. Όσο περνούν τα χρόνια ο Μανολάκης γίνεται όλο και πιο ζωηρός.

3 Διαβάζω τις παρακάτω προτάσεις και υπογραμμίζω τα ρήματα που είναι σαν το χρειάζομαι

1. Πολλοί **χρησιμοποιούν** τα ζώα σαν παιχνίδι.
   Πολλοί **μεταχειρίζονται** τα ζώα σαν παιχνίδι.
2. Οι άνθρωποι που υιοθετούν ένα ζώο πρέπει **να αισθάνονται** την ευθύνη που έχουν.
   Οι άνθρωποι που υιοθετούν ένα ζώο πρέπει **να νιώθουν** την ευθύνη που έχουν.
3. Όσοι εκπαιδεύουν άλογα **εργάζονται** σκληρά.
   Όσοι εκπαιδεύουν άλογα **δουλεύουν** σκληρά.
4. Οι γάτες **φροντίζουν** τα μωρά τους σαν καλές μαμάδες.
   Οι γάτες **περιποιούνται** τα μωρά τους σαν καλές μαμάδες.
5. Ο γάτος της Μαρίας **αγαπάει** τη γάτα του Αλέξανδρου.
   Ο γάτος της Μαρίας **ερωτεύεται** κάθε λίγο και λιγάκι άλλη γάτα.

4 Τι ταιριάζει με τι; Ενώνω τις προτάσεις, όπως στο παράδειγμα

1. Το καναρίνι τους **κοιμάται**	πολλή αγάπη και φροντίδα.
2. Τα ζώα στο σπίτι **χρειάζονται**	τα ζουζούνια.
3. Το σκυλί της έχει συνάχι και **φτερνίζεται**	στο καλάθι του συνέχεια.
4. Το καναρίνι τους **φοβάται**	νωρίς το βράδυ.
5. Ο σκύλος είναι γέρος και **κάθεται**	κάθε πέντε λεπτά.

1. Όταν ήταν μικρή **λυπόταν**	σκληρά για τον άνθρωπο.
2. Έμαθε το σκυλί **να στέκεται**	κάθε τρία λεπτά.
3. Νυστάζει και **χασμουριέται**	τα αδέσποτα ζώα.
4. Κάποια ζώα **εργάζονται**	να βασανίζεις τα ζώα;
5. Δεν **ντρέπεσαι**	στα δυο του πόδια.

5 Χρησιμοποιώ τα παραπάνω ρήματα και περιγράφω την εικόνα

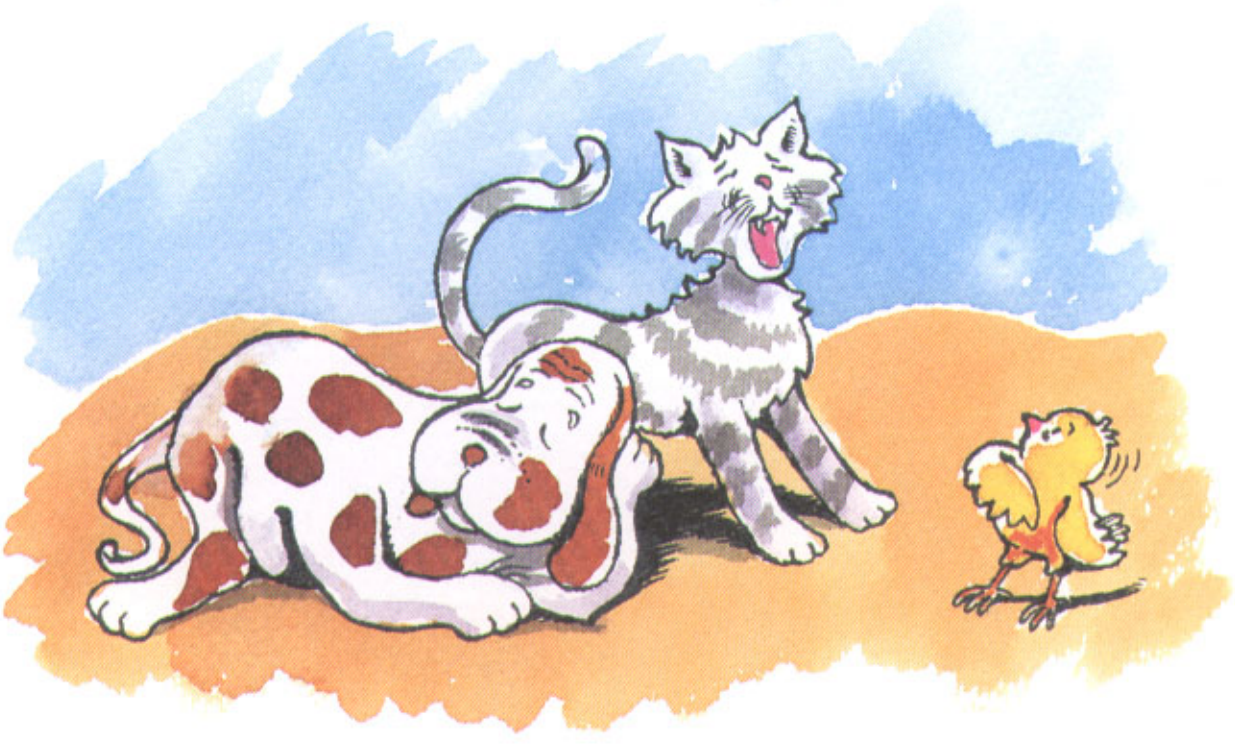

6 Σωστό ή λάθος;

	Σ	Λ
1. Το καγκουρό κατάγεται από την Αυστραλία.	☐	☐
2. Οι ελέφαντες στην Ινδία εργάζονται σκληρά.	☐	☐
3. Τα ψάρια σιχαίνονται το νερό.	☐	☐
4. Οι καμήλες θυμούνται πολύ καλά.	☐	☐
5. Τα ποντίκια φοβούνται τους ελέφαντες.	☐	☐
6. Οι σκύλοι εμπιστεύονται εύκολα τον άνθρωπο.	☐	☐
7. Οι γάτες ερωτεύονται μία φορά στη ζωή τους.	☐	☐
8. Οι πίθηκοι στέκονται στα δυο τους πόδια.	☐	☐

7 **Κοιτάζω την εικόνα και συμπληρώνω χρησιμοποιώντας τα παρακάτω ρήματα στο σωστό τύπο**

μιμούμαι, αισθάνομαι, στέκομαι, ντρέπομαι, εύχομαι, αγωνίζομαι, εκμεταλλεύομαι, χρειάζομαι

«Η αρκούδα *στέκεται* στα δύο πίσω πόδια και _____ έναν άνθρωπο που χορεύει». Υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι όμως, και ευτυχώς στις μέρες μας έχουν γίνει πάρα πολλοί, που _____ ντροπή όταν βλέπουν ένα τέτοιο θέαμα. Και δεν _____ μόνο να σταματήσουν, με κάποιο μαγικό τρόπο, να υπάρχουν τέτοια φαινόμενα, αλλά _____ για να πάψει η βαρβαρότητα. Μια τέτοια οργάνωση είναι ο «Αρκτούρος» και _____ τη βοήθεια όλων μας. Για να πάψουν κάποιοι να _____ τα ζώα με τέτοιο τρόπο. Για να μην _____ που είμαστε άνθρωποι.

8 **Συμπληρώνω τις παροιμίες με το ρήμα που ταιριάζει (κάθομαι, κοιμάμαι, ονειρεύομαι, έρχομαι, φοβάμαι) και βρίσκω πότε τις χρησιμοποιούμε**

1. Από την πόλη *έρχομαι* και στην κορφή κανέλα.
2. Ο νηστικός καρβέλια _____
3. _____ κι η τύχη του δουλεύει.
4. _____ ο Γιάννος το θεριό και το θεριό το Γιάννο.
5. _____ σ' αναμμένα κάρβουνα.

	α	β	γ	δ	ε
1			X		
2					
3					
4					
5					

α. Για τις περιπτώσεις που υπάρχει αμοιβαίος φόβος.
β. Για αυτούς που αποκτούν κάτι χωρίς προσπάθεια.
γ. Για πράγματα που δεν έχουν νόημα, λογική.
δ. Για αυτούς που έχουν λόγους να ανησυχούν για κάτι.
ε. Για αυτούς που δεν έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν αυτό που θέλουν.

9 Αλλάζω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα

1. Ο Μανόλης κάνει πολλά αστεία. (αστειεύομαι)
   Ο Μανόλης αστειεύεται πολύ.
2. Αυτό το παιδί κάνει συνεχώς παράπονα. (παραπονιέμαι)
3. Κάθε Σάββατο κάνουν επίσκεψη στους φίλους τους. (επισκέπτομαι)
4. Όταν ήταν μικρός έκανε όνειρα για το μέλλον. (ονειρεύομαι ▶ ονειρευόμουν)
5. Του έδωσε την ευχή να ζήσει πολλά χρόνια. (εύχομαι ▶ ευχήθηκα)
6. Η κακιά μάγισσα έδωσε μια φοβερή κατάρα και ο πρίγκιπας έγινε βάτραχος! (καταριέμαι ▶ καταράστηκα)
7. Μου έδωσε την υπόσχεση ότι θα μου τηλεφωνεί κάθε μέρα. (υπόσχομαι ▶ υποσχέθηκα)
8. Τα ζώα δείχνουν σεβασμό σε αυτούς που τα φροντίζουν. (σέβομαι)
9. Οι γάτες έχουν ανάγκη από πολλά χάδια. (χρειάζομαι)

10 Αντικαθιστώ τις φράσεις με έντονα στοιχεία χρησιμοποιώντας ρήματα που να σημαίνουν το ίδιο (σκέφτομαι, φαίνομαι, δέχομαι, χρειάζομαι)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ο σύλλογος ΦΙΛΟΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ενημερώνει τα μέλη του ότι **έγινε δεκτή** από το δήμο Καισαριανής η πρότασή του για τη δημιουργία ενός κέντρου φροντίδας τραυματισμένων ζώων και πουλιών. **Είναι φανερό** όμως πως **υπάρχει ανάγκη** χρημάτων καθώς και εθελοντικής εργασίας. **Έγιναν πολλές σκέψεις** και τελικά προτείνουμε να γίνει ένα παζάρι με παλιά ρούχα ή βιβλία λίγο πριν τα Χριστούγεννα. Σας καλούμε την Πέμπτη 10 Νοεμβρίου στα γραφεία του συλλόγου, για να συζητήσουμε τις λεπτομέρειες.

το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο σύλλογος Φίλοι των Ζώων ενημερώνει τα μέλη του ότι ο Δήμος Καισαριανής...

11 **Διαβάζω το παρακάτω κείμενο και υπογραμμίζω τις λέξεις που τελειώνουν σε –μένος (ερωτεύομαι ▶ ερωτευμένος, -η, -ο). Λέω από ποια ρήματα προέρχονται και συνεχίζω την ιστορία**

Το ερωτευμένο πληκτρολόγιο

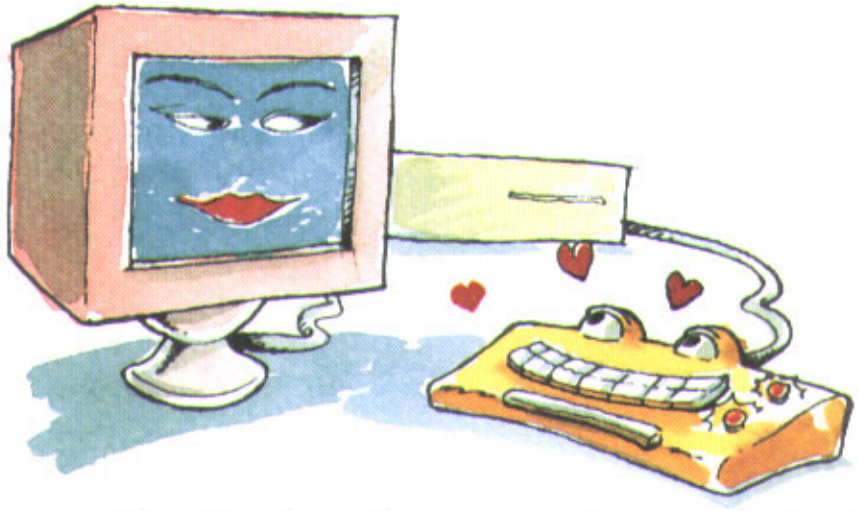

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένα πληκτρολόγιο που ερωτεύτηκε μια επίπεδη οθόνη. Η οθόνη ήταν πολύ φαντασμένη και ούτε γύριζε να το κοιτάξει, ενώ το καημένο το πληκτρολόγιο προσπαθούσε να είναι πάντα περιποιημένα και καθαρά τα 101 πλήκτρα του, να μην κάνει θόρυβο και να της δίνει τις σωστές εντολές.

Άναβε τα φωτάκια του, κοίταζε παραπονεμένο την οθόνη και της έλεγε:

- Αν μείνεις κοντά μου, καλή μου, θα έχουμε το δικό μας υπολογιστή και θα ζήσουμε ονειρεμένα...

Αλλά αυτή έκανε την κοιμισμένη και του γυρνούσε την πλάτη. Μια μέρα...

18

Αυτά τα ξέρω...

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	ΡΗΜΑ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΑΙΤΙΟ
Ο Levi Strauss	**σχεδίασε**	**το πρώτο τζιν**	
Το πρώτο τζιν	**σχεδιάστηκε**		**από τον Levi Strauss**

Διαβάζω τις παρακάτω προτάσεις και υπογραμμίζω το σωστό τύπο του ρήματος όπως στο παράδειγμα

1. Το αυτοκίνητο **έπλυνε / πλύθηκε** από τη βροχή
2. Την πόρτα την **άνοιξε / ανοίχτηκε** ο Μανόλης
3. Αυτή η καρέκλα **έχει φτιάξει / έχει φτιαχτεί** από τον παππού μου
4. Από ποιον **έγραψε / γράφτηκε** αυτό το ποίημα;
5. Η Ελένη **αγόρασε / αγοράστηκε** ένα καταπληκτικό τζιν σακάκι
6. Το σπίτι μας **έχτισε / χτίστηκε** το 1983

Τώρα μαθαίνω...

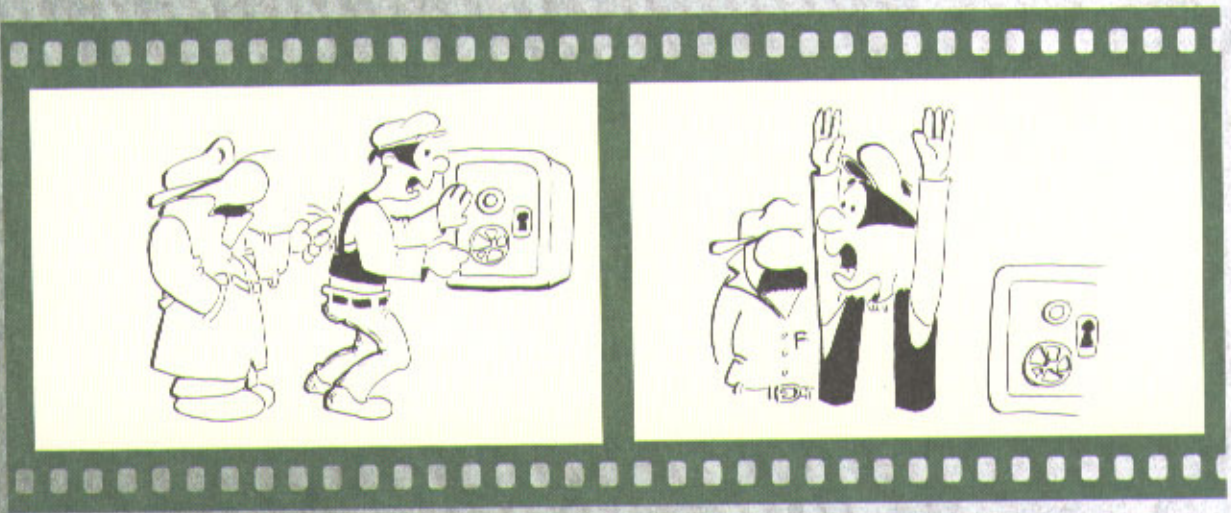

Ο Σαχίνης τρόμαξε τον κλέφτη

Ο κλέφτης τρόμαξε

- Ποιος τρόμαξε και γιατί;

Όταν μεγαλώσω θέλω να γίνω... εγώ

«Υπάρχουν 3 δισεκατομμύρια γυναίκες που δε **μοιάζουν** με σούπερ μόντελ και μόνο οκτώ που **μοιάζουν**!» Αυτή η φράση **υπάρχει** στη διαφήμιση μιας αγγλικής εταιρείας καλλυντικών. Η εταιρεία αυτή έρχεται να μας θυμίσει **ότι** από δεκαετία σε δεκαετία το γυναικείο σώμα έχει βασανιστεί για χάρη της μόδας. **Έχει αδυνατίσει, έχει παχύνει, έχει μαυρίσει, έχει ασπρίσει**... Θα ήταν προτιμότερο, λέει η βρετανική εταιρεία, να κρίνουν τις γυναίκες για την προσωπικότητά τους, για τις ιδέες τους, για τον τρόπο που ζουν τη ζωή. Είναι τρομερό, λέει, μόνο να σκεφτεί κανείς ότι κάποτε ράβαμε τα ρούχα στα μέτρα μας και τώρα κόβουμε και ράβουμε το σώμα μας στα μέτρα του ρούχου! Τα περιοδικά και η τηλεόραση μας κάνουν να πιστεύουμε ότι μόνο ένα νούμερο είναι της μόδας, το μικρότερο. Η διευθύντρια της εταιρείας πιστεύει **ότι** είναι καιρός οι γυναίκες να πουν «όχι» σε μια κοινωνία που τις θέλει όλες ίδιες και να θυμηθούν πως υπάρχουν άνθρωποι σε κάθε σχήμα και μέγεθος.

(διασκευή από *Το Βήμα*, 22 Φεβρουαρίου 1998)

Διαβάζω το κείμενο και λέω αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λάθος

	Σ	Λ
1. Το γυναικείο σώμα αλλάζει από δεκαετία σε δεκαετία ανάλογα με τη μόδα της εποχής	■	■
2. Οι γυναίκες λεπταίνουν ή χοντραίνουν, όταν θέλουν οι ίδιες	■	■
3. Η διευθύντρια της εταιρείας θέλει να αδυνατίσουν και να ψηλώσουν όλες οι γυναίκες	■	■

• Τι προσέχεις όταν γνωρίζεις κάποιον / κάποια; Δίνεις σημασία στην εξωτερική εμφάνιση;

Η σκληρή δίαιτα αδυνάτισε την Κατερίνα

Η Κατερίνα αδυνάτισε με τη σκληρή δίαιτα

γυμνάζω - γυμνάζομαι
αδυνατίζω

ΑΙΤΙΑ		ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ
Η σκληρή δίαιτα	**αδυνάτισε**	**την Κατερίνα**
	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ		ΑΙΤΙΑ
Η Κατερίνα	**αδυνάτισε**	**με τη σκληρή δίαιτα**

Να κι άλλα ρήματα όπως το αδυνατίζω που έχουν μόνο τύπο σε -ω

αρρωσταίνω	κιτρινίζω	μαυρίζω	πλαταίνω
αρχίζω	κοκκινίζω	μεγαλώνω	στενεύω
βράζω	κονταίνω	μικραίνω	φαρδαίνω
γεμίζω	λεπταίνω	ξυπνώ	χαλάω
δυναμώνω	λιώνω	ομορφαίνω	χαμηλώνω
ζωηρεύω	λυγίζω	παγώνω	χοντραίνω
ζωντανεύω	μακραίνω	παχαίνω	ψηλώνω

• Διαλέγω πέντε ρήματα και ακολουθώ το παράδειγμα του Σαχίνη

Δραστηριότητες

1 **Τι ταιριάζει με τι; Αντιστοιχίζω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα**

Πολλές φορές οι γυναίκες...

μαύριζαν	τρώγοντας πολύ φαγητό
αδυνάτιζαν	φορώντας ωραία ρούχα
δυνάμωναν	**από τον ήλιο**
πάχαιναν	με σκληρές δίαιτες
ομόρφαιναν	κάνοντας γυμναστική

2 **Πώς αλλιώς μπορούμε να το πούμε; Αλλάζω τις φράσεις της δραστηριότητας 1, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές, όπως στο παράδειγμα**

Οι γυναίκες μαύριζαν από τον ήλιο. ► *Ο ήλιος έκανε τις γυναίκες να μαυρίζουν.*

_____

_____

_____

_____

3 **Συμπληρώνω τα κενά βάζοντας τα ρήματα στο σωστό τύπο**

Μικρή ιστορία μόδας...

Όλοι ξέρουμε ότι την εποχή της Αναγέννησης το πρότυπο ομορφιάς για τις γυναίκες ήταν να είναι παχουλές, άσπρες και φυσικά, τελείως αγύμναστες. Αντίθετα, από τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας, οι γυναίκες γυμνάζονται όλο και περισσότερο κι έτσι το γυναικείο κορμί _____ (δυναμώνω) και οι μακριές φούστες _____ (κονταίνω). Κάθε καλοκαίρι οι γυναίκες _____ (αδυνατίζω) και _____ (μαυρίζω). Οι φούστες _____ (κονταίνω) πολύ και τα τακούνια _____ (ψηλώνω) ακόμη περισσότερο. Τώρα που όλοι πια φοβούνται ότι ο πολύς ήλιος μπορεί να κάνει κακό, το γυναικείο δέρμα άρχισε πάλι να _____ (ασπρίζω). Και επειδή όλο και περισσότερες γυναίκες δουλεύουν, τα τακούνια _____ (μικραίνω) και γίνονται ίσια και σταθερά.

4 **Ο Λεονάρδο και ο Μίμης αγόρασαν φούστες για τις αγαπημένες τους. Τι πρέπει να πάθουν όμως οι φούστες για να τις φορέσουν η Φραντζέσκα και η Τζένη; Χρησιμοποιώ τα ρήματα** κονταίνω, μακραίνω, φαρδαίνω, στενεύω, μικραίνω

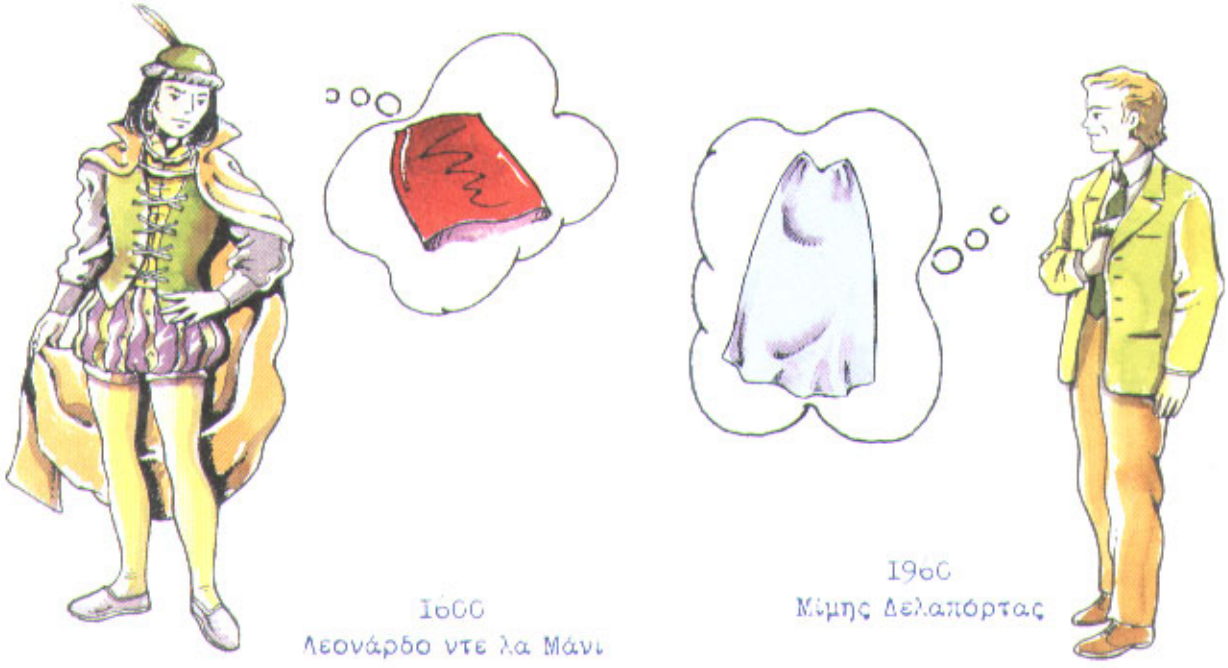

1600
Λεονάρδο ντε λα Μάνι

1960
Μίμης Δελαπόρτας

Λεονάρδο: Για να φορέσει η Φραντζέσκα μου αυτή τη φούστα πρέπει να την _____

_____

_____

Μίμης: Για να φορέσει η Τζένη μου αυτή τη φούστα πρέπει να την _____

_____

_____

5 **Συμπληρώνω το κείμενο με το σωστό τύπο**

Χτες βράδυ στο Παρίσι, ο γνωστός σχεδιαστής μόδας Τζον Γκεντάνο παρουσίασε τη συλλογή του για την ερχόμενη άνοιξη. Όλοι ήταν έτοιμοι να _____ (διασκεδάζω) και ανυπομονούσαν να θαυμάσουν τα μοντέλα. Όμως τους περίμενε μια έκπληξη. Τα ρούχα τα φορούσαν ανώνυμες γυναίκες, γυναίκες που συναντάει κανείς κάθε μέρα στο δρόμο. Οι δημοσιογράφοι και οι φωτογράφοι _____ (αγανακτώ). Αλλά και οι σχεδιαστές μόδας _____ (θυμώνω) πολύ, γιατί _____ (ανησυχώ) ότι τα ακριβά τους ρούχα θα μείνουν στις κρεμάστρες. Οι απλοί θεατές, όμως, χάρηκαν γιατί _____ (νιώθω) ότι η μόδα είναι και γι' αυτούς.

6 Αλλάζω τις προτάσεις όπως στο παράδειγμα

1. Έκανα τη μητέρα μου να θυμώσει με το λογαριασμό του τηλεφώνου.

   Η μητέρα μου θύμωσε με το λογαριασμό του τηλεφώνου

2. Τα λόγια του Χάρη έκαναν την Ελενίτσα να κοκκινίσει.

   Η Ελενίτσα _____

3. Η κίνηση μας έκανε να καθυστερήσουμε.

   Εμείς _____

4. Το γράμμα της Άννας έκανε τον Γιώργο να γυρίσει πίσω.

   Ο Γιώργος _____

5. Οι φωνές του την έκαναν να ξυπνήσει.

   _____

6. Η μουσική την έκανε να ηρεμεί.

   _____

7. Η συμπεριφορά του την έκανε να αγανακτήσει.

   _____

7 Πόσο σωστό και πόσο λάθος; α) Διαβάζω τις παρακάτω προτάσεις και λέω τη γνώμη μου

1. Η σοκολάτα μάς κάνει να παχαίνουμε.
2. Το κρέας μάς κάνει να δυναμώνουμε.
3. Ο ήλιος μάς κάνει να ομορφαίνουμε.
4. Ένα ζεστό μπάνιο μάς κάνει να χαλαρώνουμε.
5. Το γάλα μάς κάνει να ψηλώνουμε.
6. Η δυνατή μουσική μάς κάνει να ηρεμούμε.

β) Ενώνω τις δύο στήλες και κάνω προτάσεις όπως στο παράδειγμα

Τα σπορ μάς κάνουν να δυναμώνουμε, να ηρεμούμε και να ομορφαίνουμε

ελληνικά	δυναμώνουμε
σπορ	παχαίνουμε
σχολείο	χαλαρώνουμε
ψωμί	νευριάζουμε
γονείς	ηρεμούμε
παιχνίδι στον υπολογιστή	ομορφαίνουμε

8 Διαβάζω το κείμενο και...

α. Υπογραμμίζω τι παθαίνει το τζιν όπως το παράδειγμα

Όλοι έχουμε στην ντουλάπα μας ένα ρούχο από το ύφασμα που όσο παλιώνει τόσο πιο όμορφο γίνεται. Συνήθως παντελόνι, αλλά μπορεί να είναι και σακάκι ή φόρεμα και έχει ιδιαίτερη θέση στην καρδιά μας, όπως και στην καρδιά εκατομμυρίων ανθρώπων σ' όλο τον κόσμο. Από τότε που το πρωτοέφτιαξε ο Levi Strauss το τζιν φορέθηκε και αγαπήθηκε όσο λίγα υφάσματα. Μπορεί οι τσέπες του να έχουν ξεφτίσει, τα γόνατα να έχουν λιώσει ή το ύφασμα να έχει ξεβάψει και να έχει χάσει το αρχικό του χρώμα. Ένα τζιν παντελόνι παραμένει όμως, ένα από τα πιο ευκολοφόρετα και απαραίτητα ρούχα. Από τη στιγμή που θα το αγοράσουμε, το τζιν μάς κάνει να αισθανόμαστε ότι δε θα χαλάσει, δε θα χάσει τη φόρμα του, αλλά θα αρχίσει να συμπεριφέρεται σα δεύτερο δέρμα.

β. Από τα ρήματα που έχω υπογραμμίσει ξεχωρίζω ποια είναι σαν το αδυνατίζω

παλιώνω	

λερώνω - λερώνομαι

Τα λευκά μπλουζάκια λερώνουν / λερώνονται εύκολα

Να κι άλλα ρήματα όπως το λερώνω / λερώνομαι
(έχουν τύπο σε -ω και τύπο σε -ομαι)

αλλάζω	βάφω	κλείνω
ανάβω	γυαλίζω	λερώνω
ανοίγω	καθαρίζω	σβήνω
ασπρίζω	κλειδώνω	σκορπίζω

9 **Χρησιμοποιώ τις λέξεις που κάθε φορά μου δίνονται για να φτιάξω προτάσεις όπως στο παράδειγμα**

1. Η κονσέρβα / ανοίγω / δύσκολα *α) Η κονσέρβα ανοίχει δύσκολα β) Η κονσέρβα ανοίχεται δύσκολα*
2. Το πάτωμα / γυαλίζω / με πράσινο σαπούνι _____
3. Το χρηματοκιβώτιο / κλειδώνω / πολύ γρήγορα _____
4. Η φωτιά σε πευκοδάσος / σβήνω / πολύ δύσκολα _____
5. Τα πουλιά / σκορπίζω / με το μπαμ του τουφεκιού _____

Ο Γιάννης άνοιξε την πόρτα
Η πόρτα άνοιξε
Η πόρτα είναι παλιά και άνοιξε / ανοίχτηκε με δυσκολία

10 **Υπογραμμίζω το σωστό τύπο**

1. Πάλι **λέρωσες / λερώθηκες** το μπλουζάκι σου;
2. Το δωμάτιο **άσπρισε/ ασπρίστηκε** πέρσι και δε χρειάζεται να το ξαναβάψουμε φέτος.
3. Μόλις τον είδε **άσπρισε / ασπρίστηκε** από το φόβο του.
4. Τα λευκά μάρμαρα **καθαρίζουν / καθαρίζονται** πολύ καλά με χλώριο.
5. Το δωμάτιο **καθάρισε/ καθαρίστηκε** από ειδικό άνθρωπο που ξέρει από δύσκολες δουλειές.
6. Ο Γιάννης **έκλεισε/ κλείστηκε** την πόρτα και τώρα είναι πολύ δύσκολο να την ανοίξουμε.
7. Η πόρτα **έκλεισε/ κλείστηκε** μόνη της.

19

Αυτά τα ξέρω...

Γράφω την αντίστοιχη λέξη ή φράση κάτω από κάθε εικόνα

_ μ _ λ _ _

γρ _ μμ _

τ _ λ _ φ _ ν _ μ _

π _ ν _ κ _ δ _

ο _ νδ _ μ _

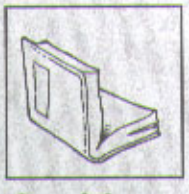

β _ βλ _ _

ψ _ δ _ ρ _ ς

_ φ _ ο _

- Ποιες λέξεις έχουν σχέση με τον προφορικό και ποιες με το γραπτό λόγο;

Τώρα μαθαίνω...

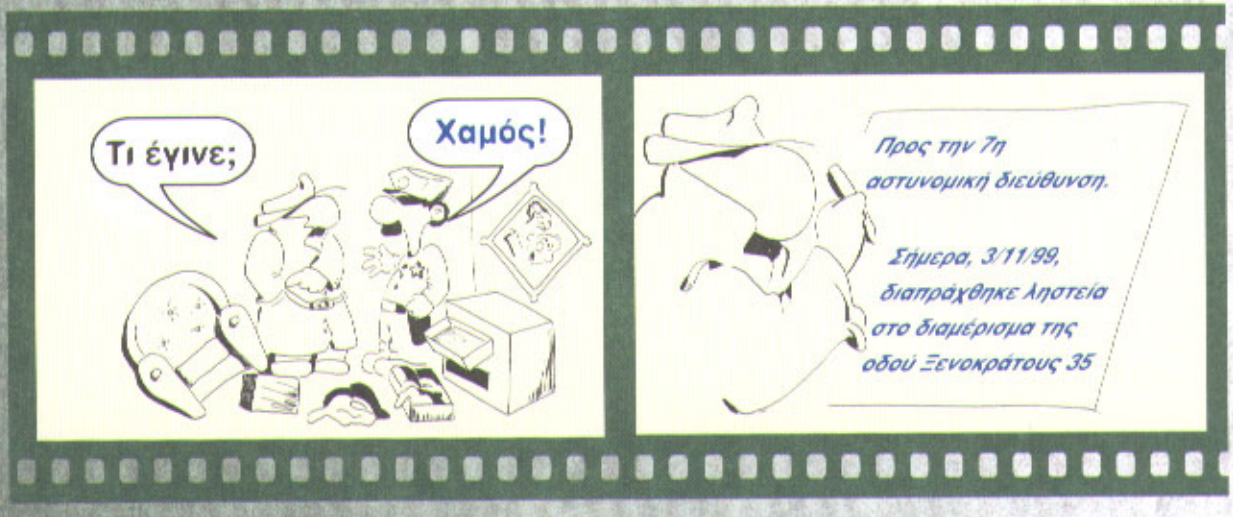

- Μπορείς να εξηγήσεις στο διπλανό / στη διπλανή σου τι γράφει ο Σαχίνης;

Καλέ, τι λέει εδώ;

Τον πρώτο καιρό που ο Αντόνιο ζούσε στην Ελλάδα, τον φιλοξενούσε η οικογένεια Μακρή στην Αθήνα. Μια μέρα λοιπόν ο Αντόνιο βγήκε με την κυρία Μακρή για ψώνια, και...

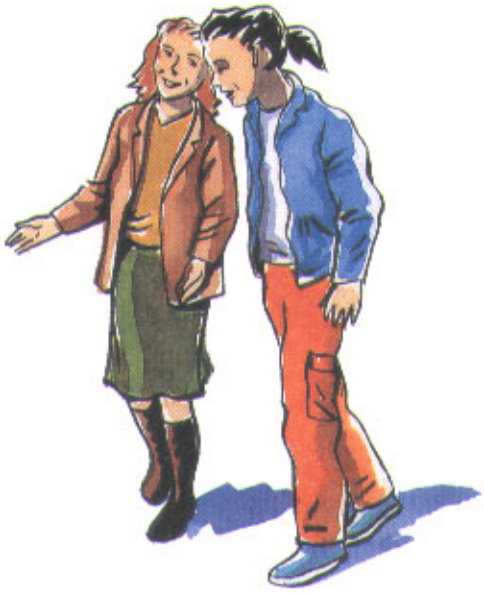

Αντόνιο: Καλέ, τι λέει εδώ;

κα Μακρή: Λέει ότι **απαγορεύεται να περνάνε τα αυτοκίνητα μέχρι να τελειώσουν τα έργα της Ε.ΥΔ.ΑΠ.**

Αντόνιο: Καλά, και γιατί το λέει έτσι;

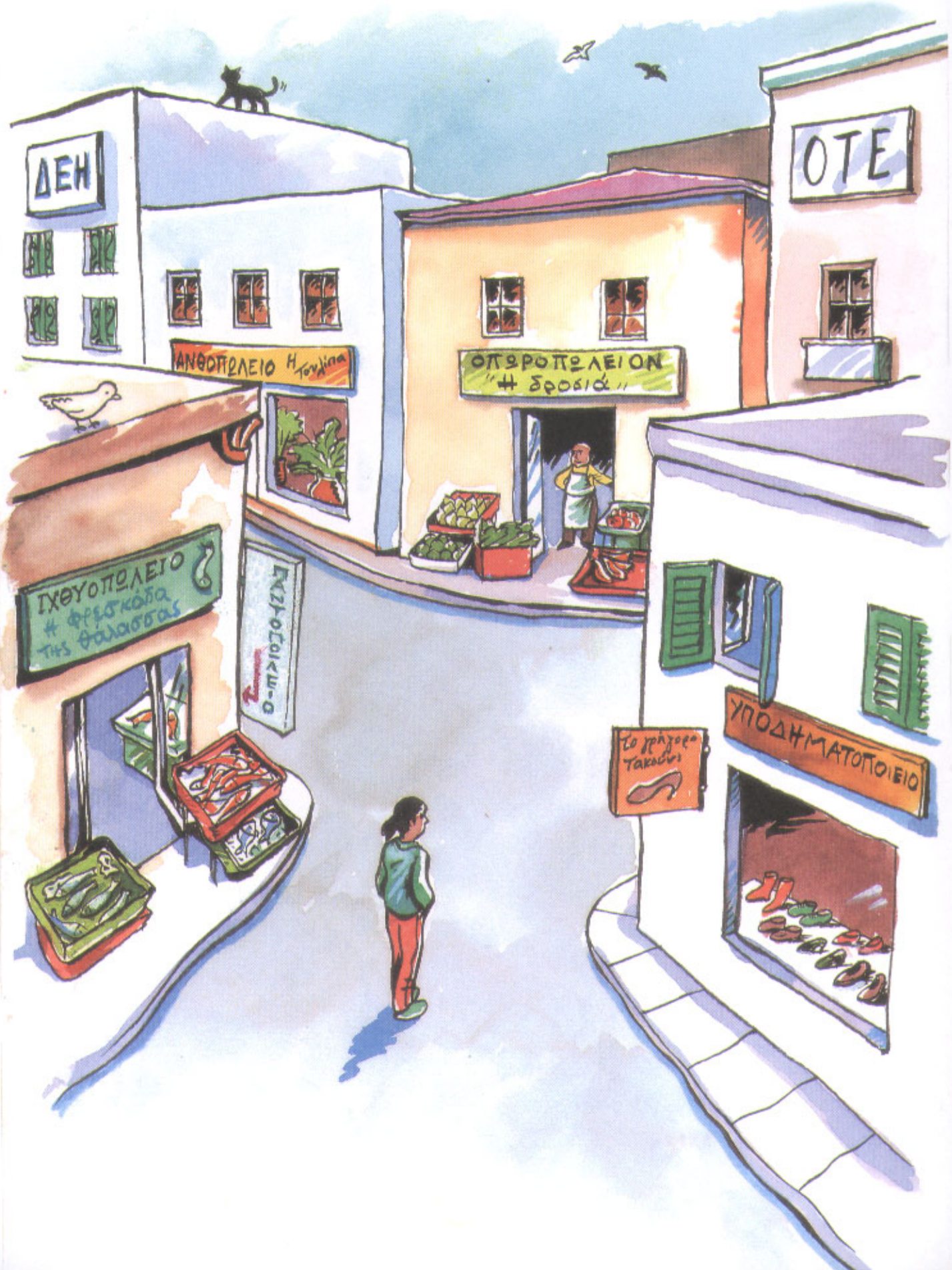
ΔΕΗ
ΟΤΕ
ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟ Η Τουλίπα
ΟΠΩΡΟΠΩΛΕΙΟΝ
"Η δροσιά"
ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
Η φρεσκάδα
της θάλασσας
ΠΑΝΤΟΠΟΙΛΕΙΟ
Το γράφορο
Τακούνι
ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΕΙΟ

Δραστηριότητες

1 Όμως, ο Αντόνιο δε βγαίνει πάντα με την κυρία Μακρή. Σήμερα πρέπει να κάνει μόνος του μερικές δουλειές. Μπορείς να τον βοηθήσεις να βρει πού θα πάει; Να η λίστα με τις δουλειές που πρέπει να κάνει. Συμπλήρωσέ την όπως στο παράδειγμα

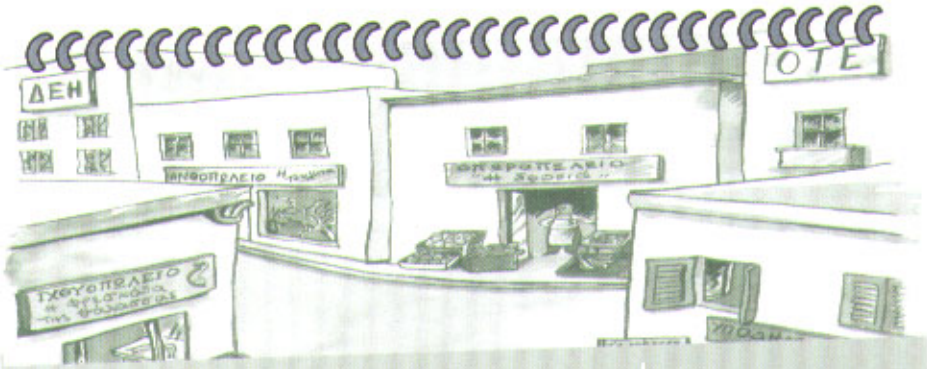

- *να αγοράσεις:*

δύο φραντζόλες ψωμί και φρέσκο γάλα — *Αρτοπωλείο*

λουλούδια (μαργαρίτες και τριαντάφυλλα)

1 κιλό ντομάτες (ώριμες, για σάλτσα)

2 κιλά λεμόνια και 3 κιλά αχλάδια

2 μπουκάλια λάδι (1 ελαιόλαδο και 1 σπορέλαιο)

1 κιλό φάρια (χόπες ή μαρίδες)

- *να πληρώσεις:*

το τηλέφωνο

το ρεύμα

- *να δώσεις τα μποτάκια του Χάρη στον τσαγκάρη*

2 **Διαλέγω φάρμακο για την κάθε περίπτωση**

1. Έχω άγχος _____
2. Έχω πυρετό _____
3. Έχω πονόδοντο _____
4. Βήχω συνέχεια _____
5. Έχω πνευμονία _____

3 **Διαβάζω τα κείμενα στην αριστερή στήλη και τα αντιστοιχίζω με τους διαλόγους δεξιά. Γράφω δίπλα σε κάθε αριθμό το γράμμα που αντιστοιχεί**

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

1.

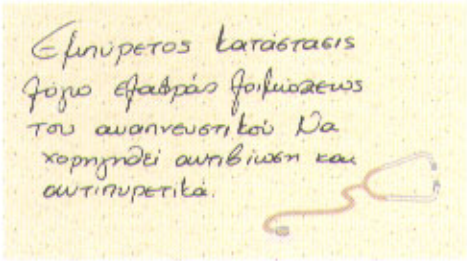
Εμπύρετος κατάστασις
φόγιο εφαφράς φοιμώσεως
του αναπνευστικού Να
χορηγηθεί αντιβίωση και
αντιπυρετικά.

2.

3. Ονοματεπώνυμο: _____

Έτος γέννησης: _____

Όνομα πατρός: _____

Διεύθυνση κατοικίας: _____

Οικογενειακή κατάσταση: _____

4. Από την Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία εκδόθηκε το ακόλουθο δελτίο καιρού: *«Για το Σαββατοκύριακο αναμένεται επιδείνωση του καιρού σε ολόκληρη τη χώρα. Στα δυτικά προβλέπονται σποραδικές καταιγίδες ιδίως τις πρωινές ώρες, ενώ δεν αποκλείονται χιονοπτώσεις στα ορεινά. Σταδιακά τα φαινόμενα θα επεκταθούν και στην ανατολική χώρα. Οι άνεμοι θα πνέουν στα πελάγη ισχυροί εντάσεως 7-9 μποφόρ και η θερμοκρασία θα κυμανθεί σε πολύ χαμηλά για την εποχή επίπεδα.»*

Τηλ. Ε.Μ.Υ: 149

α.

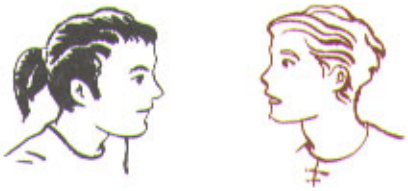

Αντόνιο: Τι θα γίνει, τελικά, θα πάμε καμιά εκδρομή το Σαββατοκύριακο;
Δημήτρης: Πού να πάμε; Να πάμε στο Πήλιο, θα χιονίσει, να πάμε στην Αίγινα δε θα φεύγουν τα πλοία.
Αντόνιο: Καλά, και δε θα φτιάξει ο καιρός;
Δημήτρης: Μπα, θα χειροτερέψει.

β.

κ. Μακρής: Είναι σοβαρό;
Ο γιατρός: Μπα, μια ίωση είναι. Δώστε του την αντιβίωση που σας έγραψα και καμιά ασπιρίνη για τον πυρετό.

γ.

Αστυνόμος: Πώς σας λένε; Γεννηθήκατε πότε; Πώς λέγεται ο πατέρας σας; Πού μένετε; Είστε παντρεμένος;

δ.

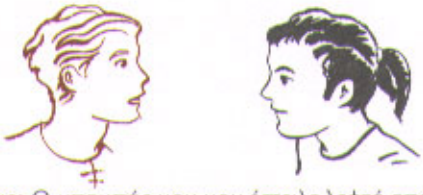

Αντόνιο: Ο μπαμπάς μου μου έστειλε λεφτά από την Ισπανία. Πρέπει να στείλω κάποια χρήματα στην αδερφή μου στη Δράμα. Α! Πρέπει να αλλάξω και μερικές πεσέτες.
Δημήτρης: Πρώτα θα πας εκεί που γράφει αναλήψεις. Μετά θα πας στη θυρίδα που γράφει καταθέσεις. Για τις πεσέτες θα πας στο συνάλλαγμα.

4 **Τώρα ο Αντόνιο τα ξέρει όλα και βοηθάει το Φερνάντο, που μόλις ήρθε στην Ελλάδα. Συμπληρώνω τους διαλόγους με τις απαντήσεις του Αντόνιο**

1.

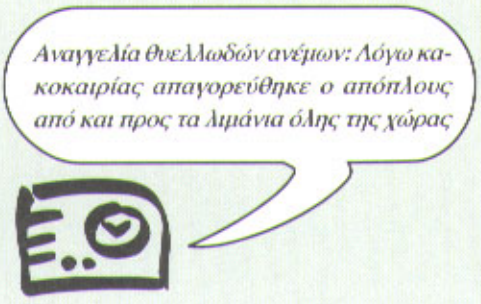

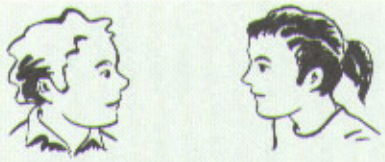

Φερνάντο: Θα πάμε τελικά στην Κρήτη;
Αντόνιο: Αποκλείεται.
Φερνάντο: Γιατί;
Αντόνιο: Γιατί δεν _____

2.

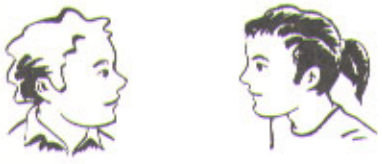

Φερνάντο: Να αφήσουμε εδώ το μηχανάκι;
Αντόνιο: Όχι, γιατί εδώ λέει ότι δεν μπορούμε να _____
_____

Απαγορεύεται η στάθμευση

3.

Απαγορεύεται η ρίψη απορριμμάτων

Αντόνιο: Ε, μην πετάς τα σκουπίδια σου κάτω!
Φερνάντο: Γιατί;
Αντόνιο: Αφού εδώ λέει ότι δεν πρέπει _____
_____

4.

Φερνάντο: Καλέ, γιατί δεν ανοίγει η πόρτα;
Αντόνιο: Δεν πρέπει να τη σπρώξεις, πρέπει να την
_____

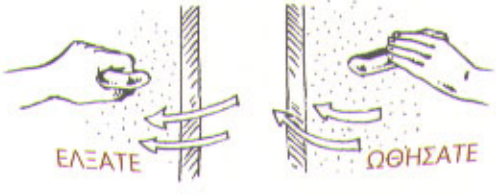

5.

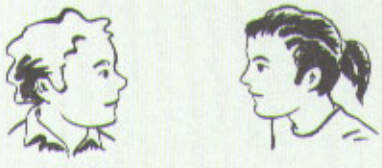

Φερνάντο: Για άκου κι εσύ.Τι πρέπει να κάνω; Να κλείσω ή να περιμένω;
Αντόνιο: Σου λέει _____

Την εργασία; Ξέχνα το!

Ο Χάρης Μακρής κι ο φίλος του ο Δημήτρης έχουν να κάνουν μια εργασία για το σχολείο. Ο Χάρης ανέλαβε να τη γράψει στον υπολογιστή του μπαμπά του. Όμως, τα πράγματα δεν πήγαν όπως τα περίμενε. Παίρνει λοιπόν το φίλο του τηλέφωνο και του λέει τι έγινε:

- Την εργασία; Ξέχνα το. Λοιπόν, άκου να δεις τι έγινε. Πήγα να βάλω μπρος το κομπιούτερ. Με το που πάτησα το κουμπί, έγινε χαμός. Πρώτα πρώτα, ακούστηκε ένα περίεργο «ζζζζζζζζζζ.....» από το ντράιβ. Μετά άρχισαν να αναβοσβήνουν τα λαμπάκια του σκληρού δίσκου. Ύστερα έκανε ένα «παφ» και έσβησαν όλα τα φώτα του σπιτιού. Τι κάνουμε τώρα; σκέφτηκα. Και καλά με τον πατέρα μου, θα τα βολέψω, αλλά αύριο στον Αντωνιάδη τι λέμε;

Την επόμενη μέρα ο Χάρης εξηγεί στον καθηγητή του το πρόβλημα με τον υπολογιστή:

- Εεεε... κύριε Αντωνιάδη, μπορώ να σας πω λίγο; Να, κοιτάξτε, με αυτή την εργασία που είχαμε πάρει με τον Νικολούδη, είχαμε σκεφτεί να σας τη γράψουμε στον υπολογιστή. Αλλά το κομπιούτερ του πατέρα μου, ξέρετε, παρουσίασε ένα πρόβλημα χτες και δεν μπορούμε να σας την παραδώσουμε σήμερα. Μπορείτε να μας δώσετε μια μικρή παράταση μέχρι να φτιάξουμε το κομπιούτερ; Αλλιώς μπορούμε να σας τη δώσουμε και αύριο χειρόγραφη, αν θέλετε.

1. Για τι πράγμα μιλάει ο Χάρης στις δύο σκηνές;
2. Ποιες διαφορές παρατηρείτε όταν ο Χάρης μιλάει στο φίλο του και στον καθηγητή του;
   α) Τι λέει;
   β) Πώς το λέει;

5 Παίζω ένα ρόλο. Αφήνω το ποδήλατο του φίλου μου έξω από το γυμναστήριο και όταν βγαίνω δεν το βρίσκω. Τι λέω:

α. στο φίλο μου

β. στην αστυνομία

Σας γράφω για να σας ενημερώσω...

Την επόμενη μέρα, ο Χάρης γράφει μια επιστολή στην εταιρεία και περιγράφει το πρόβλημα με τον υπολογιστή του πατέρα του:

Προς το τεχνικό τμήμα της εταιρείας ΤΕΧΝΟΠΛΑΣ

Αθήνα, 7-12-2002

Σας γράφω για να σας ενημερώσω για το πρόβλημα που παρουσιάστηκε χτες, 6-12-2002, στον υπολογιστή μου, μοντέλο ΕΣΠΟΝ 747 Β. **Η βλάβη αφορά μάλλον τον σκληρό δίσκο** και παρουσιάστηκε τη στιγμή της εκκίνησης. **Πιο αναλυτικά: όταν δοκίμασα να θέσω σε λειτουργία τον υπολογιστή, ακούστηκαν κάποιοι ήχοι** από τον σκληρό δίσκο που έμοιαζαν με σφύριγμα. Ούτε το ποντίκι ούτε το πληκτρολόγιο **ανταποκρινόταν,** γι' αυτό αναγκάστηκα **να αποσυνδέσω** τον υπολογιστή. **Προσπάθησα άλλη μία φορά χωρίς αποτέλεσμα,** γι' αυτό απευθύνομαι στην εταιρεία σας. Σας υπενθυμίζω ότι **η εγγύηση δεν έχει λήξει. Ελπίζω να με βοηθήσετε ώστε να επιλύσω το πρόβλημα που σας περιέγραψα το συντομότερο δυνατόν.**

Με εκτίμηση,
Χάρης Μακρής

Ο Χάρης γράφει και ένα γράμμα στον μπαμπά του, που είναι στο εξωτερικό για δουλειές.

Αθήνα

Μπαμπά, γεια!
Είσαι καλά; Σου γράφω για να σου πω ότι ο υπολογιστής σου δεν είναι και πολύ καλά. Χτες που είχα να γράψω μια εργασία στην ιστορία, ο υπολογιστής τα τίναξε. Άκου να δεις τι έγινε. Πάω να βάλω μπροστά το κομπιούτερ για να γράψω και ακούω κάτι μυστήριους βορύβους. Μάους και πληκτρολόγιο νεκρά, οπότε βγάζω τον υπολογιστή από την πρίζα. Περιμένω λίγο και τον ξαναβάζω μπροστά, αλλά τίποτα! Ελπίζω να μην έχεις χάσει την εγγύηση γιατί έγραψα ένα γράμμα στην εταιρεία και τους είπα ότι έχουμε ακόμα εγγύηση. ΣΕ ΠΑΡΑΚΑΛΩ, πάρε κι εσύ την εταιρεία για να ξεμπερδέψουμε μια ώρα αρχύτερα.

Αυτά και σε φιλώ
ο Χαρούλης σου

1. Ποιο από τα δύο γράμματα μοιάζει πιο πολύ με αυτά που λέει ο Χάρης στο φίλο του (σελ. 156);
2. Ποιο μοιάζει με αυτά που λέει στον καθηγητή του (σελ. 156);

6 **Στο πρώτο κείμενο (σελ. 157) υπάρχουν τονισμένες λέξεις ή φράσεις. Διαβάζω το γράμμα του Χάρη στον μπαμπά του και βρίσκω ποιες λέξεις ή φράσεις αντιστοιχούν σε αυτές, όπως στο παράδειγμα**

1. Προς το τεχνικό τμήμα της εταιρείας ΤΕΧΝΟΠΛΑΣ — *Μπαμπά, γεια!*
2. Σας γράφω για να σας ενημερώσω... _____
3. Πιο αναλυτικά: όταν δοκίμασα να θέσω σε λειτουργία τον υπολογιστή, ακούστηκαν κάποιοι ήχοι... _____
4. Προσπάθησα άλλη μία φορά χωρίς αποτέλεσμα... _____
5. Η εγγύηση δεν έχει λήξει... _____
6. Ελπίζω να με βοηθήσετε ώστε να επιλύσω το πρόβλημα που σας περιέγραψα το συντομότερο δυνατόν. _____
7. Με εκτίμηση,
   Χάρης Μακρής _____

7 **Θέλω να πάω στην Ελλάδα για ένα μήνα το καλοκαίρι και να κάνω μαθήματα ελληνικών. Χρειάζομαι χρήματα για το ταξίδι και τη διαμονή μου**

α. Γράφω ένα γράμμα στον παππού μου ζητώντας του χρήματα

Παππού, χειρ!

β. Διαβάζω την ανακοίνωση του ΙΚΥ και γράφω ένα γράμμα στο ΙΚΥ ζητώντας οικονομική βοήθεια

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

το ΙΚΥ (Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών)

ανακοινώνει

τη χορήγηση τριών (3) θερινών υποτροφιών σε ισάριθμους ομογενείς μαθητές ή σπουδαστές, ηλικίας 15-18 ετών, για την εκμάθηση της νέας ελληνικής γλώσσας. Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλουν τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α) σύντομο βιογραφικό σημείωμα

β) ένα σύντομο κείμενο, με τους λόγους για τους οποίους ενδιαφέρονται να λάβουν την υποτροφία

Προς το ΙΚΥ...

20

Αυτά τα ξέρω...

• **Διαλέγω το σωστό**

1. Όταν θέλουμε να μιλήσουμε σε κάποιον άγνωστο στο δρόμο που δε μας βλέπει τι κάνουμε;
   α. Τον χτυπάμε ελαφρά στην πλάτη και λέμε «συγνώμη». β. Βήχουμε.
   γ. Λέμε «ψιτ!».
2. Από ποια απόσταση μιλάνε οι άνθρωποι στην Ελλάδα συνήθως;
   α. πολύ κοντά (20-30 εκατ.). β. κοντά (60-70 εκατ.). γ. μακριά (1,5-2 μέτρα).
3. Πόσες φορές μπορούμε να φιλήσουμε κάποιον όταν τον συναντάμε;
   α. Τρεις φορές. β. Μία φορά σε κάθε μάγουλο. γ. Δύο φορές στο ίδιο μάγουλο.
4. Τι κάνεις συνήθως σ' έναν άγνωστο;
   α. Του στέλνεις φιλιά. β. Του κλείνεις το μάτι. γ. Του μιλάς στον πληθυντικό.
5. Όταν συμφωνούν, οι άνθρωποι στην Ελλάδα...
   α. ...κουνάνε το κεφάλι τους δεξιά-αριστερά. β. ...κουνάνε το κεφάλι τους πάνω-κάτω.
   γ. ...σηκώνουν τα φρύδια τους.

Τώρα μαθαίνω...

• **Οι άνθρωποι στην εικόνα συζητάνε ή μαλώνουν; Τι νομίζεις ότι κάνει ο Σαχίνης;**

Μιλάω, μιλάς, μιλάει...

Σε ποιον μιλάω;

Χάρης: **Συγνώμη, κοπελιά,** μήπως έχεις ώρα;

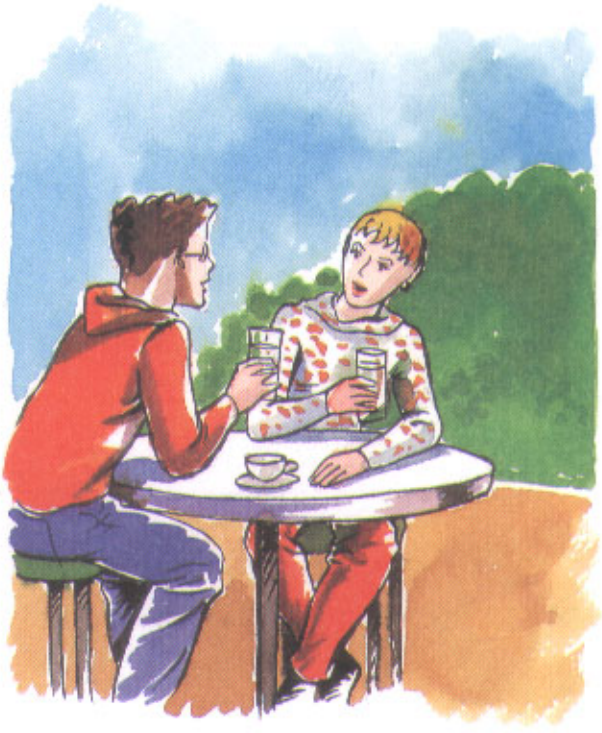

Χάρης: **Να σου πω, Ράνια,** μήπως έχεις ώρα;

	Σ	Λ
1α) Η σερβιτόρα είναι φίλη του Χάρη.		
1β) Η Ράνια είναι φίλη του Χάρη.		

2) Πώς μιλάει ο Χάρης στην άγνωστή του σερβιτόρα;

3) Πώς μιλάει ο Χάρης στη φίλη του, τη Ράνια;

Δραστηριότητες

1 **Κοιτάζω τις παρακάτω προτάσεις και συμπληρώνω τον πίνακα με τις αντίστοιχες εκφράσεις**

1. **Φίλε**, σταματάει εδώ το τρόλεϊ;
2. Πού έβαλες τα γυαλιά μου, **Δημήτρη**;
3. **Μωρό μου**, θα κλείσεις επιτέλους την τηλεόραση;
4. Πήγαινε έξω, **βρε μάτια μου**, να παίξεις.
5. **Εεεε...**, θα ήθελα ένα παγωτό.
6. **Εεεεε..., Γιάννη**, χαμήλωσε τη μουσική. Μιλάω στο τηλέφωνο.
7. **Συγνώμη, να ρωτήσω κάτι;** Υπάρχει κανένα περίπτερο εδώ κοντά;
8. **Κοπελιά**, πας κι εσύ στο πάρτι της Ράνιας;
9. Να πάρεις την μπάλα σου, **μικρέ**, και να πας να παίξεις αλλού. Θέλουμε να κοιμηθούμε.
10. **Νεαρέ**, δίπλωμα και άδεια οδήγησης.

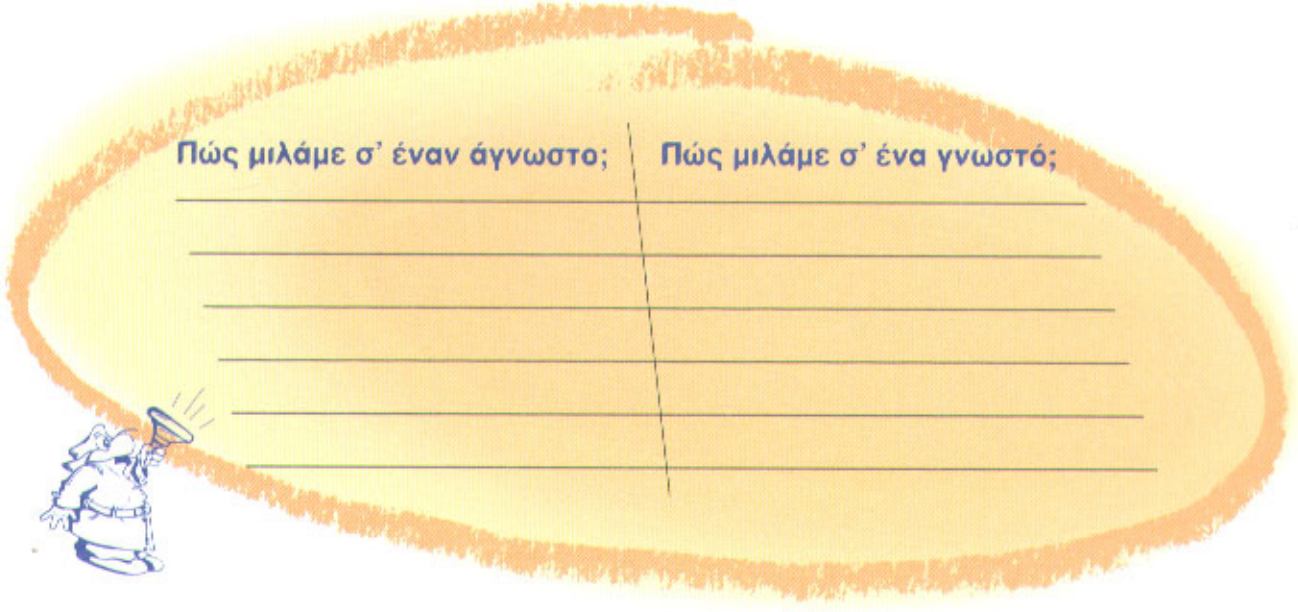

2 **Στο λεωφορείο κάνει κρύο και όλοι θέλουν να κλείσουν τα παράθυρα. Διαβάζω τις παρακάτω φράσεις και τις αντιστοιχίζω με τα σκίτσα στην απέναντι σελίδα**

1. **Αγόρι μου**, κλείνεις το παράθυρο;
2. Κλείστε το παράθυρο, **μαντάμ**.
3. **Αγάπη μου**, κλείσε το παράθυρο.
4. **Γιαννάκη**, κλείσε το παράθυρο.
5. **Φίλε**, κλείσε το παράθυρο.
6. **Συγνώμη**, μπορείτε να κλείσετε το παράθυρο;

(α) (β) (γ) (δ) (ε) (στ)

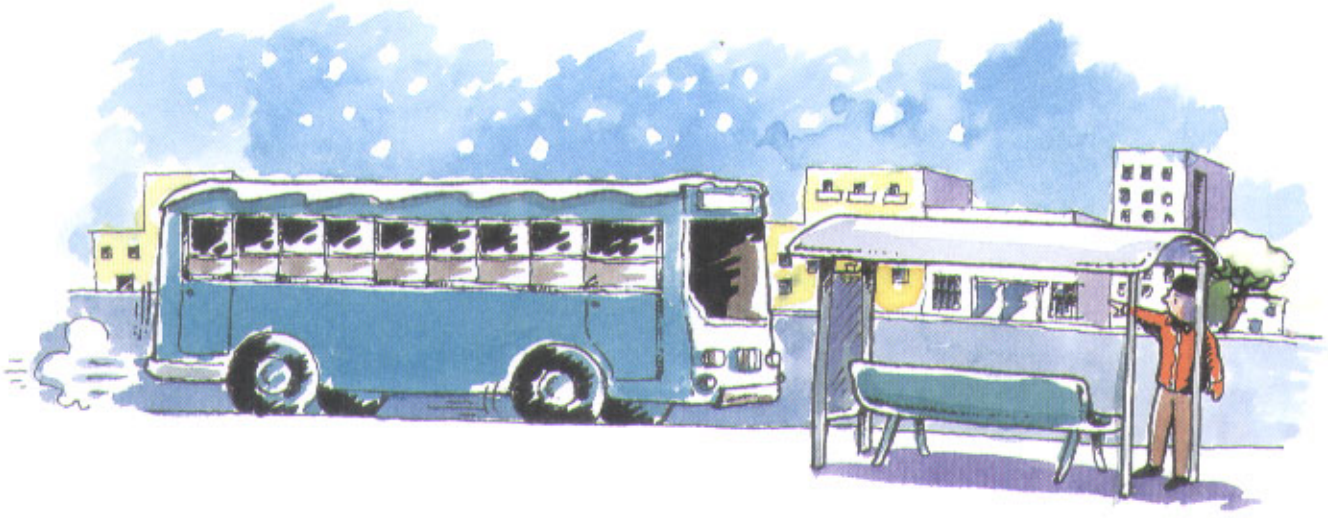

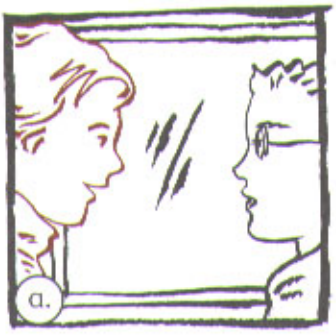

Ένας νεαρός στο Χάρη

Μια ηλικιωμένη κυρία
σε έναν ηλικιωμένο κύριο

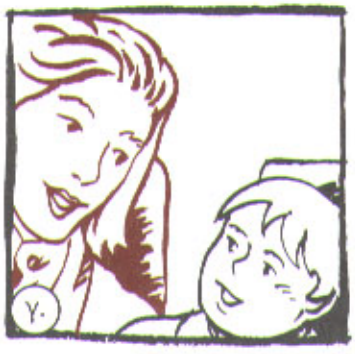

Η μαμά στο παιδί της

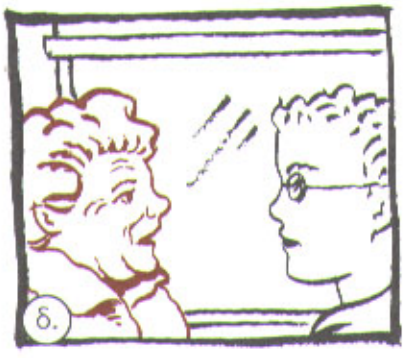

Μια ηλικιωμένη κυρία
στο Χάρη

Ο οδηγός του λεωφο-
ρείου σε μια κυρία

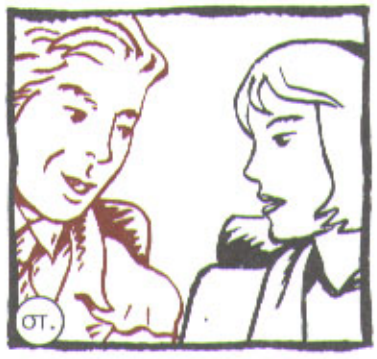

Ο σύζυγος στη σύζυγο

Μιλάω εγώ...

Πέτρος: Οχ, έχουμε και το πάρτι της Βιβής!

Ράνια: **Κοίτα**, εγώ θα πάω να της πάρω κάτι το απόγευμα.

Χάρης: **Λοιπόν**, εγώ λέω να της πάρουμε ένα δώρο όλοι μαζί. Να βάλουμε όλοι λεφτά και να της πάρουμε κάτι καλό, μωρέ. Καλύτερα ένα δώρο και καλό, παρά τρία μικροδωράκια. **Αυτά...**

	Σ	Λ
1. Η Ράνια διακόπτει τον Πέτρο.	■	■
2. Ο Χάρης διακόπτει τη Ράνια.	■	■

☑ **Ο Χάρης έχει να πει κάτι άλλο για το δώρο της Ελένης;**

3 Διαβάζω τους ακόλουθους διαλόγους και συμπληρώνω τον πίνακα με τις αντίστοιχες εκφράσεις

1. *Πέτρος:* Θα του τα πω χύμα.

   Χάρης: **Εγώ νομίζω** ότι πρέπει να περιμένεις να δεις τι θα κάνει. **Αυτή είναι η γνώμη μου.**

2. *Πέτρος:* Η Μπολόνια είναι η καλύτερη ομάδα του Καμπιονάτο.

   Χάρης: **Κοίτα, για μένα** η Γιουβέντους είναι η καλύτερη ομάδα.

3. *Πέτρος:* Ρε συ Χάρη, κουνήσου λίγο. Θα αργήσουμε.
   Χάρης: **Άκου να σου πω**, μη μου μιλάς εμένα έτσι. Αν θέλεις κάτι να μου το λες ευγενικά. **Εντάξει;**
4. *Πέτρος:* Χάλια πήγες στο χθεσινό διαγώνισμα, **ε**;
   Χάρης: **Άκου να δεις**, εκτός του ότι δεν είχα διαβάσει, τα θέματα ήταν πολύ δύσκολα.

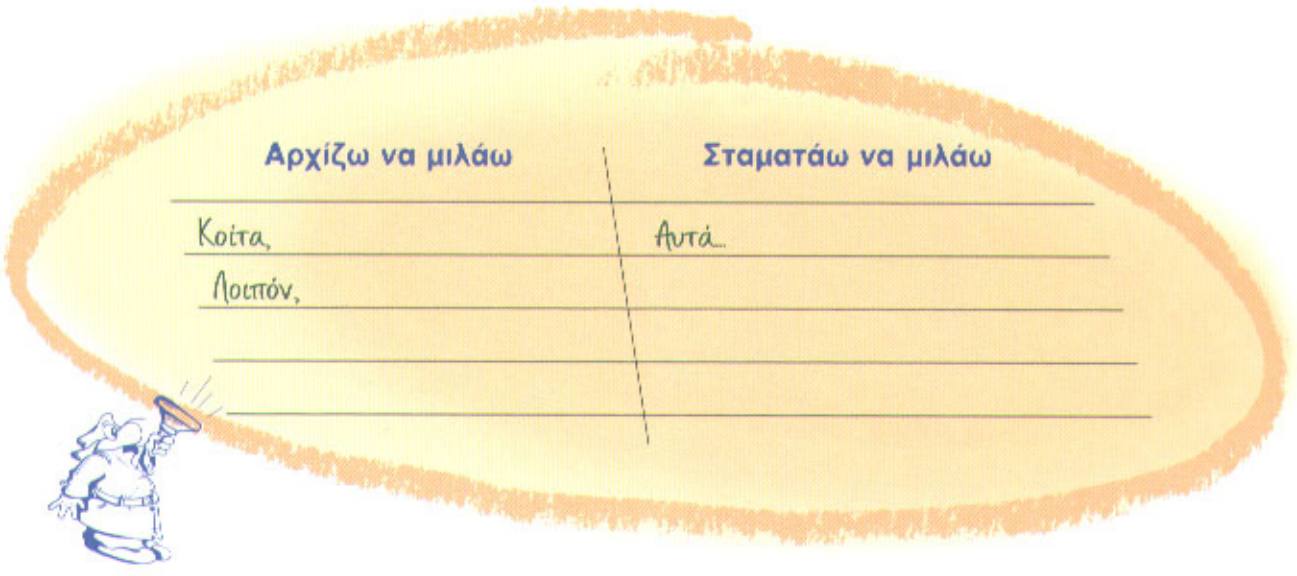

4 Παίζω το ρόλο του Χάρη και λέω τη γνώμη μου

1. *Πέτρος:* Καλύτερα να πάμε διακοπές σε κανένα νησί.
   Χάρης: Εγώ λέω _____
   _____
2. *Πέτρος:* Πάρε το σκύλο σου από 'δώ. Με ενοχλεί.
   Χάρης: Άκου να σου πω, _____
   _____
3. *Πέτρος:* Προτιμώ να δούμε τηλεόραση πρώτα και να διαβάσουμε μετά.
   Χάρης: Κοίτα, _____
   _____
4. *Πέτρος:* Δε θα μου τηλεφωνήσει η Ναταλία, να το δεις...
   Χάρης: Εγώ πιστεύω _____
   _____

Τώρα μιλάς εσύ...

Χάρης: Καλό το πάρτι της Βιβής. Και καλή μουσική είχε και πολύ-...

Πέτρος: **Για κάτσε ρε** Χάρη, **τι καλό**; Η μουσική ήταν χάλια.

Χάρης: **Εντάξει**, αλλά το φαγητό ήταν μια χαρά.

Πέτρος: **Ναι, ναι.**

Ράνια (κουνώντας το κεφάλι της πάνω κάτω για να συμφωνήσει): **Μμμμ...**

	Σ	Λ
1. Ο Πέτρος συμφωνεί με το Χάρη ότι το πάρτι ήταν ωραίο.		
2. Ο Πέτρος και η Ράνια συμφωνούν με το Χάρη ότι το φαγητό ήταν καλό.		

3. Γιατί ο Πέτρος διακόπτει το Χάρη;

_____

4. Με ποιον συμφωνεί η Ράνια;

_____

5 Διαβάζω τους διαλόγους και συμπληρώνω τον πίνακα με τις εκφράσεις που δείχνουν συμφωνία ή διαφωνία

1. *Ναταλία:* Ωραίος ο Πέτρος.
   Ελένη: **Σιγά!** Το χάλι του είχε.
2. *Πέτρος:* Εμένα μου άρεσε η μουσική.
   Χάρης: **Τι μας λες ρε συ!**
3. *Χάρης:* Ωραία η Ράνια. Και πολύ...
   Δημήτρης: **Ε, όχι και** ωραία.

4. *Πέτρος:* Ωραίο το πάρτι.
   Ράνια: **Ωραίο, ωραίο.**
5. *Χάρης:* Καλοί οι Πινκ Φλόιντ, αλλά πολύ κλασικοί.
   Πέτρος: **Ναι, ρε συ.** Πολύ κλασικοί.
6. *Δημήτρης:* Μια χαρά θα τα πας στο διαγώνισμα.
   Χάρης: **Ναι, σιγά μην** τα πάω καλά...

Μιλάς και συμφωνώ	Μιλάς και διαφωνώ
	Σιγά...

6 Διαλέγω το σωστό και συμπληρώνω το διάλογο

1. *Ράνια:* Πολύ καλό παιδί ο Πέτρος.
   Ναταλία: _____ και ωραίος.
   α. Τι μας λες, ρε Ράνια; β. Όχι μόνο καλός, αλλά
2. *Ράνια:* Πολύ ωραίο παιδί ο Χάρης.
   Ναταλία: _____ και ωραίος!
   α. Ε, όχι β. Αλλά
3. *Ελένη:* Συμπαθητική η Χρύσω. Τις προάλλες με βοήθησε στη βιολογία και....
   Ράνια: _____ ρε Ελένη! Και από πότε ξέρει βιολογία η Χρύσω;
   α. Τι μας λες, β. Σίγουρα

4. *Ελένη:* Είναι δώδεκα. Πρέπει να φύγουμε.
   Ράνια: _____ μη φύγουμε. Τώρα αρχίζει το πάρτι.
   α. Σιγά β. Μπα
5. *Διευθυντής:* Κύριε Αντωνίου, μέχρι αύριο πρέπει να έχετε παραδώσει τη βαθμολογία.
   Καθηγητής: _____
   α. Εντάξει, Γιώργο μου. β. Μάλιστα, κύριε διευθυντά.
6. *Χάρης:* Πάμε σινεμά; Άκουσα για μια ωραία ταινία...
   Πέτρος: _____
   α. Ναι αμέ! β. Σίγουρα
7. *Χάρης:* Καλή η ταινία, ε;
   Πέτρος: _____
   α. Καλή, καλή! β. Καλή, καλή, καλή, καλή, καλή, καλή!

7 Παίζω θέατρο σε ομάδες. Διαβάζω το παρακάτω κείμενο και φτιάχνω ένα διάλογο ή μικρότερους διαλόγους

Τα πρόσωπα:

Χάρης

Πέτρος

άγνωστη (Λένα)

ντράμερ (Βασίλης)

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

1. Ο Χάρης και ο Πέτρος πηγαίνουν στο πάρτι της Μάνιας, αλλά χάνουν το δρόμο. Συναντούν μια κοπέλα (Λένα) και **τη ρωτούν αν ξέρει πού είναι η οδός Φορμίωνος**. Εκείνη **τους απαντάει ότι κι αυτή ψάχνει τον ίδιο δρόμο**. Τότε ο Χάρης **τη ρωτάει αν κι αυτή πάει στο πάρτι της Μάνιας**. Εκείνη **απαντάει ότι ναι, πάει**. Τότε ο Χάρης **της προτείνει να πάνε μαζί**. Η Λένα **συμφωνεί**.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

2. Η Λένα αρέσει στον Χάρη, που **προσπαθεί να πιάσει κουβέντα μαζί της**. Πρώτα **τη ρωτάει πώς τη λένε, σε ποιο σχολείο πάει και από πού ξέρει τη Μάνια**. Μετά **της λέει ότι του φαίνεται γνωστή**. Όταν αυτή **του απαντάει**, καταλαβαίνει ότι πάνε στο ίδιο λύκειο. Τότε **τη ρωτάει ποια μαθήματα της αρέσουν. Ό,τι κι αν απαντάει η Λένα, ο Χάρης συμφωνεί.**

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

3. Η Λένα **λέει ότι της αρέσει πολύ η φυσική** και ο Χάρης **συμφωνεί ενθουσιασμένος**. Τότε ο Πέτρος, που τόση ώρα δε μίλαγε, δεν άντεξε. **Διακόπτει τον Χάρη** και **του θυμίζει ότι η φυσική δεν είναι και το καλύτερό του μάθημα**. Ο Χάρης κοκκινίζει, **αλλάζει γρήγορα θέμα**, και **αρχίζει να ρωτάει την Λένα ποια μουσική της αρέσει**. Η Λένα **απαντάει ότι της αρέσει ένα άγνωστο στο Χάρη συγκρότημα, οι «Τιπ Τοπ»**. Ο Χάρης δεν ξέρει τι να πει.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

4. Ο Πέτρος όμως ξέρει καλά τους «Τιπ Τοπ» γιατί ο ντράμερ είναι φίλος του αδερφού του. **Της λέει ότι είναι φανταστικό συγκρότημα, ότι είχε πάει στην τελευταία τους συναυλία και ότι ο τραγουδιστής τους δεν είναι πάρα πολύ καλός αλλά είναι φανταστικός στη σκηνή**... Η Λένα **τον ακούει με πολύ ενδιαφέρον**. Ο Χάρης τι να πει... **Συμφωνεί μόνο με αυτά που λέει ο Πέτρος.**

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

5. Τα παιδιά φτάνουν στο σπίτι της Μάνιας. Εκεί η Λένα **τους ευχαριστεί πολύ για την παρέα και τους γνωρίζει το φίλο της, τον ντράμερ των «Τιπ Τοπ».**

8 Μιλάω με τους συμμαθητές μου για ένα από τα παρακάτω θέματα

1. Ποια είναι η καλύτερη ομάδα μπάσκετ στη χώρα σου;
2. Ποιος είναι ο καλύτερος καθηγητής στο σχολείο σου;
3. Ποιο είναι το πιο ενδιαφέρον μάθημα;
4. Ποιος είναι ο ωραιότερος ή η ωραιότερη ηθοποιός;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Σύμβολα και κλιτικά υποδείγματα

προαπαιτούμενη γνώση

συστηματοποιημένη γνώση / στόχος

στόχος της ενότητας

εξειδικευμένη γνώση

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΠΑΡΟΝ

ΜΕΛΛΟΝ

ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΣ
ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΣΤΙΓΜΙΑΙΟΣ
ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΔΙΑΡΚΗΣ
ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ / ΘΑΥΜΑΣΜΟΣ

ΑΡΝΗΣΗ

ΚΑΤΑΦΑΣΗ / ΑΠΟΦΑΝΣΗ

ΕΠΙΘΥΜΙΑ / ΠΡΟΣΤΑΓΗ

ΕΝΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ

είχα γράψει	έγραψα	έγραφα	έχω γράψει	γράφω	θα γράφω	θα γράψω	θα έχω γράψει
είχα γραφτεί	γράφτηκα	γραφόμουν(α)	έχω γραφτεί	γράφομαι	θα γράφομαι	θα γραφτώ	θα έχω γραφτεί
είχα αγαπήσει	αγάπησα	αγαπούσα	έχω αγαπήσει	αγαπώ	θα αγαπώ	θα αγαπήσω	θα έχω αγαπήσει
είχα αγαπηθεί	αγαπήθηκα	αγαπιόμουν(α)	έχω αγαπηθεί	αγαπιέμαι	θα αγαπιέμαι	θα αγαπηθώ	θα έχω αγαπηθεί
είχα τηλεφωνήσει	τηλεφώνησα	τηλεφωνούσα	έχω τηλεφωνήσει	τηλεφωνώ	θα τηλεφωνώ	θα τηλεφωνήσω	θα έχω τηλεφωνήσει
είχα τηλεφωνηθεί	τηλεφωνήθηκα	τηλεφωνιόμουν(α)	έχω τηλεφωνηθεί	τηλεφωνιέμαι	θα τηλεφωνιέμαι	θα τηλεφωνηθώ	θα έχω τηλεφωνηθεί
είχα εξηγήσει	εξήγησα	εξηγούσα	έχω εξηγήσει	εξηγώ	θα εξηγώ	θα εξηγήσω	θα έχω εξηγήσει
είχα εξηγηθεί	εξηγήθηκα	(εξηγούμουν)	έχω εξηγηθεί	εξηγούμαι	θα εξηγούμαι	θα εξηγηθώ	θα έχω εξηγηθεί

να, ας, για να, (μην)...

να **γράφ**ω	να **γράφ**ομαι
να **αγαπ**ώ	να **αγαπ**ιέμαι
να **τηλεφων**ώ	να **τηλεφων**ιέμαι
να **εξηγ**ώ	να **εξηγ**ούμαι

να **γράψ**ω	να **γραφτ**ώ
να **αγαπήσ**ω	να **αγαπηθ**ώ
να **τηλεφωνήσ**ω	να **τηλεφωνηθ**ώ
να **εξηγήσ**ω	να **εξηγηθ**ώ

εσύ...	εσείς...
γράφε	γράφ(ε)τε
να γράφεις	*να γράφετε*
—	—
να γράφεσαι	*να γράφεστε*
αγάπα	αγαπάτε
να αγαπάς	*να αγαπάτε*
—	—
να αγαπιέσαι	*να αγαπιέστε*
(τηλεφώνα)	τηλεφωνείτε
να τηλεφωνείς	*να τηλεφωνείτε*
—	—
να τηλεφωνιέσαι	*να τηλεφωνιέστε*
—	εξηγείτε
να εξηγείς	*να εξηγείτε*
—	—
να εξηγείσαι	*να εξηγείστε*

εσύ...	εσείς...
γράψε	γράψτε
να γράψεις	*να γράψετε*
γράψου	γραφτείτε
να γραφτείς	*να γραφτείτε*
αγάπησε	αγαπήστε
να αγαπήσεις	*να αγαπήσετε*
αγαπήσου	αγαπηθείτε
να αγαπηθείς	*να αγαπηθείτε*
τηλεφώνησε	τηλεφωνήστε
να τηλεφωνήσεις	*να τηλεφωνήσετε*
τηλεφωνήσου	τηλεφωνηθείτε
να τηλεφωνηθείς	*να τηλεφωνηθείτε*
εξήγησε	εξηγήστε
να εξηγήσεις	*να εξηγήσετε*
εξηγήσου	εξηγηθείτε
να εξηγηθείς	*να εξηγηθείτε*

ποιον;

εμένα / με	
εσένα / σε	
αυτόν / τον	
αυτή(ν) / τη(ν)	
αυτό / το	
εμάς / μας	**πήρε τηλέφωνο** ο Χάρης
εσάς /σας	
αυτούς / τους	
αυτές / τις	
αυτά / τα	

σε ποιον;

εμένα / μου	
εσένα / σου	
αυτού / του	
αυτής / της	
αυτού / του	
εμάς/ μας	**τηλεφώνησε** ο Χάρης
εσάς/ σας	
αυτών / τους	
αυτών / τους	
αυτών / τους	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ
(για τον εκπαιδευτικό)

Στις ενότητες 1-4 ασχολούμαστε με την αναντιστοιχία προφοράς - γραφής που απορρέει από τη μακροχρόνια γραπτή παράδοση της ελληνικής γλώσσας (ιστορική ορθογραφία). Χρησιμοποιήσαμε περιπτώσεις ομοηχίας από διαφορετικές γραμματικές κατηγορίες (όνομα / ρήμα, επίθετο / επίρρημα, ερωτηματικά / αναφορικά, ενικός / πληθυντικός). Ο σκοπός μας είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι η επιλογή της ορθής γραφής πρέπει να κατευθύνεται από πληροφορίες που αφορούν: α) τη δόμηση των προτάσεων, β) συντακτικές λειτουργίες (υποκείμενο / αντικείμενο) και γ) τη συμφωνία υποκειμένου - ρήματος. Επιπλέον, επιλέγουμε συχνές ρηματικές και ονοματικές καταλήξεις που ομαδοποιούνται με βάση την ορθογραφία.

1 Παιχνίδια στους υπολογιστές

Στην ενότητα αυτή ξεκινάμε με λέξεις που ανήκουν στις βασικές γραμματικές κατηγορίες του ρήματος και του ουσιαστικού. Στη συνέχεια ασχολούμαστε με τη γραφηματική διάκριση ομόηχων ρηματικών τύπων **(βρίσκετε / βρίσκεται – ενοχλούμαι / ενοχλούμε)**, παρέχοντας α) **συντακτικά κριτήρια** (υποκείμενο σε ενικό ή πληθυντικό) και β) **τη φωνή του ρήματος**, ώστε να αποφασίσει ο μαθητής για την ορθή γραφή του τύπου.

Θεωρούμε ότι ο μαθητής γνωρίζει ήδη ότι οι ομόηχες λέξεις όπως **πιάνω / (το) πιάνο** γράφονται διαφορετικά, επειδή ανήκουν σε διαφορετικές γραμματικές κατηγορίες (μέρη του λόγου). Το πρώτο είναι ρήμα και γράφεται με **-ω**, το δεύτερο είναι ουσιαστικό και γράφεται με **-ο**.

Με βάση τη θεμελιακή αυτή διάκριση ο μαθητής θα κατευθυνθεί στη σωστή γραφηματική αναπαράσταση ομόηχων λέξεων λαμβάνοντας υπόψη άλλες γραμματικές πληροφορίες (πτώση / αριθμός) καθώς και τις συντακτικές σχέσεις.

Στο πρώτο μέρος της ενότητας ασχολούμαστε με λέξεις από τις κατηγορίες του ουσιαστικού και του ρήματος, που είτε είναι ομόηχες είτε διαφέρουν ελάχιστα ως προς τον τόνο *(δραστ. 1-3)*. Το κριτήριο ώστε να αποφασίσει ο μαθητής για την ορθή γραφή **(η / ει)** είναι είτε το άρθρο είτε τα **ας, να, θα, έχει,** που προηγούνται του ρηματικού τύπου. Οι *δραστ. 4-6* αφορούν τύπους από την ίδια γραμματική κατηγορία (το ρήμα), συγκεκριμένα την ομοηχία γ΄ ενικού μέσης-παθητικής και β΄ πληθυντικού ενεργητικής φωνής στην α΄ συζυγία **(βρίσκεται / βρίσκετε)**. Το κριτήριο σε αυτή την περίπτωση είναι καθαρά συντακτικό. Ο μαθητής, δηλαδή, πρέπει να εντοπίσει το υποκείμενο και με βάση τον αριθμό του να αποφασίσει για την επιλογή του ορθού τύπου. Στις *δραστ. 7-8,* εφαρμόζεται το κριτήριο αυτό και σε δύο άλλες περιπτώσεις ρηματικής ομοηχίας: α΄ ενικό μέσης-παθητικής φωνής και α΄ πληθυντικό ενεργητικής φωνής **(ενοχλούμαι / ενοχλούμε)** και γ΄ ενικό μέσης - παθητικής φωνής και β΄ πληθυντικό ενεργητικής φωνής **(ενοχλείται / ενοχλείτε)**. Η *δραστ. 9* επισημαίνει στο μαθητή ότι πολλές φορές και οι δύο λύσεις είναι αποδεκτές (*εκφωνήσεις 8-10*), οπότε μόνο το κειμενικό περιβάλλον είναι δυνατό να οδηγήσει στη μία ή την άλλη λύση.

2 Μαγειρέματα και μασκαρέματα

Τα ελληνικά εκφράζουν μορφολογικά γραμματικές πληροφορίες όπως η πτώση, το πρόσωπο και ο αριθμός. Κατά συνέπεια, στη δόμηση των προτάσεων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η συντακτική σχέση των όρων και η γραμματική τους κατηγορία, τα οποία οδηγούν σε μια συγκεκριμένη μορφολογική επιλογή. Τα παραπάνω συνιστούν αυτό που ονομάζουμε γενικά **συμφωνία των όρων** μέσα στην πρόταση.

Αντίθετα, άλλες γλώσσες όπως τα αγγλικά, που διαθέτουν περιορισμένη μορφολογική ποικιλία στο όνομα και το ρήμα, δεν εκφράζουν τη συμφωνία μορφολογικά, αλλά με άλλους τρόπους, όπως η σταθερή θέση των όρων μέσα στην πρόταση.

Στην ενότητα αυτή ασχολούμαστε με κάποιες ειδικότερες περιπτώσεις συμφωνίας:
α) μέσα στην πρόταση (**υποκείμενο / ρήμα / κατηγορούμενο**)
β) μέσα στην ονοματική φράση (**επίθετο / ουσιαστικό**)

Θεωρούμε ότι ο μαθητής γνωρίζει ήδη ότι στα ελληνικά το όνομα και το ρήμα είναι κλιτά, καθώς και τον τρόπο που σχηματίζονται μορφολογικά και κλίνονται. Γνωρίζει επίσης και τις πολύ τυπικές περιπτώσεις συμφωνίας υποκειμένου-ρήματος **(ο Σαχίνης μαγειρεύει / ο Σαχίνης και η Αγκάθα μαγειρεύουν)**, όπου **υποκείμενο** και **ρήμα** συμφωνούν κατά πρόσωπο και αριθμό. Γνωρίζουν επίσης τη συμφωνία **επιθέτου / ουσιαστικού (βραστές πατάτες)**, όπου **επίθετο** και **ουσιαστικό** συμφωνούν κατά γένος, αριθμό και πτώση.

Στο πρώτο μέρος *(δραστ. 1)* ασχολούμαστε με τις περιπτώσεις που το ρήμα μπορεί να τεθεί σε ενικό ή σε πληθυντικό αριθμό, είτε λόγω των σημασιακών χαρακτηριστικών του υποκειμένου **(μια παρέα παιδιών χορεύει / χορεύουν)**, είτε λόγω του προτασικού νοήματος. Οι *δραστ. 2* και *4* καλύπτουν τη συμφωνία **υποκειμένου / κατηγορουμένου**. Καλό θα ήταν να επισημανθεί ότι τα έμψυχα υποκείμενα κατευθύνουν το κατηγορούμενο σε αρσενικό γένος **(ο Αντόνιο και η Ισαβέλα είναι μελαχρινοί)**, ενώ τα μη έμψυχα κατευθύνουν το κατηγορούμενο στο ουδέτερο γένος **(ο σκούφος και η φούστα είναι κίτρινα)**. Η *δραστ. 3* συγκεντρώνει κάποιες δομές με κοινή σημασία **(φαίνεται, μοιάζει με, κάνει τον, φαίνεται [σαν], είναι [σαν])** αλλά διαφορετική σύνταξη. Η *δραστ. 5* παρουσιάζει τη συμφωνία **αντικειμένου / κατηγορουμένου**, που έχει ομοιότητες με τη συμφωνία των όρων της ονοματικής φράσης, η οποία εξετάζεται στις *δραστ. 6-7*.

3 Και πολύ... πολιτισμός!

Η γραφηματική διαφοροποίηση ως προς την ορθογραφία (**πολλή / πολλοί / πολύ**), το σημείο του τόνου (**πού / που, πώς / πως**) και το διακριτικό σημείο στίξης (**κόμμα**) στην περίπτωση του **ότι / ό,τι** αποτελούν το θέμα της ενότητας αυτής.

Θεωρούμε ότι ο μαθητής γνωρίζει το μορφολογικό κλιτικό παράδειγμα του επιθέτου **πολύς, πολλή, πολύ** και τη χρήση του αντίστοιχου επιρρήματος για τον προσδιορισμό του ρήματος (**σ' αγαπώ πολύ**).

Με το αφετηριακό κείμενο οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να δουν τους διαφορετικούς τύπους και την κατανομή του επιθέτου **πολύς** (τα **-λλ-** απαντούν στον πληθυντικό και για τα τρία γένη καθώς επίσης και στον ενικό του θηλυκού γένους, ενώ στους υπόλοιπους τύπους του επιθέτου και στο επίρρημα έχουμε **-λύ(ς)**).
Ο πίνακας παρουσιάζει την κατανομή του επιρρήματος:

ρήμα + επίρρημα: **ταξιδεύω πολύ**
επίρρημα + επίθετο: **κάνω πολύ μεγάλα ταξίδια**
επίρρημα + επίρρημα: **ταξιδεύω πολύ μακριά**

Στις *δραστ. 1-3* οι μαθητές ασκούνται στην ορθογραφία διακρίνοντας την επιθετική από την επιρρηματική χρήση των **πολλοί, πολλή, πολύ** (επιθ.) και **πολύ** (επίρρ.). Η *δραστ. 4* παρουσιάζει τη δυνατότητα του επιρρήματος **πολύ** να συνδυάζεται και να δημιουργεί νέες λέξεις.

Στο επόμενο διαλογικό κείμενο (**Στο Λαβύρινθο**), οι μαθητές μπορούν να διακρίνουν τα ερωτηματικά **πώς** και **πού** από τους ομόηχους άτονους δείκτες εισαγωγής προτάσεων (**πως, που**). Το ίδιο ισχύει και για το αναφορικό **ό,τι** σε αντιδιαστολή με τον ειδικό δείκτη εισαγωγής **ότι**.

Στις δραστηριότητες που ακολουθούν, ο μαθητής ασκείται στην επιλογή του κατάλληλου (από τους ομόηχους) τύπου και τέλος στην ανάλυση του **που**. Το **που** είναι αδιαφανές ως προς το γένος, τον αριθμό και την πτώση του αναφορικού **ο οποίος, η οποία, το οποίο**, ενώ παράλληλα χρησιμοποιείται και σε ποικίλες άλλες περιπτώσεις *(δραστ. 5-7)*.

4 Αχ! αυτές οι εξετάσεις...

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται υλικό για να ομαδοποιήσουν οι μαθητές καταληκτικά και παραγωγικά μορφήματα ρημάτων και ονομάτων.

Η ομαδοποίηση αποσκοπεί στο να ασκήσει τους μαθητές στην ορθή γραφηματική αναπαράσταση συχνόχρηστων μορφημάτων (ρήματα: **-ιζω, -αινω, -ωνω, -ευω,** επίθετα: **(-ιστ)-ικος, (-ισ)-ιμος, -ινος**). Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές συνειδητοποιούν τη δυνατότητα των ρηματικών μορφημάτων να συνδυάζονται με ποικίλα παραγωγικά μορφήματα και το σχηματισμό λέξεων.

Θεωρούμε ότι ο μαθητής γνωρίζει ήδη ότι το φώνημα /i/ αποδίδεται με τα γραφήματα ι, η, υ, ει, οι, (υι), το φώνημα /e/ με τα ε, αι και το /o/ με τα ο, και ω.

Στην αρχή της ενότητας *(δραστ. 1)* ο μαθητής ταξινομεί ρήματα σε ομάδες με κριτήριο την κατάληξη του ρήματος. Πρέπει να προσεχθεί η δυνατότητα μερικών ρηματικών ριζικών στοιχείων **(γυρ-, φορτ-)** να συνδυάζονται με περισσότερες από μια καταλήξεις. Στη συνέχεια ο μαθητής παράγει, με αφορμή εικόνες για τις τέσσερις εποχές, προτάσεις που περιέχουν χαρακτηριστικά ρήματα των παραπάνω κατηγοριών *(δραστ. 2)*. Στη *δραστ. 3* καλείται να συμπληρώσει την ακροστιχίδα με ρήματα που ταιριάζουν στα συμφραζόμενα που δίνονται. Για να συμπληρώσει τη *δραστ. 4*, ο μαθητής πρέπει να παράγει ρήματα από αντίστοιχα ονόματα. Με τη *δραστ. 5* συνειδητοποιείται ότι το ίδιο ρηματικό ριζικό στοιχείο συνδυάζεται με ποικίλα μορφήματα (φορείς ιδιαίτερης σημασίας και γραμματικής κατηγορίας), σχηματίζοντας ένα ευρύτερο σημασιολογικό πεδίο. Ζεύγη λέξεων που ανήκουν στο ίδιο σημασιολογικό πεδίο διακρίνονται και χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά συμφραζόμενα. Ειδική αναφορά γίνεται στα συχνόχρηστα επιθήματα **(-ιστ)-ικος, (ισ)-ιμος, -ινος**, τα οποία απαντώνται σε επίθετα. Ακολουθούν οι *δραστ. 7* και *8* που ασκούν τους μαθητές στην παραγωγή και χρήση των αντίστοιχων επιθέτων. Με τη *δραστ. 9* ο μαθητής εμπεδώνει τα καταληκτικά και παραγωγικά μορφήματα.

Στις ενότητες 5-7 παρουσιάζονται κάποια ιδιαίτερα προβλήματα που αφορούν την προφορά των νέων ελληνικών. Πρόκειται, αρχικά, για δύο φωνολογικές διαδικασίες που παρουσιάζουν υποχρεωτικότητα για τους φυσικούς ομιλητές. Η μη εφαρμογή τους προσδίδει έντονο ξενισμό στην προφορά. Παρουσιάζουμε τα παραπάνω φαινόμενα για τους εξής δύο λόγους: αφενός για να ευαισθητοποιήσουμε και να ασκήσουμε τους μη φυσικούς ομιλητές στην εκφορά λέξεων / φράσεων κατά το πρότυπο των φυσικών ομιλητών. Αφετέρου για να επισημάνουμε και να διορθώσουμε τη λανθασμένη γραφηματική απεικόνιση λέξεων / φράσεων στις οποίες λειτουργούν οι συγκεκριμένες φωνολογικές διαδικασίες, οι οποίες δεν αναπαρίστανται στη γραφή. Για το λόγο αυτό ο εκπαιδευτικός πρέπει να επισημάνει την αναντιστοιχία προφοράς-γραφής στις περιπτώσεις αυτές. Στον ίδιο χώρο εντάσσουμε τη μετακίνηση του τόνου στα ουσιαστικά.

5 Το μαγαζί δεν έχει τραπέζια

Στην ενότητα αυτή δίνεται η ευκαιρία στο μαθητή να εξοικειωθεί με την προφορά της ακολουθίας **σύμφωνο-άτονο /i/-φωνήεν**. Η φωνητική αξία του άτονου /i/ σε αυτό το περιβάλλον εξαρτάται από το είδος του συμφώνου που προηγείται. Αυτή η ιδιαίτερη προφορά του /i/ αποτελεί μια ισχυρή τάση στα νέα ελληνικά.

Ειδικότερα, όταν το σύμφωνο που προηγείται είναι ηχηρό (/v/, /γ/, /ð/, /b/, /d/, /g/, /z/, /l/, /r/), τότε το άτονο /i/ ακούγεται όπως ο ηχηρός ουρανικός τριβόμενος φθόγγος /j/ ([trapézja]). Αντίστοιχα, όταν προηγείται άηχο σύμφωνο (/p/, /f/, /t/, /θ/, /s/), τότε το άτονο /i/ πραγματώνεται όπως ο άηχος ουρανικός τριβόμενος φθόγγος /ç/ ([karíçá]).

Ιδιαίτερη συμπεριφορά παρουσιάζει το άτονο /i/, όταν προηγείται ο φθόγγος /m/. Σε αυτή την περίπτωση το /i/ προφέρεται όπως ο ουρανικός έρρινος φθόγγος /ñ/ ([dzámña]).

Όπως είναι σαφές από τα παραπάνω, το /i/ έχει τέτοια συμπεριφορά μόνο όταν είναι άτονο και ακολουθείται από άλλο φωνήεν. Σε αυτή την περίπτωση χάνει τη συλλαβική του αξία (πράγμα που φαίνεται καθαρά από το ότι στο συλλαβισμό προφέρεται ως συστατικό της συλλαβής που περιέχει το φωνήεν που ακολουθεί). Αυτή ακριβώς η απώλεια του συλλαβικού χαρακτήρα του /i/ αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για να πραγματοποιηθεί φωνητικά με τους τρόπους που περιγράψαμε.

Ο μαθητής πρέπει να ξεκινήσει *(δραστ. 1)* από το συλλαβισμό των λέξεων που περιέχουν την ακολουθία **σύμφωνο-/i/-φωνήεν** για να καταλάβει ότι το /i/ σε αυτή την περίπτωση δεν αποτελεί μόνο του συλλαβή. Ακολουθούν οι πίνακες που παρουσιάζουν στο μαθητή πώς προφέρεται το /i/ σε αυτή την περίπτωση.

Στη συνέχεια *(δραστ. 2-6)* ο μαθητής εξασκείται στην προφορική παραγωγή της ακολουθίας **σύμφωνο-/i/-φωνήεν** στα όρια δεδομένων λέξεων. Δίνουμε έμφαση στο γεγονός ότι άλλα γράφουμε και άλλα προφέρουμε. Επειδή όμως υπάρχουν περιπτώσεις τα /ja/ και /ça/ δεν προέρχονται από την ακολουθία σύμφωνο-/i/-φωνήεν, αλλά βρίσκονται σε λέξεις όπως **γιαγιά** ή **οχιά** *(δραστ. 7)*. Αυτό το υπενθυμίζουμε στο μαθητή βάζοντάς τον να ακούσει και τέτοιες λέξεις και να τις αποδώσει ορθογραφικά. Κάτι τέτοιο στοχεύει στο να βοηθήσει το μαθητή να μην υπεργενικεύσει την αναντιστοιχία γραφής - προφοράς. Η ενότητα καταλήγει με λέξεις που αντιστέκονται στη φωνολογική διαδικασία που αποτελεί το αντικείμενο της ενότητας. Τέτοιες λέξεις είναι κατά κανόνα επιστημονικοί όροι ([trapézia]) ή λέξεις παγιωμένες που ανήκουν κατά κανόνα στη λόγια παράδοση ([míδia]). Χαρακτηριστική είναι σ΄αυτή την περίπτωση η συλλαβική αξία του [i] *(δραστ. 8)*.

Ο αστερίσκος παραπέμπει στις λέξεις που πρέπει να διαβάσει ο/η εκπαιδευτικός για τη δραστ. 7.

* γιαγιά, γιαούρτι, ποδιά, γιορτή, καράβια, οχιά, σπαθιά, σκαμνιά

6 Στις διακοπές

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται ο φωνολογικός νόμος της νέας ελληνικής σύμφωνα με τον οποίο ο τριβόμενος οδοντικός φθόγγος /s/ προφέρεται όπως ο αντίστοιχος ηχηρός /z/ όταν προηγείται ηχηρών συμφώνων. Αυτός ο νόμος είναι υποχρεωτικός στη νέα ελληνική. Λειτουργεί είτε μέσα σε λέξη είτε σε φράση, όταν δεν έχουμε έμφαση, συλλαβισμό, παύση ή πολύ αργό ρυθμό ομιλίας.
Συνοπτικά, η φωνολογική αυτή διαδικασία της αφομοίωσης ως προς το χαρακτηριστικό της ηχηρότητας μπορεί να παρουσιαστεί ως εξής:

$$/s/ \rightarrow /z/ \;/\; \_\_\_\_ \begin{bmatrix} + \text{ σύμφωνο} \\ + \text{ ηχηρό} \end{bmatrix} (/b/,/d/,/g/,/m/,/n/,/l/,/r/,/j/,/ð/,/v/,/γ/)$$

Θεωρούμε ότι ο μαθητής μπορεί ήδη να διακρίνει (αντιληπτικά) τους φθόγγους /s/, /z/ όταν αυτοί περιέχονται σε λέξεις που διαφέρουν μόνο ως προς αυτούς (**ζύμη / σύμη**). Γνωρίζει επίσης τη γραφηματική αναπαράσταση αυτής της διάκρισης (<σ> / <ζ>).

Σε όλη την ενότητα ασχολούμαστε με την αναντιστοιχία προφοράς-γραφής. Αρχικά καλούμε τους μαθητές να διακρίνουν τους δύο φθόγγους σε λέξεις όπου οι φθόγγοι /s/, /z/ αναπαριστώνται με το ίδιο γράφημα, το <σ> (*δραστ. 1-2*). Στη συνέχεια, αφού δοθεί ένας εμπειρικός κανόνας γραφής καλούμε τους μαθητές να αποδώσουν με το σωστό τρόπο τις λέξεις που τους ζητούνται (*δραστ. 3*).

Το ίδιο φαινόμενο δεν παρατηρείται μόνο στο επίπεδο της λέξης αλλά και στο επίπεδο της φράσης. Με τη *δραστ. 4* στόχος μας είναι ο μαθητής να εφαρμόσει τον κανόνα της ηχηροποίησης μέσα στη φράση, ύστερα να διακρίνει αντιληπτικά το / z / όπου το ακούει (*δραστ. 5*) και τέλος να παράγει προφορικά και γραπτά αντίστοιχα εκφωνήματα (*δραστ. 6-8*).

Οι αστερίσκοι παραπέμπουν στις λέξεις που πρέπει να διαβάσει ο / η εκπαιδευτικός, με φυσικό τρόπο, στην αρχή της ενότητας (προαπαιτούμενα) (*) και για τη *δραστ. 8* (**).

* Σύμη, ζωή, σιγά, σόι, ζυγά, ζάλη, ζύμη, χαλάζι, Βασούλα, να χαλάσει, σάλι, χαζούλα

** νόμισμα, Σπάρτη, μπεζ, κόσμος, άσχημος, σβήνω, κουρασμένος, πεζός, ρεαλισμός, φαντασία, σκέτος, παράσταση, σχολείο, χαλασμένος, γκάζι, ασπίδα, σεισμός, σπασμένος

7 Επιτέλους, δικό μου δωμάτιο!

Στην ενότητα αυτή ασχολούμαστε με τα ουσιαστικά που εμφανίζουν μετακίνηση τόνου σε κάποια ή κάποιες από τις πτώσεις τους. Τα ουσιαστικά αυτά, διαφοροποιούνται από άλλα ουσιαστικά που διατηρούν γενικά τον τόνο στην ίδια θέση (**άνθρωπος / ανθρώπου / ανθρώπων / ανθρώπους** σε σχέση με το **αυλόγυρος**). Σημειώνουμε ότι η μετακίνηση τόνου αφορά κατεξοχήν τα ουσιαστικά, όχι τα επίθετα, στα οποία ο τόνος παραμένει κατά κανόνα σταθερός.

Κοινό χαρακτηριστικό της μετακίνησης του τόνου στα ουσιαστικά είναι η μετατόπισή του προς το τέλος της λέξης. Διακρίνουμε δύο επιμέρους περιπτώσεις:

α) Μετακίνηση του τόνου στην τελευταία συλλαβή (λήγουσα). Πρόκειται πάντα για τύπους γενικής, κατά κανόνα πληθυντικού **(ωρών, ταμιών, τραγουδιών, εδαφών)**, αλλά και ενικού **(τραγουδιού)**.

β) Μετακίνηση του τόνου στην προτελευταία συλλαβή (παραλήγουσα). Η πλειοψηφία των περιπτώσεων είναι τύποι γενικής **(ανθρώπου / ανθρώπων, πινάκων, κοινοτήτων, θεάτρων, κυμάτων, εδάφους)**, αλλά και αιτιατικής **(ανθρώπους)** ή ονομαστικής **(διευθύνσεις, εδάφη)**.

Η μετακίνηση του τόνου επομένως συνδέεται με συγκεκριμένες πτώσεις και συγκεκριμένες κλιτικές καταλήξεις των ουσιαστικών.

Θεωρούμε ότι ο μαθητής γνωρίζει ήδη πως οι λέξεις στα ελληνικά δεν τονίζονται πέραν της τρίτης από το τέλος συλλαβής **(νόμος της τρισυλλαβίας)**. Αυτό εξηγεί τη μετακίνηση τόνου στους τύπους **πρόγραμμα / προγράμματος**. Γνωρίζει επίσης τα κλιτικά υποδείγματα των ουσιαστικών όπου ο τόνος παραμένει σταθερός.

Η *δραστ. 1* καλύπτει τα ουδέτερα σε **-ι**, που μετακινούν υποχρεωτικά τον τόνο στη λήγουσα στη γενική ενικού και πληθυντικού. Οι *δραστ. 2-5* καλύπτουν τη μετακίνηση τόνου σε προπαροξύτονα αρσενικά καθώς επίσης σε θηλυκά και ουδέτερα. Οι *δραστ. 6-7* καλύπτουν τις περιπτώσεις παροξύτονων ουσιαστικών, αρσενικών σε **-ας / -ης**, θηλυκών σε **-α / -η** που κατεβάζουν στη γενική πληθυντικού τον τόνο στη λήγουσα. Η *δραστ. 8* αφορά ορισμένα θηλυκά σε **-ση, -ξη, -ψη** και ουδέτερα σε **-ος**. Τέλος, οι *δραστ. 9* και *10* ελέγχουν την εμπέδωση των παραπάνω κανόνων.

Αφού παρουσιάσουμε χαρακτηριστικά λεξιλογικά στοιχεία για τη δήλωση του χρόνου και του χώρου ασχολούμαστε συστηματικά με τον τρόπο ενέργειας των ρημάτων στα νέα ελληνικά: τη διάκριση, δηλαδή, μεταξύ πράξεων που εκφράζουν το διαρκές / επαναλαμβανόμενο και πράξεων που εκφράζουν το στιγμιαίο / συντελεσμένο. Η διάκριση αυτή εξετάζεται στην οριστική και στην υποτακτική (με ρηματικές και άλλες φράσεις που ελέγχουν τον τρόπο ενέργειας). Μετά από την παρουσίαση της παθητικής σύνταξης και της αντιστοιχίας της με την ενεργητική, συνεχίζουμε την εξέταση του τρόπου ενέργειας αυτή τη φορά στην προστακτική. Τέλος, εξετάζεται πως εκφράζεται το "μη πιθανό / μη πραγματικό" στα νέα ελληνικά.

8 Ραντεβού: πότε και πού;

Στην ενότητα αυτή καλύπτονται ενδεικτικά λεξιλογικά στοιχεία που συγχέονται στη χρήση τους από τους μη φυσικούς ομιλητές της ελληνικής. Τα στοιχεία αυτά σχετίζονται με τα λεξιλογικά πεδία του χρόνου και του χώρου. Συγκεκριμένα, εξετάζονται τα περιβάλλοντα χρήσης των **ώρα, χρόνος, καιρός** κ.τ.λ., η ομάδα των επιρρημάτων **ακόμα, πια, μόλις, κιόλας** και τα ρήματα **πηγαίνω / έρχομαι**.

Θεωρούμε ότι ο μαθητής γνωρίζει ορισμένες βασικές λέξεις που σχετίζονται με το χρόνο και το χώρο (**περίοδος, διάρκεια, εποχή, ημερομηνία, σπίτι, κατοικία, διαμέρισμα, πολυκατοικία**). Οι λέξεις που δίνονται είναι συναφείς σημασιολογικά και η ορθή επιλογή τους εξαρτάται κάθε φορά από το κειμενικό περιβάλλον. Τα συμφραζόμενα δηλαδή παίζουν καθοριστικό ρόλο στη χρήση λέξεων από τα πεδία του χρόνου και του χώρου, και σε αυτό θέλουμε να ευαισθητοποιήσουμε το μαθητή.

Στη *δραστ. 1* παρουσιάζονται τα λήμματα **χρόνος / χρονιά / χρόνια, καιρός, ώρα** σε συγκεκριμένα, περισσότερο ή λιγότερο ιδιωματικά, περιβάλλοντα. Στη *δραστ. 2* διαφοροποιείται η χρήση των λημμάτων **καιρός** και **ώρα** ως προς την παράμετρο της χρονικής διάρκειας. Το **καιρός** καλύπτει μακρές περιόδους, ενώ το **ώρα** συντομότερες σχετικά (και οι δύο αποδίδονται στα αγγλικά με το **time**). Στη συνέχεια *(δραστ. 3-5)* επισημαίνεται η αμφισημία της φράσης **έχω καιρό να...** που σημαίνει κατά περίπτωση:

α) έχω περιθώριο χρόνου ώστε να κάνω κάτι (μέλλον)

β) έχει μεσολαβήσει διάστημα από τότε που έκανα κάτι (παρελθόν)

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα λεξιλογικά στοιχεία **ακόμα, πια, μόλις, κιόλας** *(δραστ. 6-8)*, για τα οποία ενδεικτικά σημειώνουμε:

- Το **κιόλας** χρησιμοποιείται όταν μια ενέργεια ολοκληρώνεται νωρίτερα από ό,τι περιμέναμε.
- Το **ακόμα** χρησιμοποιείται όταν μια ενέργεια συνεχίζεται και πέραν του χρονικού σημείου που θα περιμέναμε να έχει ολοκληρωθεί.
- Το **μόλις** χρησιμοποιείται για να δηλώσει ένα χρονικό σημείο πολύ «κοντινό» στην επιτέλεση μιας δραστηριότητας.
- Το **πια** χρησιμοποιείται για να δηλώσει ένα χρονικό σημείο «ωριμότητας» ή «καταλληλότητας» για την επιτέλεση μιας δραστηριότητας.

Το δεύτερο μέρος αναφέρεται στη νοητική κατηγορία του χώρου, όπου παρουσιάζονται τα ρήματα **πάω / έρχομαι**. Το **πάω** χρησιμοποιείται περισσότερο γενικά, για να περιγράψει τη μετακίνηση από ένα σημείο σε ένα άλλο. Το **έρχομαι** δείχνει επιπλέον και τη θέση και τη σχέση των προσώπων της αφήγησης αναφορικά με τη μετακίνηση αυτή *(δραστ. 9-11)*.

9 Τα κόμικς

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζουμε τη διάκριση του τρόπου ενέργειας σε όλες τις χρονικές βαθμίδες (παρόν, παρελθόν και μέλλον). Πρέπει να επισημανθεί ότι στη χρονική βαθμίδα του παρόντος, αντίθετα με το παρελθόν και το μέλλον, δε γίνεται μορφολογική διάκριση στον τρόπο ενέργειας. Ο ενεστώτας στα ελληνικά, αντίθετα με άλλες γλώσσες **(γράφω= I write / I am writing)** δε διακρίνει μορφολογικά το διαρκή από το στιγμιαίο τρόπο ενέργειας. Εφόσον δε γίνεται μορφολογική διάκριση, χρησιμοποιούμε άλλα στοιχεία (επιρρηματικές φράσεις για μία πράξη / συνδέσμους για περισσότερες από μία) που κατευθύνουν νοηματικά προς τη μία ή την άλλη ερμηνεία. Τα στοιχεία αυτά στο παρελθόν και το μέλλον, συνδέονται υποχρεωτικά με την επιλογή του ενός ή του άλλου ρηματικού θέματος.

Θεωρούμε πως ο μαθητής γνωρίζει ήδη ότι τα ρήματα έχουν δύο θέματα **(γραφ- / γραψ-)**, που εκφράζουν το διαρκή και το στιγμιαίο τρόπο ενέργειας αντίστοιχα.

Στην αρχή των δραστηριοτήτων παρουσιάζεται η χρήση διαρκούς και στιγμιαίου τρόπου ενέργειας σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας. Στη συνέχεια απομονώνονται οι περιπτώσεις που επιβάλλουν τη χρήση διαρκούς (είτε με την έννοια της διάρκειας είτε με την έννοια της επανάληψης) σε παρόν, παρελθόν και μέλλον: α) είτε σε μια μεμονωμένη πρόταση, μέσω λεξιλογικών στοιχείων που εκφράζουν τη διάρκεια **(όλο / συνέχεια)** β) είτε σε φράσεις που αναφέρονται σε πράξεις που γίνονται παράλληλα **(ενώ, όση ώρα, καθώς)**. Η υποχρεωτική χρήση διαρκούς ελέγχεται με τις *δραστ. 1- 2*.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται αντίστοιχα οι περιπτώσεις που επιβάλλουν τη χρήση στιγμαίου, είτε σε μία πρόταση είτε σε συνδυασμό προτάσεων. Η χρήση του στιγμιαίου ελέγχεται από τη *δραστ. 3*.

Οι *δραστ. 4-8* παρέχουν τη δυνατότητα στο μαθητή να εξοικειωθεί με τη χρήση των δύο τρόπων ενέργειας, είτε επιλέγοντας τον ορθό τύπο *(δραστ. 5, 6)*, είτε σχηματίζοντας τον ορθό ρηματικό τύπο *(δραστ. 4, 7)*, είτε, τέλος, αποδίδοντας σε έναν τύπο το χαρακτηρισμό του στιγμιαίου, του διαρκούς ή του επαναλαμβανόμενου.

Επισημαίνουμε ότι σε ορισμένα εκφωνήματα είναι αποδεκτός και ο τύπος του στιγμιαίου και ο τύπος του διαρκούς / επαναλαμβανόμενου.

10 Μικρές αγγελίες

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζουμε τη σχέση ενεργητικής / παθητικής σύνταξης, με έμφαση στα στοιχεία που διαφοροποιούν τις δύο δομές:

α) την αλλαγή της μορφολογίας του ρήματος **(ενεργητική: χάσαμε – παθητική: χάθηκε)**

β) την αλλαγή των συντακτικών λειτουργιών (το υποκείμενο της ενεργητικής σύνταξης είναι ποιητικό αίτιο ή απουσιάζει στην παθητική σύνταξη – το αντικείμενο της ενεργητικής σύνταξης είναι υποκείμενο της παθητικής).

Η επιλογή της μίας ή της άλλης σύνταξης σχετίζεται με το πώς προσεγγίζουμε κάθε φορά την πράξη που επιτελείται. Αν θέλουμε να δώσουμε έμφαση στην επιτέλεση της πράξης καθεαυτής, στο γεγονός της επιτέλεσης, επιλέγουμε την παθητική σύνταξη. Αν θέλουμε να δώσουμε έμφαση σε αυτόν που επιτελεί την πράξη, στο δράστη της επιτέλεσης, επιλέγουμε την ενεργητική σύνταξη.

Θεωρούμε πως ο μαθητής έχει ήδη συναντήσει ρήματα ενεργητικής και μέσης - παθητικής μορφολογίας σε διάφορες συντάξεις και σημασίες και μπορεί να σχηματίσει το μορφολογικό παράδειγμα του ρήματος στην ενεργητική και μέση - παθητική φωνή.

Στην αρχή της ενότητας παρουσιάζονται σε αντιστοιχία η ενεργητική και η παθητική σύνταξη και στη συνέχεια οι *δραστ. 1-7* δίνουν την ευκαιρία στο μαθητή να διακρίνει τα περιβάλλοντα χρήσης ενεργητικής και παθητικής σύνταξης, είτε επιλέγοντας το σωστό *(δραστ. 1)* είτε σχηματίζοντας τον ορθό τύπο *(δραστ. 3-4)* είτε τρέποντας την ενεργητική σε παθητική σύνταξη και το αντίστροφο *(δραστ. 5)*. Στη *δραστ. 8* και με αφετηρία τα ρηματικά ουσιαστικά **(εκπαίδευση)**, ο μαθητής καλείται να παράγει τις δύο δομές, με ή χωρίς ποιητικό αίτιο. Τέλος, με αφορμή ένα μύθο του Αισώπου *(δραστ. 9)*, ελέγχεται η εμπέδωση ενεργητικής και παθητικής σύνταξης.

11 Παρελθόν... το χάσμα των γενεών!

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζουμε τη διάκριση του τρόπου ενέργειας στις προτάσεις με **να-**, επισημαίνοντας τις περιπτώσεις εκείνες όπου το κύριο ρήμα κατευθύνει υποχρεωτικά σε συνεχές ή στιγμιαίο προτασικό συμπλήρωμα (**συνεχίζω να μιλάω** και όχι *συνεχίζω να μιλήσω / **κοντεύω να λύσω το μυστήριο** και όχι *κοντεύω να λύνω το μυστήριο).

Θεωρούμε πως ο μαθητής γνωρίζει ήδη το σχηματισμό και τη συνήθη χρήση της υποτακτικής τόσο με διαρκές όσο και με στιγμαίο θέμα **(να βλέπω / να δω)**.

Με το εισαγωγικό κείμενο παρουσιάζουμε τα κυριότερα και πλέον συχνόχρηστα ρήματα που συνδέονται υποχρεωτικά με το διαρκή τρόπο ενέργειας. Πρόκειται κατεξοχήν: α) για ρήματα από το λεξιλόγιο της έκφρασης αισθήσεων και συναισθημάτων, β) για ρήματα που εκφράζουν την αρχή, λήξη και διάρκεια μιας ρηματικής δραστηριότητας (*δραστ. 1-2*). Με το επόμενο διαλογικό κείμενο, αντίστοιχα, συγκεντρώνουμε τα ρήματα και τις εκφράσεις που συνδέονται αποκλειστικά με ρηματικό συμπλήρωμα με στιγμιαίο τρόπο ενέργειας (*δραστ. 3-4*). Οι δραστηριότητες που ακολουθούν ελέγχουν τη σωστή επιλογή του τρόπου ενέργειας στη **να-**πρόταση, είτε με το σχηματισμό του ορθού τύπου *(δραστ. 5)* είτε με την παραγωγή της δομής που μας ενδιαφέρει από αντίστοιχο ουσιαστικό *(δραστ. 7)*, είτε με την επιλογή του κύριου ρήματος με δεδομένο το προτασικό συμπλήρωμα *(δραστ. 6)*. Η ενότητα ολοκληρώνεται με ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο συνδέεται θεματικά με το κείμενο της αφόρμησης και στο οποίο ο μαθητής έρχεται πάλι σε επαφή με τις δομές που εξετάσαμε σε κειμενικό περιβάλλον.

12 Μαθαίνω να ζω με τους άλλους

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζουμε τη διάκριση του τρόπου ενέργειας στην προστακτική **(γράφε-γράψε)**. Επισημαίνουμε παράλληλα ότι, σε κάποιες περιπτώσεις, τύποι οι οποίοι συνδέονται μορφολογικά με το διαρκές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την έκφραση του στιγμιαίου, αλλά όχι το αντίστροφο. Στα νέα ελληνικά, δηλαδή, λέμε **φάε** και **τρώγε το φαγητό σου**, αντί μόνο **φάε**.

Θεωρούμε πως ο μαθητής γνωρίζει ήδη τη μορφολογία της προστακτικής και στις δύο συζυγίες, καθώς και τη μορφολογική διάκριση των καταφατικών και αρνητικών τύπων της προστακτικής.

Αντίστοιχα με την προηγούμενη ενότητα απομονώνουμε τις περιπτώσεις που είναι υποχρεωτική η επιλογή του διαρκούς ή του στιγμιαίου τύπου της προστακτικής *(δραστ. 2-3)*. Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε τις περιπτώσεις εκείνες που για την έκφραση του στιγμιαίου τρόπου ενέργειας μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ο διαρκής τύπος. Αυτό αφορά κυρίως τα ρήματα της β΄ συζυγίας (βλ. τον πίνακα γραμματικής: **πέρασε στην άκρη / πέρνα στην άκρη**) Αμέσως μετά παρουσιάζονται ορισμένες ιδιότυπες προστακτικές συχνόχρηστων ρημάτων. Η *δραστ. 4* και το κείμενο που ακολουθεί ελέγχουν τα παραπάνω.

Οι *δραστ. 5-6* εξοικειώνουν το μαθητή με τους εναλλακτικούς τρόπους που μπορεί να χρησιμοποιήσει για να δώσει μια εντολή. Η *δραστ. 7* ασχολείται με την ομοηχία του β΄ πληθυντικού του ενεστώτα της μέσης - παθητικής φωνής **(κατηγορείστε)** και του β΄ πληθυντικού της στιγμιαίας προστακτικής ενεργητικής φωνής **(κατηγορήστε)**.
Μέσα από την παραγωγή λόγου, οι *δραστ. 8* και *9* δίνουν την ευκαιρία στο μαθητή να εξασκηθεί στη χρήση τόσο της στιγμιαίας όσο και της διαρκούς προστακτικής.

13 Αν ζούσαμε σε άλλη εποχή

Στην ενότητα αυτή ασχολούμαστε με το πώς εκφράζεται το «μη πραγματικό / μη πιθανό» στα νέα ελληνικά σε δύο βασικές δομές: α) υποθετικές προτάσεις για την έκφραση του «μη πραγματικού» με την αντίστοιχη απόδοση **(αν ζούσαμε στην αρχαία Αθήνα, θα ρωτούσαμε το Σωκράτη)**, β) ευχές που εκφράζουν και το «μη πιθανό» **(να μην είχαμε σχολείο!)**. Αυτές οι δομές είναι ενιαίες και για τις τρεις χρονικές βαθμίδες (παρόν, παρελθόν, μέλλον).

Θεωρούμε ότι ο μαθητής έχει εξοικειωθεί με τη διάκριση διαρκούς / στιγμιαίου τρόπου ενέργειας για κάθε ρήμα και τη χρήση του. Επίσης, ξέρει να χρησιμοποιεί το **να ζήσετε** κ.τ.λ. για να εκφράσει ευχές και τη δομή **αν απαντήσεις → θα κερδίσεις** για να κάνει υποθέσεις.

Στο διαλογικό κείμενο παρουσιάζονται δομές που εκφράζουν:

α) το «μη πραγματικό»: [**αν + παρατατικός**]Π1 → [**θα + παρατατικός**]Π2

Το «μη πραγματικό» αφορά ολόκληρο το εκφώνημα (Π1: υπόθεση και Π2: απόδοση). Αυτό σημαίνει ότι η δομή Π2 (**θα + παρατατικός**) καθορίζεται από την Π1(**αν + παρατατικός**), η οποία δεν εκφράζει κάτι το πραγματικό.

Στις *δραστ. 1* και *2* ο μαθητής ασκείται στον τρόπο που εκφράζεται το «μη πραγματικό» είτε αναφερόμαστε στο παρελθόν (Π1: **αν ζούσαμε στην αρχαία Αθήνα**), είτε αναφερόμαστε στο μέλλον (Π1: **αν ζούσαμε στο μέλλον**). Στις *δραστ. 3, 4* και *5* ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει ελεύθερα τη μία ή την άλλη πρόταση ώστε να εκφραστεί εύστοχα το «μη πραγματικό». Στη *δραστ. 6* ο μαθητής εκφράζει την ασυμφωνία ή τη συμφωνία του αντίστοιχα με το περιεχόμενο της πρότασης που δίνεται.

Ο δάσκαλος πρέπει να επιστήσει την προσοχή του μαθητή στο ότι σε όλες αυτές τις περιπτώσεις το **θα** δε σχηματίζει μορφολογικά το μέλλοντα, αλλά συνδέεται με τον παρατατικό (κάτι ασύμβατο με την πρωτοτυπική λειτουργία του **θα**).

β) το «μη πιθανό»: **ας / να / μακάρι να... + παρατατικός**.

Η δομή χρησιμοποιείται για να εκφράσει μια ευχή που δεν είναι πιθανό να εκπληρωθεί **(να ζούσαμε...)**. Χαρακτηριστική είναι και εδώ η σύνδεση **να + παρατατικός**. Στις *δραστ. 7* και *8* οι μαθητές καλούνται να εκφράσουν ευχές που είναι απίθανο να πραγματωθούν.

Στις ενότητες 14-16 ασχολούμαστε με τις προσωπικές αντωνυμίες (ασθενείς και ισχυρούς τύπους) στις διάφορες πραγματώσεις τους. Η επιλογή ενός αντωνυμικού τύπου συνδέεται με:

α) τις σημασιοσυντακτικές απαιτήσεις του ρήματος (σε σκέφτομαι / μου λείπεις)

β) τις δυνατότητες συνδυασμού του με άλλα στοιχεία της πρότασης (δε θα του το είχα δώσει)

γ) τις προθέσεις του ομιλητή να δώσει έμφαση ή όχι σε συγκεκριμένους όρους της πρότασης (με σκέφτεται / εμένα σκέφτεται, και όχι εσένα).

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η λεξιλογική ομάδα κανείς, καμία, κανένα, τίποτα, καθόλου, ποτέ, πουθενά και η σημασία τους ανάλογα με τον τύπο της πρότασης στην οποία εμφανίζονται.

14 Να τα εκατοστίσεις!

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζουμε αρχικά τους ασθενείς τύπους των προσωπικών αντωνυμιών (κλιτικά) σε γενική και αιτιατική ως προς τη θέση τους σε σχέση με άλλα στοιχεία της πρότασης (**άρνηση, προστακτική, θα / να** κ.τ.λ.). Στη συνέχεια παρουσιάζουμε τη διάταξή τους όταν συνυπάρχουν **(μου το έδωσε / δώσε μου το)**, επισημαίνοντας τα ρήματα εκείνα που έχουν δύο ονοματικά συμπληρώματα (**δίπτωτα**). Τέλος, επισημαίνουμε τη συχνή χρήση τους σε παγιωμένες εκφράσεις του προφορικού λόγου, όπου οι ασθενείς τύποι έχουν αποκτήσει διαφορετικό νόημα σε σχέση με την κυριολεκτική χρήση τους.

Θεωρούμε πως ο μαθητής γνωρίζει ήδη ότι οι ασθενείς τύποι των προσωπικών αντωνυμιών συνδέονται αναφορικά με κάτι γνωστό ή με κάτι που έχει ήδη αναφερθεί στο λόγο και το οποίο καθορίζει το γένος, τον αριθμό και την πτώση τους. Επίσης, γνωρίζει ότι η επιλογή του ενός ή του άλλου τύπου της αντωνυμίας **(τον / του)** καθορίζεται από τη σύνταξη του ρήματος. Θα πρέπει να γνωρίζει ότι ο ασθενής τύπος εμφανίζεται υποχρεωτικά ακριβώς πριν από το κλιτό μέρος του ρηματικού τύπου.

Στην αρχή των δραστηριοτήτων παρουσιάζουμε τη θέση του κλιτικού, είτε αυτό είναι σε αιτιατική είτε σε γενική, σε όλα τα πιθανά περιβάλλοντα σε σχέση με το ρήμα. Πρέπει να επισημανθεί ότι στην οριστική και την υποτακτική το κλιτικό μπαίνει μπροστά από το ρήμα, ενώ στην προστακτική συμβαίνει το αντίθετο. Στις *δραστ. 1* και *2* ελέγχεται η θέση του κλιτικού, σε όλα τα πρόσωπα, είτε μέσω της συμπλήρωσης κενών είτε με το σχηματισμό προτάσεων. Στη *δραστ. 3* ο μαθητής ασκείται να αποδώσει με το κλιτικό όχι μόνο το έμμεσο αντικείμενο αλλά και τα εμπρόθετα συμπληρώματα. Στο κείμενο της *δραστ. 4* ο μαθητής πρέπει να συμπληρώσει με το κατάλληλο πρόσωπο τα κενά, στηριζόμενος στην κατανόηση του λογοτεχνικού κειμένου, και να ασκηθεί στην ελεύθερη παραγωγή δομών που περιέχουν κλιτικά *(δραστ. 5)*. Η *δραστ. 6* ελέγχει την ορθή επιλογή του κλιτικού με βάση τη σύνταξη του ρήματος.

Στις περιπτώσεις δίπτωτων ρημάτων (που έχουν δηλαδή άμεσο και έμμεσο αντικείμενο), πολλές φορές εμφανίζονται δύο κλιτικά, που υποκαθιστούν τα αντικείμενα αυτά. Στην περίπτωση αυτή προηγείται το κλιτικό του έμμεσου αντικειμένου και ακολουθεί το κλιτικό του άμεσου. Στην προστακτική, όμως, αυτή η σειρά μπορεί να ανατραπεί *(δραστ. 7-9)*.

Η ενότητα ολοκληρώνεται με την παρουσίαση ιδιωματικών εκφράσεων με κλιτικά. Εδώ το κλιτικό δεν υποκαθιστά κάτι. Όμως, είναι δυνατό σε άλλα περιβάλλοντα η ίδια ακριβώς φράση να εμφανίζεται με το κλιτικό στη συμβατική αναφορική του λειτουργία *(δραστ. 10)*.
Σχετικά με την παρουσίαση των ασθενών τύπων σημειώνουμε ότι δεν κάνουμε αναφορά σε διαλεκτικές παραλλαγές ως προς τη σύνταξη και τη θέση τους.

15 Μου λείπεις πολύ!

Στην ενότητα αυτή συγκεντρώνονται ρήματα που εμφανίζουν τα εξής χαρακτηριστικά: Πρώτον, το «πραγματικό» (λογικό) υποκείμενό τους εκφράζεται με τον ασθενή τύπο της προσωπικής αντωνυμίας σε γενική πτώση. Στη δομή, για παράδειγμα, **μου λείπει πολύ ο Πέτρος** αυτός που βιώνει την έλλειψη είναι το «εγώ». Δεύτερον, ότι το ρήμα συμφωνεί κατά αριθμό με το ουσιαστικό (σε ονομαστική) που ακολουθεί, το οποίο συνοδεύεται υποχρεωτικά από άρθρο. Τα περισσότερα από αυτά τα ρήματα εκφράζουν συναισθήματα ή προτιμήσεις.

Θεωρούμε πως ο μαθητής ήδη γνωρίζει τη σύνταξη και τη χαρακτηριστική χρήση ενός τυπικού και συχνόχρηστου ρήματος αυτής της κατηγορίας, του **μου αρέσει**, καθώς και την αντιστοιχία της δομής αυτής με την απλή δομή ρημάτων όπως το **αγαπάω**.

Στην αρχή παρουσιάζονται ορισμένα βασικά ρήματα της κατηγορίας αυτής. Στη συνέχεια ελέγχεται ο σχηματισμός του ορθού προσώπου *(δραστ. 2)* και η επιλογή του ορθού αριθμού και προσώπου *(δραστ. 3)*.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι εναλλακτικές δομές:

μου αρέσει + ονομαστική φράση
μου αρέσει + προτασικό συμπλήρωμα με να-

Πρέπει να επισημάνουμε ότι το ουσιαστικό συνοδεύεται υποχρεωτικά από άρθρο, ενώ ο τύπος της υποτακτικής είναι ο διαρκής *(δραστ. 4, 5)*.

Στο επόμενο μέρος παρουσιάζεται η εμφατική σύνταξη των ρημάτων αυτών, όπου αντί της απλής δομής που είδαμε παρουσιάζονται οι δομές:

ουσιαστικό σε γενική	+	κλιτικό σε γενική	+ αρέσει
προθετική φράση	+	_____	+ αρέσει
ισχυρός τύπος αντωνυμίας	+	κλιτικό	+ αρέσει.

Τα παραπάνω ελέγχονται από τις *δραστ. 6-10*.

Η καταληκτική *δραστ. 11* έχει καθαρά λεξιλογικό χαρακτήρα. Στόχος μας είναι να παρουσιάσουμε στο μαθητή και κάποιες άλλες συντάξεις και σημασίες ορισμένων από τα ρήματα που συνάντησε στην ενότητα αυτή.

16 Δεν ξαναπάω ποτέ μου κατασκήνωση!

Στην ενότητα αυτή ασχολούμαστε με τη λεξιλογική ομάδα **κανείς/καμία/κανένα/τίποτα, καθόλου, ποτέ, πουθενά**. Τα στοιχεία αυτά έχουν διαφορετική σημασία ανάλογα με το είδος της πρότασης που εμφανίζονται. Έτσι, η αντωνυμία **κανένας** για παράδειγμα:

α) Σε αρνητικές προτάσεις ερμηνεύεται υποχρεωτικά αρνητικά **(κανένας = ούτε ένας)**

β) Σε ερωτηματικές προτάσεις ερμηνεύεται υποχρεωτικά θετικά ως **κάποιος / οποιοσδήποτε**

γ) Σε προτάσεις επιθυμίας ερμηνεύεται και πάλι θετικά, ενώ εναλλάσσεται με το **κάποιος** ή το **ένας**.

δ) Σε καταφατικές προτάσεις ερμηνεύεται και πάλι θετικά, αλλά η χρήση της εξαρτάται από τον τρόπο ενέργειας του ρήματος. Συνδυάζεται περισσότερο με το διαρκές και υποκαθίσταται από το **κάποιος / ένας** στο χώρο του στιγμιαίου.

Θεωρούμε ότι ο μαθητής έχει ήδη συναντήσει την ομάδα αυτή και γνωρίζει τη μορφολογία των κλιτών τύπων της. Επίσης, γνωρίζει τη διάκριση των προτάσεων σε προτάσεις κρίσεως (καταφατικές / αρνητικές), επιθυμίας και ερωτηματικές. Τέλος, έχει ήδη εξοικειωθεί με τη διάκριση στιγμιαίου / διαρκούς τρόπου ενέργειας.

Η ενότητα διαιρείται σε τέσσερα μέρη που εξετάζουν τη σημασία των στοιχείων αυτών ανάλογα με τον προτασικό τύπο. Η εξέταση ξεκινά με την κατανόηση των στοιχείων αυτών σε κειμενικό περιβάλλον και συνεχίζει με δραστηριότητες εμπέδωσης. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται η δομή **άρνηση + κανένας** κ.τ.λ. και η λεξιλογική ομάδα στο σύνολό της *(δραστ. 1, 3)*. Ειδικότερα στη *δραστ. 2* παρουσιάζεται η αντιστοιχία δομών όπως οι **δε διάβασα κανένα περιοδικό / δε διάβασα καθόλου περιοδικά**, όπου πρέπει να επισημανθεί η υποχρεωτική θέση του ουσιαστικού σε ενικό και πληθυντικό αντίστοιχα. Ακολούθως εξετάζονται οι ερωτηματικές προτάσεις *(δραστ. 4)* και οι προτάσεις επιθυμίας *(δραστ. 5)*. Αναφορικά με τις καταφατικές προτάσεις κρίσεως *(δραστ. 6)* πρέπει να επισημάνουμε ότι ο στιγμιαίος τρόπος ενέργειας, που συνδέεται με την περιγραφή συγκεκριμένων πράξεων, κατευθύνει συνήθως προς τη χρήση άλλων στοιχείων όπως το **ένας** ή το **κάποιος**, αντίθετα με το διαρκές, που συνδέεται περισσότερο με τη χρήση των στοιχείων της ομάδας **κανένας**.

Η καταληκτική δραστηριότητα δίνει την ευκαιρία να ασκηθεί ο μαθητής στη χρήση των στοιχείων αυτών σε ένα συνεχές κείμενο.

Οι ενότητες 17-18 πραγματεύονται την ευρύτερη σχέση φωνής και διάθεσης στη νέα ελληνική. Αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό είναι το εξής: στη νέα ελληνική δεν υπάρχει πλήρης αντιστοιχία μεταξύ της μορφολογικής κατάληξης και της σημασίας του ρήματος. Ένα ρήμα μέσης φωνής μπορεί να έχει ενεργητική διάθεση, ή αντίστροφα, ένα ρήμα ενεργητικής φωνής μπορεί να έχει μέση / παθητική διάθεση (το μπλουζάκι λέρωσε, με την τρέχουσα σημασία του «λερώθηκε»). Η αναντιστοιχία φωνής και διάθεσης έχει σχέση περισσότερο με τα λεξικά χαρακτηριστικά των ρημάτων, κατά συνέπεια δεν παρουσιάζει συστηματικότητα.

17 Χρειάζονται αγάπη και φροντίδα

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα ρήματα μέσης - παθητικής μορφολογίας. Πρόκειται για ρήματα που δεν απαντούν με ενεργητική μορφολογία και που συνήθως έχουν ενεργητική διάθεση / σημασία. Το φαινόμενο προσεγγίζεται από καθαρά λεξιλογική σκοπιά, διότι δεν υπάρχει κάποιο συστηματικό χαρακτηριστικό βάσει του οποίου να μπορούν να ομαδοποιηθούν τα σχετικά ρήματα. Συσχετίσαμε αυτά τα ρήματα με τα συνώνυμά τους σε ενεργητική φωνή **(ερωτεύομαι / αγαπώ)**, έτσι ώστε να εξοικειωθεί ο μαθητής με την αναντιστοιχία φωνής και διάθεσης, που αποτελεί θέμα και της επόμενης ενότητας.

Θεωρούμε ότι ο μαθητής γνωρίζει ήδη τη μορφολογία του ρήματος στην ενεργητική και τη μέση - παθητική φωνή. Γνωρίζει επίσης τις περιπτώσεις που ενεργητική και μέση μορφολογία συνδέονται με ενεργητική και παθητική σύνταξη / σημασία αντίστοιχα. Τέτοια είναι η περίπτωση του ρήματος **παρακολουθώ (ο Σαχίνης παρακολουθεί τον κλέφτη / ο κλέφτης παρακολουθείται από το Σαχίνη)**.

Στην αρχή της ενότητας, ο μαθητής καλείται να συγκεντρώσει τα ρήματα που έχουν μόνο μέση - παθητική μορφολογία. Στη *δραστ. 2* ο μαθητής καλείται να αποφασίσει ποια από τα ρήματα των προτάσεων ανήκουν στην κατηγορία αυτή. Η *δραστ. 3* παρουσιάζει τα ρήματα της κατηγορίας που έχουν ενεργητική σημασία, συσχετίζοντάς τα με συνώνυμά τους ενεργητικής μορφολογίας. Καλό θα ήταν να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε αυτή την κατηγορία, διότι ρήματα σαν το **μεταχειρίζομαι** είναι συχνόχρηστα και λόγω της σημασίας τους πραγματώνονται λανθασμένα (*μεταχειρίζω).

Οι *δραστ. 4-8* δίνουν την ευκαιρία στο μαθητή να χρησιμοποιήσει τέτοια ρήματα προφορικά και γραπτά σε διαφόρους τύπους κειμένων (είδηση *(δραστ. 7)*, παροιμίες *(δραστ. 8)*).
Η *δραστ. 9* συνδέει περιφράσεις με το συνώνυμό τους ρήμα **(κάνω παράπονα / παραπονιέμαι)**, ενώ η *δραστ. 10* παρουσιάζει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να αποδοθεί η παθητική σύνταξη κάποιων ρημάτων **(γίνομαι δεκτός / δέχομαι)**.
Τέλος, η *δραστ. 11* παρουσιάζει τις μετοχές **(-μένος)** διαφόρων ρημάτων αυτής της κατηγορίας.

18 Όταν μεγαλώσω θέλω να γίνω... εγώ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα ρήματα που:

α) έχουν μόνο ενεργητική μορφολογία (-ω). Όμως έχουν και ενεργητική και μέση-παθητική διάθεση/σημασία **(η σκληρή δίαιτα αδυνάτισε την Κατερίνα / η Κατερίνα αδυνάτισε με τη σκληρή δίαιτα)**.

β) έχουν και ενεργητική και μέση-παθητική μορφολογία(-ω/-μαι). Η ενεργητική μορφολογία να εναλλάσσεται με την παθητική στην έκφραση της μέσης/παθητικής διάθεσης (**το μπλουζάκι λέρωσε / λερώθηκε**).

Θεωρούμε πως έχει γίνει σαφής στο μαθητή η σύνδεση της παθητικής σύνταξης με την παθητική μορφολογία και αντίστροφα. Με βάση τη γνώση αυτή, ο μαθητής επιλέγει το σωστό τύπο στην άσκηση.

Η ενότητα αρχίζει με την παρουσίαση ρημάτων από την πρώτη κατηγορία (α). Πρέπει να δοθεί έμφαση στο ότι στις δομές που παρουσιάζονται, το αντικείμενο της πρώτης πρότασης **(την Κατερίνα)** χρησιμοποιείται ως υποκείμενο στη δεύτερη **(η Κατερίνα)**, ότι οι όροι στις δομές αυτές συνδέονται με τη **σχέση αιτίας-αποτελέσματος** και ότι επιλέγουμε τη μία ή την άλλη δομή ανάλογα με την έμφαση που θέλουμε να δώσουμε είτε στην αιτία είτε στο αποτέλεσμα της πράξης.

Οι *δραστ. 1-8* παρουσιάζουν τα βασικότερα ρήματα της κατηγορίας αυτής και δίνουν την ευκαιρία στο μαθητή να τα χρησιμοποιήσει, είτε βρίσκοντας τα συμπληρώματά τους *(δραστ. 1)*, είτε μετασχηματίζοντας φράσεις *(δραστ. 2* και *6)* είτε παράγοντας λόγο *(δραστ. 4,7)*.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα ρήματα της δεύτερης κατηγορίας (β) **(λερώνω / λερώνομαι)**. Σημειώνουμε την παρουσία επιρρηματικού προσδιορισμού του «τρόπου» (**εύκολα / με δυσκολία** κ.τ.λ.) στις δομές αυτές. Στα νέα ελληνικά η επιλογή του ενός ή του άλλου τύπου είναι υποχρεωτική για κάποιες δομές (βλ. *δραστ. 10.3* **(άσπρισε)** / *δραστ. 10.2* **[ασπρίστηκε]**) και προαιρετική για κάποιες άλλες (*δραστ. 10.4* **(καθαρίζουν / καθαρίζονται)**). Μπορούμε πολύ γενικά να παρατηρήσουμε ότι όταν το «λογικό» υποκείμενο της ρηματικής ενέργειας είναι έμψυχο προτιμάται ο μεσοπαθητικός τύπος, (βλ. *δραστ. 10.5* **[καθαρίστηκε]**).

Στις ενότητες 19-20 ασχολούμαστε με δύο ζητήματα:
α) την υφολογική στη βάση της διάκριση προφορικού - γραπτού λόγου και τη διαφοροποίηση επίσημου - ανεπίσημου ύφους σε γραπτό και προφορικό λόγο.
β) τα στοιχεία, λεξιλογικά ή μη, που χρησιμοποιούμε στο διάλογο σε συνάρτηση με τις ακόλουθες παραμέτρους:
• το θέμα της συζήτησης (έναρξη, λήξη) και
• τη στάση μας απέναντι στα λεγόμενα (συμφωνία, διαφωνία).

19 Καλέ, τι λέει εδώ;

Στην ενότητα αυτή ασχολούμαστε με τη διάσταση **προφορικού / γραπτού λόγου**, επισημαίνοντας τη λεξιλογική κυρίως διαφοροποίηση μεταξύ τους. Στα νέα ελληνικά, δηλαδή, υπάρχουν λέξεις που τις βλέπουμε γραμμένες **(αρτοποιείο)**, αλλά δεν τις συναντάμε σε ελεύθερο προφορικό λόγο, όπου χρησιμοποιούμε μια άλλη λέξη **(φούρνος)**. Παράλληλα, σχολιάζουμε τη διάσταση **επίσημου / ανεπίσημου ύφους**, τόσο στον προφορικό όσο και στο γραπτό λόγο, επισημαίνοντας κάποια από τα συντακτικά και λεξιλογικά στοιχεία που τα διαφοροποιούν.

Θεωρούμε πως ο μαθητής έχει έρθει σε επαφή με διαφορετικά μέσα (προφορικός / γραπτός λόγος) και τρόπους επικοινωνίας (επίσημο / ανεπίσημο ύφος) και είναι σε θέση να ομαδοποιήσει ανάλογα τα εικονίδια **(ομιλία, γράμμα, τηλεφώνημα, πινακίδα, σύνθημα, βιβλίο, ψίθυρος, αφίσα)** που του δίνονται και να τα συνδέσει με το αντίστοιχο λεξιλόγιο.

Η ενότητα ξεκινά με την παρουσίαση στοιχείων (είτε μενονωμένων λέξεων είτε φράσεων / δομών) που παρουσιάζονται μόνο στο γραπτό λόγο *(δραστ. 1-4)*. Αυτά κυρίως σχετίζονται με συγκεριμένους κειμενικούς τύπους (**συμπλήρωση εντύπου, επιστημονικός λόγος, ιατρική συνταγή, Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας** κ.τ.λ.). Στη συνέχεια παρουσιάζουμε ορισμένες υφολογικές παραλλαγές στο γραπτό και τον προφορικό λόγο. Με αφετηρία ένα συγκεκριμένο περιστατικό (βλάβη στον υπολογιστή) δείχνουμε πώς το ίδιο πρόσωπο διαφοροποιεί την ομιλία του όταν μιλάει στο φίλο του και όταν μιλάει στον καθηγητή του (ανεπίσημο / φιλικό - επίσημο / τυπικό ύφος) *(δραστ. 5)*. Το ίδιο συμβαίνει και όταν γράφει στον πατέρα του και στην εταιρεία αντίστοιχα *(δραστ. 6)*. Η καταληκτική δραστηριότητα έχει στόχο ο μαθητής να παράγει γραπτά κείμενα υφολογικά διαφοροποιημένα, ανάλογα με τον αποδέκτη.

20 Μιλάω, μιλάς, μιλάει...

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζουμε λέξεις ή φράσεις που πραγματώνουν **στρατηγικές διαλόγου**. Συγκεκριμένα παρουσιάζουμε:

α) εκφράσεις που χρησιμοποιούμε για την **έναρξη διαλόγου**

β) εκφράσεις που χρησιμοποιούμε στη διάρκεια του διαλόγου για να εκφράσουμε **διαφωνία** ή **συμφωνία** με κάποιον

γ) εκφράσεις που χρησιμοποιούμε για τη **λήξη** του **διαλόγου.**

Οι φράσεις αυτές διαφοροποιούνται με βάση τη σχέση μεταξύ των προσώπων που συνομιλούν. Από τις παραμέτρους που διαμορφώνουν αυτή τη σχέση (ηλικία, φύλο, οικειότητα, κοινωνική απόσταση, περίσταση επικοινωνίας), επιλέξαμε την παράμετρο της οικειότητας, θεωρώντας ότι αυτή είναι πιο βασική για τις επικοινωνιακές ανάγκες των εφήβων.

Θεωρούμε πως ο μαθητής έχει αντιληφθεί ότι η γλωσσική επικοινωνία συνοδεύεται από εξωγλωσσικά στοιχεία (νεύματα, χειρονομίες, απόσταση ομιλητών), τα οποία είναι αυθόρμητα και εξαρτώνται από την κάθε κουλτούρα.

Η ενότητα αρθρώνεται σε τρία μέρη, που εξετάζουν αντίστοιχα:

α) πώς απευθυνόμαστε σε ένα γνωστό ή σε έναν άγνωστο (έναρξη συνομιλίας) *(δραστ. 1, 2)*

β) πώς αρχίζουμε να λέμε την άποψή μας και πώς δηλώνουμε ότι έχουμε ολοκληρώσει τη διατύπωση της γνώμης μας *(δραστ. 3, 4)*

γ) πώς εκφράζουμε τη συμφωνία μας ή τη διαφωνία μας όταν ο συνομιλητής έχει το λόγο *(δραστ. 5, 6)*.

Οι *δραστ. 7, 8* δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να εκφραστούν αυθόρμητα με προφορικό λόγο χρησιμοποιώντας ορισμένες από τις στρατηγικές που διδάχθηκαν σε αυτή την ενότητα.

Βιβλιογραφία

Θεωρητικά για τη μεθοδολογία και τη διδακτική της δεύτερης / ξένης γλώσσας

Brumfit, C.J. & K. Johnson (eds), 1979: *The Communicative Approach to Language Teaching*, O.U.P., Oxford

Celce - Murcia, M. (ed.), 1991: *Teaching English as a Second or Foreign Language*, Heinle & Heinle Publ., Boston

Cook, V., 1991: *Second Language Learning and Language Teaching*, Edward Arnold, London

Ellis, R., 1990: *Instructed Second Language Acquisition*, Blackwell, Oxford

Ellis, R., 1994: *The Study of Second Language Acquisition*, O.U.P., Oxford

Johnson, K. & H. Johnson (eds.), 1998: *Encyclopedic Dictionary of Applied Linguistics*, Blackwell, Oxford

Odlin, T. (ed.), 1994: *Perspectives on Pedagogical Grammar*, C.U.P., Applied Linguistics, Cambridge

Savignon, S., 1997: *Communicative Competence - Theory and Classroom Practice*. McGraw-Hill, N.Y.

Stern, H.H., 1983: *Fundamental Concepts of Language Teaching*, O.U.P., Oxford

Wei, L. (ed.), 2000: *The Bilingualism Reader*, Routledge, London

Wilkins, D., 1976: *Notional Syllabuses*, O.U.P., Oxford

Δαμανάκης, Μ. (επιμ.), 1999: *Παιδεία Ομογενών: Θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις*, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο

Δαμανάκης, Μ. & Θ. Μιχελακάκη (επιμ.), 1999: *Πρακτικά Πανελλήνιου - Πανομογενειακού Συνεδρίου. Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στο Εξωτερικό*, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο

Διατμηματικό Πρόγραμμα Διδασκαλίας της Ν.Ε. ως Ξένης Γλώσσας, 1998: *Αναλυτικό Πρόγραμμα για τη Διδασκαλία της Ν.Ε. ως Ξένης Γλώσσας σε Ενηλίκους* (Επίπεδα 1 και 2: Εισαγωγικό και Βασικό)

Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, 1996: *Η Νέα Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα. Προβλήματα Διδασκαλίας*, Αθήνα.

Κατσιμαλή, Γ. & Φ. Καβουκόπουλος, 1996: *Ζητήματα Νεοελληνικής Γλώσσας, Διδακτική Προσέγγιση*, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 1997: *Πιστοποίηση Επάρκειας της Ελληνομάθειας*, Θεσσαλονίκη

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Αντωνόπουλος, Ν., Α. Τσαγκαλίδης & Μ. Μουμτζή, επιμ.), 2000: *Η διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης / Δεύτερης Γλώσσας. Αρχές - Προβλήματα - Προοπτικές*, Κ.Ε.Γ., Θεσσαλονίκη

Μήτσης, Ν., 1998: *Στοιχειώδεις Αρχές και Μέθοδοι της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας*, Gutenberg, Αθήνα

Γραμματικές για τα Ελληνικά

Holton, D., P. Mackridge & Ir. Phillipaki - Warburton, 1999: *Ελληνικά: Συνοπτική Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας* (μτφ. Β. Σπυρόπουλος), Πατάκης, Αθήνα

Κλαίρης, Χρ. & Γ. Μπαμπινιώτης, 1996: *Γραμματική της Νέας Ελληνικής. Το όνομα. Αναφορά στον κόσμο της πραγματικότητας*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα

Mackridge, P., 1990: *Η Νεοελληνική Γλώσσα. Περιγραφική Ανάλυση της Νεοελληνικής Κοινής* (μτφ Κ. Πετρόπουλος), Πατάκης, Αθήνα

Τσοπανάκης, Α., 1994: *Νεοελληνική Γραμματική,* Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη

Τριανταφυλλίδης, Μ. (1941, ανατύπωση **1978):** *Νεοελληνική Γραμματική (της δημοτικής),* ΟΕΔΒ, Αθήνα

Νεοελληνικά Λεξικά

Γεωργοπαπαδάκος, Α., 1984: *Το Μεγάλο Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας,* Αθήνα - Θεσσαλονίκη, Μαλλιάρης - Παιδεία

Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 1998: *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής,* Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη

Κριαράς, Εμμ., 1994: *Νεοελληνικό Λεξικό, Λεξικό της Σύγχρονης Δημοτικής Γλώσσας,* Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα

Μπαμπινιώτης, Γ., 1998: *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας,* Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα

Σταματάκος, Ι., 1952-1955: *Λεξικόν της Νεοελληνικής Γλώσσας,* (Π. Δημητράκος, Ανατύπωση 1971), Ο Φοίνιξ, Αθήνα

Τεγόπουλος & Φυτράκης, 1995: *Ελληνικό Λεξικό,* Ελευθεροτυπία, Αθήνα